

Het antwoord van de Islam op hedendaagse vraagstukken

**ANDERE ENGELSTALIGE BOEKEN DOOR
DEZELFDE AUTEUR**

Absolute Justice, Kindness and Kinship—
The Three Creative Principles

Christianity—A Journey from Facts to Fiction

An Elementary Study of Islam

The Gulf Crisis and the New World Order

Homeopathy: Like Cures Like

Murder in the Name of Allah

Revelation, Rationality, Knowledge and Truth

The Seal of the Prophets, His Personality and Character

The True Islamic Concept of Jihad

The Truth About the Alleged Punishment for Apostasy in Islam

With Love to the Muslims of the World

Over de auteur

Hazrat Mirza Tahir Ahmad (1928-2003), moge Allah oneindige genade hebben met zijn ziel, een man van God, de welbespraakte stem van de eeuw, een groot redenaar, een groot geleerde met een fabelachtige intelligentie, een productief en veelzijdig schrijver, een scherpzinnig student van vergelijkende godsdienstwetenschappen, was geliefd en werd godvruchtig gevolgd door zijn meer dan 10 miljoen Ahmadi Moslim volgelingen over de gehele wereld als hun Imam, het geestelijke hoofd. Hij was de vierde opvolger van Hazrat Mirza Ghulam Ahmad (de Beloofde Messias en Mahdi^{as}) en werd tot dit ambt gekozen in 1982.

Na de afkondiging van de anti-Ahmadiyya Verordening van Generaal Zia-ul-Haq van 26 april 1984 moest hij zijn geliefde land, Pakistan, verlaten, en migreerde naar Engeland, waar hij Muslim Television Ahmadiyya International (MTA) opstartte, dat sindsdien haar programma's 24 uur per dag uitzendt naar de vier hoeken van de wereld.

Behalve een religieus leider, was hij een homeopathisch geneesheer van wereldfaam, een zeer begaafd dichter en een beoefenaar van sport.

Hij genoot onderwijs in Qadian India, en later aan het Government College in Lahore, Pakistan. Na met lof te zijn gepromoveerd

aan Jāmi‘ah Ahmadiyya, Rabwah, Pakistan, behaalde hij zijn Honours degree in het Arabisch aan de Punjab University te Lahore. Van 1955 tot 1957 studeerde hij aan de School of Oriental and African Studies van de Universiteit van Londen.

Hij bezat een goddelijk geïnspireerde en zeer diepe kennis van de Heilige Koran, die hij in het Urdu heeft vertaald. De Engelse vertaling van de Heilige Koran van Hazrat Maulawi Sher Ali^{ra} heeft hij gedeeltelijk herzien en voorzien van verklarende aantekeningen. Zijn Magnum opus is *“Revelation, Rationality, Knowledge and Truth”*.

Hoewel hij geen formele opleiding bezat in de filosofie en de wetenschap, bezat hij een filosofische inslag en hij behandelde de moeilijkste en meest diepzinnige theologisch-filosofische vragen met grote scherpzinnigheid en groot gemak, en zijn intellectuele benadering was altijd rationeel en wetenschappelijk. Voor een leek bezat hij een verbaazingwekkend diepgaande kennis van de wetenschap, in het bijzonder de levenswetenschappen, die hem het meest boeiden. Hij bezat eveneens een grondige kennis van de menselijke psychologie. Hij was een analytisch denker met een grote intelligentie – een intellect fonkelend en schitterend, dat in staat was om met gemak de lastigste problemen op te lossen en daarbij de luisteraars en de lezers in betovering achter te laten.

Het antwoord van de Islam op hedendaagse vraagstukken

Mirza Tahir Ahmad

Het antwoord van de Islam op hedendaagse vraagstukken
door Mirza Tahir Ahmad

Nederlandse vertaling van *Islam's Response to Contemporary Issues*
Vertaald door: Abdul Hamid van der Velden

Eerste Nederlandse uitgave gepubliceerd in 2017

© Ahmadiyya Moslim Jamā'at Nederland

Gepubliceerd door:
Ahmadiyya Moslim Jamā'at Nederland
Mobarak Moskee
Oostduinlaan 79
2596 JJ Den Haag

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, met inbegrip van fotokopieën, opnamen of enig gegevensbestand, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Uitgever.

Voor meer informatie kunt u terecht op de website:
www.islamnu.nl of www.alislam.org

ISBN: 978-90-819278-7-1

Hazrat Mirza Tahir Ahmad (1928 – 2003), Khalīfatul-Masīḥ IV^{rh}
De vierde opvolger van de Beloofde Messias en Mahdi^{as}

Inhoudsopgave

<i>Over de auteur</i>	<i>iii</i>
<i>Opmerkingen van de uitgever</i>	<i>xiii</i>
<i>Voorwoord</i>	<i>xvii</i>
 Introductie	 3
De afwezigheid van vrede	3
De bijdrage van de Islam aan de wereldvrede	4
 Een Interreligieuze Vrede	 7
Religieuze waarden zijn overbodig geworden	7
Universaliteit van profeetschap	10
Alle profeten zijn gelijk	11
Kan de rang verschillend zijn als de authenticiteit gelijk is?	13
Redding kan door geen enkele godsdienst worden gemonopoliseerd	21
Het bevorderen van harmonie en wederzijds respect onder de godsdiensten	26
Het begrip van universaliteit	26
Islam is een universele godsdienst	29
Instrument van strijd – geen dwang	34

Het overleven van de sterkste	37
Vrijheid van spreken	39
Vrijheid en emancipatie in samenhang met de huidige wereld	40
Godslastering	41
Interreligieuze samenwerking	48
Conclusie	50
Twee Sociale Vrede	59
Hedendaagse sociale orde	59
Twee klimaten van sociale orde	64
Ijdelheid van de materialistische maatschappij en haar uiteindelijke bestemming	65
Verwerping van het toekomstige leven	67
Vier karakteristieken van een materialistische samenleving	71
Verantwoording	73
Islamitisch sociaal klimaat	87
Grondbeginselen van een islamitische maatschappij	91
Kuisheid	93
Scheiding van seksen	97
Het aanbreken van een nieuwe tijdperk voor de rechten van vrouwen	99
Gelijke rechten voor vrouwen	103
Polygamie	104
Zorg voor de ouderen	114
De toekomstige generatie	119
Het ontmoedigen van verkwistende, nutteloze bezigheden	122
Het beteugelen van verlangens	124

Het opbouwen van vertrouwen en de onschendbaarheid van vertrouwen en van verdragen	126
Het uitroeien van kwaad – een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid	126
Geboden en verboden.....	129
Verwerping van rassenhaat.....	133
Drie Sociaal-economische Vrede	151
Economische rechtvaardigheid onder het kapitalisme, het socialisme en de Islam	151
Het besteden voor een goed doel, zelfs in tegenspoed.....	154
Het besteden voor de zaak van de armen	155
Dankbaarheid.....	156
Geen menselijke beloning voor gunsten.....	160
Bedelen.....	162
Wat kan men uit liefdadigheid geven?.....	162
Openlijk en in het verborgene geven.....	165
Sociale verantwoordelijkheden.....	166
Een voorbeeld uit de vroege Islam	166
Verlegde grenzen bij het besteden.....	168
Dienstbaarheid aan anderen.....	169
Verbod te drinken en te gokken.....	170
Vier Economische Vrede.....	181
Economische filosofieën van kapitalisme, communisme en Islam.....	181
Kapitalisme	181
Wettenschappelijk Socialisme	182
Het islamitische begrip.....	184

Vier karakteristieken van een kapitalistische samenleving.....	185
Kapitalisme leidt uiteindelijk naar ondergang	186
De veranderende economische orde.....	186
Het islamitische economische systeem	189
Zakat.....	191
Verbod op rente	195
Hoge rentetarieven in Groot-Brittannië	195
Andere kwaden van rente	200
Rente als een bedreiging voor de vrede	206
Verbod op het vergaren van rijkdom.....	208
Eenvoudige levensstijl.....	211
Huwelijksuitgaven.....	212
Het aannemen van de uitnodigingen van de armen	213
Matiging in eetgewoonten.....	213
Het lenen van geld.....	214
Verschillen in economische klassen	218
Islamitische erfrecht.....	220
Verbod op omkoperij.....	221
Handelsethiek	221
Basisbehoeften.....	224
Aanbidding als middel tot economische eenheid.....	229
Internationale verplichtingen	231
Vijf Politieke Vrede	239
Politieke vrede moet zorgvuldig worden onderzocht op het nationale en het internationale niveau	239

Geen onomwonden veroordeling van welk politiek stelsel ook.....	240
Monarchie	241
Het definiëren van democratie	244
Islamitische definitie van democratie	247
Twee zuilen van het islamitische begrip van democratie	247
Wederzijdse raadplegingen heeft voorkeur	248
De verwarring met betrekking tot de ware aard van een islamitische regering	252
Goddelijke gezag	252
Moellahisme	253
Verdeelde loyaliteit tussen de staat en religie	257
Moet religie exclusief wetgevend gezag hebben? ..	259
Islamitische staatkunde	264
Internationale betrekkingen; het beginsel van een absolute rechtvaardigheid op gelijke wijze van toepassing op allen	268
De rol van de Organisatie van de Verenigde Naties	270
Zes Individuele Vrede.....	279
Vrede hebben met zichzelf	279
Wedijveren met elkaar in goede daden	279
Liefde tussen familie en verwanten	283
Het dienen van anderen	283
Het welbehagen van God zoeken	285
Het zich voortdurend bewust zijn van andere menselijke wezens	287
Een grotere kring van liefdevolle zorg	287
Het doel van de schepping van de mens	288

Zonder God kan er geen vrede bestaan.....	293
<i>Index</i>	297

Opmerkingen van de uitgever

De Koranverzen zijn genummerd met inbegrip van het eerste vers van de *Sūrah*, ‘In naam van Allah ...’. Dit betekent dat de verzen in onze referenties een nummer hoger zijn dan in bepaalde uitgaven van de Koran, die dit eerste vers niet meetellen in de nummering. Vers 2:23 kan dus in sommige Korans genummerd zijn als 2:22.

Waar nodig is de vertaling van de Arabische tekst uitgereid met additionele woorden om de betekenis te verklaren. Deze woorden zijn niet cursief weergegeven. Het woord “en” aan het begin van een vertaald ver is weggelaten.

Aanhalingen uit de Bijbel zijn ontleend aan de “New World Translation”.

De naam Mohammed^{sa}, de Heilige Profeet^{sa} van de Islam, wordt gevolgd door het teken ^{sa}, dat een afkorting is van de groet (ﷺ) *Ṣallallāhu ‘Alaihi Wasallam* (mogen vrede en de zegeningen van Allah met hem zijn). De namen van andere profeten worden gevolgd door het symbool ^{as}, een afkorting voor (ﷺ) *‘Alaihissalām/‘Alaihimu-ssalām* (vrede zij met hem). De actuele begroetingen zijn over het algemeen niet voluit genoemd, maar niettemin moeten zij worden beschouwd als voluit genoemd bij iedere vermelding. Het symbool ^{ra} wordt gebruikt voor de namen van de metgezellen van de Heilige

Profeet^{sa} en die van de Beloofde Messias^{as}. Het betekent (عَرَبِيٌّ مُبَارَكٌ / رَحِيمٌ مُبَارَكٌ / رَحِيمٌ مُبَارَكٌ) *Radī Allāhu ‘anhu/‘anhā/‘anhum* (moge Allah verheugd zijn over hem/haar/hen). ^{rh} staat voor (رَحِيمٌ مُبَارَكٌ) *Rahimahullāhu Ta‘ālā Rahimahullāhu Ta‘ala* (moge Allah’s zegeningen op hem zijn). ^{at} staat voor (يَا مُبَارَكُ) *Ayyadahullāhu Ta‘ālā* (moge Allah, de Verhevene hem helpen).

De transcriptie van de Arabische woorden is als volgt:

ب *b*, als *b* in baas.

ت *t*, als *t* in tien.

ث *th*, wordt uitgesproken als *th* in het Engelse woord *thing*.

ج *j*, als *j* in de Engelse woord *jeep*.

ح *h*, een keelklank, sterker dan de *h*, schurende *h*.

خ *kh*, als *ch* in *lachen* (*lakhen*).

د *d*, als *d* in dier.

ذ *dh*, als de Engelse *th* in *this* (*dhis*).

ر *r*, rollende *r*.

ز *z*, als *z* in *zien*.

س *s*, als *s* in *sier*.

ش als *sh* in *sherry*.

ص *s*, emfatische *s*, als *s* in *soep*.

ض *d*, emfatische *d*, als *d* in *doek*.

ط *t*, emfatische *t*, als *t* in toe.

ظ *z*, emfatische *z*, als *z* in *zoet*.

- ع ' , een sterke klank diep onder de keel, waarvan de uitspraak geleerd moet worden op het gehoor.
- غ *gh*, een geluid dat overeenkomt met de letter *r* in 'grasseye' in het Frans en de Duitse *r*. Het vereist dat de spieren van de keel in een 'gorgelende' positie zijn tijdens het uitspreken.
- ق *q*, een diepe keelklank, geluid van de letter *k*, ongeveer *k* in *koek*.
- ك *k*, als *k* in *kiek*.
- ل *l*, lichte *l* als in *lief*.
- م *m*, als *m* in *maar*.
- ن *n*, als *n* in *naar*.
- ه *h*, als *h* in *haar*.
- و *w*, als *w* in het Engelse woord *way*.
- ء ' , als in *naäpen* (*na'apen*). (de technische benaming voor deze medeklinker is *glottislag*)
- ي *y*, als *j* in *jaar* (*yaar*).

Korte klinkers:

- a* voor —— als *a* in *kat* of Engels *cat*
- i* voor —— als *i* in *wit*
- u* voor —— als *oe* in *boek* (*buk*)

Lange klinkers:

- ā* voor —— of als *a* in *maar* (*mār*)
- ī* voor ي —— of —— als *i* in *mier* (*mīr*)
- ū* voor و —— als *oe* in *moer* (*mūr*)

Andere:

ai voor اِ ————— als *i* in *site*

au voor اُ ————— als *ou* in *sound*

Wij hebben Arabische, Perzische of Urdu woorden die deel zijn geworden van de Nederlandse taal, bijv. Islam, Imam, Mahdi, Koran, Hijra, Ramadan, Hadith, Zakat, Sharia, ulema, umma, sunna, kafir etc. niet geconverteerd.

Voor citaten zijn rechte komma's (rechte citaten) gebruikt om deze te kunnen onderscheiden van gebogen komma's die zijn gebruikt voor transcriptie, ' voor ع, ' voor ء. Komma's die als interpunctie zijn gebruikt, zijn weergegeven naar normaal gebruik.

Voorwoord

Hazrat Mirza Tahir Ahmad^{rh}, de vierde opvolger van de Beloofde Messias^{as} en hoofd van de internationale Ahmadiyya Moslim Jamā‘at (1982-2003), heeft op 24 februari 1990 een lezing gehouden in het Queen Elizabeth II Conference Centre in Londen. De lezing, getiteld *Het antwoord van de Islam op hedendaagse vraagstukken*, werd later gepubliceerd in 1992 door Islam International Publications Ltd, Londen, Engeland. Het centrale thema van de lezing is vrede in de wereld, of om nauwkeuriger te zijn de leerstellingen van de Islam met betrekking tot vrede. In de wereld, die vandaag lijdt onder geweld, bloedvergieten, conflicten, oorlogen, schending van mensenrechten, sociaal-economische uitbuiting van de derde wereld en alles wat de vrede verstoort en tweedracht zaait, is er meer behoefte aan vrede dan aan iets anders. In zijn introductie zegt de spreker:

Voor de toespraak van vandaag heb ik enkele gebieden waarop de wereld behoefte heeft aan leiding in categorieën samengevat:

1. Interreligieuze vrede en harmonie;
2. Sociale vrede in het algemeen;

3. Sociaal-economische vrede;
4. Economische vrede;
5. Vrede in de nationale en de internationale politiek;
6. Individuele vrede

De lezing is vandaag even relevant als in de tijd dat deze werd gehouden, in het bijzonder gezien de achtergrond van de opkomst van het zogenoemde “islamitische fundamentalisme”. Islam wordt vandaag afgebeeld als een religie van geweld. Islam een religie van geweld noemen is een contradictio in terminis, want Islam betekent *vrede*. 9/11 gaf een excuus aan de gevestigde belangen om een nieuwe “kruistocht” te beginnen tegen de Islam. Dit boek gaat deze uitdaging op passende wijze aan. We horen ook uit sommige hoeken de noodzaak tot inter-religieuze dialoog, waartoe de Heilige Koran de “Mensen van het Boek” al meer dan 1400 jaar geleden heeft uitgenodigd. De lezing behandelt dit onderwerp op uitgebreide wijze.

Als men door de inhoudsopgave en de index van het boek gaat, zal men beseffen hoe breed de strekking van het boek is. Bij het bespreken van vrede onder verschillende hoofden, heeft de schrijver een breed gamma aan onderwerpen bestreken die zich vertakken vanuit het grondthema en hij heeft aldus een esthetisch en een intellectueel bevredigend motief geschapen waarin verschillende islamitische thema's als het ware met een magische aanraking worden samengevlochten. Het is verplichte leesstof voor zowel niet-moslims als voor die moslims die de ware boodschap van de Islam zijn vergeten.

Mahmood Altaf
Secretaris Publicaties
Mei 2017

Het antwoord van de Islam op hedendaagse vraagstukken

Introductie

Na de gebruikelijke recitatie en na de recitatie van *Sūrah Al-Fātiḥa* (het openingshoofdstuk van de Heilige Koran) begon het hoofd van de Ahmadiyya Jamā‘at als volgt:

De heer Edward Mortimer (de voorzitter), al onze geachte gasten, dames en heren!

Laat mij uitdrukking geven aan mijn diepe gevoel van dankbaarheid voor uw aanwezigheid vanuit de wetenschap hier vanmiddag. Staat u mij toe te bekennen dat de toespraak die ik zal houden voor mij een grote uitdaging vormt. Het is een veelomvattend onderwerp en als zodanig boezemt mij dit werkelijk ontzag in.

Mag ik echter beginnen met het opwerpen van twee fundamentele vragen. Wat zijn de moderne uitdagingen? Welke moderne situatie kan een religie aanpakken? Dit zijn de fundamentele vragen.

De afwezigheid van vrede

De enig belangrijkste ziekte van de wereld vandaag is de afwezigheid van vrede. In de hedendaagse wereld heeft de mens als geheel een hoog

peil van succes in materiële vooruitgang bereikt. Dit is mogelijk geworden door de vooruitgang van wetenschap en technologie op ieder gebied van de menselijke behoeften. En dit is gebeurd in een zodanig tempo dat dit de geest verstedt doet staan.

Ongetwijfeld hebben de meer bevooroordeelde groepen van de menselijke samenleving, die bekend staan als de eerste en tweede wereld, een veel groter aandeel in de vruchten van de wetenschappelijke vooruitgang in het huidige tijdperk, maar de derde wereld heeft hieruit ook in zekere mate voordeel getrokken. Stralen van vooruitgang zijn zelfs binnengedrongen in de meest afgelegen hoeken van de donkerste gebieden waar een deel van de menselijke samenleving nog in een ver verleden leeft.

Niettemin is de mens niet gelukkig en tevreden. Er is een toenemende rusteloosheid, vrees, voorgevoel, gebrek aan vertrouwen in de toekomst en ontevredenheid met het erfgoed dat men heeft. Dit zijn enkele van de belangrijke elementen die de aard van de tegenwoordige wereld uitdagen. Deze geeft op haar beurt aanleiding voor een diepge wortelde ontevredenheid van de mens met zijn verleden, of met zijn heden en grijpt diep in in de processen van het zich ontwikkelende denken van de jongere generatie. De mens is op zoek naar vrede.

De bijdrage van de Islam aan de wereldvrede

Het woord *Islam* betekent letterlijk *vrede*. In dit enkele woord worden alle islamitische leerstellingen en houdingen op de kortste en meest beknopte wijze weerspiegeld. Islam is een godsdienst van vrede. Zijn leerstellingen garanderen vrede in iedere sector van de menselijke interesse en het menselijke streven.

Voor de toespraak van vandaag heb ik enkele gebieden waarop de huidige wereld behoefte heeft aan leiding in categorieën samengevat:

1. Interreligieuze vrede en harmonie;
2. Sociale vrede in het algemeen;
3. Sociaal-economisch vrede;
4. Economische vrede;
5. Vrede in de nationale en de internationale politiek;
6. Individuele vrede.

Voorwaar, Wij hebben u met de Waarheid gezonden als een drager van blijde tijdingen en als een Waarschuwer; en er is geen volk tot welk geen Boodschapper is gezonden.

—De Heilige Koran, 35:25

Voorzeker, zij die hebben geloofd in Mohammed^{sa} en de Joden en de Sabianen en de Christenen – wie ook gelooft in Allah en de laatste Dag en goede daden doet -, over hen zal geen vrees komen; noch zullen zij treuren.

—De Heilige Koran, 5:70

Interreligieuze Vrede

Religieuze waarden zijn overbodig geworden

Als men het totale religieuze scenario onderzoekt, moet men wel opmerken dat er tegenwoordig in de godsdienst een paradoxale situatie lijkt te heersen. In het algemeen verliest de godsdienst zijn greep, terwijl zijn greep tegelijkertijd op verschillende terreinen vaster wordt. In sommige delen van de samenleving, in bijna alle godsdiensten, schijnt er een krachtige terugwaartse beweging te zijn in de richting van dogma's met middeleeuwse gestrengheid en het niet dulden van tegenstand.

Op het morele vlak trekt de godsdienst zich terug, misdaad is buitensporig, de waarheid is snel aan het verdwijnen, gelijkheid en het toedienen van gerechtigheid staan op het punt te verdwijnen, sociale verantwoordelijkheden voor de samenleving worden veronachtzaamd en in de plaats hiervan wint een zelfzuchtig individualisme aan kracht, zelfs in zulke landen van de wereld die er overigens aanspraak op maken godsdienstig te zijn. Deze en vele andere sociale kwalen, die positieve tekenen zijn van een moreel decadente samenleving, zijn aan

de orde van de dag. Als morele waarden in een godsdienst het leven en de ziel van de godsdienst zelf vormen, kan een voortschrijdende worping van deze waarden ons tot de onvermijdelijke conclusie leiden dat terwijl het lichaam van de godsdienst weer tot leven wordt gewekt, de ziel snel uit het lichaam wegebt. Wat wij dus vandaag in de godsdienst waarnemen, de zogenaamde herleving van de godsdienst, staat gelijk aan het opwekken van dode lichamen, zodat zij als levende lijken rondwandelen.

Op andere gebieden verwekt een langdurige stagnatie en een gebrek aan opwindende ontwikkelingen verveling onder mensen die tot godsdienst geneigd zijn. Wonderlijke dingen die zij verwachten, vinden niet plaats. Het bizarre verschijnsel van een bovennatuurlijke tussenkomst in de gebeurtenissen van de wereld om de wereld naar hun wensen te veranderen, wordt niet verwezenlijkt. Zij willen vreemde profetieën vervuld zien om hun religie geloofwaardigheid te geven. Toch wordt niets verwezenlijkt. Dit zijn de mensen die voedsel verstrekken voor nieuwe erediensten die gedijen op de humus van hun frustraties. De aandrang om aan het verleden te ontsnappen, wekt een verlangen op om de leegte met iets nieuws op te vullen.

Afgezien van deze vernietigende tendensen, bedreigt een ander uiterst verstorend verschijnsel, dat misschien verband houdt met de opleving van dogma's in de godsdienst, de vrede in de wereld. Met de opkomst van zulke dogma's wordt een vergiftige atmosfeer geschapen die fataal blijkt te zijn voor de gezonde geest van een dialoog en een vrij verkeer van ideeën. Alsof dit niet genoeg is, worden opzettelijke pogingen gedaan door gewetenloze politici, die steeds klaar staan om vluchtige situaties in hun eigen voordeel uit te buiten, om het beeld van de godsdienst zelf te bezoedelen. Weer moeten interreligieuze wedijver en twisten hun rol spelen. Hier komt bij dat de zogenaamde

“vrije” media in het algemeen eerder door onzichtbare handen worden gecontroleerd, dan dat het hun vrijstaat een volledig neutrale rol te spelen in de zaken van de wereld. Als de media van een land met een bevolking die overwegend tot één godsdienst behoort zich daarom aansluiten bij de strijd in het belasteren van het beeld van een wedijverende godsdienst, wordt het scenario erg complex. Het eerste slachtoffer van dit verward gevecht is ongetwijfeld de godsdienst zelf.

Ik ben werkelijk diep bezorgd en verontrust over hetgeen vandaag gebeurt in de wereld van de godsdienst. Het is dringend noodzakelijk dat godsdiensten oprechte en ernstige pogingen doen om onderlinge misverstanden uit de weg te ruimen. Ik geloof dat de Islam dit kan doen met aanzien, op een wijze die onze eisen en behoeften volledig kan bevredigen.

Om een beter begrip mogelijk te maken, heb ik het onderwerp verder in verschillende categorieën ondergebracht. Ik geloof bijvoorbeeld dat het voor een godsdienst die behulpzaam wil zijn bij het vestigen van vrede in de wereld, essentieel is dat een godsdienst die universeel in staat is om de mens uiteindelijk te verenigen, zelf de universaliteit van de godsdienst moet aanvaarden in de zin dat menselijke wezens, wat ook hun kleur, ras of geografische afkomst moge zijn, allen schepselen zijn van dezelfde Schepper. Als zodanig hebben zij gelijkelijk recht op het ontvangen van goddelijke onderricht – als ooit enig deel van de menselijke samenleving goddelijke instructies zouden worden gegeven. Deze zienswijze doet de opvatting van de monopolisering van de waarheid door een bepaalde godsdienst teniet.

Alle godsdiensten, wat ook hun naam of leerstukken zijn, waar zij ook worden aangetroffen en tot welke tijdperk zij ook behoren, hebben het recht aanspraak te maken op het bezit van enige goddelijke waarheid. Ook moet men toegeven dat ondanks de verschillen in hun

leerstukken en leerstellingen, de godsdiensten hoogstwaarschijnlijk een gemeenschappelijke oorsprong hebben. Hetzelfde goddelijke gezag dat het leven heeft gegeven aan een godsdienst in één gebied van de wereld, moet ook hebben gezorgd voor de godsdienstige en geestelijke noden van andere menselijke wezens in andere delen van de wereld en die tot verschillende tijdperken behoren.

Dit is precies de boodschap van de Heilige Koran, de heilige schrift van de Islam.

Universaliteit van profeetschap

De Heilige Koran zegt ten aanzien hiervan:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الصَّاعُوتَ

*Wij wekten onder elk volk een Boodschapper op met de leer
'Aanbidt Allah en vermijdt de boze'.¹*

Ten tweede verklaart de Heilige Koran: O Profeet^{sa} van God, u bent niet de enige profeet in de wereld. Wij lezen namelijk:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ^ط

Wij zonden inderdaad Boodschappers vóór u. Sommigen van hen hebben Wij u genoemd en anderen hebben Wij u niet genoemd.²

De Heilige Koran brengt de Heilige Profeet^{sa} van de Islam het volgende in herinnering:

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۖ إِنَّا أَرْسَلْنَا بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٧٥﴾

*Gij zijt slechts een Waarschuwer. Voorwaar, Wij hebben u met de Waarheid gezonden als een drager van blijde tijdingen en als een Waarschuwer; en er is geen volk tot welk geen Boodschapper is gezonden.*³

Gezien het bovenstaande is het overduidelijk dat de Islam geen aanspraak maakt op het alleenrecht op de waarheid ten koste van alle andere godsdiensten, maar stellig verklaart dat God in alle eeuwen en in alle delen van de wereld heeft gezorgd voor de geestelijke en religieuze noden van het mensdom door boodschappers op te wekken die de goddelijke boodschap brachten naar het volk voor welk zij waren opgewekt en aangesteld.

Alle profeten zijn gelijk

De vraag rijst dat als naar alle volkeren van de wereld, in verschillende werelddelen en in verschillende tijden, zoveel profeten van God zijn gezonden, zij dan hetzelfde goddelijke gezag hebben. Volgens de Heilige Koran behoren alle profeten aan God en oefenen zij als zodanig, in zoverre het hun goddelijke gezag betreft, zulk gezag met gelijke kracht en sterkte uit. Niemand heeft het recht om tussen een profeet en een andere profeet onderscheid te maken. In zoverre het de echtheid van hun boodschap betreft, moeten alle profeten gelijk zijn. Deze houding van de Islam ten opzichte van zowel andere godsdiensten en hun stichters, als ondergeschikte profeten, kan dienen als een zeer belangrijke éénmakende en samenbindende factor tussen verschillende godsdien-

ten. Het principe dat de echtheid van de openbaring van iedere profeet dezelfde status heeft, kan worden gebruikt als een erg sterke éénmakende kracht die de verschillende godsdiensten tezamen brengt. Dit verandert de houding van vijandigheid jegens de openbaring van profeten van andere godsdiensten in een houding van respect en eerbied. Dit, weer, is het duidelijke en logische standpunt dat door de Heilige Koran wordt ingenomen:

أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

Deze Boodschapper (de Heilige Stichter van de Islam^{sa}) gelooft in hetgeen hem van zijn Heer was geopenbaard, en de gelovigen doen dit ook. Zij allen geloven in Allah, en in Zijn engelen, en in Zijn boeken, en in Zijn Boodschappers, zeggende: 'Wij maken geen onderscheid tussen wie dan ook van Zijn Boodschappers.' En zij zeggen: 'Wij hebben gehoord en wij zijn gehoorzaam....'⁴

Dit onderwerp wordt herhaald in andere verzen van de Heilige Koran. Bijvoorbeeld:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۚ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

Waarlijk, degenen die niet in Allah en Zijn Boodschappers geloven en trachten tussen Allah en Zijn Boodschappers een onderscheid te maken, en zeggen: 'Wij geloven in sommigen en geloven niet in anderen', en een tussenweg trachten te nemen, dezen zijn

*werkelijk de ongelovigen en Wij hebben voor de ongelovigen een vernederende straf bereid. En degenen die in Allah en in al Zijn Boodschappers geloven, en geen onderscheid maken tussen wie dan ook van hen, aan dezen zal Hij spoedig hun beloningen geven. En Allah is Vergevingsgezind, Genadevol.*⁵

Kan de rang verschillend zijn als de authenticiteit gelijk is?

Als alle profeten in authenticiteit gelijk zijn, moeten zij dan ook in rang gelijk zijn? Het antwoord op deze vraag is dat profeten in veel opzichten in hun persoonlijke eigenschappen en de manier waarop zij zich kwijten van hun verantwoordelijkheden kunnen verschillen. Waar het hun nabijheid tot God en de evenredige rang die zij in de ogen van God hebben, betreft, kunnen boodschappers en profeten van elkaar verschillen. Een studie van de geschiedenis van de profeten uit het verslag van de Bijbel, de Heilige Koran en andere geschriften bevestigen deze gevolgtrekking ook.

De Heilige Koran geeft toe dat er verschillen in rang zijn op een wijze die de rust van de mens niet zal verstoren. Dezelfde Heilige Koran die verklaart dat er geen verschil is tussen de ene profeet van God en de andere waar het de authenticiteit van boodschappen van God betreft, verklaart:

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ
دَرَجَاتٍ^٦

*Deze Boodschappers hebben Wij verheven, sommigen van hen boven anderen. Onder hen zijn zij tot wie Allah veelvuldig sprak, en sommigen van hen verhief Hij in graden van rang.*⁶

Als men deze stelling heeft aanvaard, kan men zich afvragen wie onder de profeten als de hoogste in rang moet worden beschouwd. Dit is een gevoelige kwestie. Toch kan men de ogen niet sluiten voor het belang van deze vraag.

De aanhangers van bijna alle godsdiensten maken er aanspraak op dat de stichter van hun godsdienst allen overtreft en dat niemand anders hem kan evenaren in uitmuntendheid, waardigheid, vroomheid, eer en in het kort alle eigenschappen die in een profeet aanwezig moeten zijn. Maakt dan de Islam er ook aanspraak op dat Mohammed, de Heilige Profeet van de Islam, mogen de vrede en de zegeningen van Allah met hem zijn, de meest verheven van alle profeten is? Ja, de Islam maakt op ondubbelzinnige wijze aanspraak op de bijzondere uitmuntendheid en de suprematie van de eigenschappen van de Heilige Profeet^{sa} over die van alle overige profeten van de wereld. Toch is er een erg duidelijk onderscheid tussen de Islam en de andere godsdiensten in hun houding tot deze aanspraak.

Allereerst moet men onthouden dat geen andere godsdienst dan de Islam de universaliteit van het profeetschap erkent. Als de joden er aanspraak op maken – als zij dit al doen – dat Mozes de grootste profeet was, vergelijken zij Mozes^{as} niet met Boeddha^{as}, Krishna^{as}, Jezus^{as} of Mohammed^{sa}, omdat zij ontkennen dat de aanspraken van alle andere grote stichters van de godsdiensten die hierboven zijn genoemd echt zijn en het waardig zijn te worden aanvaard. Op de joodse lijst van profeten staan dus geen andere profeten dan die specifiek zijn genoemd in het Oude Testament; zelfs de mogelijkheid dat elders

andere profeten zijn, wordt uitgesloten. In het licht van deze houding behoort hun aanspraak betreffende de suprematie van een joodse profeet niet tot dezelfde categorie als die van de Islam, aangezien volgens het Jodendom profeten buiten de Bijbel gewoonweg niet bestaan. Precies hetzelfde is de aard van soortgelijke aanspraken van het Boeddhisme, de volgelingen van Zoroaster, het Hindoeïsme, enz.

Er is nog een verschil dat men moet onthouden. Als wij over hun profeten spreken, zijn wij ons ervan bewust dat zij niet altijd naar hun heilige godsdienstige persoon verwijzen als profeten. Het begrip van profeten en boodschappers zoals dit door het Jodendom, het Christendom en de Islam wordt verstaan, wordt niet precies gedeeld door de meeste andere godsdiensten. In plaats daarvan behandelen zij de stichters van hun godsdienst en heilige mannen als heilige personen, of reïncarnaties van God, of God Zelf, of iets dat dit benadert. Misschien moet in dit opzicht vanuit de positie van het Christendom Jezus Christus^{as} ook als een uitzondering worden begrepen. Maar volgens de Islam zijn al deze zogenaamde goden of reïncarnaties van God, of de zogenaamde zonen of kinderen van God, niets anders dan profeten en boodschappers die door hun volgelingen in een veel later stadium werden vergoddelijkt. In feite is, om duidelijker te zijn, volgens de Islam de vergoddelijking van heilige personen in verschillende godsdiensten een zeer geleidelijke proces en niet iets dat uit zichzelf ontstaat in de tijd van de profeet. Maar hierover zullen wij later spreken.

Als Islam er echter aanspraak op maakt dat zijn heilige stichter verheven is onder de profeten, heeft dit betrekking op de heilige personen van alle godsdiensten in de wereld in de betekenis zoals dit wordt begrepen door de Joods-Islamitische opvatting van profeten. Het mag worden herhaald dat de Islam de stichters van alle geopenbaarde godsdiensten beschouwt als louter menselijke wezens die door

God werden verheven tot de rang van het profeetschap. Er is geen uitzondering in dit universele verschijnsel. De Heilige Koran verklaart bijvoorbeeld:

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۖ

*Hoe zal het hen vergaan wanneer Wij een getuige zullen brengen van ieder volk, en u als getuige tegen dezen zullen brengen?*⁷

Na deze onontbeerlijke verduidelijking te hebben gemaakt, gaan wij nu over tot het bestuderen van de rang van de Heilige Profeet^{sa} van de Islam volgens de Heilige Koran. De meest in het oog lopende en onomstotelijke aanspraak betreffende de Heilige Profeet^{sa} van de Islam wordt gemaakt in het alom bekende en uitgebreid besproken vers van de Heilige Koran:

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۖ

*Mohammed^{sa} is niet de vader van een van uw mannen, maar hij is de Boodschapper van Allah en (Khātaman Nabīyyīn) het Zegel van de Profeten, en Allah heeft een volledige kennis van alle dingen.*⁸

Het Arabische woord *Khātam* in dit vers heeft vele betekenissen, maar de essentie van de titel *Khātaman Nabīyyīn* moet zonder de geringste twijfel de allerbeste zijn; de verhevene; het laatste woord; de beslissende autoriteit; de ene die alles omvat en getuigt van de waarheid van anderen.⁹

Een ander vers dat spreekt van de voortreffelijkheid van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} verklaart dat de leerstellingen van de Heilige Profeet^{sa} volmaakt en beslissend zijn. Dit vers luidt als volgt:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ
الْإِسْلَامَ دِينًا

Op deze dag heb ik uw godsdienst voor u vervolmaakt en Mijn gunst aan u voltooid en de Islam voor u als godsdienst gekozen.¹⁰

De voor de hand liggende gevolgtrekking van deze aanspraak zou zijn dat van alle wetbrengende profeten in de wereld en in het geven aan de wereld van de meest volmaakte leer, hij de hoogste positie inneemt onder de profeten.

Als we dit onderwerp verder ontwikkelen, zien we dat de Heilige Stichter^{sa} in ondubbelzinnige termen wordt verzekerd dat het Boek dat aan hem wordt geopenbaard, zal worden bewaakt en worden beschermd tegen tussenvoegingen. Als zodanig wordt er niet alleen aanspraak op gemaakt dat de leer volmaakt is, maar ook dat zij eeuwigdurend is en dat zij zuiver zal worden gehouden en onvervalst zal blijven in dezelfde woorden die werden geopenbaard aan de Heilige Stichter van de Islam^{sa}. De geschiedenis van de laatste veertien eeuwen heeft overvloedig getuigenis afgelegd van de waarheid van deze aanspraak.

Enkele relevante verzen zijn de volgende:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٥٠﴾

Voorwaar, Wij Zelf hebben deze vermaning nedergezonden en Wij zullen voorzeker haar Bewaker zijn.¹¹

بِئْهُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿١﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢﴾

*Voorwaar, dit is een glorierijke Koran op een goed bewaakte tafel.*¹²

Gezien het bovenstaande wordt duidelijk niet alleen verklaard dat de Heilige Stichter van de Islam^{sa} verheven is, maar ook dat hij de laatste en definitieve wetgevende profeet is, wiens autoriteit zich zou blijven handhaven tot aan het de einde der tijden.

Na dit te hebben gezegd, begint men zich af te vragen of in de ogen van sommigen deze aanspraak op de suprematie van de Heilige Stichter^{sa} van de Islam niet neerkomt op het scheppen van kwaadwilligheid of misverstand onder de volgelingen van andere godsdiensten. Hoe kan men dan deze aanspraak verzoenen met het onderwerp van deze toespraak, namelijk dat de Islam vrede garandeert in alle sferen van de menselijke belangstelling, waarbij godsdienst niet de minst belangrijke plaats inneemt?

Het is met deze vraag in gedachten dat ik deze aanspraak nogal uitvoerig moest uitwerken. Deze vraag kan ter bevrediging van een onbevooroordeelde en onderzoekende geest op meer dan een manier worden beantwoord.

Zoals reeds eerder is genoemd, kunnen soortgelijke aanspraken ook worden gemaakt door volgelingen van veel andere godsdiensten. Maar het is verstandig dat men de betrekkelijke verdiensten van de aanspraak onderzoekt zonder hierover al te zeer opgewonden te zijn. Zulk een aanspraak moet niet door haar inhoud de gevoeligheden van de volgelingen van andere godsdiensten die soortgelijke tegenaanspraken maken, op de proef stellen. Maar de Islam gaat een stap verder door aan zijn volgelingen nederigheid en fatsoen te leren zodat hun geloof in de suprematie van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} niet onvoor-

zichtig wordt uitgedrukt zodat hierdoor aanstoot wordt gegeven aan anderen.

De volgende twee Tradities van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} zijn als bakens die dit onderwerp verlichten.

1) Een van de metgezellen van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} raakte betrokken in een nogal verhitte discussie met een trouwe volgelinge van de profeet Jonas^{as} van de Vis (of Walvis). Beide partijen in het debat beweerden dat hun respectieve profeten elkaar in voortreffelijkheid aanzienlijk overtroffen. Het schijnt dat de Moslim deelnemer op zulk een wijze op de aanspraak bleef hameren dat de gevoeligheid van de volgelinge van Jonas^{as} werd aangetast. Deze benaderde de Heilige Profeet Mohammed^{sa} en diende een klacht in tegen de Moslim die bij dit debat was betrokken. Terwijl hij de gemeenschap in het algemeen toesprak, sprak de Profeet^{sa} de volgende woorden ter instructie:

لَا تَفْضُلُونِي عَلَى يُوسُفَ بْنِ مَتَّى

Verklaar mij niet verheven boven Jonas^{as}, de zoon van Mattah.¹³

Sommigen Moslim commentatoren van de Tradities zijn door deze Traditie in verwarring gebracht omdat zij schijnbaar tegengesteld is aan de bewering van de Heilige Koran dat Mohammed^{sa} niet alleen verheven is boven Jonas^{as}, maar boven alle profeten. Maar het schijnt hen te ontgaan dat wat hij zei niet was dat hij ondergeschikt aan Jonas^{as} zou zijn, noch dat hij boven Jonas^{as} zou staan, maar eenvoudigweg dat zijn volgelingen hem niet verheven moesten verklaren op een wijze die de gevoelens van anderen zou kunnen kwetsen. In het verband van wat er was gebeurd, kan de enige gevolgtrekking die men kan maken zijn dat de Profeet^{sa} de Moslims een les in welvoegelijkheid leerde. Hij onderrichtte hen om niet verwikkeld te raken in pochen. Zij

moeten er zorg voor dragen te vermijden dat zijn positie zou worden besproken op een wijze die aanstoot zou kunnen geven. Zulk een houding zou inderdaad nadelig zijn voor de zaak van de Islam omdat in plaats van het winnen van harten en geesten voor de boodschap van de Islam, het geheel tegengestelde zou worden bereikt.

2) Deze houding van de Heilige Profeet^{sa} wordt verder uitgewerkt door een andere Traditie waarin een Moslim is verwickeld in een soortgelijke woordentwist met een Jood. Beiden maakten achtereenvolgens aanspraak op de respectieve superioriteit van hun geestelijke leiders. Weer was het de twistende niet-Moslim die het gepast achtte een klacht in te dienen tegen het gedrag van zijn Moslim tegenstander. De Heilige Profeet^{sa} antwoordde met zijn gebruikelijke nederigheid en voorzichtigheid, en onderwees de Moslim dezelfde les in wellevendheid en vriendelijkheid door te vermanen:

لَا تُفْضِلُونِي عَلَى مُوسَى

Verklaar mij niet verheven boven Mozes^{as}.¹⁴

Om kort te gaan: het is aan God om te beslissen over de vergelijkende vaststelling van de nabijheid tot Hem van de verschillende profeten, en dit bekend te maken. God kan Zijn welbehagen in een profeet van een bepaalde tijd in zulke sterke bewoordingen hebben uitgedrukt dat Hij hem als de beste verklaarde. Superlatieven kunnen tenslotte ook worden gebruikt in betrekkelijke bewoordingen in samenhang met een beperkte toepassing van tijd en ruimte.

Dit kon de volgelingen van die heilige persoon er gemakkelijk toe hebben gebracht te geloven dat hij de beste en de heiligste was voor alle eeuwen en voor alle toekomstige tijden. Het hier oprecht in geloven, moet niet worden beschouwd als een aanval op anderen. Een be-

schaafde houding vereist dat zulke aangelegenheden niet worden misbruikt om wrijving onder de religies te veroorzaken. Dit nu is precies de ware betekenis van de vermaning van de Heilige Profeet^{sa} die hierboven is aangehaald. Als alle religies zich houden aan dit principe van nederigheid en fatsoen, zou de wereld van godsdienstige geschillen hieruit voordeel behalen.

Redding kan door geen enkele godsdienst worden gemonopoliseerd

De vraag van redding, hoe onschuldig deze ook lijkt op het eerste gezicht, houdt een duidelijk gevaar in voor de vrede in de wereld van de godsdienst.

Het is één ding voor een godsdienst om te verklaren dat zij die trachten te worden verlost van Satan en redding trachten te verkrijgen zich moeten spoeden naar de veilige haven van die godsdienst; het is daar dat zij redding zullen vinden en een eeuwige bevrijding van zonde. Maar het is iets geheel anders voor dezelfde godsdienst om direct hierop te verklaren dat zij die niet naar voren komen om er toevlucht te zoeken, allen voor eeuwig zullen worden vervloekt. Wat zij ook doen om God te behagen, hoezeer zij ook hun Schepper en Zijn schepping liefhebben, hoezeer zij ook een leven leiden van zuiverheid en vroomheid, zij zullen zeer zeker worden veroordeeld tot een eeuwigdurende Vuur.

Wanneer uitdrukking wordt gegeven aan zulk een star, bekrompen en intolerant standpunt in een provocerend taalgebruik, zoals meestal het geval is met godsdienstige ijveraars, is het bekend dat dit tot ernstige ongeregelheden aanleiding heeft gegeven.

Er zijn mensen in alle soorten. Sommigen zijn verstandig, beschaafd en verfijnd en zo zijn ook hun reacties op aanvallen die tegen hen zijn gericht. Toch zal een groot aantal mensen dat tot godsdienst is geneigd, hetzij zij geleerd zijn of ongeletterd, waarschijnlijk gewelddadig reageren als hun godsdienstige gevoelens worden aangetast.

Ongelukkigerwijze schijnt dit de houding te zijn van de geestelijkheid van bijna alle godsdiensten in de wereld jegens hen die zich niet schikken naar hun geloof. Zelfs de Islam wordt door de meeste middeleeuwse geleerden voorgesteld als de enige deur tot redding, in de betekenis dat sinds de komst van de Islam redding wordt ontzegd aan alle afstammelingen van Adam^{as} die buiten het gebied van de Islam hebben geleefd en zijn gestorven. Het Christendom biedt geen andere zienswijze, noch enig andere godsdienst, voor zover ik weet.

Maar laat ik mijn gehoor de verzekering geven dat het toeschrijven aan de Islam van deze kwezelachtige en enge zienswijze geen rechtvaardiging heeft. De Heilige Koran vertelt ons in dit opzicht een volledig ander verhaal.

Volgens de Heilige Koran kan redding door geen enkele godsdienst in de wereld worden gemonopoliseerd. Zelfs als nieuwe waarheden worden geopenbaard en nieuwe tijdperken van licht zijn aangebroken, zal hun die niet door eigen schuld een leven van onwetendheid leven en hun die in het algemeen trachten een leven van waarheid te leiden, zelfs als zij valse ideologieën hebben geërfd, door God geen redding worden ontzegd.

De volgende verzen van de Heilige Koran werken dit punt verder uit:

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسُكُوهُ فَلَا يَنَازِعُكَ فِي الْأَمْرِ وَاذْعُ إِلَى رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٠﴾

*Voor elk volk hebben Wij wijzen van aanbidding vastgesteld die zij in acht nemen. Laat hen daarom niet met u redetwisten over de zaak van de islamitische wijze van aanbidding; en roept u de mensen tot uw Heer, want voorzeker, gij volgt de rechte leiding.*¹⁵

In een ander vers verklaart de Heilige Koran in dezelfde context:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَىٰ مِنْ أَمْرِ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥﴾

*Voorzeker, zij die hebben geloofd in Mohammed^{sa} en de Joden, en de Sabianen, en de Christenen – wie ook gelooft in Allah en de Laatste Dag en goede daden doet -, over hen zal geen vrees komen; noch zullen zij treuren.*¹⁶

Laat mij u eraan herinneren dat hoewel de woorden *Mensen van het Boek* van toepassing zijn op de Joden en de Christenen, deze in aanleg een veel ruimere toepassing hebben. In de context van de verklaring van de Koran *er is geen volk in de wereld of Wij hebben hun een waarschuwer gezonden*, en soortgelijke verzen (zoals eerder aangehaald), blijft er voor ons geen ruimte voor twijfel over dat het niet alleen de volkeren van het Oude Testament en het Evangelie (of de Torah en de Indjiel) waren aan wie het Boek werden gegeven, maar dat zeer zeker ten voordele van de mensheid andere boeken werden geopenbaard. Dus de volgelingen van alle godsdiensten die er aanspraak op maken te zijn gegrond op goddelijke openbaring, zouden ook moeten worden gerekend tot *de Mensen van het Boek*.

Weer gebruikt de Heilige Koran de term *Ṣabī*, die de zaak verder verduidelijkt en twijfel wegneemt. *Ṣabī* is een uitdrukking die door de Arabieren wordt gebruikt en die betrekking heeft op de volgelingen

van alle niet-Arabische en niet-Semitische godsdiensten die hun eigen geopenbaarde Boeken hebben. Als zodanig hebben de volgelingen van alle godsdiensten die zijn gebaseerd op goddelijke openbaring de verzekering gekregen dat mits zij niet oprecht in gebreke blijven het licht van een nieuwe godsdienst te erkennen en zich oprecht en waarlijk houden aan de waarden van het geloof van hun voorouders, zij van God niets te vrezen hebben en dat hun de redding niet zal worden ontzegd.

De Heilige Koran, sprekend voor welke groep onder de gelovigen ook: Joden, Christenen en Sabianen, belooft:

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧﴾

*Zullen hun beloning bij hun Heer ontvangen en er zal geen vrees over hen komen, noch zullen zij treuren.*¹⁷

En:

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ ۖ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ مَا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

*Als zij de Torah en het Evangelie en hetgeen hun nu van hun Heer is nedergezonden in acht hadden genomen, zouden zij zeker hebben gegeten van goede dingen van wat boven hen is en van wat onder hun voeten is. Onder hen zijn mensen die matig zijn, maar velen van hen (zijn zo dat) wat zij doen slecht is.*¹⁸

Om de Moslims te beletten dat zij zonder onderscheid al degenen die niet tot de Islam behoren, kritiseren, verklaart de Heilige Koran stellig:

لَيْسُوا سَوَاءً ۚ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْتَآءِ الْبَيْلِ وَهُمْ
يَسْجُدُونَ ۝ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَمَا يَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝

Zij zijn niet allen gelijk. Onder de mensen van het Boek zijn zij die erg vroom en godvrezend zijn en die zich aan hun verbond houden. Zij reciteren het woord van Allah in de uren van de nacht en werpen zich voor Hem ter aarde. Zij geloven in Allah en de Laatste Dag, en gebieden het goede en verbieden het kwade, en haasten zich met elkaar te wedijveren in goede werken. Dezen zijn onder de rechtvaardigen. Welk goed zij ook doen, hun zal de gepaste beloning ervoor niet worden ontzegd, en Allah kent hen die zich hoeden voor het kwade goed.¹⁹

Er bestaat vandaag een groot misverstand dat is ontstaan uit de recente politieke wedijver tussen de Joden en de Moslims dat volgens de Islam alle Joden voor de hel zijn bestemd. Dit is volslagen onjuist in het licht van wat ik voor u uit de Heilige Koran heb geciteerd, en in het licht van het volgende vers:

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝

Er is een deel van het volk van Mozes^{as} dat de weg wijst met waarheid en daarmee rechtvaardig handelt.²⁰

Het bevorderen van harmonie en wederzijds respect onder de godsdiensten

In de Heilige Koran wordt in ondubbelzinnige bewoordingen verklaard dat het niet alleen de Moslims zijn die zich strikt houden aan de waarheid en die aansporen tot rechtvaardigheid en rechtvaardig handelen. Onder de volgelingen van andere geloven zijn er ook mensen die dit doen.

Dit is de houding die de gehele wereld van de godsdienst vandaag moet aannemen om de kwaliteit van de verhouding met andere geloven te verbeteren. Godsdienstige vrede kan niet worden verkregen zonder zulk een ruimdenkende, grootmoedige en menselijke houding ten aanzien van mensen van andere geloven te koesteren.

De Heilige Koran verklaart ten aanzien van alle godsdiensten in de wereld in het algemeen, het volgende:

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٥١﴾

*Onder hen die Wij hebben geschapen is er een volk dat de mensen met waarheid leidt en daarmee rechtvaardig handelt.*²¹

Het begrip van universaliteit

Sinds onheuglijke tijden hebben vele filosofen gedroomd van het moment dat het mensdom zich kan verzamelen als één grote menselijke familie onder één vlag. Het begrip van de éénmaking van het mensdom is niet alleen gekoesterd door politieke denkers, maar evenzeer

door economen en sociologen. Maar nergens is dit idee meer levend gehouden dan op het terrein van de godsdienst.

Hoewel de Islam deze zienswijze ook deelt met andere godsdiensten (sommige hebben zeer ambitieuze programma's van wereldoverheersing), binnen deze ogenschijnlijke gemeenschappelijke gedachte neemt de Islam een duidelijk afwijkende houding aan met betrekking tot de eerder genoemde ambitieuze aanspraak. Dit is niet de plaats om dit controversiële thema verder te ontwikkelen en een debat te beginnen over de vraag welke godsdienst feitelijk door God is aangesteld om het gehele mensdom onder de goddelijke banier te verzamelen. Maar het is erg belangrijk voor ons om de gevolgen van zulke aanspraken door méér dan een godsdienst in de wereld te begrijpen. Als twee, drie of vier machtige godsdiensten met een reeds lang gevestigde historische traditie, er tegelijkertijd aanspraak op maken universele godsdiensten te zijn, zal dit dan niet in de gedachten van alle menselijke wezens een reusachtige verwarring en onzekerheid teweegbrengen? Zal hun onderlinge rivaliteit en strijd voor overheersing geen reële en aanzienlijke bedreiging voor de wereldvrede vormen?

Zulke bewegingen van mondiale afmetingen bij religies vormen op zichzelf een reden tot grote bezorgdheid. Maar als men hieraan het gevaar toevoegt dat zulke bewegingen in de handen vallen van een onverantwoordelijk, dweperig en intolerant leiderschap, betekent dit dat de risico's veelvuldig zijn en meer reël dan theoretisch.

In het geval van de Islam is er ongelukkigerwijze de wijdverspreide propaganda dat de Islam het gebruik van geweld voor de verspreiding van zijn ideologie waar mogelijk bevordert. Deze woorden zijn niet alleen afkomstig van tegenstanders van de Islam, maar ook van de middeleeuws georiënteerde Moslim geestelijkheid. Als een godsdienst kiest voor het offensief, zullen de andere onmiddellijk het recht heb-

ben zich met dezelfde wapenen te verdedigen. Natuurlijk ben ik het niet eens met het denkbeeld – dat ik krachtig verwerp – dat de Islam het gebruik van geweld voor de verspreiding van ideologieën voorstaat, maar op dit aspect zal ik later terugkomen.

Laat ons eerst de redelijkheid van een dergelijke aanspraak, door welke wereldgodsdienst dan ook, onderzoeken. Kan enige godsdienst – Islam, Christendom, of hoe u deze ook moge noemen – universeel worden in zijn boodschap, in de betekenis dat de boodschap toepasbaar is voor alle mensen van de wereld, ongeacht hun kleur, ras of nationaliteit? Wat te denken over de talrijke verschillende raciale, stammen en nationale tradities, sociale gewoonten en culturele patronen?

Het begrip van universaliteit zoals dit door godsdiensten wordt voorgesteld moet niet alleen de geografische en nationale grenzen overschrijden, maar moet ook de tijd overschrijden. Dus de vraag zou zijn: kan een godsdienst tijdloos zijn, d.w.z. kunnen de leerstellingen van enige godsdienst met een gelijke mate van geschiktheid toepasbaar zijn voor zowel de mensen van deze eeuw als die van duizend jaar geleden en die van over duizend jaar? Zelfs als een godsdienst mondiaal door het gehele mensdom zou worden aanvaard, hoe zou zulk een godsdienst voldoende bevoegd zijn om de noden van de toekomstige generatie te vervullen?

Het is aan de volgelingen van iedere godsdienst te suggereren hoe de leerstellingen van hun godsdienst voorstellen om de problemen die hierboven zijn besproken op te lossen. Namens de Islam echter, zou ik gaarne zeer in het kort het islamitische antwoord op deze vragen willen samenvatten.

Islam is een universele godsdienst

De Heilige Koran maakt herhaaldelijk duidelijk dat Islam een godsdienst is waarvan de leerstellingen verwant zijn met de menselijke psyche. Islam benadrukt dat een godsdienst die is geworteld in de menselijke psyche, tijd en ruimte overtreft. De menselijke psyche is onveranderlijk. Daarom wordt de godsdienst die waarlijk is geworteld in de menselijke psyche evenzeer onveranderlijk, mits deze niet te veel betrokken raakt bij de vergankelijke toestanden van de mens, in welke tijd ook, als hij verdere vooruitgang maakt. Als de godsdienst zich houdt aan deze principes die voortkomen uit de menselijke psyche, heeft zulk een godsdienst de logische mogelijkheid een universele godsdienst te worden.

Islam gaat één stap verder. In zijn unieke begrijpende houding verklaart Islam dat alle godsdiensten in de wereld dit karakter van universaliteit tot enige mate bezitten. Als zodanig wordt in iedere goddelijke geopenbaarde godsdienst altijd wel een centrale kern van leer aangetroffen die verbonden is met de menselijke psyche en de eeuwige waarheid. Deze kern van godsdiensten blijft onveranderlijk, tenzij, natuurlijk, de volgelingen van die godsdienst die leer in een latere periode verbasteren.

De volgende verzen illustreren dit punt:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ حَقَّاءُ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ۝

Hun (de Mensen van het Boek) werd slechts bevolen Allah te dienen, oprecht zijnde in gehoorzaamheid aan Hem en recht-

schapen zijnde, en het gebed te houden en de Zakaat te betalen. Dat is de godsdienst van de mensen van het rechte pad.²²

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Richt dus uw aangezicht tot de dienst van de godsdienst als iemand die God is toegewijd. En volg de natuur die door Allah is gemaakt – de natuur naar welke Hij het mensdom heeft geschapen. De schepping van Allah kent geen verandering. Dat is de ware godsdienst. Maar de meeste mensen weten het niet.²³

Met het oog op het bovenstaande kan de vraag worden gesteld welke wijsheid er ligt in het zenden van de ene godsdienst na de andere met dezelfde leer. Verder kan men zich afvragen waarom de Islam er in betrekkelijke bewoordingen aanspraak op maakt universeler en volmaakter te zijn dan alle vorige godsdiensten, als alle dezelfde onveranderlijke universele leer hadden die toepasbaar is op menselijke wezens in alle tijden.

1) In antwoord op de eerste vraag vestigt de Heilige Koran de aandacht van het mensdom op het onbetwistbare historische feit dat de Boeken en Geschriften die eerder zijn geopenbaard dan de Heilige Koran onzuiver zijn geworden. Hun leerstellingen werden verbasterd door een proces van geleidelijke wijziging, of er werden door tussenvoegingen nieuwe elementen geïntroduceerd totdat de geldigheid en de echtheid van deze Boeken en Geschriften twijfelachtig en verdacht werden.

Dus de bewijslast dat geen enkele verandering is aangebracht, rust natuurlijk op de schouders van het volk dat tot zulke godsdiensten behoort. Wat de Heilige Koran betreft, deze neem een unieke en on-

derscheiden positie in onder alle godsdienstige Boeken en Geschriften. Zelfs enkele van de onwrikbaarste vijanden van de Islam die niet geloven dat de Heilige Koran het Woord van God is, moeten bekennen dat de Heilige Koran, zonder de geringste twijfel, hetzelfde ongewijzigde Boek is, ten aanzien waarvan Mohammed^{sa} beweerde dat het Woord van God is.

Bijvoorbeeld:

Er is overigens alle zekerheid, intern en extern, dat wij de tekst bezitten die Mohammed zelf verspreidde en gebruikte.²⁴

Wij kunnen, op de sterkste onderscheiding, bevestigen dat iedere vers in de Koran de echte en onveranderde compositie van Mohammed zelf is.²⁵

Er kunnen zeer kleine schrijffouten zijn geweest, maar de Koran van Uthman bevat niets dan de echte elementen, hoewel soms in een erg vreemde volgorde. De inspanningen van Europese geleerden om het bestaan te bewijzen van latere tussenvoegingen in de Koran zijn mislukt.²⁶

Het is een geheel ander gebied van geschil wie van welk boek de schrijver was. Maar hetzelfde Boek waarvan het auteurschap door God door de andere Mensen van het Boeken worden betwist, is getuige van het feit dat niet alleen de Torah en het Evangelie (tezamen het Oude Testament en het Evangelie) gedeeltelijk door God zelf werden geschreven, maar ook dat andere Boeken die tot verschillende godsdiensten in andere delen van de wereld behoren, zonder twijfel, ook door dezelfde God werden geschreven; alleen de tegenstrijdigheden die men er van-

daag in aantreft zijn door de mens gemaakt. Het dient te worden gezegd dat de houding van de Heilige Koran verreweg de meest realistische is en het beste de vrede onder de godsdiensten bevordert.

2) Ten aanzien van de tweede vraag vestigt de Heilige Koran onze aandacht op het proces van evolutie in iedere sfeer van de menselijke samenleving. Nieuwe godsdiensten waren niet alleen nodig voor de zaak van het herstellen van de fundamentele leerstellingen van andere godsdiensten die door toedoen van de mens waren verminkt, maar ook moesten, terwijl de samenleving zich ontwikkelde, meer leerstellingen aan vorige leerstellingen worden toegevoegd om gelijke tred te houden met het tempo van de vooruitgang.

3) Dat is niet alles. Nog een factor die in dit proces van verandering werkzaam was, was het element van tijdgebonden, secundaire leerstellingen die werden geopenbaard om alleen te voorzien in de behoeften van een bepaald volk of een bepaalde periode. Dit betekent dat godsdiensten niet alleen werden gemaakt uit centrale kernen van onveranderlijke principes, maar ook werden ontleed met perifere, secundaire en zelfs vergankelijke leerstellingen.

4) Als het laatste, maar niet als het minste, moet worden genoemd dat de mens niet in één enkele grote stap was opgevoed en geoefend in goddelijk onderricht, maar geleidelijk stap voor stap werd overgebracht naar een stadium van mentale volwassenheid waar hij geschikt en rijp werd geacht om alle fundamentele principes te ontvangen die benodigd waren voor zijn leiding. Volgens de aanspraak van de Koran werd ook een secundaire leer die onlosmakelijk is gebaseerd op eeuwigdurende fundamentele principes geopenbaard als een deel van de laatste, volmaakte en voltooid godsdienst, d.w.z. Islam. Dat wat van een zuiver plaatselijke of tijdelijke aard was, werd afgeschaft of weg-

gelaten; dat wat voortaan nog benodigd was, werd verschaft en behouden.²⁷

Dit is in essentie het islamitische concept van godsdienstige universaliteit dat de Islam beweert te bezitten. Het is aan de mens de vergelijkende verdienste van de verschillende godsdiensten die hier aanspraak op maken te onderzoeken en te beoordelen.

Nu wenden wij ons weer tot de kwestie van zulke godsdiensten die zichzelf het doel van mondiaal overwicht hebben gesteld. Islam heeft duidelijk zulke ambities. Bij wijze van profetie verklaart de Heilige Koran dat de Islam is bestemd om op zekere dag naar voren te treden als de enige godsdienst van de mensheid.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُشْرِكُونَ ﴿٥﴾

*Hij is het Die Zijn Boodschapper heeft gezonden met de leiding en de godsdienst der waarheid, opdat Hij deze moge doen zegevieren over alle godsdiensten, zelfs als zij die aan God deelgenoten toekennen er afkerig van zijn.*²⁸

Ondanks zijn gebondenheid aan de bevordering van vrede en harmonie tussen de verschillende godsdiensten, ontmoedigt de Islam de concurrerende verspreiding van boodschappen en ideologieën met het oogmerk overwicht over anderen te verkrijgen niet. In feite stelt hij het uiteindelijke overwicht van de Islam over alle andere geloven als een nobel doel dat door de volgelingen van de Islam moet worden nagestreefd.

Sprekend over de Heilige Stichter van de Islam^{sa} verklaarde de Heilige Koran:

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٢٩﴾

Zeg: O mensdom! Waarlijk, ik ben voor u allen een boodschapper van Allah, aan wie het koninkrijk van de hemelen en de aarde behoort. Er is geen God dan Hij. Hij geeft leven en Hij veroorzaakt de dood. Geloof dus in Allah en Zijn boodschapper, de Profeet, de reine, die in Allah en Zijn woorden gelooft; en volgt hem opdat gij recht geleid moogt worden.²⁹

Om echter wrijvingen en misverstanden te voorkomen, schrijft de Islam een reeks heldere gedragsregels voor die eerlijke behandeling, absolute rechtvaardigheid, vrijheid van godsdienst, recht van meningsuiting en het recht om het ergens niet mee eens te zijn voor iedereen gelijkkelijk garanderen.

Instrument van strijd – geen dwang

Hoe kan een godsdienst er aanspraak op maken universeel, internationaal, of mondiaal te zijn, en toch geen wrijvingen veroorzaken? Geen godsdienst met een universele boodschap en wereldomvattende ambities om het mensdom onder één vlag te verenigen, kan zelfs maar voor een ogenblik de gedachte koesteren geweld te gebruiken om zijn boodschap te verspreiden.

Zwaarden kunnen gebieden winnen, maar geen harten.

Geweld kan hoofden buigen, maar geen gedachten.

Islam staat het gebruik van geweld als middel voor de verspreiding van zijn boodschap niet toe en verklaart:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ

*Er moet geen dwang in de godsdienst zijn. Voorzeker, het juiste pad is van dwaling onderscheiden.*³⁰

Er is dus geen noodzaak voor enige dwang. Laat de mens vaststellen waar de waarheid zich bevindt. Zich richtend tot de Heilige Stichter van de Islam^{sa} waarschuwt God hem duidelijk voor het koesteren van een gedachte aan geweld bij een poging de maatschappij te hervormen. Zijn positie als hervormer wordt heel duidelijk gemaakt in het volgende vers:

فَذَكِّرْ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۚ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُضَيِّطٍ ۚ

*Vermaant daarom, want jij zijt slecht een vermaner; jij hebt geen gezag hen te dwingen.*³¹

Als ditzelfde thema verder wordt ontwikkeld, wordt de Heilige Profeet Mohammed^{sa} herinnerd:

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغَ ۚ

*Maar indien zij zich afwenden, hebben Wij u niet als bewaker over hen gezonden. Het is alleen uw plicht de boodschap over te brengen. Laat het aan God over om de boodschap effectief te doen zijn.*³²

Zelfs als in het proces van de verspreiding van de nieuwe ideologie zich een strijd ontwikkelt en een gewelddadige reactie volgt, dan spoort de

Islam zijn volgelingen krachtig aan om geduld en volharding te tonen en conflicten zo veel mogelijk te vermijden. Dit is waarom, waar ook een Moslim wordt vermaand de boodschap van de Islam aan de gehele wereld te brengen, een scherp omlijnde gedragscode voor hem is vastgesteld. Uit de vele verzen die op dit onderwerp betrekking hebben, halen we de volgende paar verzen aan om dit punt te illustreren:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ صَلَّى عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٣٣﴾

*Roep tot de weg van uw Heer met wijsheid en goede aansporing, en redetwist met hen op een wijze die de beste is. Voorzeker, uw Heer weet het beste wie van Zijn weg is afgedwaald; en Hij weet ook wie juist geleid zijn.*³³

En:

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٣٤﴾
*Verdrijf het kwade met dat wat het beste is. Wij weten heel goed wat zij beweren.*³⁴

Hier betekent *ahsan* het beste, het aantrekkelijkste en iets moois.

Bij het beschrijven van een gedragslijn volgens welke de gelovigen de boodschap overbrengen, heeft de Heilige Koran het volgende commentaar:

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا
بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

*Wij roepen die tijd tot getuige wanneer de mens als geheel in een toestand van verlies zal zijn, behalve degenen die geloven en rechtvaardige daden verrichten en de waarheid overbrengen op een wijze die ook waarheidslievend is. Zij sporen tot geduld aan, terwijl zij zelf geduld beoefenen.*³⁵

Verder:

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ۝

*Dan zou hij hebben moeten behoren tot hen die geloven en elkaar aansporen om geduld te beoefenen terwijl zij zelf hetzelfde doen, en zij sporen elkaar aan om zorgzaam en barmhartig voor anderen te zijn terwijl zij zelf zorgzaam en barmhartig zijn.*³⁶

Het overleven van de sterkste

Volgens de Heilige Koran hangt het overleven en de uiteindelijke overwinning van een boodschap geheel af van de kracht van haar argumenten en niet van de materiële kracht die zij kan aanwenden. De Heilige Koran is over dit onderwerp zeer duidelijk en specifiek. Hij verklaart dat zelfs als de sterkste machten worden aangewend om de waarheid te vernietigen en de leugen te steunen zulke pogingen onveranderlijk zullen worden verijdeld en tenietgedaan. De rede zal altijd zegevieren over de brute macht van materiële wapens. In de Heilige Koran wordt bijvoorbeeld verklaard:

قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلِقُوا اللَّهَ ۖ كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ عَلَبْتَ فِتْنَةً كَثِيرَةً
بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

Maar zij die er zeker van waren dat zij Allah eens zouden ontmoeten, zeiden: "Hoevele kleine groepen hebben niet op Allah's bevel over een grote groep gezegevierd! En Allah is met de standvastigen."³⁷

De opvatting van de suprematie van de Islam moet worden begrepen in samenhang met het hiervoor genoemde goddelijke bevel.

In een ander deel van een vers van de Heilige Koran wordt verklaard:

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۖ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

Allah heeft welbehagen in hen en zij hebben welbehagen in Hem. Zij behoren tot Allah's partij. Let op, Allah's partij zal voorspoedig zijn.³⁸

Gedurende de slag van Badr (de eerste slag in de geschiedenis van de Islam) stond de macht van de Mekkaanse afgodendienaars opgesteld tegen een klein aantal Moslims, die in aantal, in wapens en uitrusting overweldigend werden overtroffen, en die eerder werden gedwongen een defensieve strijd te voeren voor het behoud van hun ideologie, dan voor hun persoonlijke overleven. De Heilige Koran geeft hierover uitleg en verklaart:

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٧﴾

Dus laat hem omkomen die veroordeeld is, om te komen door de beslissing van duidelijke logica, en laat hem overleven die waar-dig is te overleven krachtens duidelijke logica.³⁹

Dit is het eeuwigdurende principe dat in de ontwikkeling van het mensdom de belangrijkste rol heeft gespeeld. Het overleven van de sterkste is de essentie van deze boodschap. Dit is in feite de methodologie van de ontwikkeling van het leven.

Vrijheid van spreken

Vrijheid van spreken en meningsuiting is zowel essentieel voor de verspreiding van een boodschap als voor het herstellen van de waarheid van de mens. Geen godsdienst is enige beschouwing waard tenzij deze zich bezighoudt met het herstel en de bescherming van de menselijke waardigheid.

Met het oog op hetgeen is gebeurd, zou het duidelijk moeten worden dat het voor een godsdienst als de Islam onmogelijk is de vrijheid van spreken en meningsuiting te verloochenen. Integendeel, Islam verdedigt dit principe op een manier en met zulk een kracht als zelden wordt gezien in enige andere ideologie in de wereld. De Heilige Koran verklaart bijvoorbeeld:

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرِي ۚ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

*Zij zeggen: "Niemand zal ooit de Hemel binnengaan, tenzij hij een Jood of een Christen is." Dit zijn hun ijdele wensen. Zeg: "Brengt uw bewijs voort, als gij waarachtig zijt."*²⁴⁰

Verder:

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ
مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤١﴾

*Hebben zij goden buiten Hem genomen? Zeg: 'Komt met uw bewijs. Hier is het Boek van degenen die met mij zijn, en degenen die voor mij waren.' Neen, de meesten hunner kennen de waarheid niet en wenden zich er dus van af.*⁴¹

En:

وَنَرْعَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعِلْמוْا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٤٢﴾

*Wij zullen uit iedere volk een getuige nemen en Wij zullen tot hen zeggen: 'Brengt uw bewijs'. Dan zullen zij weten dat de waarheid aan Allah behoort en dat hetgeen zij plachten te verzin-
nen, zal mislukken.*⁴²

En:

أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ ﴿٤٣﴾ فَإِنَّمَا يَكْتُمِبُ كُفْرًا كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٤٤﴾

*Of hebt gij een duidelijk gezag? Brengt dan uw Boek voort indien gij waarachtig zijt.*⁴³

Vrijheid en emancipatie in samenhang met de huidige wereld

Vrijheid en emancipatie zijn de twee belangrijke leuzen die de gehele wereld beïnvloeden met een afwisselende intensiteit en verschillende betekenissen in verschillende delen van de wereld. Er is in het geheel

geen twijfel dat de mens zich steeds meer bewust wordt van het belang en de waarde van vrijheid. Overal in de wereld wordt een dringende noodzaak gevoeld voor emancipatie; maar van wat? Van het juk van vreemde overheersing; dictatuur; fascisme; theocratische of andere regimes met totalitaire filosofieën; onderdrukkende democratieën en corrupte bureaucratieën; de economische wurggreep van de arme landen door de rijke; onwetendheid; bijgeloof; of fetisjisme?

De Islam komt op voor de zaak van de bevrijding van al deze ziekten, maar niet op een manier die wanorde, chaos en wraak zonder onderscheid veroorzaakt, omdat dit een lijden voor de onschuldigen teweegbrengt. De boodschap van de Islam is: 'En God houdt niet van wanorde' (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ).⁴⁴

De Islam benadrukt zoals iedere andere godsdienst de rol van een evenwichtige vrijheid in een geest van geven en nemen. Het begrip absolute vrijheid is hol, vreemd en onwerkelijk in samenhang met de maatschappij.

Soms wordt het begrip vrijheid zo verkeerd verstaan en verkeerd toegepast dat de schoonheid van het dierbare begrip vrijheid van spreken wordt veranderd in de kwaadaardige vrijheid van beschimping, het uiten van beledigingen en het spreken van godslasterlijke taal.

Godslastering

De Islam gaat een stap verder dan enig andere godsdienst in het geven van vrijheid van meningsuiting aan de mens. Godslastering wordt veroordeelt op morele en ethische gronden, daaraan is geen twijfel, maar in de Islam wordt voor godslastering geen fysieke straf voor-

geschreven, ondanks de algemeen heersende mening in de hedendaagse wereld.

Na de Heilige Koran uitgebreid en herhaaldelijk met een grote concentratie te hebben bestudeerd, ben ik er niet in geslaagd om één enkel vers te vinden dat godslastering verklaart tot een misdaad die door de mens strafbaar is.

Hoewel de Heilige Koran onfatsoenlijk gedrag en onfatsoenlijke taal, of het zonder enige reden kwetsen van de gevoeligheid van anderen ten sterkste ontmoedigt, is de Islam geen voorstander van de bestraffing van godslastering in deze wereld, en bekleedt ook niemand met het gezag hiertoe.

Godslastering is in de Heilige Koran vijfmaal genoemd.

1) Dit onderwerp wordt bijvoorbeeld in zijn algemeenheid genoemd in de volgende verzen:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ أَيْتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا
فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا أَثْلَمْتُمْ ۖ إِنَّ
اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۝

*Hij heeft u reeds in het Boek geopenbaard dat wanneer gij hoort dat Allah's tekenen worden verloochend en bespot, gij niet met hen samen zult zijn totdat zij zich met een ander gesprek bezighouden; want in dat geval zoudt gij zijn als hen. Voorzeker, Allah zal de huichelaars en de ongelovigen allen tezamen in de hel bijeenbrengen.*⁴⁵

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي الْبَيْنِ فَأَعْرَضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۖ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

*Wanneer gij degenen ziet die zich betreffende Onze tekenen met ijdele gesprekken bezighouden, wendt u dan van hen af, totdat zij een ander gesprek beginnen. En als Satan u doet vergeten, zit dan niet nadat u het zich weer herinnert, tezamen met het onrechtvaardige volk.*⁴⁶

Wat een prachtig antwoord op het volstrekt schandelijke van godslastering! Niet alleen staat de Islam geen enkel mens toe om de bestrafing van de godslasteraar in zijn of haar eigen handen te nemen, maar verklaart dat mensen hun protest tegen godslastering moeten kenbaar maken door uit een bijeenkomst van mensen waar godsdienstige waarden worden bespot en belachelijk gemaakt, weg te lopen. Behalve suggesties voor enkele positieve maatregelen schrijft de Heilige Koran zelfs geen permanente boycot van de godslasteraar voor. Integendeel, de Heilige Koran maakt het overduidelijk dat deze boycot slechts mag duren voor de periode tijdens welke de daad van godslastering wordt begaan.

2) Weer wordt godslastering genoemd in *Sūrah Al-An'ām*, waar de kwestie van godslastering hypothetisch wordt besproken, niet alleen met betrekking tot God, maar ook tot afgoden en denkbeeldige voorwerpen van aanbidding naast God. Men wordt overweldigd door de schoonheid van de leerstellingen van de Koran als men leest:

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ كَذَلِكَ زَيَّلْنَا كُلَّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

En scheldt degenen die zij naast Allah aanroepen niet uit, uit vrees dat zij uit wrok Allah in hun onwetendheid uitschelden. Zo hebben Wij voor elk volk hun daden schoon doen schijnen. Dan is

*hun terugkeer tot hun Heer en Hij zal hen inlichten over hetgeen zij plachten te doen.*⁴⁷

Het zijn de Moslims tot wie dit vers zich richt. Het wordt hen streng verboden de afgoden en de denkbeeldige goden van de afgodendienaren te belasteren. Er wordt ook op gewezen dat indien men dit doet, anderen uit vergelding zich kunnen overgeven aan de belasting van God! In deze hypothetische beperking van belastering van God en afgoden op voet van gelijkheid, wordt in geen van beide gevallen een fysieke bestraffing voorgeschreven.

De moraal van deze leer is rijk aan diepe wijsheid. Als iemand een misdaad begaat tegen de geestelijke gevoeligheden van iemand, heeft de benadeelde partij het recht om met gelijke munt terug te betalen, ongeacht de aard van haar geloof en het feit of zij gelijk heeft of niet. Geen van beiden is het toegestaan om op een andere wijze te vergelden. Men kan hieruit veilig de gevolgtrekking maken dat een geestelijke overtreding moet worden gewroken met geestelijke middelen, evenals een lichamelijke vergrijp wordt gewroken door lichamelijke vergelding – maar zonder de perken te buiten te gaan.

3) Godslastering wordt in de Heilige Koran genoemd met betrekking tot Maria en Jezus^{as}.

وَيَكْفُرْهُمْ وَقَوْلُهُمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ﴿٥٧﴾

*Om hun ongeloof en het door hen uiten van een kwaadaardige laster tegen Maria.*⁴⁸

Dit vers verwijst naar het historische standpunt van de Joden die leefden in de tijd van Jezus Christus^{as}. Volgens dit vers maakten de Joden zich schuldig aan een ernstige godslastering door Maria^{as} onrein

te noemen en door te beweren dat Jezus^{as} een kind van twijfelachtige geboorte was.

Het Arabische woord *Buhtānan ‘Azīmā* (dat hierboven is vertaald met *kwaadaardige laster*) drukt een veroordeling van deze dwaasheid van de kant van de Joden uit in de sterkst mogelijke bewoording. Toch wordt, verrassenderwijs, geen fysieke straf voorgeschreven.

4) Het is interessant op te merken dat terwijl de Joden door de Heilige Koran worden veroordeeld voor het begaan van een daad van belastering tegen Maria^{as} en Jezus^{as}, tegelijkertijd de Christenen op hun beurt worden berispt voor het belasteren van God door te beweren dat God een zoon was geboren door een menselijke vrouw. In het volgende vers verklaart de Heilige Koran dit als een enormiteit. Toch wordt geen enkele vorm van lichamelijke bestraffing voorgestaan, noch wordt het recht om het belasteren van God te bestraffen aan enig menselijk gezag overgedragen.

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
 إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ٥

*Zij hebben er geen kennis van, en hun vaders evenmin. Want-
 staltig is het woord dat uit hun monden komt. Zij spreken slechts
 onwaarheid.*⁴⁹

5) Laat mij tenslotte komen tot het gevoeligste terrein, gevoeliger in de zin dat de Moslims van vandaag gevoeliger zijn voor belastering van de Heilige Stichter van de Islam^{sa}, dan belastering van iemand anders, zelfs God!

Toch is er een geval van belastering dat zo ernstig is dat het is vastgelegd in de Heilige Koran zelf dat spreekt van Abdullah bin U-bayy bin Salul, die bekend staat in de geschiedenis van de Islam als het

hoofd van de huichelaars. Toen hij eens van een expeditie terugkeerde, verklaarde Abdullah bin Ubayy in het gezelschap van anderen dat op het moment dat zij naar Medina zouden terugkeren de aanzienlijkste de minste onder de bewoners van Medina zou verdrijven.

يَقُولُونَ لَيْسَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ
الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

*Zij zeggen: 'Als wij naar Medina terugkeren, zal de aanzienlijkste er zeker de minste uitdrijven', terwijl ware eer aan Allah, aan Zijn Boodschapper en aan de gelovigen behoort; maar de huichelaars weten het niet.'*⁵⁰

Iedereen begreep de bedekte belediging die was gericht tegen de Heilige Profeet^{sa}. Zij waren zo buiten zichzelf van verontwaardiging en ziedden zo van woede dat als het was toegestaan zij Abdullah bin Ubayy met grote stelligheid met het zwaard zouden hebben gedood. Er zijn authentieke berichten dat de gemoederen zo verhit waren bij dit voorval dat niemand minder dan de zoon van Abdullah bin Ubayy zelf, de Heilige Stichter van de Islam^{sa} benaderde en om toestemming verzocht om zijn vader met zijn eigen handen te doden. De zoon voerde aan dat als iemand anders dit zou doen, hij later uit onwetendheid de gedachte aan wraak zou kunnen koesteren ten aan zien van de moordenaar van zijn vader. Eeuwenlang waren de Arabieren gewend om wraak te nemen voor zelfs de kleinste belediging die zij of hun naaste familieleden kregen te verduren. Misschien was het deze gewoonte die de zoon in gedachte had. Maar de Heilige Profeet^{sa} weigerde aan zijn verzoek te voldoen, en ook gaf hij niemand anders van onder zijn metgezellen toestemming om de huichelaar Abdullah bin Ubayy, op welke wijze ook, te straffen.⁵¹

Toen hij na de expeditie naar Medina was teruggekeerd bleef hij in vrede leven. Toen hij tenslotte een natuurlijke dood stierf, gaf de Heilige Profeet^{sa} tot de verbazing van iedereen zijn eigen hemd aan de zoon van Abdullah zodat hij het lichaam van zijn vader erin kon wikkelen voor de begrafenis – inderdaad een bijzondere daad van zegening die de andere metgezellen er vurig naar hebben doen verlangen het hemd met de zoon te ruilen ten koste van al hun bezittingen. Hierbij bleef het niet; de Heilige Profeet^{sa} besloot om het gebed ter gelegenheid van zijn begrafenis te leiden. Deze beslissing moet vele van zijn metgezellen, die Abdullah de smartelijke belediging die hierboven is genoemd, nooit hebben kunnen vergeven, zeer hebben gestoord. Toch was het aan Umar^{ra}, die later de Profeet^{sa} als tweede Kalief opvolgde, om uitdrukking te geven aan hun onderdrukte bezorgdheid.

Het wordt bericht dat toen de Heilige Profeet^{sa} zich naar de begrafenis begaf, Umar^{ra} plotseling naar voren trad en de weg versperde en de Profeet^{sa} verzocht zijn beslissing te wijzigen. Terwijl hij dit deed herinnerde Umar^{ra} de Heilige Profeet^{sa} aan het vers van de Heilige Koran waarin wordt verwezen naar een bekende huichelaar voor wie bemiddeling niet zou worden geaccepteerd, zelfs als de Heilige Profeet^{sa} zeventigmaal voor hem zou bidden. Hier zij opgemerkt dat het getal zeventig niet te letterlijk moet worden opgevat, omdat volgens Arabisch gebruik het slechts werd gebruikt om een groot aantal aan te duiden.

De Heilige Profeet^{sa} echter glimlachte en antwoordde: Ga opzij Umar^{ra}. Ik weet beter. Als ik weet dat God hem niet zou vergeven zelfs als ik zeventigmaal vergiffenis zoek, dan zou ik voor hem meer dan zeventig maal vergiffenis zoeken. De Profeet^{sa} leidde daarop het begrafenisgebed.⁵²

Dit is een gepaste weerlegging voor hen die zich schor schreeuwen bij het eisen van de dood en niets dan de dood voor de lasteraar die het bestaat de Heilige Stichter van de Islam^{sa} te beledigen. Zulk een gods-

dienst moet er wel aanspraak op maken een interreligieuze vrede in de wereld te vestigen.

Interreligieuze samenwerking

In interreligieuze verhoudingen gaat de Islam één stap verder door te verklaren:

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَغْتَدُوْا
وَتَعَاوَنُوْا عَلٰى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلٰى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا
اللَّهَ ۚ اِنَّ اللَّهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

*En laat niet de vijandschap van een volk, omdat zij u de toegang tot de Heilige Moskee verhinderden, u aansporen hen met onbillijkheid te behandelen. Helpt elkander in plaats daarvan in goede dingen van het leven en in al zulke dingen die zijn gebaseerd op de vrees van Allah. Helpt elkander echter niet in de zondige dingen en overtreding.*⁵³

De Heilige Koran staat het Moslims niet toe zelfs die vijanden met onrechtvaardigheid te behandelen die als gevolg van religieuze vijandschap agressie tegen hen hadden bedreven.

We wenden ons nu tot de categorie van die niet-gelovigen waarvan niet bekend was dat zij actief hadden deelgenomen aan vijandigheden tegen Moslims. Als de Heilige Koran naar hen verwijst, wordt de gelovigen verteld:

عَنِ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۖ وَاللَّهُ قَدِيرٌ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤ لَا يَهْجُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ⑥

Het is mogelijk dat Allah liefde zal kweken tussen u en diegenen van hen met wie u thans in vijandschap verkeert; en Allah is Almachtig en Allah is Vergevingsgezind, Genadevol. Allah verbiedt u niet hen te respecteren die niet tegen u hebben gevochten ter wille van uw godsdienst en die u niet uit uw huizen hebben verdreven, dat u vriendelijk voor hen bent en hen billijk behandelt. Voorwaar, Allah bemint hen die billijk zijn⁵⁴

Moslims wordt ook onderwezen de Mensen van het Boek uit te nodigen en met hen samen te werken bij het verspreiden van de boodschap van de eenheid van God – een geloof dat met hen wordt gedeeld. De betekenis van het hieronder genoemde vers is eerder om het punt van het gemeenschappelijke te benadrukken en een wederzijds programma ten voordele van de mensheid op te stellen, dan de gebieden van geschil te benadrukken, hetgeen resulteert in onenigheid.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ
وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا آرِبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ⑦

Zeg: ‘O mensen van het Boek, komt tot een woord waarin wij met elkander overeenstemmen: dat wij niemand dan Allah aanbidden en dat wij geen deelgenoot met Hem associëren, en dat sommigen van ons geen anderen tot Heren nemen buiten Allah.’ Maar als zij zich afwenden, zegt dan: ‘Getuigt dat wij ons (aan God) hebben onderworpen.’⁵⁵

Conclusie

Alvorens enig zinvolle rol te onderzoeken die de betrouwbare godsdiensten van de wereld kunnen spelen bij het verschaffen van vrede aan de mens op alle gebieden van de menselijke activiteit, is het van zeer wezenlijk belang om op kritische wijze de rol van godsdiensten te onderzoeken bij het vestigen van vrede binnen de verschillende groepen van hun eigen aanhangers, en ook om te oordelen of godsdiensten – zo lang zij bestaan – ooit kunnen leren met elkaar in vrede te leven. Te oordelen naar de groeiende invloed van materialisme en het feit dat de aandacht van de maatschappij geheel verschuift van geestelijke naar vleselijke en zinnelijke genoegens, kan men geneigd zijn te geloven dat godsdienst moet worden afgeschaft en genegeerd als een onbelangrijke factor.

Het spijt mij het met zulk een gevolgtrekking niet eens te zijn omdat tenzij wij de godsdienstige zienswijzen innerlijk en uiterlijk verbeteren, de godsdienst eerder een zeer sterke negatieve rol, dan weldadige positieve rol zal spelen bij onze inspanningen een wereldvrede te bereiken. Godsdienst, die een leidende rol zou hebben moeten spelen bij het tot stand brengen van vrede en daarbij misverstanden tussen aanhangers van verschillende sekten en godsdiensten uit de weg zou moeten ruimer, fatsoen zou moeten aankweken en het beginsel van leven en laten leven zou moeten bevorderen, heeft in deze tijd ongelukkigerwijze een zeer kleine en onbetekenende rol gespeeld, als al van enige rol sprake was, bij de bevordering van vrede ergens in de wereld. Toch is godsdienst in het creëren van wanorde en bloedvergieten en in het veroorzaken van ellende en onmetelijk lijden nog een zeer sterke en dynamische kracht die men in het geheel niet mag onderschatten.

Men kan zich geen wereldvrede voorstellen zonder dit vitale probleem aan te pakken en zijn fouten te herstellen.

Intern kunnen godsdienstige gevoelens sterk worden geprikkeld en worden geactiveerd, en deze verspreiden zo ellende en lijden onder een deel van zijn volgelingen dat ongelukkigerwijze toevallig behoort tot een minderheidssekte binnen die godsdienst.

De gehele Moslim geschiedenis is vol van zulke schandelijke en verachtelijke eposides waar Islam, de godsdienst van vrede, zelf werd gebruikt om de vrede te vernietigen van onschuldige gelovigen die natuurlijk in de Islam geloofden, maar niet op de manier en volgens de stijl die anderen er op nahielden. Inderdaad bewijst een studie van de islamitische geschiedenis zonder een spoor van twijfel dat Islam is misbruikt voor de vervolging van Moslims zelf. De 'heilige oorlogen' die de Moslims vochten tegen de 'kruisvaarders' worden in aantal overtroffen en gecompenseerd door de 'heilige oorlogen' die de Moslims gedurende de laatste veertien eeuwen tegen de Moslims hebben gevochten.

Dit hoofdstuk is nog niet gesloten. Wat in Pakistan is gebeurd met de Ahmadi Moslims en niet zo veelvuldig met de Shia minderheid is genoeg om het brandpunt van de aandacht op het feit te vestigen dat dit afschuwelijke probleem, dat reeds lang geleden zou moeten zijn opgelost, blijft bestaan.

In het Christendom lijkt de vervolging van Christenen door Christenen ver weg en begraven onder de overblijfselen van de Europese en de Amerikaanse geschiedenis, maar een studie van de godsdienstig-politieke strijd in Ierland blijkt het tegendeel aan te tonen. Er zijn ook potentiële gevaren van sektarische strijd in het Christendom in andere delen van de wereld waar men zich thuis bezighoudt met andere twisten en veten.

In de interreligieuze verhoudingen, de Hindoe-Moslim rellen in India, de strijd tussen Moslims en Christenen in Nigeria of de vijandelijkheden tussen Joden en Moslims in het Midden-Oosten en elders, en ook een onderstroom van een politiek en economisch broze Joods-Christelijke verhouding, zijn maar al te vele tekenen van latente gevaren die zich als slapende vulkanen bevinden onder de oppervlakte van de godsdienstige wereld.

Het belang van het verbeteren van de houding met betrekking tot zulke problemen kanniet genoeg worden benadrukt.

Om de islamitische benadering samen te vatten van hoe dergelijke problemen moeten worden opgelost, besluiten wij te wijzen op het volgende:

1) Alle godsdiensten van de wereld, of zij in de Islam geloven of niet, moeten zich richten naar het islamitische grondbeginsel dat het gebruik van geweld en dwang, op welke manier ook, niet is toegestaan als instrument bij het doen ophouden van intersektarische en interreligieuze twisten. De keuze van godsdienst, de vrijheid zijn geloof te belijden, te propageren, te praktiseren, uit te oefenen of te veroordelen, of de vrijheid om op te houden te geloven of het geloof te veranderen, moeten onvoorwaardelijk worden beschermd.

2) Zelfs als andere godsdiensten het niet eens kunnen zijn met de islamitische opvatting van de universaliteit van de waarheid en zelfs als bijvoorbeeld vanuit de positie van Jodendom, Christendom, Boeddhisme, Confucianisme, Hindoeïsme, Zoroastrianisme, enz. andere godsdiensten alle vals zijn en niets te maken hebben met God, dan moeten toch alle godsdiensten, ondanks deze ontkenning van de waarheid elders, zich houden aan het islamitische principe van het betonen van respect en eerbied voor de stichters en de heilige personen van andere geloven. Dientengevolge behoeven zij wat hun beginselen

betreft niet tot een vergelijk te komen. Het is eenvoudigweg een zaak van fundamentele mensenrechten. Het recht van ieder menselijke wezen dat zijn godsdienstige gevoeligheden en gevoelens niet zullen worden geschonden en gekrenkt, moet worden erkend.

3) Men moet in gedachte houden dat het eerdergenoemde principe niet kan worden afgedwongen door enige nationale of internationale wet. Dit moet worden begrepen in samenhang met het principe dat godslastering geen door de mens opgelegde straf rechtvaardigt, maar dat deze openlijk moet worden afgekeurd en ontmoedigd door de publieke opinie te mobiliseren voor het veroordelen van dergelijke daden omdat zij onfatsoenlijk, onvoorzichtig en walgelijk zijn.

4) Het houden van conferenties waaraan de verschillende geloven deelnemen volgens het patroon dat door de Ahmadiyya Moslim Gemeenschap in het eerste deel van deze eeuw is geïntroduceerd, moet op grote schaal worden aangemoedigd en bevorderd. De geest en de aard van zulke conferenties kunnen door de volgende karakteristieken worden samengevat:

a) Alle sprekers moeten worden aangemoedigd om de goede punten en de aantrekkelijke en onderscheidene kenmerken van hun respectieve geloven te benadrukken zonder andere geloven te belasteren.

b) Inderdaad moeten sprekers die bij voorkeur tot één geloof behoren, trachten om oprecht de goede kenmerken van andere geloven te ontdekken, hierover spreken en uitleggen waarom deze op hen indruk hebben gemaakt.

c) Sprekers die tot verschillende geloven behoren moeten eer betonen aan het edele karakter van de leiders van andere geloven. Een Joodse spreker bijvoorbeeld zou kunnen spreken over de onderscheiden kenmerken van de Heilige Profeet Mohammed^{sa} hetgeen kan worden gewaardeerd door alle menselijke wezens zonder hun gods-

dienstige dogma's in opspraak te brengen. Op gelijke wijze zou een Moslim spreker kunnen spreken over Krishna^{as}, een Hindoe spreker over Jezus Christus^{as}, een Boeddhist over Mozes^{as}, enz. Gedurende de dertiger jaren van deze eeuw werden zulke conferenties met grote voordelen en een groeiende populariteit gehouden door de Ahmadiyya Gemeenschap om de Hindoe-Moslim verhoudingen in India te verbeteren.

d) Zonder vooringenomenheid met betrekking tot hetgeen is voorgesteld in (c), moet de heiligheid van een godsdienstige dialoog tussen sekten en geloven worden beschermd. Een interreligieuze uitwisseling van opvattingen moet niet worden veroordeeld als een poging om de religieuze vrede te saboteren. Het is de wijze van dialoog die als deze verkeerd is, moet worden veroordeeld, en niet de dialoog zelf. De vrije stroom van ideeën is de belangrijkste van de fundamentele mensenrechten en deze is essentieel voor het overleven van de sterkste. Tegen geen enkele prijs kan hieraan worden getornd.

e) Om de gebieden van geschillen te verkleinen en de mogelijkheid van overeenstemming te vergroten, is het hoogst essentieel dat alle godsdiensten het principe aanvaarden dat hun debatten met volgelingen van andere geloven worden beperkt tot de bronnen van hun respectieve godsdiensten. De verklaring van de Heilige Koran dat alle godsdiensten bij hun bronnen hetzelfde zijn, moet niet licht worden opgevat. Deze bevat een wereld van wijsheid die door alle godsdiensten moet worden onderzocht en verkend zowel voor hun eigen voordeel, als ten voordele van het mensdom als geheel.

5) Samenwerking in alle goede plannen en programma's voor het wederzijdse voordeel van de mensheid moet worden bevorderd en aangemoedigd. Filantropische projecten kunnen bijvoorbeeld geza-

menlijk worden ondernomen door Christenen, Moslims, Hindoes en Joden, enz.

Alleen dan kunnen we hopelijk de zeer oude utopische droom van vroegere wijsgeren en denkers verwezenlijken, namelijk die van het verenigen van de mens onder één vlag op alle gebieden van menselijke activiteit, of deze nu liggen op het godsdienstige, sociale, economische vlak of politieke vlak en op alle gebieden die van wezenlijk belang zijn.

Referenties

1. Hoofdstuk 16: *Al-Nahl*: 37
2. Hoofdstuk 40: *Al-Mu'min*: 79
3. Hoofdstuk 35: *Al-Fāṭir*: 24–25
4. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 286
5. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 151–153
6. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 254
7. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 42
8. Hoofdstuk 33: *Al-Aḥzāb*: 41
9. Lexicons van de Arabische taal *F.W. Lane, Aqrab al-Mawarid*, de *Mufradat van Imam Raghib, Fath en Zarqani*
10. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 4
11. Hoofdstuk 15: *Al-Hijr*: 10
12. Hoofdstuk 85: *Al-Burūj*: 22–23
13. *Al-Bidāya wan Nihāya Libni Kathīr*, vol.1 blz.171
14. Ibid. vol.1 p.237, zie ook *Bukhārī*
15. Hoofdstuk 22: *Al-Hajj*: 68

16. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 70
17. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 63
18. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 67
19. Hoofdstuk 3: *Al-Imrān*: 114–116
20. Hoofdstuk 7: *Al-A'raf*: 160
21. Hoofdstuk 7: *Al-A'raf*: 182
22. Hoofdstuk 98: *Al-Bayyinah*: 6
23. Hoofdstuk 30: *Al-Rūm*: 31
24. blz. xxvii *Life of Mohamet* door Sir William Muir London, 1878
25. Ibid. blz. xxviii
26. Prof. Noldeke in de Encyclopaedia Britannica; 9de editie, onder *Quran*
27. Zie de Heilige Koran Hoofdstuk 5:14–16
28. Hoofdstuk 61: *Al-Şaff*: 10
29. Hoofdstuk 7: *Al-A'raf*: 159
30. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 257
31. Hoofdstuk 88: *Al-Ghāshiyah*: 22–23
32. Hoofdstuk 42: *Al-Shūrā*: 49
33. Hoofdstuk 16: *Al-Nahl*: 126
34. Hoofdstuk 23: *Al-Mu'minūn*: 97
35. Hoofdstuk 103: *Al-Asr*: 2–4
36. Hoofdstuk 90: *Al-Balad*: 18
37. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 250
38. Hoofdstuk 58: *Al-Mujādalah*: 23
39. Hoofdstuk 8: *Al-Anfāl*: 43
40. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 112
41. Hoofdstuk 21: *Al-Anbiyā'*: 25

42. Hoofdstuk 28: *Al-Qaṣaṣ*: 76
43. Hoofdstuk 37: *Al-Ṣāffāt*: 157–158
44. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 206
45. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 141
46. Hoofdstuk 6: *Al-An'ām*: 69
47. Hoofdstuk 6: *Al-An'ām*: 109
48. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 157
49. Hoofdstuk 18: *Al-Kahf*: 6
50. Hoofdstuk 63: *Al-Munāfiqūn*: 9
51. Verhaald door Ibn Ishāq: *Al-Sīra tun Nabawiyya* door Ibn Hisham, deel III; blz. 155
52. *Bukhārī, Kitābul Janā'iz, Bābul Kafani fil Kamiṣilladhī Yukaffu 'au lā Yukaffu*
53. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 3
54. Hoofdstuk 60: *Al-Mumtaḥinah*: 8–9
55. Hoofdstuk 3: *Al-Imrān*: 65

Waarlijk Allah gebiedt rechtvaardigheid en wel te doen aan anderen en te geven als aan verwanten; en verbiedt onbetamelijkheid, kwaad en opstand. Hij raadt u aan dat gij er lering uit trekt.

—De Heilige Koran, 16:91

Weet dat het leven van deze wereld slechts een vermaak en een tijdverdrijf, en een versiering, en een bron van pocherij onder uzelf, en van wedijver in de vermeerdering van rijkdommen en kinderen is. Het is als de regen waardoor het plantenleven de kwekers verblijdt. Dan droogt het op en gij ziet het geel worden. Dan worden het waardeloze stoppels. En in het Hiernamaals is er een strenge straf voor de verdorvenen en ook vergiffenis van Allah, en Zijn welbehagen voor de rechtschapenen. En het leven van deze wereld is niets dan een tijdelijk genieten van bedrieglijke dingen.

—De Heilige Koran, 57:21

Sociale Vrede

Laten wij ons nu wenden tot het vraagstuk van de rol van de Islam bij het verschaffen van sociale vrede voor de hedendaagse maatschappij.

Hedendaagse sociale orde

Ongelukkigerwijze verliest de invloed van de godsdienst op het morele gedrag snel terrein in de maatschappij. Om de situatie verder te verergeren, is een sterke drang tot bevrijding van godsdienstige verplichtingen gaande en deze wint bijna overal in de wereld van vandaag aan kracht. Toch is er ook paniek die haar oorsprong vindt in het groeiende gebrek aan geborgenheid en in wanorde in het sociale gedrag dat parallel loopt met de tendens om godsdienstige en ethische gedragslijnen te veronachtzamen. Het geloof in een levende God, Die niet alleen de bestemming van menselijke wezens heeft vormgegeven, maar Die ook een recht heeft om de patronen van het dagelijkse leven te bepalen, wordt snel uitgehold.

De Heilige Koran vat deze toestand als volgt samen:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

*Wanorde heeft land en zee overspoeld.*¹

Het Christendom, dat de overheersende godsdienst van het Westen was, had tot aan de eeuwwisseling 1899-1900 een sterke en effectieve grip op het morele gedrag van zijn volgelingen in het Westen. Helaas is dit niet meer het geval.

In plaats daarvan heeft zich een beschaving ontwikkeld ten gevolge van de wisselwerking tussen wetenschappelijk socialisme, een snelle wetenschappelijke ontwikkeling en materiële vooruitgang, die het Christendom heeft genoodzaakt zich stap voor stap terug te trekken en een geleidelijk slinkende rol aan te nemen bij het vormen van sociaal gedrag.

Het morele gedrag in het Westen is vandaag daarom even weinig of evenzeer Christelijk in zijn karakter als het morele gedrag in de meeste islamitische landen islamitisch is. Hetzelfde is ongelukkigerwijze de toestand van sociaal en moreel gedrag elders in de wereld.

Er zijn vandaag in de wereld zo veel Boeddhisten, Hindoes en aanhangers van het Confucianisme, maar helaas kan van Boeddhisme, Hindoeïsme of het Confucianisme, erg weinig worden waargenomen.

– Overal, overal water, maar geen druppel om te drinken –

Als godsdienstige of traditionele ethische gedragscodes in een samenleving ontbreken, zullen zedelijke beginselen alle toepasselijkheid verliezen voor een generatie die niet langer blindelings haar traditionele erfgoed als gezond en geldig aanvaardt. Zulk een generatie moet wel een kritieke overgangperiode van nutteloze ledigheid doormaken. Dit moet op zijn beurt weer een nieuwe drang naar onderzoek opwek-

ken. Dit proces van onderzoek kan, of kan niet, leiden tot de ontdekking van een betere en meer bevredigende gedragscode. Het kan anderzijds eindigen in totale chaos of in een toestand van morele anarchie. Helaas is het, zoals ik de dingen zie, de laatste optie die de keuze van de moderne maatschappij schijnt te zijn.

Een wind van verandering waait door de samenlevingen in de wereld, hetzij oosterse of westerse, godsdienstige of wereldlijke. Het is een kwade wind die het klimaat van de gehele wereld vervuult..

De moderne wereld schijnt zich veel meer bewust te zijn van het stijgende niveau van vervuiling in de materiële atmosfeer dan van het snel stijgende niveau van vervuiling in onze sociale omgeving.

De Heilige Koran, die klaarblijkelijk van zulk een tijd spreekt, verklaart:

وَالْعَصْرِ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ
إِلَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَّاصُوا
بِالْحَقِّ
وَتَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ

Wij brengen dat tijdperk tot getuige als de mens als geheel in een toestand van verlies zou verkeren, behalve voor die weinigen die geloven en goede daden doen en anderen met waarheid aansporen om waarheid te aanvaarden, en anderen met geduld vermanen om geduldig te zijn.²

Uitbuiting, dubbelhartigheid, huichelarij, zelfzucht, onderdrukking, hebzucht, het krankzinnige najagen van genot, ongedisciplineerdheid, corruptie, diefstal, roof, het schenden van de mensenrechten, bedrog, verraad, gebrek aan verantwoordelijkheid en gebrek aan wederzijds respect en vertrouwen zijn het kenmerk geworden van de moderne maatschappij. Het dunne laagje beschaving kan niet langer de lelijkheid bedekken die steeds duidelijker wordt. Het zou echter verkeerd

zijn te zeggen dat deze bedreigende tekenen van menselijke tekortkomingen in vroegere tijden niet voorkwamen. Ja, vele beschavingen in het verleden leden ook aan dezelfde kwalen voordat hun hoofdstukken in het boek van de menselijke geschiedenis definitief werden gesloten. Het zou verkeerd zijn om één bijzondere streek in de wereld te selecteren die zou zijn omringd door moreel kwaad.

Samenlevingen beginnen overal op gelijke wijze af te brokkelen. Tegenover de landen die worden geregeerd door totalitaire filosofieën, wordt het groeiende bewustzijn van individuele vrijheid in de zogenoemde vrije wereld in zichzelf een scheve trend die in grote mate verantwoordelijk is voor een groeiend sociaal wangedrag.

In de landen die worden geregeerd door totalitaire filosofieën, is deze voortgaande opkomst van het bewustzijn van individuele vrijheid thans verwikkeld in een grimmige strijd voor de bevrijding van het individu van een volledig totalitaire controle. Tenzij er in de machtige uiterste linkervleugel van de strijdkrachten een contrarevolutionaire opleving is, zal deze tendens voor een grotere vrijheid naar alle waarschijnlijkheid de veldslag spoedig winnen. Wat daarna kan gebeuren, belooft niet veel goeds voor de morele vooruitzichten van de geëmancipeerde jongeren in de voormalige communistische landen.

Bijna twee generaties zijn tot volwassenheid opgegroeid in de leegte van een goddeloze maatschappij met niets om het morele gedrag te leiden en te disciplineren. Afgezien van het ontbreken van een ingebouwd stelsel van morele waarden dat is gevestigd in religieuze ideologieën, kan het gevaar van ijdele en onverantwoordelijke tendensen met een speelse jacht naar vermaak welke vanuit het Westen de jeugd in de USSR en Oost-Europa overspoelen, een verwoestend gevolg hebben op hun morele gedrag in de komende jaren.

Tegelijkertijd kan het ons niet ontgaan dat de ervaring van het vele decennia leven zonder godsdienst niet alleen kwaad heeft nagelaten aan de huidige maatschappij, maar ook enkele duidelijk voordelen heeft gebracht. De Socialistische revolutie in Rusland verbrak de banden van de socialistische wereld niet alleen met de godsdienst, maar ook met religieuze dogma's en zienswijzen die zelf verdorven en vervormd waren. Of het nu het Christendom was of de Islam of tot welke sekten de Christenen of de Moslims ook behoorden, er heerste een middeleeuwse geest betreffende de opvatting van hun respectieve religies, die op veel geloofsgebieden een parallax had geschapen tussen godsdienstige doctrines en de werkelijkheden van de natuur. Beide konden niet op een en dezelfde tijd waar zijn. Er was een bijzondere gedachtentraining nodig om de tegenstrijdigheden tussen de godsdienstige zienswijzen en de feiten van de natuur te zien en zich toch niet verontrust te voelen. Om met paradoxen te leven is, misschien, niet gemakkelijk, behalve als paradoxen in een volk worden gekweekt, generatie na generatie. Langzamerhand wordt het moment bereikt dat religieuze gemeenschappen op de een of andere wijze met paradoxen kunnen leven zonder de aanwezigheid ervan op te merken.

Wat de socialistische revolutie onder andere deed voor haar volk was het te zuiveren van ideologische dogma's en het te genezen van het scheelzien en dubbelzien.

Dit heeft hen op hun beurt begiftigd met een soort onschuld die alleen kan worden verkregen als er een totaal gebrek is aan huichelarij. Het is te vroeg om te zeggen of hun toestand van onschuld kan worden gekeerd in hun morele voordeel in de moeilijke tijd van strijd die hen nog wacht. Maar een ding is zeker; zij zijn veel ontvankelijker voor het zonder vooroordelen ontvangen en aanvaarden van de boodschap van waarheid dan enig ander volk in de wereld vandaag.

Helaas kan dit niet worden gezegd over de groeiende neigingen tot individualisme onder de zogenoemde "vrije" mensen die vandaag in de wereld leven. Men kan praktisch alles doen door ongebondenheid te rechtvaardigen in de naam van individuele vrijheid. Omdat zij de leiders in deze trend zijn, beïnvloedt Amerika in belangrijke en diepgaande mate niet alleen de Europese landen van de eerste wereld, maar ook de mensen van de tweede en de derde wereld. De echo van de vervormde opvatting van individuele vrijheid die iemand bevrijdt van de discipline van een moreel leven wordt ver voorbij de ideologische gordijnen van het wetenschappelijk socialisme gehoord.

De homofielen, lesbiennes, drugsverslaafden, skinheads, punks en criminelen van alle soorten blijven in aantal en kracht groeien. Hun durf om hun gedrag te verdedigen door het eenvoudig vragen aan hen die hen vermanen: "*Waarom niet?*" is de onheilspellende uitdaging voor de hedendaagse maatschappij geworden.

Twee klimaten van sociale orde

De Heilige Koran beschrijft twee sociale klimaten:

1. Het ene waarin het kwaad vrijelijk kan gediijen, en
2. Het andere waarin de groei van het kwaad sterk wordt tegengegaan.

Als men de islamitische morele leerstellingen stuk voor stuk ter hand neemt, zou het voor de westerse geest erg moeilijk zijn om de filosofie van hun boodschap te begrijpen. Dit is zo omdat morele leerstellingen moeten worden bestudeerd als onderdelen van een sociaal klimaat.

Men moet ze bezien in hun totaliteit. Men kan het herfstseizoen niet begrijpen door alleen maar te kijken naar een vallend droog blad, of naar gebladerte dat van kleur verandert. Men moet zich een beeld vormen van de gehele atmosfeer en van de stemming van de herfst, en deze voelen om te weten wat herfst is en wat deze voor het plantenleven teweegbrengt. Evenzo maakt een zwaluw nog geen zomer. Terwijl de herfst het leven ontmoedigt, bemoedigt de lente het leven. Het is niet alleen een verandering in temperatuur, maar een verandering in de hele atmosfeer als de wind leven schijnt te ademen. Sociale systemen zijn ook als de seizoenen met hun eigen kwaliteiten en invloeden.

Ijdelheid van de materialistische maatschappij en haar uiteindelijke bestemming

De Islam behandelt dit onderwerp op precies dezelfde manier. Laat mij eerst een maatschappij beschrijven die, volgens de Koran, onislamitisch is.

اعْمُوا أَلَمَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي
الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۚ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ٥١

*Weet dat het leven van deze wereld slechts een vermaak en een
tijdverdrijf, en een versiering, en een bron van pocherij onder
uzelf, en van wedijver in de vermeerdering van rijkdommen en
kinderen is. Het is als de regen waardoor het plantenleven de
kwekers verblijdt. Dan droogt het op en gij ziet het geel worden.
Dan worden het waardeloze stoppels. En in het Hiernamaals is er*

*een strenge straf voor de verdorvenen en ook vergiffenis van Allah, en Zijn welbehagen voor de rechtschapenen. En het leven van deze wereld is niets dan een tijdelijk genieten van bedrieglijke dingen.*³

Weer verwijzend naar de ijdelheid van het materiële leven, zegt de Heilige Koran het volgende:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا
جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابٌ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٦٠﴾

*Wat hen betreft die niet geloven, hun daden zijn als een luchtspiegeling in een woestijn. De dorstige denkt dat het water is, totdat, wanneer hij erbij komt, ontdekt dat het niets is. En hij vindt Allah dicht bij hem, Die hem zijn rekening ten volle vereffent; en Allah is snel in het afrekenen.*⁴

De Heilige Koran schildert dit als een luchtspiegeling die de dorstige kwelt door steeds van hem weg te lopen totdat hij zo uitgeput raakt dat hij dit niet langer kan volhouden. Dat is wanneer hij wordt gestraft. Hij beseft dan dat dit het doel is van ledigheid en nutteloosheid dat hij aldoor had gevolgd. Plotseling loopt de luchtspiegeling niet meer van hem weg en staat hem toe deze bij te houden alleen om hem de wrange betekenis van het achtervolgen van nietigheid te doen begrijpen. Dat is de straf die wordt gegeven aan hen die de ijdelheid van het leven achtervolgen, en dit is volgens de Heilige Koran hoe al dergelijke samenlevingen hun eind vinden.

Hiertegenover staat religie een ideologie voor die verklaart dat het leven op deze aarde niet het einde is van alle dingen, maar dat er een leven hierna is .

Als we hier niet een permanente dood sterven, maar in de een of andere vorm blijven voortbestaan, zoals Islam en vele andere godsdiensten ons doen geloven; als het leven op aarde niet afzonderlijk kan worden gezien van het leven hierna; en als beide levens moeten worden begrepen als de voortzetting van het ene in het andere, dan zou het uiterst onverstandig zijn om de rol van sociale invloeden op iemand hier op aarde niet te willen zien. Kwade, immorele en ongezonde invloeden moeten wel het leven schenken aan een ongezonde ziel in het toekomstige leven.

Verwerping van het toekomstige leven

Dit is niet de plaats om de islamitische filosofie ten aanzien van het leven na de dood in detail te bespreken, maar laat het hier voldoende zijn te noemen dat volgens de Islam de wijze waarop wij hier op aarde onze levens leiden, onze zielen zo beïnvloedt als soms bepaalde ziekten van een zwangere moeder haar kind beïnvloeden in het embryonale stadium. Het kind kan vanaf de geboorte zo gehandicapt zijn dat het voor hem een hel zal blijken te zijn om met zijn handicaps te leven te midden van gezonde kinderen in een toestand van uiterste hulpeloosheid. Deze kwelling zou bitterder en grondiger worden als zijn bewustzijn tot volle rijpheid zou komen. Dit is in het kort hoe wij volgens de Islam vormgeven aan onze eigen hemel of hel.

In dit verband moet het duidelijk zijn geworden dat een sociale orde die een onverantwoordelijk, wanordelijk en slecht gedrag bevordert, ongeacht hoe aantrekkelijk of verleidelijk dit moge lijken voor de toevallige waarnemer, moet worden verworpen.

Het is voor de gelovigen in orde om dingen te zeggen en beweringen te doen die qua aard betrekking hebben op de andere wereld. Wie is per slot van rekening van de zogenaamde andere wereld teruggekeerd om van dergelijke beweringen getuigenis af te leggen of ertegen te getuigen? Waarom zou men niet tevreden zijn met één vogel in de hand in plaats van met tien in de lucht? Dit is het materialistische antwoord op een islamitische filosofie ten aanzien van hoe de maatschappij moet worden vormgegeven en op welke principes deze moet zijn gebaseerd.

De islamitische filosofie omvat het leven hier op aarde en het leven hierna als een ononderbroken stroom die alleen voor een moment wordt onderbroken bij de dood, die in feite slechts een overgangsfase is van het ene leven naar het andere. Hier tegenover ziet de materialistische filosofie het leven slechts als een korte, toevallige tijd van bewustzijn die in het niets ten onder gaat op het moment van de dood. Daarom moet het sociale stelsel alleen voorzien in de behoeften die verband houden met deze korte levenstijd. Iemand is slechts aan de maatschappij verantwoording verschuldigd voor zolang hij leeft en alleen voor dat aspect van het leven dat zichtbaar is en kan worden nagegaan. Dat wat verborgen is in de vorm van zijn gedachten, bedoelingen, plannen, samenzweringen en misdaden die bijna onmerkbaar worden begaan, wordt niet opgemerkt en hij wordt hierover niet ondervraagd.

Weer worden misdaden tegen de samenleving alleen als misdaden veroordeeld wanneer onomstotelijk wordt vastgesteld dat een misdaad is begaan. Er is de mogelijkheid van rechterlijke dwaling. In zulk een sociale orde is de rechtsbediening niet alleen oppervlakkig en beperkt, maar is ook bevorderlijk voor vergrijpen tegen de samenleving. Dit

bevordert het najagen van gevestigde belangen en moedigt een uiterste zelfzucht van de kant van het individu aan.

Het is ook interessant om op te merken dat in een goddeloze of semi-goddeloze maatschappij, waar het begrip van verantwoording na de dood volledig wordt verworpen of zo licht en vaag wordt opgevat dat dit praktisch zonder betekenis wordt, het inderdaad erg moeilijk is om een definitie van misdaad te vinden die ten volle steun vindt in een gezonde morele filosofie. Het is erg moeilijk te bevatten dat de leden van een goddeloze samenleving werkelijk overtuigd zullen zijn van het kwaad dat zij begaan als zij een wet breken. Per slot van rekening, wat is de wet? Is het het woord van een despoot of van een absoluut heerser, de beslissing van totalitaire regimes, of het voorschrift van een democratische meerderheid? Welke van de hierboven genoemde zou voor de gewone man een rechtvaardige wetgeving lijken die is gebaseerd op een gezonde morele filosofie? Welke morele filosofie trouwens?

Als hij zijn bestaan niet aan enig Wezen te danken heeft, of als hij geen vrees heeft in het toekomstige leven te worden ondervraagd betreffende zijn gedrag gedurende dit aardse leven omdat er volgens hem geen leven hierna is, dan kunnen de antwoorden op de bovengenoemde vragen vanuit zijn gezichtspunt geheel anders zijn dan de eisen die een verantwoordelijke samenleving stelt. Hij heeft alleen maar dit korte leven te leven. Hij heeft de maatschappij alleen maar ten eigen voordele nodig. Hij onderwerpt zich slechts uit noodzaak aan het hogere gezag. Als hij wegkomt met een zichzelf toegeëigend voordeel en hier en daar een paar momenten van genoeg kan weg nemen terwijl hij slim genoeg is om ontdekking te voorkomen, waarom niet? Welk zogenaamd "moreel" beletsel zou zijn hand kunnen stoppen?

Deze psychologische houding ten aanzien van misdaad begint zich te ontwikkelen en wordt met het verstrijken van de tijd sterker in goddeloze en materialistische samenlevingen.

Dit is exact genoemd in de Heilige Koran als de essentie van de materialistische samenleving.

De ongelovigen verklaren:

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٥﴾

Er is geen ander leven dan ons tegenwoordige leven. Wij zullen hier sterven en het is slechts hier dat wij zullen leven en wij zullen niet opnieuw worden opgewekt (d.w.z. wij verwerpen de opvatting van leven na de dood of leven elders).⁵

Dan weer richten zich de ongelovigen spottenderwijs tot vroegere Profeten door hen te vragen:

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاءً إِنْ أَتَانَا مَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٦﴾

Zij zeggen: "Zullen wij, wanneer wij tot beenderen en stof vergaan zijn, werkelijk als een nieuwe vorm van schepping worden opgewekt?"⁶

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنْ أَتَانَا مَبْعُوثُونَ ﴿٧﴾

"Zij zeggen: "Bedoelt u werkelijk te beweren dat als wij dood zijn en louter stof en beenderen zijn geworden, wij inderdaad weer zullen worden opgewekt?"⁷

Dit staat volgens de Heilige Koran centraal voor alle kwaad in een materialistische samenleving. Daarom wordt zoveel nadruk gelegd op het komende leven en op een Dag van Afrekening.

In een van de Tradities verhaalt Ibn Masud dat de Heilige Profeet^{sa} een rechthoek tekende, en in het midden ervan trok hij een lijn in de lengte die zich tot buiten de rechthoek uitstrekte. Dwars over deze middellijn tekende hij een aantal korte lijnen. Hij gaf aan dat de figuur de mens voorstelde, dat de omcirkelende rechthoek de dood was, de middellijn stelde zijn verlangens voor en de korte dwarslijnen waren de beproevingen en de tegenspoed van het leven. Hij zei: Als een van deze hem niet treft, wordt hij het slachtoffer van de andere.⁸ In een andere traditie wordt de dood beschreven als de beëindiger van vermaak.⁹

Vier karakteristieken van een materialistische samenleving

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۖ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ۖ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ
الْمَسْكِينِ ۖ وَكُنَّا نَحُوسُ مَعَ الْخَافِضِينَ ۖ وَكُنَّا نَكْذِبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ۖ

*‘Wat heeft u in het vuur van de hel gebracht?’ Zij zullen zeggen: ‘Wij behoorden niet tot hen die God aanbaden, noch voedden wij de armen. En wij gaven ons over aan ijdel gepraat met hen die zich daaraan overgeven. En wij plachten de Dag des Oordeels te loochenen.’*¹⁰

De kenmerken van een goddeloze en materialistische samenleving konden niet nauwkeuriger en uitgebreider worden samengevat. Deze zijn:

1. Tekortschieten in aanbidding.
2. Tekortschieten in het voeden van de armen.

3. Het zich overgeven aan nutteloze bezigheden.
4. Het ontkennen van de Dag van de Afrekening of van de verantwoordelijkheid.

Laat ons alvorens verder te gaan enige verwarring die het moeilijk maakt de toestand van een samenleving werkelijk vast te stellen, wegnemen. Zelfs in een samenleving in welke het geloof in God sterk lijkt en op de voorgrond lijkt te treden, en het geloof in het hiernamaals een integraal deel vormt van hun geloofsartikelen, kan toch zulk kwaad bloeien waarvan men zich logischerwijze niet kan voorstellen dat het bestaat onder hen die in God geloven en in een leven na de dood met een volledige verantwoordelijkheid.

De vraag rijst dan waarom zulke samenlevingen in een God en in het Hiernamaals geloven, terwijl zij toch in alle andere karakteristieken door en door materialistisch blijven? Het antwoord op deze vraag is niet moeilijk te vinden als wij de aard van hun godsdienstige gevoelens diepgaand onderzoeken. In feite kan alleen een afstandelijk theosofisch geloof in een God het sociale gedrag van zulke gelovigen niet beïnvloeden. Dit komt omdat zo'n geloof alleen academisch van aard is en nooit wordt omgezet in een verantwoordelijk goddelijk gedrag. Hoe kan een oprecht geloof in een God samengaan met leugens, valsheid, een uiterste zelfzucht, het met voeten treden van de rechten van anderen, verderf en wreedheid? Het begrip van God is in zulke samenlevingen slechts kosmetisch, te onwerkelijk en oppervlakkig om een actieve rol te spelen bij het vormen van het menselijke gedrag. Evenzo is het geloof in het leven hierna en in verantwoordelijkheid teruggebracht tot slechts een bleke schaduw van een verre mogelijkheid. Op ieder moment dat een keuze moet worden gemaakt,

domineren directe belangen altijd en verdringen iedere welwillendheid voor het toekomstige leven.

Als we spreken over materialistische samenlevingen bedoelen we niet alleen samenlevingen die direct hebben gerebelleerd tegen de gezichtspunten van God en het leven na de dood. De meeste theïstische en atheïstische samenlevingen mogen in hun ideologieën lijnrecht tegenover elkaar lijken te staan, toch hebben zij feitelijk nauwe overeenkomsten.

Verantwoording

De Heilige Koran verklaart anderzijds:

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَاِنْ تُبْدُوْا مَا فِىْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخْفَوْهُ
يُحَاسِبْكُمْ بِهٖ اللّٰهُ ۚ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ﴿٥٩﴾

Alles wat u vindt in de hemelen en op aarde behoort aan God. Hij is de Meester. Hij heeft het recht uw bestemmingen en uw sociaal gedrag vorm te geven. Of u verbergt wat in uw harten is, of het bekendmaakt, Hij zal rekenschap van u vragen en u onderwerpen betreffende uw kwade gedachten en kwade handelingen. Dan zal Hij vergeven wie Hij geschikt acht om te worden vergeven en straffen wie Hij geschikt acht om te worden gestraft, en Allah heeft de macht om alles te doen wat Hij wil.¹¹

De Heilige Koran voegt hieraan toe:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ
كَانَ عَنْهُ مُسْتَوْلاً ﴿١٠﴾

*Volg niet dat waarvan gij geen kennis hebt. Voorwaar, het oor en het oog en het hart – al deze zullen ter verantwoording worden geroepen.*¹²

Hier bedoelt de Heilige Koran met “hart” de uiteindelijke levenskracht die aan ieder menselijke daad ten grondslag ligt. *Fu’ad*, in de Heilige Koran, betekent die uiteindelijke beslissende wil in de mens die het verstand laat werken, zoals men computers laat werken. Die uiteindelijke wil is dus de bron van alle goed en kwaad en het is die wil in de vorm van een nieuw leven na de dood, die naast de oren en de ogen, rekenschap zal moeten afleggen.

Laat ons nu de kenmerken van goddeloze samenlevingen van meer nabij bestuderen. Nu is het zo dat atheïsme en ongeloof in het hiernamaals vaag en onopgemerkt in een toestand van half bewustzijn aanwezig zijn. Wat geloof betreft, kan men ogenschijnlijk het bestaan van God blijven onderschrijven en ook het geloof in het hiernamaals, maar voor alle praktische doeleinden schijnen deze niet te bestaan. Soms veroorzaakt het een crisis om deze verhulde realiteiten aan iemands bewuste verstand te brengen. Soms kunnen zelfs generaties leven zonder werkelijk de grilligheid en de broosheid van hun geloofsovertuigingen te beseffen. Als één tijdperk ten einde loopt om plaats te maken voor een nieuw tijdperk dat zich geleidelijk ontwikkelt, is de samenleving als geheel geneigd om haar geërfde geloofsovertuigingen opnieuw te onderzoeken. Het is in zulke tijden dat atheïsme en ongeloof in het hiernamaals, dat onopgemerkt en onbetwist aanwezig was, aan de oppervlakte beginnen te komen. In een samenleving die al verslaafd is aan een blind en onbeheerst najagen van genoeg, brengt

de welbewuste verwerping van God en het hiernamaals het proces tot moreel verval en morele erosie van waarden snel tot een hoogtepunt.

De richting van beschaving, ongeacht in welke streek van de wereld of in welk tijdperk van de menselijke geschiedenis, is altijd van het ruwe naar het verfijnde. Menselijke fundamentele psychologische prikkels die werkzaam zijn als motiverende krachten die ten grondslag liggen aan het menselijke gedrag, blijven onveranderlijk. Wat verandert is het antwoord op die veranderingen. Iemands honger, bijvoorbeeld, kan worden gestild door het eten van vlees of groenten. De kwaliteit en de versheid van vlees en groente varieert. Men kan deze op verschillende manieren koken en toebereiden of ze rauw nuttigen als men dat verkiest.

Als de samenleving zich ontwikkelt, beginnen zich antwoorden op de fundamentele prikkels te ontwikkelen en deze worden steeds verfijnder. Dit proces gaat steeds door, hoewel de snelheid ervan in belangrijke mate kan worden bepaald door economische en politieke factoren van het volk. Maar de voorhoede van een samenleving beweegt altijd voorwaarts, soms langzaam, soms in een hoger tempo.

Als een samenleving tot rijpheid komt of volwassen wordt, beginnen oververfijning en zekere andere schadelijke verschijnselen het tij van deze progressieve trend te keren. In decadente samenlevingen wordt de richting omgekeerd van het verfijnde naar het ruwe. Dit is een onderwerp dat wijd toepasbaar is en een gedetailleerde studie verlangt. Het spijt mij dat dit buiten het terrein van de toespraak van vandaag valt, maar ik zou toch graag een paar punten verder uitwerken.

Als samenlevingen beginnen te ontaarden, of topzwaar en onevenwichtig met oververfijning worden, beginnen zij om te vallen en terug te gaan naar hetzelfde ruwe dierlijke antwoord op hun aandriften. Dit

moge niet zichtbaar zijn in ieder sociale en culturele activiteit, maar is bijna altijd uitgesproken in de menselijke verhouding en stijl bij het najagen van genoeg. Een korte studie van de mens in zijn antwoord op seks zal dit punt demonstreren. Met het fundamentele instinct tot voortplanting door middel van seksuele regeneratie, zijn in het gehele dierenrijk door de natuur lustgevoelens verbonden. Wat we in de menselijke samenleving anders zien, is een geleidelijk afwijken van de loutere bevrediging van ruwe verlangens in de richting van een geleidelijk meer verfijnde houding met betrekking tot de beantwoording aan dierlijke driften. De natuur heeft het nooit verlangd seks als een uiteindelijk doel te zien. Het uiteindelijke doel is steeds voortplanting geweest en het in stand houden van de soort. Seks was hieraan altijd ondergeschikt. Als samenlevingen in verval raken, wordt de rol bijna omgekeerd.

De geleidelijke ontwikkeling van de instelling van het huwelijk, de riten die wel met deze instelling verband houden en de taboes betreffende de wisselwerking tussen de mannelijke en de vrouwelijke seksen mogen door een socioloog worden beschouwd als een verschijnsel dat voortkomt uit een natuurlijke groei van de samenleving en dat geen verband houdt met godsdienst. Maar of de groei van bovenaf wordt geleid, of een willekeurig verschijnsel is dat uit zichzelf voortbeweegt, het valt niet te ontkennen dat de antwoorden op de bevrediging van de fundamentele driften geleidelijk verfijnder en ingewikkelder worden.

Een toenemende vrije omgang tussen mannelijke en vrouwelijke seksen wijst weer op dezelfde ziekte. Het is niet alleen een toegeeflijke, liberale houding ten aanzien van seksuele relaties, maar er is zeker veel meer dat hiermee samenhangt en dat de gehele atmosfeer van deze uiterst belangrijke sfeer van menselijke interesse en activiteit veran-

dert. Op de discussie over de wettigheid of onwettigheid van zulke relaties wordt neergezien als iets van het verleden. Natuurlijk zijn er vele hechte godsdienstig georiënteerde groeperingen die dit onderwerp blijven bespreken, maar tijdens hun discussies in de pers en op radio en tv, moet men waarnemen dat zulke ouderwetse, streng godsdienstig georiënteerde mensen worden teruggebracht tot een onbetekende minderheid.

Het wordt meer en meer een gebruik in het Westen om seks als een natuurlijke aandrift te beschouwen die zonder enige remmingen moeten worden beantwoord. Een traditionele schuchterheid die samengaat met praten onder vrouwen wordt iets van het verleden. Naaktheid, blootstelling, tentoonspreiding, schaamteloze discussie en bekentenis worden slechts beschouwd als een publieke expressie van waarheid.

Niemand schijnt de moeite te nemen om hetzelfde argument toe te passen op andere natuurlijke menselijke aandriften. Is het geen natuurlijke dierlijke aandrang, die ook voor mensen gewoon is, om dat te bezitten waarvan men houdt? Is het ook niet een natuurlijke dierlijke aandrang om zich boos en opgewonden te voelen en deze emoties de vrije loop te laten in zo ruw mogelijke bewoordingen? Een zwakkere hond zal worden bewogen door dezelfde aandriften als de sterkere hond, maar waar de sterkere hond zal bijten, zal de zwakkere op zijn minst blaffen.

Wat zijn die taboes in de samenleving – de gedragslijnen van beschaafd gedrag, het begrip fatsoen, enz. – die zich steeds bemoeien met de vrije uitdrukking van natuurlijke aandriften? Waarom moet seks de enige beweegkracht zijn die de vrijheid moet worden gegeven zich uit te drukken zonder te letten op traditie, normen, fatsoen, gepastheid en de vraag van het behoren aan, of anderszins? Wat we

vandaag waarnemen is een verschijnsel dat voorzichtig moet worden onderscheiden en geanalyseerd. Wat we in de seksuele relaties een vrije moraal noemen, wordt op de andere gebieden van menselijke activiteit uitgedrukt in de vorm van een toenemende tendens tot stelen en beroven en tot het kwetsen en krenken van anderen. Het ongeremde najagen van genoeg met een verstoorde smaak komt voort uit dezelfde decadente tendensen die de prachtigste bouwwerken van beschaving verwoesten en de wijze van leven terugbrengen naar het begin.

Niet alleen zien we een overvloedige groei van rites, taboes, geboden en verboden die de samenleving aan individuen oplegt, maar ook vinden we een zich overgeven aan romance en hofmakerij die op dit gebied een vitale rol spelen. Dichtkunst, literatuur, kunst, muziek, stijlen, mode, vertoon, de liefde voor geur, en een toename van fatsoenlijk en ontwikkeld gedrag zijn alle bijproducten, indien niet ten volle, dan tenminste tot op zekere hoogte, van dezelfde fundamentele aandrift in de vorm van sociale respons. Er kan een tijd komen dat een toekomstige generatie in opstand zal beginnen te komen tegen de verworvenheden die de maatschappij na duizenden jaren van vooruitgang heeft bereikt en deze zal verwerpen. Deze opstand moge misschien niet de vorm aannemen van een totale verwerping van alles. Toch kan het scherpzinnige oog de beweging in deze richting niet ontgaan. De beweging van de hippies, het leven van bohémiens, sadisme, het toenemende geweld dat met seks verband houdt en de terugkeer van het seksuele gedrag naar zijn oorspronkelijke, beestachtige, ruwe kanten zijn slechts een paar voorbeelden van de ommekeer in de trends die hiervoor zijn genoemd.

Men hoeft zich slechts naar buiten te wagen om een groep opstandige, onverzorgde jongeren die in hun communes leven gade te

slaan om te beseffen wat er aan de hand is met de jongere generatie. Vuil en stank schijnen schoonheid en parfum te hebben vervangen. Vlekkeloze kleding heeft plaatsgemaakt voor haveloze kleding over welke men zich in het geheel niet bekommert. Voorbij zijn de dagen dat een minieme vlek op iemands kleding hem in uiterste verlegenheid kon brengen. Versleten spijkerbroeken die speciaal zijn gescheurd om het vlees eronder zichtbaar te maken, worden waardevoller dan een nieuwe pantalon. Natuurlijk toont niet de gehele maatschappij zulke extreme tekenen van ontevredenheid met het verleden of het traditionele erfgoed. Als een ziekte begint, wordt niet altijd het gehele lichaam aangetast. Hier en daar verschijnen een paar zweren en deze onthullen de onderliggende ziekelijke toestand of kwaal. Onverantwoordelijkheid begint toe te nemen. Ongedisciplineerdheid en wanordelijkheid zijn vervolgens aan de orde van de dag. En meer tekenen van verval komen aan de oppervlakte op de verschillende gebieden van de menselijke interesse.

Het najagen van genoeg in ieder sfeer van het leven vereist veranderingen en nieuwigheid om een grotere voldoening te geven. Dingen die in het verleden voldoening plachten te geven, doen dit niet langer. Het roken en de traditionele bedwelmende middelen geven niet de voldoening die de in toenemende mate rusteloze samenleving verlangt. Drugs van allerlei soort beginnen te verschijnen en de maatregelen die worden genomen om de dreigende tendens tot drugsverslaving een halt toe te roepen, zijn niet voldoende. Toch verlangt de drugsverslaafde een nog grotere kick. Dus is een drug bedacht, zoals *crack*, die nog sterker, nog verslavender en nog dodelijker is.

Op het gebied van muziek is gedurende de laatste decennia van deze eeuw geleidelijk aan dezelfde tendens zichtbaar geworden. Een studie van de ontwikkeling van de muziek over de afgelopen eeuwen

ten opzichte van de snelle en luidruchtige veranderingen waarvan men de laatste decennia van deze eeuw getuige is geweest, verschaft interessant en boeiend vergelijkingsmateriaal.

Ik weet persoonlijk niet veel van muziek en men moet mij vergeven als sommige van mijn opmerkingen vreemd worden geacht met betrekking tot de werkelijkheden in de wereld van muziek. Mijn intuïtie doet mij echter geloven dat de geleidelijke ontwikkeling van de muziek gedurende de laatste eeuwen in het Westen er een is geweest in de richting van het sublieme, het voortreffelijke en het prachtige. Zulke muziek bracht gelijktijdig vrede aan de geest en het hart. De beste muziek was die die zich volledig vereenzelvigde met de verborgen muziek van de menselijke geest en ziel en hierin volledig was ondergedompeld. Harmonie en vrede waren de uiteindelijke doelen die de ontwikkeling van de muziek nastreefde. Natuurlijk waren er in de werken van grote componisten en artiesten passages die beelden schiepen van vulkanische uitbarstingen, wervelstormen, bliksem en een gevoel van beroering dat in de pas liep met de uiterlijke natuurverschijnselen. De herinneringen hieraan werden onuitwisbaar opgeslagen en bewaard in het geheugenmechanisme van het leven. Soms bereikte de climax ervan zulke crescendo's alsof het gehele universum uit elkaar zou spatten. Toch zat het gehoor bewegingloos en was ondergedompeld in de stortvloed van muziek zonder een spier te bewegen of met een ooglid te knippen, totdat het plotseling zo stil werd dat men een speld kon horen vallen. Alleen dan zou de zaal uitbarsten in een geweldig applaus. Zelfs de krachtigste muziek, beladen met emotie, zou de luisteraar niet veranderen in een gewelddadig, ontvlambaar en opstandig wezen. De boodschap van alle muziek was subliem, vredig en harmonieus. Het beste in de mens kwam naar voren en ontwaakte; het slechtste werd uitgebannen.

Helaas zien wij gedurende de laatste decennia een totaal ander verschijnsel. De oren van de tegenwoordige generatie worden verdoofd met muziek die in staat is om grote en elementaire hartstochten van het leven op te wekken. Een in de war gebrachte en rusteloze generatie is alleen afgestemd op zulke muziek die hen uitzinnig maakt. Hoe heftiger de muziek, hoe populairder deze zal zijn. Weer wil ik worden verontschuldigd voor iedere waarneming die voortkomt uit mijn onbekendheid met de wereld van de klassieke en de populaire muziek, maar van een ding ben ik zeker, en dat is dat geweld, opstand, gekte en vandalisme, enz. de edele menselijke vermogens snel ondermijnen.

Professor Bloom, die de eer moet worden gegeven enige kennis van de Westerse muziek te bezitten, schijnt het met mij eens te zijn in zijn boek *"The Closing of the American Minds"* als hij de uitholling van de smaak van de opgroeiende jeugd in de tegenwoordige tijd betreurt. Deze jongeren worden in zijn woorden afgestompt door een voortdurende blootstelling aan rockmuziek die hij afdoet als junkfood voor de ziel.

Er zijn veel zichtbare en tastbare tekenen van deze verzielte toestand van de maatschappij die het leven van de mens geleidelijk aan meer en meer verstoren en een gebrek te zien geven aan tevredenheid, voldoening, vrede en veiligheid. De mens kan het bestaan van God ontkennen zoals het hem behaagt, maar hij kan niet het bestaan ontkennen van een almachtige natuur die heel wel weet hoe misdaden die tegen haar worden begaan te bestraffen.

In alle materialistische samenlevingen zijn de voornaamste factoren die verantwoordelijk zijn voor een toenemende groei en verspreiding van het kwaad ongeveer dezelfde. Enige discussie is hieraan al voorafgegaan; wij zullen daarom de verantwoordelijke factoren opnoemen om als herinnering te dienen. Deze factoren zijn:

1. een atheïsme;
2. een verzwakking van het geloof in een werkelijke machtige God, Die een levendige belangstelling heeft in menselijke aangelegenheden en in wijze waarop de menselijke wezens aan hun gedrag vormgeven;
3. een toenemende verzwakking van het geloof in traditionele en ethische waarden;
4. een toenemende tendens om het doel te vergeten en om de middelen als doelen op zich te beschouwen.

Dit nu is de toestand die heerst in alle zogenoemde ‘beschaafde’ of ‘ontwikkelde’ samenlevingen in de wereld. Als de morele en ethische waarden beginnen te verschrompelen, beginnen zij langzaam de wetgevende en uitvoerende processen van regeringen te beïnvloeden. Als er geen wet is die door God is gemaakt en die moet worden aangenomen, en als absolute ethische waarden en edele tradities worden uitgedaagd en dagelijks worden getrotseerd, zal iedere wetgeving die het morele gedrag moet ordenen ook slap en meer coulant worden. Het platform zelf waarop de wetten die betrekking hebben op het morele gedrag zijn gefundeerd, begint weg te glijden.

Een vergelijkende studie van wetgeving op dit gebied gedurende de laatste paar eeuwen zou dit punt doeltreffend bewijzen. Voorbij zijn de dagen van Oscar Wilde dat homoseksualiteit als een misdaad werd beschouwd door de samenleving, die deze genadeloos zou bestraffen. Voorbij zijn de dagen dat kuisheid niet slechts een deugd was, maar een sociaal vertrouwen, waarover als dit werd geschonden, rekenschap moest worden afgelegd. Het milder worden jegens misdaad wordt niet langer gezien als alarmerend. Dat is het probleem.

De definitie van misdaad zelf ondergaat een fundamentele verandering. Dat wat gisteren als een misdaad werd gezien, is dat vandaag niet meer. Dat wat werd verborgen en uit vrees voor schaamte of voor een berisping, wordt onthuld en met grote trots tentoongespreid. Als deze filosofie gezond was en het waard zou zijn te overleven, dan kunnen alle godsdienstige, ethische en morele filosofieën als verouderd en ongewenst worden beschouwd. Zij dienen dan in de tegenwoordige tijd niet langer enig doel.

De sturende kracht in de natuur, die voor zowel de bezielde wereld als voor de levenloze wereld gemeenschappelijk is, is het universele en almachtige principe van misdaad en straf, en goedheid en beloning. In de levenloze wereld kan men waarnemen dat dit principe werkzaam is in de onbewuste werking van de natuurwetten. In de bezielde wereld werd de evolutie voordat de mens werd geschapen, gestuurd door hetzelfde principe dat een toestand verwierf van semi-bewustzijn, of van halve slaap. Als men reist door de laagste stadia van de evolutie tot aan de mens, schijnt de reis te voeren van het minder bewuste naar het meer bewuste. In termen van evolutie wordt het principe van misdaad en bestraffing en van goedheid en beloning beschreven als het overleven van de sterkste. Door het gehele proces van evolutie heen blijft dit de sturende kracht en de beweegkracht die de evolutie voortdurend voorwaarts en opwaarts duwt.

Het is ondenkbaar dat als dit proces in de mens – het beste van de schepping – zijn voltooiing had bereikt en als het bewustzijn een horizon had bereikt die was gelegen buiten de grootste verbeeldingskracht van de minder dan menselijke fantasieën, het principe van misdaad en bestraffing plotseling zou worden opgeheven en verouderd zou zijn gemaakt. Als er een hoger doel voor de Schepping is, moet er

een vorm van rekenschap zijn. Als dit niet zo is, zou dit alles zonder zin zijn.

Het is uiterst verrassend dat soms de grootste intellectuelen en zieners een voor de hand liggende en vanzelfsprekende waarheid zoals deze, niet zien. Dit is het geval bij Albert Einstein, de architect van de relativiteitstheorie, die opmerkt:

Ik kan mij geen God voorstellen die het voorwerp van zijn eigen schepping, waarvan de doelen zijn gemodelleerd naar onszelf, belooft en bestraft. Een God, in het kort, die slechts een weerspiegeling is van menselijke zwakheid.¹³

Als er een God is, de Heer en Schepper, Wiens bestaan Albert Einstein niet kan ontkennen, en als alle wetenschappelijke wetten die in Zijn Schepping werkzaam zijn, worden bedacht, geschapen en bestuurd door hetzelfde scheppende Opperwezen, dan is het voor Hem ondenkbaar het uiteindelijke doel van Zijn schepping in de steek te laten door het principe van misdaad en bestraffing op te heffen en de mens te laten rondlopen in de chaos van ongedisciplineerd gedrag en gedrag waarover geen verantwoording behoeft te worden afgelegd.

Wat betreft het tweede deel van zijn waarneming is het duidelijk dat hij niet alleen de rol van misdaad en bestraffing in de voortschrijdende ontwikkeling van de schepping niet heeft begrepen, maar ook volledig de betekenis van het feit dat de mens is *geschapen naar Gods beeld* heeft misverstaan.

De mens is *geschapen naar het beeld van God*, niet als een volmaakt model van God op aarde. Als dit laatste zo zou zijn geweest zou de wereld meer zijn geworden dan een hemel op aarde en zouden alle menselijke wezens precies gelijk zijn geweest. Men kan er natuurlijk

over twisten of zo'n plaats het waard zou zijn een hemel te worden genoemd of een plaats van verveling, waar geen afwisseling, verandering of verschil tussen geur en kleur is, maar in plaats daarvan een kalme, onmetelijke zee van kleurloze identieke druppels. Dit is niet de betekenis en het doel van het feit dat de mens is *geschapen naar het beeld van God*.

Deze uitdrukking is rijk aan diepe wijsheid en spreekt van de mogelijkheden waarmee de mens is begiftigd. Zij spreekt van het uiteindelijke nobele doel dat de mens voortdurend moet trachten te bereiken. Dat doel moet zo volmaakt zijn als de mens maar kan zijn door het verkrijgen van goddelijke eigenschappen en om meer naar voren te treden als God. Het is geen vastgesteld doel dat men kan bereiken terwijl men zich koestert in de glorie van God, omdat men *het beeld van God* is geworden, en waar men voorgoed blijft. Omdat God onbegrensd is of onbeperkt in Zijn eigenschappen blijft iedere reis naar Hem onbegrensd. De volmaaktheid in dit verband betekent alleen het zich bewegen naar volmaaktheid van een lagere orde van dingen naar een hogere orde van dingen.

God is de Meest Volmaakte, de Meest Rechtvaardige, de Altijd Genadevolle, de Alziende, de Alwetende, de Heer en Schepper en de Meester van de Dag des Oordeels. Alle lof behoort aan God. De Heilige Koran verklaart:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ
الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۚ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

Allah is Hij naast wie er geen god is, de Kenner van het ongeziene en het zienlijke. Hij is de Meest Barmhartige, de Altijd Genadevolle. Allah is Hij naast Wie er geen god is, de Oppermachtige, de Heiligste, de Bron van Vrede, de Schenker van Veiligheid, de Beschermmer, de Machtige, de Bedwinger, de Verhevene. Heilig is Allah, ver boven dat wat zij met Hem vereenzelvigen. Hij is Allah, de Schepper, de Maker, de Vormer. Hij bezit de meest volmaakte namen. Alles wat in de hemelen en op aarde is, verheerlijkt Hem. En Hij is de Machtige, de Wijze.¹⁴

Het is zo'n God Die het heelal schiep. Hij lijdt niet aan menselijke zwakheden. De Heilige Koran vraagt de gelovigen herhaaldelijk om over Zijn tekenen na te denken. Bijvoorbeeld:

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝
 وَالْحَيَوَةُ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ۝
 سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ۚ مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوُّتٍ ۚ فَارْجِعِ الْبَصَرَ
 هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ۝ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا
 وَهُوَ حَسِيرٌ ۝

Gezegend is Hij in Wiens hand het koninkrijk is en Hij heeft de macht om alles te doen wat Hij wil; Die de dood en het leven heeft geschapen, opdat Hij u moge beproeven – wie van u zich het beste gedraagt; en Hij is de Machtige, de Meest Vergevensgezinde, Die de zeven hemelen opeenvolgend heeft geschapen, de een boven de ander. Gij kunt geen gebrek in de schepping van de Barmhartige ontdekken. Kijk dan nog eens: Ziet gij enig gebrek? Kijk dan weer, en dan nog eens. Uw blik zal verward en vermoeid tot u terugkeren.¹⁵

Als men de betekenis van de woorden *"het beeld van God"* heeft begrepen als men terugziet naar de algehele krachten van de schepping van het heelal – vanaf de tijd van de oerknal tot aan de huidige dag – dan is de gehele reis van de schepping van het onbewuste naar het bewuste, in feite een reis om *"het beeld van God"* te worden en om in de mens goddelijke eigenschappen te ontwikkelen.

Islamitisch sociaal klimaat

De Islam heeft anderzijds de intentie een klimaat te scheppen dat evenveel verschilt van het klimaat dat hierboven is beschreven als de lente van de herfst verschilt. Binnen het islamitische begrip van samenleving matigt, disciplineert en beperkt de Islam natuurlijke verlangens, die, als zij ongecontroleerd blijven, het gamma van menselijke emoties verwoesten. Islam ontmoedigt of verbiedt het vervullen van verlangens die bij een uiteindelijke analyse meer ellende dan genoegen in de samenleving tot gevolg hebben.

Tegelijkertijd cultiveert de Islam nieuwe smaken en ontwikkelt het vermogen om genoegen en voldoening te putten uit daden die voor iemand die onontwikkeld en ongeïnfundeerd is, kleurloos, geesteloos en smakeloos mogen lijken. Smaken worden gewijzigd en ruwe, zinnelijke verlangens worden geïnfundeerd en verfijnd en veranderd in een streven naar het sublieme.

Maar de vraag is hoe we kunnen bepalen dat de overheersende en hedendaagse sociale trends ongezond zijn voor een samenleving? Voor mij lijkt het antwoord eenvoudig. De gezondheid van een samenleving moet worden beoordeeld naar dezelfde symptomen als de gezondheid van een individu. Als iemand pijn heeft, rusteloos is, abnormale of

beneden normale reacties te zien geeft, of als bezorgdheid de plaats lijkt in te nemen van tevredenheid en de vrede van het hart en van de geest, is er niet iemand nodig die buitengewoon wijs is, of een uiterst bekwaam geneesheer is om te oordelen of de diagnose te stellen dat zo'n ongezonde persoon ernstig ziek is. Al deze symptomen zijn duidelijk in de hedendaagse samenleving.

Hoe waar waren de woorden van Jezus^{as} toen hij zei:

Aan hun vruchten zult ge ze kennen. Plukt men soms druiven van doorns of vijgen van distels? Zo brengt iedere goede boom goede vruchten voort, maar de zieke boom brengt slechte vruchten voort. Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen, noch een zieke boom goede vruchten.¹⁶

De mensen schreeuwen zich schor over de bitterheid van het fruit vandaag, maar op de een of andere wijze wensen zij de boom niet te vervangen door een beter exemplaar. Zij zien niet in dat het niet de boom is die gebrekkig is of het fruit dat hij draagt. De islamitische sociale orde staat voor het ontwortelen van de slechte boom en het in plaats hiervan planten van een gezondere boom.

Volgens de Heilige Koran was dit precies wat werd bedoeld toen Adam werd verboden te eten van het fruit van de boom. Wij lezen:

الْمُتَرَكِّفَ صَرَبَ اللَّهِ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَقَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ۚ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٦﴾

Ziet gij niet hoe Allah de gelijkenis van een goed woord geeft? Het is als een goede boom waarvan de wortel hecht is en waarvan de takken tot in de hemel reiken. Deze brengt door het gebod van

*zijn Heer zijn fruit voort in ieder jaargetijde. En Allah geeft de gelijkenissen voor de mensen, opdat zij mogen nadenken.*¹⁷

Hier is de boom enkel een symbool. De Koran spreekt duidelijk in dezelfde symbolische taal van een ongezonde filosofie geplaatst tegenover een gezonde filosofie. De slechte boom en de toestand van de ongelo-vigen worden beschreven in de volgende twee verzen:

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ
مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ۖ يَتَّبِعُ اللَّهُ الَّذِينَ أٰمَنُوا بِٱلْقَوْلِ الثَّٰبِتِ فِي ٱلْحَيٰوةِ ٱلدُّنْيَا
وَفِي ٱلْآخِرَةِ ۚ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۖ وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ۝

*En het geval van een slecht woord is als dat van een slechte boom die ontworteld ter aarde ligt en geen vaste grond meer heeft. Allah versterkt de gelovigen met het woord dat stevig gevestigd is zowel in het tegenwoordige leven als in het Hiernamaals, en Allah laat de onrechtvaardigen dwalen. En Allah doet wat Hij wil.*¹⁸

Het woord "woord" wordt in deze context gebruikt in de betekenis van een filosofie, systeem en orde, evenals hetzelfde woord "woord" ook wordt gebruikt in een veel ruimere betekenis in het openingsvers van Johannes:

In het begin was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God.¹⁹

Slechte filosofieën en ordes moeten wel het lot treffen van een slechte boom die niet slaagt voor de test van het overleven van de sterkste en uiteindelijk wordt ontworteld en door de razende storm van plaats naar plaats wordt geworpen.

Aan de andere kant is er het voorbeeld van een gezond systeem en een gezonde orde van dingen als dat van een gezonde boom die stevig is geworteld in deze aarde, maar waarvan de hoge stammen en takken reiken tot in een zuiver hemelse atmosfeer. Hij wordt gevoed door hemels licht en hij draagt in ieder seizoen goede, gezonde vruchten. De Koran beschrijft de gelovigen als mensen die een vast geloof in God hebben. Hun gehele ethische en morele structuur is veilig en stevig gebaseerd op dit geloof. Dit geeft de hoedanigheid van volkomenheid aan het islamitische begrip van zedelijk gedrag en ethiek dat geen discriminatie toestaat op enig bekend niveau van sociale en godsdienstige verschillen of raciale verdeeldheid.

Het leidende principe dat kan worden toegepast op alle menselijke activiteit wordt tot uitdrukking gebracht in het volgende vers van de Heilige Koran:

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا فَاَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ
عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

*Aan Allah behoren de verborgen dingen van de hemelen en de aarde, en naar Hem zal het geheel worden teruggebracht. Aanbid Hem dus en stel uw geloof in Hem alleen. En uw Heer is niet onachtzaam over hetgeen gij doet.*²⁰

Eveneens:

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۚ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢١﴾

*Voorwaar, van Hem is de schepping en het gebod. Gezegend is Allah, de Heer der Werelden.*²¹

Alle islamitische filosofieën beginnen en eindigen met het absolute gezag van God, de Heer en Schepper van het heelal.

Grondbeginselen van een islamitische maatschappij

De Koranvers dat in deze kwestie het meest centraal staat, is het volgende:^{22*}

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٠﴾

Waarlijk, God gebiedt rechtvaardigheid, en meer dan rechtvaardigheid; de mensen meer geven dan hun toekomt, en het dienen van de mensheid met een weldadige behandeling, alsof zij u toebehoren (zoals uw naaste verwanten, familie en kennissen), en God verbiedt het ten toon spreiden van kwaad – zoals tegenwoordig zo vaak kan worden waargenomen op de televisie, de radio en op de straten van vele samenlevingen in de wereld – en verbiedt alles wat als verkeerd wordt beschouwd, niet door de godsdiensten, maar door het menselijke geweten, en alles wat tot opstand en chaos leidt. God vermaant u. Moge u uit deze vermaning voordeel behalen.

Het eerste gedeelte van dit vers is meer van toepassing op economisch gebied dan op de sociale orde. Het schildert een duidelijk beeld

* Vertaling: 'Voorwaar, Allah gelast u goed met goed (te vergelden) en wel te doen aan anderen en te geven als aan verwanten; en verbiedt onbetamelijkheid, kwaad en opstand. Hij raadt u aan dat gij er lering uit trekt.' [Uitgever]

van het islamitische begrip van rechtvaardigheid, eerlijke handelwijze en vrijgevigheid in het behandelen van het minder bevoorrechte deel van de samenleving. Het tweede gedeelte heeft betrekking op het sociale beeld van een samenleving dat de Islam is gehouden te scheppen. In dit gedeelte verbiedt God alles wat naar universele normen wordt geacht verkeerd te zijn, zoals onfatsoenlijk gedrag, hoon, belediging en inderdaad al het sociale kwaad, dat zonder verwijzing naar een bepaalde religieuze leer, wordt veroordeeld bij algemene eenstemmigheid van de menselijke samenleving in het algemeen.

Evenzo verwerpt en veroordeelt de Islam strikt iedere tendens en iedere houding die en ieder gedrag dat kan leiden tot wanorde, opstand en geweld. Het woord "opstand" moet worden begrepen in de betekenis van iedere ongerechtvaardigde poging om een gevestigde orde omver te werpen. Maar dat is niet alles. Wanneer het woord *baghyi* wordt gebruikt in de Heilige Koran is het niet alleen van toepassing op een gewapende of politieke opstand, maar ook op een opstand in de maatschappij tegen haar nobele tradities, ethische normen, godsdienstige leerstellingen en morele waarden.

Tenslotte wordt een samenleving duidelijk gewaarschuwd dat deze vermaning ten voordele van de mens zelf is. Dit voltooit het beeld van de essentiële kenmerken van een islamitische sociale orde. Hier moge worden toegevoegd dat het eerste gedeelte van dit vers ook hecht is dooreengevlochten met de islamitische sociale leer. Een samenleving die ongevoelig is voor het lijden van andere menselijke wezens en niet altijd geneigd is de zaak van de mensheid te dienen, kan niet worden omschreven als een islamitische samenleving, hoezeer zij zich ook moge houden aan andere aspecten van de islamitische sociale leerstellingen.

Laten we ons nu wenden tot enkele andere kenmerken van de Islamitische samenleving zoals deze wordt voorzien in de Heilige Koran. De Islam benadrukt integriteit, saamhorigheid, trouw, en bevordert al dergelijke maatregelen die een gemoedsrust en een innerlijke vrede kunnen teweegbrengen. Hij neemt preventieve maatregelen om te voorkomen dat de maatschappij onevenwichtig wordt in haar najagen van genoegens. Vandaar dat ieder gedrag, hoe onschuldig dit ook moge lijken in het begin, en dat waarschijnlijk zal leiden tot een onbetuigelde vrije moraal, wordt ontmoedigd. De schade die aan de samenleving wordt toegebracht, is onmetelijk en van velerlei aard. Zulke samenlevingen moeten wel terechtkomen in de toestand van vrije moraal die wij vandaag in de wereld aantreffen. In zulke samenlevingen leidt de onbeperkte neiging om genoegens na te streven, onder andere tot de aantasting en de uiteindelijke vernietiging van familiebanden. Hiertegenover koestert en bewaakt de Islam alle vaderlijke, moederlijke, broederlijke, zusterlijke en kinderlijke verwantschappen vurig. De Islam wil vriendschappen die meer platonisch dan zinnelijk zijn, bevorderen.

Kuisheid

Als we beginnen met een plan voor de vrouwen in de samenleving is het volgens de Islam belangrijk om al zulke maatregelen te nemen die kuisheid, trouw, zelfbeheersing en een zuiver leven bevorderen. Een nadruk op een kuis leven, beschermd tegen de gevaren van het uitschakelen van seksuele aandriften is een belangrijk kenmerk van de islamitische samenleving. Dit aspect van de islamitische sociale leerstellingen is uiterst belangrijk voor de bescherming en het overleven van het

gezinssysteem. Dit is de dringende noodzaak van het uur. De Islam tracht de gezinseenheid eerder te verbreden dan tot een uiterste minimum terug te brengen: een gezin waarin het menselijke vermogen om lief te hebben en het verlangen te worden bemind niet wordt verzadigd door het louter toegeven aan seksuele driften, maar door een meer geperfectioneerde en verfijnde vriendschap en band zoals deze van nature bestaat tussen nabije en verre bloedverwanten.

Het is verbazingwekkend hoe de wijze mensen in de moderne samenleving er niet in slagen menselijke zwakheid op te merken zodra het genoegens die met seks verwant zijn, wordt toegestaan een ongebreidelde rol in de samenleving te spelen. Deze bloeien inderdaad ten koste van andere verfijnde waarden en zuigen het bloed van deze waarden op als parasieten. Sigmund Freud was ongetwijfeld het product van zulk een samenleving. Hij begon iedere menselijke motivering te zien door de gekleurde bril van seks. Voor hem hield de vroomste kind-moeder verhouding verband met seks. Zelfs de vader-dochter verhouding bezat geen heiligheid, maar was gericht op seks of kwam voort uit seks. Bijna alles wat de mens deed, of hij zich ervan bewust was of niet, was gericht op de diep in zijn onderbewustzijn aanwezige seksuele aandrang. Ik vraag mij af of de samenleving in de tijd van Freud de mate van vrije vermenging van de seksen had bereikt die vandaag heerst, maar zij was voldoende om een geheel door seks gedomineerd begrip van de menselijke psyche het licht te doen zien. Maar als Freud gelijk had, was het zelfs nog meer van wezenlijk belang de samenleving niet toe te staan om onvoorzichtig te spelen met zulke gevaarlijke krachten die kortsluiting kunnen veroorzaken.

Helaas zal het huidige klimaat van de moderne samenlevingen zelfs niet trachten om de aard en de kenmerken van het islamitische sociale klimaat te begrijpen. Of de mens het eens is met de opvatting dat God

een rol speelt in menselijke aangelegen en vorm geeft aan de bestemming van de mens of niet, en of de mens zijn sociale gedrag wil omvormen in overeenstemming met het geopenbaarde woord van God of niet, één ding is heel zeker: de mens kan noch de wet van God (d.w.z. de natuur), noch het Woord van God (d.w.z. de geopenbaarde Waarheid) verijdelen. Zowel de Wet als het Woord moet men in harmonie met elkaar zoeken en als geldig beschouwen. Ieder sociaal gedrag dat de mens aanneemt in directe tegenspraak met het Woord van God eindigt stellig in rampspoed.

De mens kan geen onbegrensde en onbeperkte genoegens beleven, hoezeer hij dit ook moge verlangen. Al hetgeen hij kan doen, is zekere waarden en vrije keuzes ruilen. Een samenleving die tracht te ontsnappen aan haar verantwoordelijkheden of de realiteit van het leven met behulp van bedwelmende middelen; een samenleving die is bezeten van seks, nutteloze opwindingen en vrolijkheid; een samenleving waar de smaken met opzet worden bedorven om geschikt te worden voor een kunstmatig gecreëerde markt voor nieuwe instrumenten en nieuw speelgoed van genoegens welke alleen geschikt zijn om opwindingen en dorst naar meer te creëren; een markt die wordt georganiseerd door machtige syndicaten wier enige doel het is om rijkdom te vergaren; zulk een samenleving verkiest dit alles ten koste van edeler menselijke waarden, gemoedsrust en veiligheid in een samenleving als geheel. U kunt niet beide gelijktijdig bezitten. U kunt niet het onmogelijke verlangen.

De nadruk van Islam ligt precies op het tegenovergestelde. Genoegen – inderdaad, maar niet ten koste van gemoedsrust en de veiligheid van de samenleving als geheel. Al dergelijke trends, die als ze niet tot staan worden gebracht waarschijnlijk zullen leiden tot een geleidelijke ontbinding van het gezinsleven, en die zelfzucht, onverantwoorde-

lijkheid, vulgariteit, misdaad en geweld bevorderen, worden sterk ontmoedigd.

De klimaten die door de twee filosofieën worden geschapen, zijn hemelsbreed verschillend.

Het verbaast mij hoe sommige mensen vergeten dat door eerzucht te bevorderen of door verlangens in een samenleving de vrije teugel te geven, zij nooit hoopvol een gemoedrust kunnen beloven. Geen samenleving in de wereld, hoe gezond deze ook is, kan een onbeperkt en ongebreideld opwekken van wellustige verlangens steunen.

Zelfs in de rijkste samenlevingen van de wereld zijn er altijd bezitters en niet-bezitters. Zij die geen toegang hebben tot de meest elementaire levensbehoeften, vormen een veel groter deel van de samenleving dan het vergelijkenderwijs kleiner aantal van hen die het zich kunnen veroorloven te betalen voor wat zij graag willen. Zelfs dat is twijfelachtig, omdat het schijnt dat met het toenemen van de rijkdom, verlangens ook toenemen, en misschien kunnen zelfs de rijksten al hun dromen niet ten volle verwezenlijken. Maar de toestand van de vergelijkenderwijs armere meerderheid is erger. Zij kan zelfs geen toegang hebben tot de meest elementaire zaken die het leven veraangename, om niet te spreken van de overvloed die de welvaartstaat kan verschaffen. Het zijn de armen met wier emoties en verlangens de moderne media op een verwoestende wijze spelen. Dag in dag uit brengen zij in hun schamele woningen rooskleurige beelden van een glorieuze wijze van leven met paleisachtige huizen, fabelachtige tuinen, vloten van luxueuze auto's, helikopters, privé vliegtuigen en een leger van bedienden. De levenswijze van Hollywood en Beverly Hills met braspartijen, danspartijen, feestelijkheden, of het leven in casino's, speelhuizen of alles wat soapseries kunnen oproepen, zijn verleidingen tot welke de armsten toegang hebben. Toch kunnen weinigen, zelfs

onder de rijksten, ooit dromen deze hemel op aarde te bereiken. Zulke mensen zouden zeer zeker de belangstelling voor hun arme, ruwe omgeving verliezen. Huis en haard zouden niet langer een aantrekkingskracht op hen uitoefenen. Een gebrek aan cultuur en beschaving staat naast deze rooskleurige visie, en in dit verband beginnen de realiteiten van hun eigen leven alle betekenis te verliezen. Als dit is wat een samenleving die zich voedt met vergeefse genoegens en onrealistische visies uiteindelijk bereikt, dan zouden warmte en de vrede van huis en haard alle in toenemende mate een illusie worden. Er zou hun dan niets overblijven om in de toekomst voor te leven.

Het zou meer dan één maatregel vergen om de traditionele gezins-eenheid, die zo noodzakelijk is om de leden ervan samen te binden met wederzijds vertrouwen, wederzijdse betrouwbaarheid en vrede die warmte opwekt, te herstellen. Maar misschien zijn we al te laat om hierover te spreken.

De Islam heeft een duidelijke boodschap. Hij heeft een duidelijk omschreven plan om een alomvattend gezinstelsel te beschermen, te bewaken en in stand te houden of dit te herbouwen waar het geheel en al is afgebroken.

Volgens de Islam moet discipline worden ingeprint door overtuiging en begrip op ieder gebied van sociale activiteit, en moet een verstoord evenwicht worden hersteld.

Scheiding van seksen

De mensen in het Westen hebben een totaal verkeerd begrip van het islamitische sociale systeem van "*pardah*" (letterlijk "sluier"), dat wordt gezien als de scheiding tussen de twee seksen. Dit misverstand komt

gedeeltelijk voort uit een verkeerde toepassing van de ware leerstellingen van de Islam in verschillende delen van de Moslimwereld en de negatieve rol van de westerse media. Het is in de westerse media regel geworden om de schandelijkheid van gedrag, waar dit ook voorkomt, te associëren met de Islam, maar na te laten om joods, christelijk, boeddhistisch of hindoe gedrag toe te schrijven aan hun respectieve godsdiensten.

Het islamitische gebod van scheiding komt zeker niet voort uit een bekrompen houding van de voorbije donkere eeuwen. Feitelijk houdt de vraag van vrij geslachtelijk verkeer of anderszins in een samenleving geen enkel verband met de vooruitgang of de achterlijkheid van de tijd. Door de hele geschiedenis heen zijn samenlevingen of gedreven langs de toppen, of afgedaald naar de dalen van de sociale of religieuze golven.

Het begrip vrouwenemancipatie is in het geheel geen progressieve stroming in de menselijke samenleving. Er zijn sterke bewijzen dat zowel in het verre verleden als in de meer nabije periode van de menselijke geschiedenis vrouwen als groep een zeer krachtige en dominerende positie hebben ingenomen in de menselijke samenleving in verschillende delen van de wereld.

Een vrij en ongeremd verkeer tussen het mannelijke en het vrouwelijke deel van de samenleving is niets nieuws en ongewoons. Beschavingen zijn gekomen en gegaan. Gedragspatronen bleven schommelen tussen de ene stijl en de andere. De talloze sociale tendensen zijn alleen in verval geraakt en hebben zich alleen voortgezet in verschillende patronen om nieuwe ervaringen en een nieuwe vorming te ondergaan bij iedere verdraaiing van de caleidoscoop. Toch is er nooit een tendens vastgesteld waardoor wij met zekerheid zouden kunnen concluderen dat door de gehele geschiedenis heen de samenleving zich be-

woog van scheiding tot een vrij geslachtelijk verkeer of van beperking tot een betrekkelijke emancipatie en bevrijding van vrouwen.

Het aanbreken van een nieuwe tijdperk voor de rechten van vrouwen

Het is hier slechts gepast om onze aandacht te richten op die donkere periode in de geschiedenis van Arabië toen de Islam ontstond door goddelijke instructies, zoals wij Moslims geloven, of als de persoonlijke leer van Mohammed^{sa}, zoals niet-Moslims beweren. Wat ook de zienswijze van enkele theologen moge zijn, de islamitische leerstellingen betreffende de scheiding van de seksen waren in het geheel niet representatief voor het Arabische gedrag.

De samenleving in Arabië in die tijd was uiterst paradoxaal in haar houding jegens vrouwen. Enerzijds waren een vrij seksuele moraal, de vrije vermenging van mannen en vrouwen en dolzinnige orgieën van wijn, vrouwen en gezang de hoogtepunten van de Arabische samenleving. Anderzijds werd de geboorte van een meisje beschouwd als een zaak van ongenade en uiterste schande. Van sommige “trotse” Arabieren wordt zelfs bericht dat zij hun pasgeboren dochters met hun eigen handen begroeven om aan deze schande te ontkomen.

Vrouwen werden als roerend goed behandeld en hun werd het recht ontzegd zich tegen hun echtgenoten, vaders of andere mannelijke leden van de familie te verzetten. Er waren echter uitzonderingen op deze regel. Nu en dan zou een vrouw met voortreffelijke leiderschapskwaliteiten een belangrijke rol spelen in de aangelegenheden van de stam.

De Islam veranderde dat alles, niet als een natuurlijk geleidelijk resultaat van sociale spanningen, maar als scheidsrechter van waarden. Een sociaal stelsel dat niet in verband stond met de normale krachten die aan een samenleving vormgeven, werd van boven gedicteerd.

Door de leer van de scheiding werd de seksuele anarchie plotseling een halt toegeroepen. In de mannelijke en de vrouwelijke betrekkingen werd een orde gevestigd op basis van hoogstaande morele principes. De positie van de vrouwen werd gelijktijdig verhoogd tot zulke hoge normen dat zij niet langer konden worden behandeld als hulpeloze waren. In de zaken van het leven werd hun een gelijk deel gegeven. Terwijl zij vroeger werden verdeeld als onroerende goederen die worden geërfd, konden zij nu niet alleen het bezit van hun vaders erven, maar ook dat van hun echtgenoten, kinderen en naaste bloedverwanten. Zij konden het nu opnemen tegen hun echtgenoten en iets terugzeggen. Zij konden met hen redeneren en hadden natuurlijk het volste recht om het met hen oneens te zijn. Niet alleen hun echtgenoten konden zich van hen laten scheiden, maar zij hadden gelijke rechten zich van hun echtgenoten te laten scheiden als zij dat verkozen.

Als moeders werden zij in de Islam met zo'n grote achting behandeld dat het moeilijk is een soortgelijk voorbeeld in andere samenlevingen van de wereld te vinden. Het was de Heilige Stichter van de Islam^{sa} die opkwam voor de rechten van de vrouwen door onder goddelijke instructies het volgende te verklaren, *'Het paradijs ligt aan de voeten van uw moeders'*.

Hij verwees niet alleen naar een belofte die moest worden vervuld in het leven na de dood, maar ook naar het sociale paradijs dat was beloofd aan een volk dat een grote achting en een diepe verering toon-

de voor hun moeders en ervan vervuld was hen te behagen en hun ieder mogelijk gerief te verschaffen.

De leerstelling van scheiding moet in dit verband worden begrepen. Zij was niet het gevolg van enige mannelijke superioriteit, maar was bestemd om de heiligheid van het huis te vestigen, om een groter vertrouwen tussen man en vrouw te scheppen, om de fundamentele menselijke driften te temperen, en deze in het gareel te brengen en te disciplineren, zodat zij in plaats van als machtige demonen te worden losgelaten in de samenleving, zij een constructieve rol spelen zoals getemde krachten een rol spelen in de natuur.

Scheiding wordt totaal verkeerd begrepen als zij wordt opgevat als het opleggen van beperkingen aan de vrouwelijke leden van de Moslim samenleving om volledig deel te nemen aan alle gebieden van menselijke activiteiten. Dit is niet juist. Het islamitische begrip van scheiding moet alleen worden begrepen in samenhang met maatregelen om de heiligheid van de vrouwelijke kuisheid en de eer van vrouwen in de samenleving te beschermen zodat de gevaren dat deze doeleinden worden geschonden tot een minimum worden teruggebracht.

De vrije vermenging van beide seksen en heimelijke verhoudingen tussen mannen en vrouwen worden ten sterkste ontmoedigd. Mannen en vrouwen wordt beiden geadviseerd om niet alleen af te zien van het elkaar toewerpen van begerige blikken, maar af te zien van zulke visuele of fysieke contacten die kunnen leiden tot niet te beheersen verzoeken. Van vrouwen wordt verwacht dat zij zich fatsoenlijk bedekken en hun wordt geadviseerd zich niet zodanig te gedragen dat zij de onaangename aandacht trekken van onberekenbare mannen. Het gebruik van cosmetica en sieraden is niet verboden maar deze dienen niet te worden gebruikt om de aandacht te trekken als men in het openbaar verschijnt. Wij begrijpen ten volle dat in de huidige

gemoedsgesteldheid van de samenlevingen overal in de wereld deze leer nogal streng, beperkend en kleurloos lijkt. Een diepere studie echter van het gehele islamitische sociale stelsel kan ons ertoe brengen te geloven dat deze beoordeling overhaast en oppervlakkig is. Deze leer moet daarom worden verstaan als een integraal deel van het gehele islamitische sociale klimaat.

De rol die vrouwen spelen in het islamitische sociale stelsel is er zeker niet een van concubines in harems, noch van een groep die is gevangen binnen de vier muren van haar huizen, afgesloten van vooruitgang en verstoken van het licht van kennis. Dit lelijke beeld van het islamitische sociale stelsel wordt alleen geschilderd door interne of externe vijanden van de Islam of door geleerden die de islamitische wijze van leven volkomen misverstaan.

Het enige wat de Islam niet zou onderschrijven is dat vrouwen zouden worden gemaakt tot speelobjecten die worden uitgebuit of worden overgelaten aan de genade van mannelijke vulgariteit. De Islam bevordert een dergelijke houding jegens vrouwen niet.

Enkel omdat de samenleving als geheel steeds meer van ons is gaan vragen, is het louter wreedheid jegens vrouwen als deze samenlevingen noodzaakt om zich steeds bewust te moeten blijven van hun uiterlijk, voorkomen en de manier waarop zij zijn gekleed en opge maakt. Vrouwelijke charmes worden steeds tentoongespreid. Zelfs het verkopen van een levensmiddel of een artikel dat men dagelijks nodig heeft, zoals waspoeder, vereist reclame met vrouwelijke modellen. Een kunstmatige, stijlvolle en dure wijze van leven wordt voorgesteld als onontbeerlijk voor een vrouw om haar dromen te verwezenlijken. Zulk een samenleving kan niet lang evenwichtig, sober en gezond blijven.

Volgens de Islam moeten de vrouwen worden bevrijd van uitbuiting en van het spelen van de rol dat zij niets anders zijn dan werktuigen van plezier. Zij moeten meer tijd hebben voor zichzelf om zich te kunnen kwijten van hun verantwoordelijkheden voor hun huizen en de toekomstige generatie van het mensdom.

Gelijke rechten voor vrouwen

Men hoort zoveel over vrouwenemancipatie en rechten voor vrouwen, enz. De Islam spreekt over een veelomvattend fundamenteel principe dat alle situaties bestrijkt:

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٣٣﴾

*En zij (de vrouwen) hebben rechten die overeenkomen met, en gelijk zijn aan die (welke mannen) ten opzichte van haar hebben in billijkheid (d.w.z. dat er voor vrouwen exact gelijke rechten zijn als voor mannen, zoals mannen rechten hebben met betrekking tot vrouwen. Er is dus volstrekte gelijkheid en er is in het geheel geen onderscheid tussen de fundamentele mensenrechten van vrouwen en mannen). Maar mannen hebben een mate van voordeel ten opzichte van boven haar. En Allah is Machtig en Wijs.*²³

In een ander gedeelte van een vers van de Heilige Koran wordt verklaard:

الرِّجَالُ قَوُّمُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا
مِنْ أَمْوَالِهِمْ^ط

*Mannen zijn aangesteld als voogden over vrouwen wegens datgene ten aanzien waarvan Allah sommigen van hen heeft doen uitblinken boven anderen, ondanks het feit dat zij van hun rijkdommen besteden.*²⁴

Uit het Arabische woord *Qawwāmūn* (voogden die ervoor verantwoordelijk zijn gemaakt om hen die onder hun bescherming staan op het rechte pad te houden) leiden sommige middeleeuws denkende *ulema's* (godsdiensleraren) af, en beweren dat mannen boven vrouwen staan, terwijl het vers alleen verwijst naar een voordeel dat de kostwinner heeft op hen die van hem afhankelijk zijn. Als zodanig is de voogd beter geschikt om een morele druk uit te oefenen op degenen die hem zijn toevertrouwd om te blijven voortgaan met het bewandelen van het rechte pad. Wat betreft fundamentele mensenrechten wordt er op geen enkele wijze naar verwezen dat vrouwen ongelijk zijn of dat mannen boven vrouwen staan. Het laatste gedeelte van het vers verwijst naar het bovengenoemde voordeel en maakt het overduidelijk dat ondanks dit voordeel, de fundamentele rechten van vrouwen exact gelijk zijn aan die van mannen. De Arabische letters *wa* moeten worden vertaald met "ondanks het feit dat" of "terwijl", en in deze samenhang schijnt dit de enig juiste vertaling te zijn.

Polygamie

In het westen is het vrij algemeen om iemand die over het onderwerp Islam spreekt te confronteren met de vraag: *staat de Islam toe viermaal*

te huwen en tegelijkertijd vier vrouwen te hebben? Ik heb een ruime ervaring in het toespreken van vele openbare en speciale bijeenkomsten van intellectuelen in de Westerse wereld. Ik herinner mij dat er zelden een gelegenheid was dat deze vraag niet werd gesteld.

Meestal staat er wel een dame op die natuurlijk met verontschuldiging, onschuldig informeerde of Islam het hebben van vier vrouwen toestaat of niet. Iedereen weet klaarblijkelijk het antwoord. Maar misschien is dit het enige aspect van de Islam dat in het Westen zo wijd bekend is. Het andere bekende aspect is terrorisme, maar terrorisme heeft met Islam niets te maken.²⁵

Welke soort gelijkheid tussen man en vrouw zet de Islam uiteen als het de man is toegestaan om vier vrouwen te hebben en een vrouw slechts één echtgenoot kan hebben? Dit is dezelfde vraag in een andere vorm die, naar ik geloof, alleen wordt gebruikt als een manoeuvre om een goede indruk over de Islam die door de spreker is gevestigd, uit te wissen. Tijdens minder formele bijeenkomsten, waar beleefdheden en hoffelijkheden niet zo nauwgezet een rol spelen, krijgt dezelfde vraag eerder het karakter van spotternij dan dat van een simpele vraag.

Vele jaren geleden toen ik studeerde aan de SOAS (School of Oriental and African Studies) van de Universiteit van Londen werd een Pakistaanse student door een Engelse medestudent herhaaldelijk geplaagd met dezelfde vraag, en op de een of ander manier wekte dit altijd gelach op. Eens, herinner ik mij, vond hij dat men te ver was gegaan, en hij vroeg de jonge Engelsman plotseling: waarom hebt u er bezwaar tegen dat wij vier moeders hebben, terwijl u er geen bezwaar tegen hebt om vier vaders te hebben. Een woordspeling op het woord vier, hetgeen de rollen heel effectief omkeerde in het nadeel van degene die plaagde.

Ogenschijnlijk was dit een grap, maar als u dit nauwkeurig onderzoekt, zult u ontdekken dat dit meer is dan een grap, want het verwijst naar een tragische situatie die in de samenleving heerst en die een gepaste omstandigheid biedt voor het vergelijken van de houding van de Islam met die van de moderne samenleving. Het is niet slechts een zaak voor onbezorgde studentenbijeenkomsten, maar zelfs de ernstig aangelegde, zeer gerespecteerde leden van de samenleving beschouwen het niet als onvriendelijk en onbeleefd om hun afkeuring van dit bevel tot uitdrukking te brengen.

Niet lang geleden ontving ik een brief van een oudere rechter in Frankfort, die ik persoonlijk kende als een erg wijze, onbevangen, hoffelijke en oprechte persoon. Hij ook maakte bezwaar tegen de Islamitische voorziening inzake beperkte polygamie en kon de verleiding niet weerstaan dit duidelijk te maken met behulp van een ruwe grap, of dit is althans wat ik dacht. De vluchtige gedachte kwam bij mij op om het compliment van zijn grap te beantwoorden met de grap betreffende de “voorvaders”, maar tact was mij de baas.

Het korte antwoord dat ik hem zond kwam erop neer dat allereerst deze voorziening in de Islam om meer dan eens te huwen geen algemeenheid is. Zij heeft betrekking op zekere situaties wanneer het noodzakelijk wordt om deze voorziening beschikbaar te hebben voor zowel de bescherming van de gezondheid van de samenleving, als de rechten van de vrouwen.

De Heilige Koran is een logisch boek. Als zodanig kon het de Moslims niet hebben opgedragen om het onmogelijke te volbrengen. God heeft mannen en vrouwen in bijna gelijke aantallen geschapen, met hier en daar enkele afwijkingen. Hoe kan een redelijke godsdienst als de Islam, die herhaaldelijk het feit benadrukt dat er geen tegenstrijdigheid is tussen de Daad van God en het Woord van God, zoiets op-

vallend onnatuurlijks en onrealistisch prediken, dat, als dit zou worden beproefd, ernstige situaties van onbalans, onoverkomelijke problemen en frustraties teweeg zou brengen. Stel u eens een klein land voor van een miljoen mannen van huwbare leeftijd en bijna hetzelfde aantal vrouwen. Als men zou aannemen dat deze voorziening een uitdrukkelijk bevel was dat door allen naar de letter van de wet zou moeten worden opgevolgd, dan zouden op zijn best 250.000 mannen één miljoen vrouwen huwen en zouden 750.000 mannen overblijven zonder vrouw.

Toch onderscheidt de Islam zich onder alle godsdiensten van de wereld in zijn nadruk op het huwelijk voor iedere man en vrouw. De Heilige Koran beschrijft de verhouding tussen een man en een vrouw als een verhouding die is gebaseerd op liefde van nature en die een bron van vrede voor elkaar verschaft:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ وَلَا مَتَّحِذِينَ
أَخْدَانٍ^ط

En geoorloofd zijn voor u kuise, gelovige vrouwen en kuise vrouwen uit het midden dergenen, aan wie het Boek was gegeven vóór u, wanneer gij haar haar huwelijksgift geeft, een geldig huwelijk aangaande en geen ontucht plegende, noch heimelijk minnaressen nemende.²⁶

Tegelijkertijd verwerpt de Koran het celibaat en verklaart dat dit een door de mens gemaakte instelling is.* Er kan niets worden gewonnen door zichzelf van de rest van de wereld af te zonderen of door zichzelf

* De Heilige Koran, hoofdstuk 57, vers 28.

te straffen door natuurlijke verlangens te verloochenen. Het huwelijk is een gevestigde instelling in de Islam, maar de tijd staat mij niet toe hierover uit te weiden en de verschillende vereisten te bespreken betreffende het kiezen van huwelijkspartners, de remedies die beschikbaar zijn en de voorschriften betreffende scheiding, enz.

Om op polygamie terug te komen, het is uit een studie van de Heilige Koran duidelijk dat een bijzondere situatie in een naoorlogse periode wordt besproken. Dit is een tijd dat er in de samenleving een groot aantal wezen en jonge weduwen overblijven en het evenwicht tussen de mannelijke en de vrouwelijke bevolking ernstig wordt verstoord. Een soortgelijke situatie heerste in Duitsland na de Tweede Wereldoorlog. Omdat Islam niet de overheersende godsdienst van Duitsland was, werd Duitsland geen oplossing geboden om dit probleem op te lossen. De strikt monogame leer van het Christendom kon geen verlichting brengen. Als zodanig moest de bevolking van Duitsland het gevolg van dit gebrek aan evenwicht ondergaan. Er was een groot aantal maagden, ontmoedigde ongehuwde vrouwen en jonge weduwen voor wie het onmogelijk was om te huwen.

Duitsland was niet het enige land op het uitgestrekte Europese continent dat te maken kreeg met zulke sociale problemen van uiterst gevaarlijke en reusachtige afmetingen. Het was een te grote uitdaging voor de naoorlogse westerse samenleving om het getij het hoofd te bieden en de groei van morele ontaarding en promiscuïteit die zo natuurlijk en zo uitbundig gedijde op het heersende gebrek aan evenwicht, te beteugelen.

Zoals door iedereen die onbevooroordeeld is duidelijk kan worden gezien, is het enige antwoord op al deze problematische verstoringen het de mannen toe te staan om meer dan eens te huwen. Dit wordt niet voorgesteld als oplossing om te voldoen aan hun zinnelijke

verlangens, maar om tegemoet te komen aan de oprechte behoeften van een groot aantal vrouwen. Als deze zeer logische en realistische oplossing wordt verworpen, is het enige alternatief dat de samenleving rest een snelle verwording tot een toenemend verdorven samenleving met een vrije moraal. Dit schijnt helaas de keuze te zijn die door het Westen is gemaakt.

Als u de twee houdingen realistischer en niet emotioneel nogmaals onderzoekt, moet u wel opmerken dat dit geen kwestie is van gelijkheid tussen mannen en vrouwen, maar dat het eenvoudigweg een keuze is tussen verantwoordelijkheid en onverantwoordelijkheid.

Islam staat meer dan één huwelijk toe onder het voorbehoud dat de mannen de uitdaging van zulke moeilijke en specifieke situaties met een volledige verantwoordelijkheid aannemen en ook een volledige mate van rechtvaardigheid en gelijkheid betrachten ten aanzien van de tweede, derde of vierde echtgenote:

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا بِأَبْصَارِكُمْ مِنَ الْيَتَامَىٰ مَثْنَىٰ
وَتِلْثَ وَرُبْعَ ۚ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ۝

*Als gij vreest dat gij niet in staat zult zijn om wezen eerlijk te behandelen, huwt dan andere vrouwen zoals gij het goedvindt, twee, of drie, of vier; maar als gij vreest dat gij hen niet rechtvaardig en onpartijdig zult behandelen, huwt er dan slechts één, of uit hen over wie gij gezag hebt. Dat is voor u de beste weg om onrechtvaardigheid te voorkomen.*²⁷

Het alternatief is veel bedenkelijker. Een buitensporig aantal vrouwen dat zonder huwelijk is gebleven, kan het pogen om gehuwden mannen te verleiden in samenlevingen die niet diep religieus zijn, niet worden

verweten. Tenslotte zijn vrouwen ook menselijke wezens. Zij hebben hun eigen emoties en on vervulde verlangens. Terwijl de psychologische trauma's van de oorlog de prikkel om iemand te vinden tot wie men zich kan wenden, heeft vergroot, is een leven zonder de geborgenheid van huwelijk en huis, met geen levensgezel en geen hoop op kinderen, een leven dat leeg is. De toekomst is dan even ledig en somber als het heden.

Als zulke vrouwen niet wettig onderdak wordt verschaft en niet worden opgenomen volgens het beginsel van geven en nemen, kan dit de vrede van de samenleving verwoesten. Zij zullen hoe dan ook op onwettige wijze de echtgenoten van gehuwde vrouwen delen. Het resultaat moet wel averechts uitpakken. Trouw zal worden verdeeld. Gehuwde vrouwen zullen het geloof in hun echtgenoten beginnen te verliezen. Achterdocht zal toenemen. Het toenemende gebrek aan wederzijds vertrouwen tussen man en vrouw zal vele huizen op hun grondvesten doen schudden. Want voor ontrouwe mannen zal het leven met een gevoel van misdaad en schuld verder psychologische complexen teweeg brengen en geneigdheid tot meer misdaad. De nobele opvatting van liefde en trouw zal tot de eerste slachtoffers behoren. Romantiek zal haar verhevenheid beginnen te verliezen en zal verworden tot gewone, kortstondige verblinding.

Zij die spreken over gelijkheid op ieder gebied vergeten dat het onderwerp gelijkheid zonder betekenis wordt op die gebieden waar man en vrouw niet gelijk zijn gebouwd.

Het zijn alleen vrouwen die kinderen kunnen baren. Alleen zij kunnen het volbrengen om meer dan negen maanden het zaad van het menselijke geslacht voor de toekomst te koesteren. Het zijn weer alleen vrouwen die hun baby's kunnen verzorgen, tenminste gedurende de vroegste kinderjaren en jeugd, zoals geen man dit ooit zou kunnen

doen. Door de langdurige en uiterst innige bloedverwantschap met hun nakomelingen zijn het de vrouwen die een veel krachtiger psychologische band met de kinderen hebben in vergelijking met mannen.

Als de sociale en economische systemen deze aangeboren verschillen tussen man en vrouw en het overeenkomstige verschil en de rol van de twee seksen in de samenleving negeren, dan zal een dergelijk sociaaleconomisch systeem er stellig niet in slagen om een toestand van gezond evenwicht voort te brengen. Het is voornamelijk door deze aangeboren verschillen tussen man en vrouw dat de Islam overeenkomstig verschillende rollen voor ieder van hen voorstelt.

Een vrouw moet, voor zover mogelijk, niet worden belast met de verantwoordelijkheid de kost voor het gezin te verdienen. In principe moet die verantwoordelijkheid op de schouders van de mannen rusten. Toch is er geen reden waarom het voor vrouwen niet mogelijk zou zijn hun aandeel te leveren in het gaande houden van de economie, mits zij geen beletselen vinden om dit te doen, d.w.z. zonder hun voornaamste verantwoordelijkheid van de menselijke voortplanting, de zorg voor het gezin en de hierbij behorende betrokkenheid, over het hoofd te zien. Dit is precies wat de Islam voorstelt.

Nog eens, vrouwen hebben in het algemeen een zwakker en naar verhouding teer gestel. Toch zijn zij verrassenderwijs door God voorzien van een taaier potentieel in hun lichaamsbouw. Deze eigenschappen zijn voornamelijk toe te schrijven aan de aanwezigheid van een extra halve chromosoom in hun cellen die verantwoordelijk is voor het verschil tussen mannen en vrouwen. Deze wordt klaarblijkelijk verschaft om de extra uitdaging het hoofd te bieden die hun wordt gegeven gedurende de zwangerschap, bevalling en de periode van het zogen. Toch maakt dit potentieel een vrouw uiterlijk niet sterker en steviger. Zij moeten niet worden gedegradeerd tot zware

dienende taken op productief, economisch gebied louter in de naam van gelijkheid of in naam van wat anders. Dit eist ook dat zij moeten worden behandeld met meer tederheid en vriendelijkheid. Vrouwen moeten in het dagelijks leven een lichtere last dragen en moeten niet worden gedwongen om in openbare activiteiten gelijke lasten als mannen te dragen.

Uit het bovenstaande blijkt dat als de taak van het doen van het huishouden een bijzonder terrein van verantwoordelijkheid is dat zowel aan de man als aan de vrouw kan worden toegewezen, de vrouw het duidelijk veel meer verdient dan de man om zulke verantwoordelijkheden te dragen. Bovendien is aan vrouwen door de natuur de verantwoordelijkheid gegeven om voor de kinderen te zorgen. Deze verantwoordelijkheid kan slechts gedeeltelijk met mannen worden gedeeld.

Vrouwen moet veel meer dan mannen het recht worden gegeven om thuis te blijven. Als zij tegelijkertijd worden ontheven van de verantwoordelijkheid om de kost te verdienen, moet de vrije tijd die zij ter beschikking hebben, worden aangewend voor hen zelf of voor de samenleving als geheel. Zo is de opvatting dat *“de plaats van de vrouw thuis is”* ontstaan. Er is geen sprake van dat zij zijn veroordeeld tot hun werkschort of gevangen zijn tussen de vier muren van het huis. Op geen enkele wijze maakt de Islam inbreuk op de rechten van vrouwen om er in hun vrije tijd op uit te trekken om welke taak dan ook te verrichten of om aan welke gezonde bezigheid dan ook die zij verkiezen, deel te nemen, mits zij weer niet de belangen en de rechten van de toekomstige generatie van het mensdom die hun is toevertrouwd in gevaar brengen. Dit, tezamen met andere redenen, is waarom de Islam het overmatig omgaan met elkaar of de vrije vermenging van de seksen sterk ontmoedigt. Het door de Islam voorstellen dat het huis het

centrum is van de activiteiten van een vrouw is een zeer wijze en praktische oplossing voor de meeste kwalen van deze moderne tijd. Als vrouwen hun belangen verleggen van het huis, moet dit wel ten koste gaan van het gezinsleven, en een veronachtzaming van de kinderen met zich brengen.

Het opbouwen van een gezinsleven rond de centrale persoon van de moeder vereist een versterking van andere bloedverwantschappen en het herstel van een oprechte genegenheid jegens verwanten. Zelfs al moge iedere eenheid een afzonderlijk leven leiden, wordt dit ruimere gezinsconcept door de Islam gesteund en bevorderd om vele redenen, waarvan enkele zijn:

1. Het voorkomt dat zich in de samenleving onevenwichtigheden voordoen.
2. Als in het gezin een sterke liefde en genegenheid zou worden bevorderd tussen broers en zussen, vaders en dochters, moeders en zonen, enz., zou dit vanzelf leiden tot de versterking en de bescherming van een gezonde gezinseenheid. Deze natuurlijke band wordt verder versterkt door een systeem van verwantschappen die deze band omgeven in de vorm van oprechte genegenheid en nabijheid tussen tantes, ooms, nichten, neven, kleinkinderen en grootouders. Nieuwe wegen van het zoeken naar warmte en een gezond genoeg die zijn afgeleid van het bewustzijn tot elkaar te behoren, zullen zich openen voor dit grotere familiesysteem.
3. De instelling van de familie zal in deze gevallen minder waarschijnlijk uit elkaar vallen. Het delen van een gemeenschappelijk dak in de naam van een familie zou niet langer zo zonder betekenis zijn als wij dit vandaag in het algemeen vinden. De

leden van de familie zouden blijven worden aangetrokken door het centrale baken van de ouderen in de familie en de meeste familieactiviteiten zouden om deze as draaien. Er zouden geen eenzame enkelingen zijn die zouden zijn vergeten, ontmoedigd en verbannen naar de zolder of de kelder van de sociale orde, of uit families zouden zijn gestoten als waardeloze voorwerpen.

Dit is precies de islamitische opvatting van het thuis en de familie, die wordt beschouwd als de belangrijkste centrale eenheid in de samenleving. Het is voornamelijk door dit verschil in de geesteshouding die we vandaag in de moderne samenleving van de wereld zien dat we een veel grotere verspreiding aantreffen van aan hun lot overgelaten, oude, of invalide ouders die worden beschouwd als een last voor de families.

Zorg voor de ouderen

De verantwoordelijkheid voor de zorg voor de ouderen wordt geleidelijk verlegd naar de straat. De zorg voor de ouderen vertegenwoordigt een zware last voor de nationale economie. Echter, hoeveel een staat ook bereid is uit te geven, hij kan nooit vrede en tevredenheid kopen. Het buitengewoon afschuwelijke gevoel van te zijn verworpen, er buiten te staan en aan zijn lot te zijn overgelaten, en het uiterst pijnlijke besef van een groeiende leegte van innerlijke eenzaamheid, zijn problemen die velen niet bij machte zijn op te lossen. Het is bijna onmogelijk geworden zich voor te stellen te overwegen dat een betrekkelijk verre verwant ooit zou worden verzorgd door de rest van de familie.

In zulke samenlevingen groeit de behoefte aan bejaardentehuizen met het verstrijken van de tijd. Toch is het voor een staat niet altijd mogelijk om genoeg geld te reserveren voor het verschaffen aan de ouderen van zelfs maar de minimum vereisten voor een behoorlijk leven. Fysieke kwalen zijn veel gemakkelijker te genezen of te verlichten, maar de zware psychologische trauma's waaraan een aanzienlijke deel van de oudere leden van de moderne samenlevingen lijdt, zijn heel wat moeilijker te behandelen.

In overwegend islamitische landen mogen veel waarden zijn verslechterd, de toestand echter die heerst in de rest van de hedendaagse samenleving, is er ondenkbaar. Het wordt een schande beschouwd om de ouderen met zulke minachting en ongevoeligheid te behandelen. Het is voor de meeste Moslims een schande om de verantwoordelijkheid voor oudere verwanten aan de staat over te dragen, zelfs als de staat bereid is om voor hen te zorgen.

Als zodanig is de rol van een moslimvrouw te midden van haar huis en familie nog lang niet voorbij met het meerderjarig worden van de kinderen. Zij blijft zeer verbonden met zowel het verleden als de toekomst. Het is haar vriendelijke en menselijke bezorgdheid, en haar aangeboren vermogen om voor hen te zorgen die zorg nodig hebben, die de redding is van de oudere leden van de samenleving. Zij blijven even dierbaar en gerespecteerd als tevoren, en blijven volledig leden van de familie. De moeder speelt een hoofdrol bij hun verzorging en zij geeft hun gezelschap, niet door zich af te sloven en dit te zien als een vervelende taak, maar als een levendige natuurlijke uitdrukking van menselijke verwantschap. Als zij dus ouder wordt kan zij ervan verzekerd zijn dat zulk een samenleving haar niet zal uitstoten, noch haar in de steek zal laten als een relikwie uit het verleden.

Natuurlijk zijn er in iedere samenleving uitzonderingen en zijn er overblijfselen uit het verleden die in sommige Moslim families die leven onder de invloed van de moderne stroming, worden beschouwd als vervelende lasten. Maar over het geheel genomen zijn de Moslim samenlevingen betrekkelijk vrij van tehuizen voor in de steek gelaten ouders, in tegenstelling tot andere samenlevingen.

Dit doet mij herinneren aan een grap die sommige mensen kan doen lachen, en toch anderen wellicht tot tranen toe kan bewegen. Eens zag een kind met veel pijn en ongemak de slechte behandeling van zijn grootvader door zijn vader. Hij werd geleidelijk aan van een welvoorzien en comfortabele hoofdslaapkamer overgebracht naar een kleinere en minder geriefelijke accommodatie, totdat tenslotte werd besloten de grootvader te verplaatsen naar de vertrekken van de bediende. Gedurende een buitengewoon strenge winter klaagde de grootvader erover dat zijn kamer te koud was en dat zijn deken te dun was om zich warm en behaaglijk te voelen. De vader begon een extra deken te zoeken in een voorraad oude, nutteloze lommen. Terwijl het kind toekeek, wendde het zich tot zijn vader en verzocht hem: "Geef alstublieft niet al deze lommen aan grootvader. Bewaar er een paar voor mij zodat ik ze aan u kan geven als u oud bent."

In deze onschuldige uitdrukking van het ongenoegen van een kind ligt al de pijn van de oudere generatie in de moderne tijd.

In Moslim samenlevingen is het even zeldzaam om zulke uitzonderingen te vinden, als het zeldzaam is en zeldzamer wordt om in de moderne samenlevingen uitzonderingen te vinden onder verwanten in hun behandeling van de ouderen. De Moslims wordt onderwezen:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُبِغِضَ إِلَيْكَ
 الْكَبِيرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
 قَوْلًا كَرِيمًا ۖ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا
 كَمَا رَبَّيْتُ صَغِيرًا ۝

*Uw Heer heeft bevolen: "Aanbidt niemand anders dan Hem en betoon ouders vriendelijkheid. Indien één hunner of beiden een hoge leeftijd bereik(t)(en), zeg dan nooit enig woord tot hen dat afkeer uitdrukt, noch berisp hen, doch spreek altijd tot hen op een uitstekende wijze. En wees uit tederheid nederig voor hen. En zeg: 'Mijn Heer, ontferm u over hen gelijk zij mij grootbrachten toen ik een klein kind was'."*²⁸

Deze verzen zijn de gewichtigste over dit onderwerp. Na de Eenheid van God moeten menselijke wezens door hun houding van liefde, genegenheid en vriendelijkheid, boven alle zaken voorrang geven aan hun ouders die een hoge en moeilijke leeftijd hebben bereikt.

Verder spreekt het vers van situaties waarin het gedrag van een of beide ouders uiterst beproevend en soms hinderlijk wordt. In antwoord hierop mag zelfs niet een milde uitdrukking van afkeer of afkeur de lippen passeren. Integendeel, zij moeten worden behandeld met een grote achting.

De nadruk op de hoogst voortreffelijke verwantschap tussen de ene generatie en de andere, garandeert dat er geen generatiekloof ontstaat. Zulk een kloof onderbreekt altijd de overdracht van traditionele morele waarden. De islamitische sociale filosofie leert daarom dat geen generatie moet toestaan dat er een kloof ontstaat tussen haar en de verdwijnende generatie en tussen haar en de toekomstige generatie. Generatiekloven zijn de Islam totaal vreemd.

Zoals eerder verklaard, is het begrip familie in de Islam niet beperkt tot de leden van een enkel huis. Het volgende vers draagt de Moslims op om niet alleen voor hun ouders uit te geven, maar ook voor hun familieleden die in volgorde van voorkeur naast de ouders worden genoemd, zodat hun gevoel van waardigheid niet wordt gekwetst en wederzijdse liefde wordt bevorderd.

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٢٠﴾

Aanbidt Allah en vereenzelvig niet met Hem en bewijst vriendelijkheid aan ouders, verwanten, wezen, de behoeftigen en aan de buur die een bloedverwant is en de buur die een vreemdeling is en aan de metgezel, de reiziger en aan degenen die onder uw macht zijn. Voorzeker, Allah heeft de pochers en de opscheppers niet lief.²⁹

De Heilige Koran verklaart dat u moet denken om vriendelijkheid jegens ouders.

Als de hedendaagse samenleving lessen trekt uit deze bevelen, zullen vele problemen waarmee zij vandaag wordt geconfronteerd en die een blaam werpen op een geavanceerde samenleving, ophouden te bestaan. Er zouden geen bejaardenwoningen of bejaardentehuizen nodig zijn, behalve voor enkele bejaarde mensen die, ongelukkigerwijze geen naaste verwanten hebben om voor hen te zorgen. Maar in een islamitische samenleving wordt de liefde tussen ouders en kinderen zo herhaaldelijk benadrukt dat het voor een kind onmogelijk is zijn ouders als zij oud worden in de steek te laten voor de zaak van zijn of haar eigen genoegen.

De toekomstige generatie

Wat de toekomstige generatie betreft, onderwijst de Heilige Koran de samenleving op een unieke wijze. Hij onderwijst dat om de beste verhouding tussen u en uw kinderen te verkrijgen, het hoogst noodzakelijk is dat de verhouding tussen u en uw vrouw ook uitstekend moet zijn.

In dit verband legt het vers dat eerder is aangehaald³⁰ en dat naar voogden verwijst (*Qawwāmūn*), een zware verantwoordelijkheid op de schouders van een echtgenoot. Als zijn gedrag niet leidt tot het scheppen van een ideale atmosfeer voor een gezond gezinsleven, heeft hij gefaald in zijn verantwoordelijkheid om als voogd (*Qawwām*) op te treden. Men moet niet vergeten dat het beste voorbeeld van *Qawwām* de Heilige Stichter van de Islam^{sa} zelf was. Hij was met betrekking tot zijn gezin noch streng, nog gebiedend, noch op enige wijze offensief of overmatig zelfbewust. Het was een zware verantwoordelijkheid hen op het rechte pad te houden, maar de wijze waarop hij zich kweet van deze verantwoordelijkheid dient als een uitstekend levend voorbeeld voor alle toekomstige tijden voor allen die de werkelijke betekenis van het woord *Qawwām* willen onderzoeken en begrijpen.

In een welbekende traditie verhaalt Abu Hurairah^{ra} dat de Heilige Profeet^{sa} heeft gezegd:

De volmaaktste van de gelovigen inzake geloof is hij wiens gedrag het beste is; en de besten van u zijn zij die zich het beste gedragen jegens hun vrouwen.³¹

Als de ouders werkelijk willen dat hun kinderen opgroeien tot leden van een rechtschapen samenleving moeten zij zich herinneren dat de onderlinge verhoudingen tussen mannen en vrouwen een belangrijke rol zullen spelen bij het vormen of het vernietigen van het karakter van hun kinderen.

De Heilige Koran leert:

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ۖ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا
بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ۖ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ
أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۖ

*En zij, die niet leugenachtig getuigen en als zij; iets ijdel
voorbijgaan, er met waardigheid aan voorbijgaan; en zij, die,
wanneer zij aan de tekenen van hun Heer worden herinnerd,
daarbij niet doof en blind neervallen; en zij die zeggen: "Onze
Heer, maak onze echtgenoten en kinderen tot troost der ogen, en
maak ons tot voorbeeld voor de rechtschapenen."*⁸²

Dit gebed bezit een unieke bekoring en is vol van diepe wijsheid. De beide huwelijkspartners wordt onderwezen voor elkaar en voor hun kinderen te bidden dat God hun altijd een grote tevredenheid en een groot geluk zowel jegens elkaar als jegens de kinderen mag schenken, en dat hun kinderen mogen worden tot de voorbodes en de leiders van een godvrezende, rechtschapen generatie.

Als men deze leer op zichzelf toepast realiseert men zich eerst ten volle de betekenis van dit vers. Als u iets vaags wenst, moge dit uw gedrag niet aanmerkelijk veranderen, maar als u er ernstig voor bidt dan moet uw gedrag wel door dat gebed worden beïnvloed. Om dit verder te illustreren zijn er velen onder ons die het wensen waarheid-lievend te zijn, maar zelden wordt dit verlangen omgezet in de prak-

tijk. Zij die ernstig tot God bidden dat hij hen waarheidlievend moge maken, worden in hun gedrag veel meer door hun gebed beïnvloed dan zij die louter iets vaags wensen. Er wordt een oprechte poging gedaan om zijn gedrag om te vormen ten goede. Iemand zou na zo'n gebed zeker zeer vreemd handelen als hij zijn vrouwen en kinderen zou behandelen op een wijze die tegenstrijdig is met het gebed.

Als de Heilige Koran zich uitsluitend wendt tot de jongere generatie en hun rechten en verplichtingen, vermaant hij ons:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

*O gij die gelooft, vreest Allah; en laat iedere ziel acht geven op hetgeen zij voor morgen voorbereidt. En vreest Allah; voorzeker, Allah is goed op de hoogte van hetgeen gij doet.*³³

De Heilige Koran waarschuwt de ouders dat als zij zich niet kwijten van hun verantwoordelijkheid jegens hun nakomelingen en een generatie achterlaten die in haar gedrag niet onberispelijk is, de ouders dan voor God verantwoordelijk zullen worden gehouden.

Weer wordt de ouders gewaarschuwd niet hun eigen kinderen te vermoorden in de zin dat de ouders op een bepaalde manier behulpzaam zijn bij en verantwoordelijk zijn voor het verwoesten van hun karakter.³⁴

Niet alleen de eigen kinderen, maar de jongere generatie als geheel moet worden behandeld met liefde, vriendelijkheid en respect. Dit is het krachtige woord van advies dat is gegeven door de Heilige Profeet van de Islam^{sa}:

اَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ

Wees altijd vriendelijk voor uw kinderen.³⁵

Men moet wel waarnemen dat dit precies is waaraan de hedendaagse wereld behoefte heeft. In Groot-Brittannië vindt thans een serieuze discussie plaats over mogelijke wetgeving die de ouders in het oog der wet plaatsvervangend verantwoordelijk stelt voor misdaden die zijn begaan door hun kinderen en die zo als misdadigers worden behandeld door kinderrechtbanken. Men is sterk van mening dat als de ouders hun taak om de kinderen discipline bij te brengen ernstiger hadden opgevat, er in de straten van Groot-Brittannië veel minder misdaad te zien zou zijn. Maar de vraag is in hoeverre strafmaatregelen en beperkende maatregelen de kwaliteit van de samenleving kunnen verbeteren als er geen achtergrond is van een godsdienstige ethiek die werkzaam is in iedere levenssfeer?

Het ontmoedigen van verkwistende, nutteloze bezigheden

De Heilige Koran ontwikkelt dit onderwerp over de samenleving verder door te verklaren:

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝

*En die al hetgeen ijdel is schuwen.*³⁶

Zij die wijs zijn, schuwen de verspilling van hun energie voor zaken die nutteloos en zonder zin zijn.

Het vinden van tijd voor licht vermaak is noch slecht, noch verboden in de Islam. Maar als dit vermaak een negatieve invloed op de

samenleving als geheel begint uit te oefenen, wordt dit zeker niet aanbevolen. Als vermaak bovendien in plaats van het verschaffen van een echte uitweg voor de spanningen van het leven, een doel in zichzelf wordt, zal het in de terminologie van de Koran worden veroordeeld als *laghw* (nutteloos en verkwistend). Als vermaak de dagelijkse bezigheden begint te verstoren of beslag legt op tijd die beter op een andere wijze kan worden gebruikt, zou dit ook in overeenstemming met het Arabische woord *laghw* worden geclassificeerd als nutteloos.

Televisie heeft ontzaglijk veel goed gedaan voor de samenleving. Maar kinderen zitten de gehele dag aan de beeldbuis gekluisterd. Nadat zij van hun werk terugkomen blijven de mannen voor het scherm zitten ongeacht het tv-programma. Door dit te doen veronachtzamen zij hun verantwoordelijkheden jegens hun kinderen, vrouwen, vrienden en de samenleving als geheel. Televisie is inderdaad een moderne vloek geworden. In deze tijd wordt zoveel tijd verspild met kijken naar televisie dat het voor iemand tamelijk moeilijk en uitdagend zal zijn om precies de voor- en nadelen ervan af te wegen. Maar dat is niet alles.

Bij het vertonen van films over misdaad geeft televisie dikwijls het beeld van misdaad weer op een wijze die in plaats van het creëren van een gevoel van afkeer in de harten van de kinderen, het tegendeel bereikt. Zelfs in programma's die uitsluitend voor kinderen zijn, is het niet ongevoel om populaire figuren aan te treffen die onheil veroorzaken door vernuftige grappen te bedenken die de vrede thuis verwoesten. Hoe amusant en onderhoudend zulke programma's ook mogen zijn, zij zijn zeker niet opvoedend. Het lijkt geen twijfel dat zich menig moeilijk kind heeft ontwikkeld uit het kijken naar zulke programma's. Het kind groeit dan op met de mogelijkheid om een pseudomisdadiger te worden.

In de programma's voor volwassenen worden onbewust nieuwe methodes voor het begaan van misdaden onderwezen. Een vrij leven van pret en vol spel dat laat zien hoe het leven zou moeten zijn, wordt zo rooskleurig geschilderd dat dit op de geest een onjuiste indruk achterlaat. Helaas, zij beseffen de afstand tussen fantasie en werkelijkheid en tussen hoe het zou moeten zijn en hoe het is in het geheel niet.

Het najagen van nutteloze genoegens, hetgeen in de Heilige Koran is verboden, is niet zo onbeduidend of onbelangrijk als de meesten denken. Deze en vele andere wijzen van vermaak spelen een belangrijke rol in het scheppen van een atmosfeer waarin het niveau van teleurstelling blijft stijgen. Men vraagt zich af wanneer het punt van verzadiging zal worden bereikt.

Het beteugelen van verlangens

De Heilige Koran verlangt het beteugelen van verlangens: afgunst mag niet worden toegestaan om buitensporige, onverzadigbare verlangens te doen ontstaan.

Deze leer bevat een erg belangrijke boodschap betreffende discipline en het beteugelen van verlangens. De Islam is natuurlijk niet een godsdienst die de werkelijkheid ontvlucht of ontkent door het kloosterleven of ascetisme waarbij van de mens wordt verlangd dat hij al zijn natuurlijke verlangens ontkent om het *nirwana* of een bevrijding van materiële slavernij te bereiken. Volgens de filosofie van het *nirwana* zijn het de verlangens die ons aan de materie binden en ons tot slaaf maken van het materialisme. Het eenvoudige antwoord is zichzelf alle verlangens te ontfeggen.

De Islam verwerpt deze filosofie als door de mens gemaakt, onnatuurlijk en ontoereikend om problemen op te lossen. De opvatting van het *nirwana* staat dichterbij de dood dan vrede. De Islam biedt een totaal andere oplossing. Het doden van verlangens is volgens de Islam geen antwoord dat het raadsel van het leven oplost.

Onder de vele maatregelen die worden gesuggereerd om een sociale vrede te scheppen, is de aanmaning dat de mens zijn verlangens moet disciplineren en beperken en ze in toom moet houden. Anders zal het voor geen enkel mens mogelijk zijn om vrede te verkrijgen door het vervullen van verlangens. Zoals eerder is uiteengezet, is de weg van verlangens altijd sneller dan de mogelijkheid om ze na te jagen. Hoewel deze maatregelen zwak mogen lijken, zijn ze potentieel erg doeltreffend en belangrijk. De Heilige Koran verklaart:

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْتَهُمْ زُجْجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِيَفْتَنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۝

*Wend uw ogen niet naar hetgeen Wij aan sommige groepen van hen hebben geschonken om voor een korte tijd te genieten – de pracht van de tegenwoordige wereld – opdat Wij hen daardoor mogen beproeven. En de voorziening van uw Heer is beter en van langere duur.*³⁷

De Heilige Koran verbiedt over anderen slecht te denken, of bemoeiziek en nieuwsgierig te zijn, of laster te uiten:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ ۚ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۚ وَلَا تَجَسَّسُوا ۚ وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ۝

*O gij die gelooft, vermijdt het veelvuldig toegeven aan verdenking, want verdenking is in sommige gevallen een zonde. En spionneert niet, noch belastert elkander. Lust iemand onder u het vlees van zijn dode broeder? Gij verafschuwt het zekerlijk. En vreest Allah. Voorzeker, Allah is Berouwaanvaardend, Genadevol.*³⁸

Het opbouwen van vertrouwen en de onschendbaarheid van vertrouwen en van verdragen

In de islamitische samenleving speelt het opbouwen van vertrouwen een erg belangrijke rol. De onschendbaarheid van vertrouwen en internationale verdragen wordt als fundamenteel beschouwd voor het begrip van eenheid in de islamitische samenleving. De gelovigen worden in de Heilige Koran als volgt beschreven:

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ﴿٥١﴾

*Zij die zorgzaam zijn voor het hun toevertrouwde en voor hun overeenkomsten.*³⁹

Het uitroeien van kwaad – een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor het opvoeden van de mensen opdat zij goede daden doen en zich onthouden van kwaad is niet toevertrouwd aan regeringen, maar collectief aan de mensen zelf.

In meer ontwikkelde samenlevingen is het de taak van vuilnismanen om ongewenst afval voor afvoer op te halen uit huizen en straten.

In armere landen gooit de huisvrouw de rommel en afval eenvoudigweg op straat totdat de straten bezaaid raken met vuil en niet langer geschikt zijn als doorgang. Natuurlijk is het de verantwoordelijkheid van de huisgenoten om de huizen schoon te maken, maar er moet toch een systeem zijn om de straten en paden schoon te houden.

Het is tragisch dat hoewel het Westen de belangrijkheid heeft geleerd van deze sociale verantwoordelijkheid om plaatsen die dikwijls door het publiek worden bezocht, schoon te houden, het toch moet erkennen dat er een schrijnende behoefte is aan het op zich nemen van de verantwoordelijkheid om de samenleving te zuiveren van de misdadige menselijke afval die dagelijks vanuit de huizen uitstroomt over de straten en openbare plaatsen.

De Islam behandelt dit vraagstuk veel uitgebreider. De eerste nadruk ligt op de ouderen van de familie om de sociale afval tot een minimum terug te brengen zodat meer goedheid dan kwaad wordt bijgedragen aan de samenleving. Op de tweede plaats legt de Islam de verantwoordelijkheid bij de samenleving om zowel individueel, als gezamenlijk een heilige oorlog te beginnen tegen kwaad, niet met behulp van het zwaard en beperkende wetgeving, maar meer door voortdurende aanmaning, voortdurend advies en wijze raad. Aansporing en overreding met geduld zijn het beste instrument volgens de Koran om de samenleving te zuiveren van sociaal kwaad:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

Laat er onder u een groep zijn die zich altijd inzet om mensen aan te sporen om goed te doen en die tot goedheid uitnodigt en tot rechtvaardigheid maant en mensen ontraadt zich over te geven

*aan kwaad. En deze zijn het die voorspoedig zullen zijn. (D.w.z. zulke samenlevingen zullen blijven voortbestaan).*⁴⁰

Men moet uit het hiervoor genoemde vers niet de conclusie trekken dat de islamitische benadering van de openbare gezondheid en het openbaar welzijn in het geheel geen regeringsaangelegenheid is en dat de staat hierin geen rol moet spelen. Natuurlijk zijn de terreinen van wetgeving en de toepassing hiervan het voorrecht van staten. Maar wat ik heb getracht te benadrukken is louter het feit dat volgens de Islam het mechanisme van de staat alleen niet toereikend is om misdaad te bedwingen, te ontmoedigen of te verminderen. Als het criminele neigingen wordt toegestaan te groeien en te bloeien in huizen en samenlevingen in het algemeen is het beste wat een regering kan doen het van tijd tot tijd uitwissen van de symptomen. De grondoorzaak van kwaad ligt veel te diep om te kunnen worden bereikt door de lange arm van de wet. Het is in iedere samenleving de voornaamste taak van gezinnen, religieuze leiders en de leiders van de publieke opinie om het kwaad uit te roeien.

Met het oog op dit vers en veel andere soortgelijke verzen verklaarde de Heilige Profeet^{sa} eens dat de mensen vóór u tot een tragisch eind kwamen omdat zij niet gehoorzaamden aan het gezag, en geneigd waren tot overtreding. Zij weerhielden elkaar niet van de zonde die zij begingen. Dan vervolgde hij:

Inderdaad, bij Allah, u moet het goede gebieden en het kwaad verbieden, neem de hand van de overtreder en overtuig hem juist te handelen; vestig hem stevig op het juiste pad, anders zal Allah de harten van sommigen van u verward doen zijn in de harten van anderen en zal u vervloeken zoals Hij hen vervloekte.⁴¹

Volgens de Heilige Profeet^{sa} is een van de ernstigste tekenen van het verval van een volk dat zij de moed verliezen om hun ongenoegen te tonen bij het openbare vertoon van onfatsoenlijkheid en wangedrag. De Heilige Profeet^{sa} trekt in de volgende traditie de vergelijking tussen zo'n samenleving en reizigers in een boot:

Nu'mān ibn Bashīr verhaalt dat de Heilige Profeet^{sa} zei: Het geval van hen die de grenzen die door Allah zijn gesteld, in acht nemen, en zij die zich over hen geen zorgen maken, is als passagiers op een schip die lootten om vast te stellen wie het bovendek zou innemen en wie het benedendek, en die dienovereenkomstig plaatsnamen. Zij die het bovendek innamen hadden geen directe toegang tot water. Om water te halen, moesten zij herhaaldelijk naar beneden klimmen en stoorden zo de opvarenden van het benedendek. Eens stelden zij de opvarenden van het benedendek voor dat zij, als zij hiertegen geen bezwaar hadden, een gat konden boren in de bodem van het schip om een directe toegang tot water te verkrijgen. Als nu de opvarenden van het benedendek de anderen hun plan zouden laten uitvoeren, zouden zij allen tezamen omkomen, maar als zij hen ervan zouden weerhouden, zouden zij allen worden gered.⁴²

Ik ben bang dat deze gelijkenis in hoge mate van toepassing is op de hedendaagse samenlevingen van de wereld.

Geboden en verboden

Enkele verzen uit de Heilige Koran die andere sociale verantwoordelijkheden die vrede bevorderen tot onderwerp hebben zijn:

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٤٣﴾

*De dienaren van de Genadige God zijn zij die op een waardige manier op aarde wandelen, en als de onwetenden hen aanspreken, zeggen zij: "Vrede".*⁴³

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٤٤﴾

*Als u met een gebed wordt begroet, groet gij dan met een beter gebed, of geeft dit ten minste terug. Voorzeker, Allah houdt rekening met alle dingen.*⁴⁴

وَلَا تَصْعَرَ حَذَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٤٥﴾ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْصَصْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿٤٦﴾

*Keer niet uw wang met trots af van de mensen, noch wandelt hooghartig op aarde. Voorzeker, Allah heeft een arrogante pocher niet lief. En loopt met een gematigde pas en houdt uw stem in bedwang. Waarlijk, het meest onaangename geluid is het gebalk van een ezel.*⁴⁵

Het karakter dat de Islam de Moslims poogt in te prenten, gaat in zichzelf de groei van onverantwoordelijk gedrag en misdaad tegen. De Islam schept een gezonde bodem die de groei van parasieten en onkruid ontmoedigt.

Dit doel wordt bereikt door een zeer gedetailleerde en uitgebreide leer van geboden en verboden welke in de vele honderden lopen. De centrale kern van deze leer is gemeenschappelijk in bijna alle godsdiensten. In plaats van het leggen van de nadruk op de leerstellige

verschillen tussen de ene godsdienst en de andere, leg enkele ervan aan u voor met de desbetreffende verwijzing naar de Heilige Koran (hoofdstuk: vers):

GEBODEN

Kuisheid: 17:33; 23:6–8; 24:31, 34, 61; 25:69; 33:36; 70:30–32.

Reinheid: 2:223; 4:44; 5:7; 22:30; 74:5–6.

Beheersen van kwaadheid: 3:135.

Samenwerking: 5:3.

Moed: 2:178; 3:173–175; 9:40; 20:73–74; 33:40; 46:14.

Goeddoen: 2:196; 3:135; 5:94; 7:57.

Het goede bevelen en het kwaad verbieden: 3:111.

Uitmunten in goeddoen: 2:149.

Zorgzaam zijn voor het toevertrouwde: 2:284; 4:59; 23:9; 70:33.

Het voeden van de hongerigen: 76:9; 90:15–7.

Vergevensgezindheid: 2:110; 3:135,160; 4:150; 14:8; 39:8, 67;
46:16.

Het afleggen van een ware getuigenis: 4:136; 5:9; 25:73.

Goed behandeling van werknemers: 4:37.

Goed behandeling van burenen: 4:37.

Goed behandeling van verwanten: 2:178; 16:91; 30:39.

Dankbaarheid: 2:153, 173, 186, 244; 3:145; 5:7, 90; 14:8; 39:8,
67; 46:16.

Nederigheid: 6:64; 7:14, 56, 147:16:24, 30; 17:38; 28:84; 31:19–
20; 40:36.

Rechtvaardigheid: 5:9; 6:153; 16:91; 49:10.

Het stichten van vrede onder de mensen: 4:115; 49:10.

Geduld: 2:46, 154, 156, 178; 11:12; 13:23; 16:127–128; 28:81
;29:61; 39:11; 42:44; 103:4.

Volharding: 13:23; 41:31–33.

Zuiverheid: 2:223; 5:7; 9:103, 108; 24:22; 33:34; 74:5; 87:15; 91:10–11.

Zelfbeheersing: 4:136; 7:202; 18:29; 30:30; 38:27; 79:41–42.

Oprechtheid: 39:3–4; 98:6; 107:5–7.

Waarheidslievendheid: 4:136; 5:120; 9:119; 17:82; 22:31; 25:73; 33:25, 36, 71; 39:33.

Onzelfzuchtigheid: 2:208, 263; 11:52; 59:10; 64:17; 76:9–10; 92:20–21.

VERBODEN

Overspel: 17:33.

Laatdunkendheid: 2:35, 88; 4:174; 7:37

Lasteren: 49:13.

Pochen: 57:24.

Smaad: 49:12.

Bespotting: 49:12.

Wanhoop: 39:54.

Afgunst: 113:6.

Verkwisting: 7:32; 17:27–28.

Het volgen van hetgeen waarvan men geen kennis heeft: 17:37.

Hooghartigheid: 17:38; 23:47; 31:19.

Niet de maat geven: 83:2–4.

Het geven van bijnamen: 49:12.

Gierigheid: 4:38; 47:39; 57:2–5; 59:10; 64:17.

Trouweloosheid: 4:106, 108; 8:28, 59.

Achterdocht: 49:13.

Liegen: 22:31; 25:73.

Diefstal: 5:39.

De Islam nodigt de leiders van alle godsdiensten uit om de handen ineen te slaan in een poging om goedheid te bevorderen en bij de mensen in te prenten en te waarschuwen tegen het begaan van slechte daden.

Als dit zou gebeuren, zal dit de wereld ten goede komen.

Verwerping van rassenhaat

Van alle vloeken die deze eeuw teisteren, is rassenhaat wel de vloek die het grootste gevaar inhoudt voor de wereldvrede.

De Heilige Koran herinnert niet alleen Moslims, maar het gehele mensdom aan het volgende:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا رَجُلًا وَبَثَّ مِنْهُمَا رَجُلًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝

*O gij mensen, vreest uw Heer, Die u van één enkele ziel schiep en daaruit haar gezellin schiep, en uit hen beiden vele mannen en vrouwen verspreidde; en vreest Allah in Wiens naam gij een beroep doet op elkander; en vreest Hem, terwijl gij in het bijzonder de familiebanden respecteert. Voorwaar, Allah waakt over u.*⁴⁶

Niemand is verheven boven anderen. Evenzo verklaart de Heilige Koran:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاهُ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝

*O mensdom, Wij hebben u geschapen uit een mannelijke en een vrouwelijke persoon, en Wij hebben u tot volkeren en stammen gemaakt opdat gij elkaar gemakkelijk zult herkennen. Waarlijk, de meest eervolle onder u is in de ogen van Allah de meest rechtschapene onder u. Voorzeker, Allah is Alwetend, Zich van alles bewust.*⁴⁷

En:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجْرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ
وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۚ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا بِالْأَلْقَابِ ۚ يَسُّ الْأَسْمَاءُ الْقُسُوفُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝

*O gij die gelooft, laat niet een volk een andere volk dat misschien beter moge zijn dan zij, bespotten, noch laat een groep vrouwen andere vrouwen die misschien beter mogen zijn dan zij, bespotten. En belastert uw volk niet, noch roept elkander aan met scheldnamen. Het is inderdaad slecht om terug te vallen in de kwade praktijk van de dagen der onwetendheid na te hebben geloofd; en zij die geen berouw hebben, dezen zijn de overtreders.*⁴⁸

De hedendaagse samenleving schijnt zich duidelijk af te keren van rassenhaat en apartheid en wordt zich bewuster van de verschrikkingen die deze met zich brengen. Maar als u de kwestie nauwkeuriger en grondig onderzoekt, zult u beginnen te beseffen dat rassenhaat overal bestaat.

Een grote moeilijkheid is de definitie van *rassenhaat*. Deze kan vanuit verschillende perspectieven verschillend lijken. Het is moeilijk om een scherpe lijn te trekken tussen rassenhaat, het bewustzijn van

klasse of religieuze superioriteit, stamverband, fascisme, imperialism en nationalisme. De meest tragische en onmenselijke behandeling van de Joden door de Christenen in West-Europa gedurende meer dan duizend jaar wordt beschouwd als te zijn begraven in het verleden, maar de recente beestachtige behandeling van de Joden gedurende de jaren 30 en 40 door de Nazi's ligt te vers in onze geheugens om te worden vergeten. Daarom gaan onze gedachten zodra wij het woord *rassenhaat* horen, onbewust naar het antisemitisme en de lange geschiedenis van de slechte behandeling van het Semitische ras door de niet-Joden.

Dit is natuurlijk een erg beperkt begrip van rassenhaat. Het is zo beperkt dat de andere betekenissen van hetzelfde scenario onze aandacht totaal niet krijgen. Wij kunnen ons onder de Joden nauwelijks extremisten voorstellen die naar de niet-Joden zien met dezelfde afschuwelijke vooroordelen van welke zij zelf het doelwit zijn geweest.

Maar dat is niet alles. Rassenhaat is veel meer dan het oog ziet. Rassenhaat bestaat, hoewel niet duidelijk als zodanig herkend, in verschillende gedaanten, waarvan er een het nationalisme is. Weer zijn godsdienstige, op stam en streek gerichte vooroordelen slechts enkele voorbeelden waar rassenhaat actief blijkt te zijn onder verschillende benamingen. De vooroordelen van blanke rassen jegens niet-blanken zijn ook vormen van rassenhaat, maar het is onbillijk om alleen de blanken te verwijten dat zij vooroordelen koesteren jegens mensen die niet hun kleur en aard delen. Er bestaat ook zwarte rassenhaat, gele rassenhaat en de rassenhaat van zulke mensen die niet zo duidelijk kunnen worden gedefinieerd als blank, zwart of geel, maar die er ergens tussenin ligt.

De kern van rassenhaat is vooroordeel. Misschien is dit de beste definitie van rassenhaat. Wanneer mensen bevooroordeeld tegen een

andere groep mensen beginnen op te treden onder het voorwendsel van hun eigen klassenbelangen, ontvouwt rassenhaat zich en steekt zijn lelijke en venijnige kop op. Er wordt geen voorzichtigheid in acht genomen bij het tot uitdrukking brengen van deze haat; er wordt geen rekening gehouden met individuele verdienste, en algemeenheid wordt wet.

Nog niet vele eeuwen geleden was het westelijk halfmond voornamelijk verdeeld op het vlak van Christendom tegenover Islam. Welke rol de Joden gedurende dat tijdperk van sterke religieuze vooroordelen ten opzichte van het Moslim oosten speelden is betrekkelijk onduidelijk. Wat bekend is, echter, is het feit dat de Joden deel uitmaakten van het Christelijke Europa dat de Moslim naties rond de Middellandse Zee haatte en wantrouwde en dat bevreesd was voor Moslim expansie naar het Westen.

Gedurende die periode van een sterke vijandigheid tussen Christenen en Moslims was er het toegevoegde element van rassenhaat gebaseerd op verschil in kleur. In die tijd bleven de Moslims van Indonesië, Maleisië, China en India geheel op een afstand en waren hierbij niet betrokken. De strijd leek meer op die van een Turks-Arabisch as tegen het Christelijke Europa in het algemeen.

Hoewel deze geschiedenis vergeten en begraven schijnt te zijn, kan ik zien dat zij weer de kop opsteekt. Menselijke problemen schijnen nooit permanent weg te vallen, hoe diep zij ook lijken te zijn begraven. Als wij terugkeren naar de tegenwoordige tijd zien wij dat zolang de wereld werd gepolariseerd door de twee supermachten en hun bondgenoten, het voor de belangen van het Westen noodzakelijk was om zulke kwesties niet aan te roeren en niet toe te staan dat ze zouden worden aangeroerd. Maar vanaf het aanbreken van het nieuwe tijd-

perk in de Oost-West verhouding, staat een zwarte ridder uit de middeleeuwen klaar om zijn onheilspellende schaduw vooruit te werpen.

Er is in het nieuwe klimaat dat is geschapen door de belangrijke veranderingen in de USSR en Oost-Europa een wezenlijk gevaar van een herleving van de historische Christen-Moslim godsdienstig-politieke wedijver. Dit kan verder worden aangewakkerd door acht te slaan op gevestigde belangen aan beide kanten. Ik ben bang dat in dit opzicht de geestelijkheid van zowel Christendom als Islam zeer waarschijnlijk een boosaardige rol zullen spelen in het verergeren van de situatie en in het verder vernietigen van de vooruitzichten op vrede en harmonie tussen Moslims en Christenen. Als dit gebeurt zal het zeker ten voordele zijn van de zaak van Israël. Men kan zich Israël niet voorstellen in de rol van een niet geïnteresseerde en hierbij niet betrokken waarnemer.

Weer zijn er politiek-economische scheidslijnen die een nieuwe soort rassenhaat doen ontstaan, d.w.z. de rassenhaat tussen het rijke Noorden en het armere Zuiden en het Oosten en het Westen dat het beste tot uitdrukking wordt gebracht met:

*Oost is Oost en West is West,
en beiden zullen elkaar nooit ontmoeten.*

De recente toenadering en ontspanning tussen de supermachten kunnen de historische godsdienstig-politieke geschillen en de wedijver tussen het Christelijke Westen en het Islamitische Oosten weer doen herleven. Het zou in het geheel niet verrassend zijn als Oost en West verder van elkaar beginnen te vervreemden als gevolg van het nieuwe imperialisme en een op een brede basis steunende rassenhaat die wel

moet voortkomen uit de recente ontspanning tussen de supermachten.

Volgens de algemeen aanvaarde terminologie moge het lijken dat ik de definitie van rassenhaat overschrijd en deze uitbreid naar gebieden waarvan men aanneemt dat deze geen enkele bijgedachten aan ras hebben. Maar mijn waarneming is gebaseerd op een objectieve en diepere studie van menselijke beweegredenen die aanleiding geven tot rassenhaat. Zolang de motiverende krachten die eraan ten grondslag liggen dezelfde blijven, of u nu een zekere uitdrukking van vervormd menselijk gedrag rassenhaat noemt of het een andere behoorlijke en beschaafde naam geeft, de kwaal blijft in wezen dezelfde.

Rassenhaat moet in bredere zin worden verstaan als groepsvooroordelen die tegenstrijdig zijn aan overwegingen van absolute rechtvaardigheid en eerlijk spel.

De snelle afname van polarisatie tussen het Amerikaanse en het Russische blok heeft ons binnengeleid in een geheel nieuw tijdperk waarin wij ons eerder bewegen naar een wereldomvattende herordening, dan naar het verdwijnen van verdeeldheid. Als ideologische verdeeldheid geleidelijk verdwijnt, moet de verdeeldheid die al merkbaar is op verschillende terreinen in internationale verhoudingen wel toenemen en scherper worden afgebakend. De eeuwenoude traditionele verdeeldheid tussen het Westen en het Oosten was gedurende het tijdperk van verhoogde kapitalistische-socialistische wedijver teruggebracht tot een betrekkelijk onbetekenende tweede plaats. Omdat dat niet langer het geval is, zal de verdeeldheid tussen Oost en West opnieuw naar voren treden als de meest uitgesproken scheidslijn tussen de ontwikkelde naties van het Westen en de onderontwikkelde naties van het Oosten.

De geëmancipeerde Oost-Europese landen, evenals Rusland, zullen zich geleidelijk verplaatsen in de richting van de kapitalistische staten en uiteindelijk met deze samengaan en dezelfde houding jegens de derde wereld aannemen. Hoewel een nieuwe wedijver zal ontstaan als gevolg van een concurrentie om buitenlandse markten te veroveren en geheel in beslag te nemen, zal over het geheel genomen het Westen tevoorschijn komen als een veel grotere politiek-economische eenheid dan ooit tevoren met daarbij de uiteindelijke assimilatie van het oostelijk blok. Dit zal de traditionele scheiding tussen het Westen en het Oosten meer doen uitkomen en benadrukken.

Voeg hieraan toe de geboorte van het neo-socialisme waar naties het individu en groepen individuen zullen vervangen. De polarisatie tussen hen die alles bezitten en hen die niets bezitten zal daarom niet zijn tussen de rijken van een natie en hun wisselwerking met de armen van een ander land. Voor de komende jaren kan deze catastrofale polarisatie getemperd en afgevlakt worden gehouden, maar uiteindelijk kan een confrontatie op grote schaal niet aldoor worden afgewend.

Ik heb een diepgewortelde vrees dat wij een nieuw tijdperk binnentreden van wereldomvattende rassenhaat van de afschuwelijkste soort die verder kan worden geholpen en bijgestaan door een deel van het Zionistische politieke leiderschap. Als Benjamin Beit-Hallahmi van de Universiteit van Haifa en schrijver van *The Israeli Connection: Whom Israel Arms and Why** ernstig moet worden genomen, en als het bewijsmateriaal dat hij heeft geproduceerd van de goed samengestelde en duidelijk omschreven politieke filosofie van de Zionisten als authentiek moet worden beschouwd, belooft dit inderdaad niet veel goeds voor het uitzicht op wereldvrede.

* Gepubliceerd 1988 door I.B. Tauris & Co. Ltd, Londen.

* Meest nabijkomende vertaling: Moslim "geestelijkheid".

Het volgende beeld van de rol die Israël heeft gespeeld en nog moet spelen in de mondiale aangelegenheden komt naar voren:

David Ben-Gurion, de stichter van Israël zei in januari 1957:

Vanuit het gezichtspunt van ons bestaan en onze veiligheid is de vriendschap van één Europees land waardevoller dan de mening van alle volkeren van Azië. (Medzini, 1976; blz. 75) blz. 5

. . . Israëls eigen bezorgdheid voor het herkrijgen van zijn superioriteit over de Arabieren is komen samen te vallen met het Amerikaanse doel van het tot staan brengen van het imperialistische verval. blz. 205

Waar het moderne lid van rechtse partijen van houdt is de Israëli – lang, taai, gewapend met een Uzi die donkergekleurde autochtone bewoners doodt in een zegepraal over de krachten van het radicalisme van de Derde Wereld. Op deze wijze zijn Argentijnse generaals, Paraguese kolonels en Afrikaanse brigadiers van de Israëli's gaan houden. blz. 218

De nieuwe “weg met de Derde Wereld”-retoriek die zich sinds de zeventiger jaren in de Verenigde Staten heeft ontwikkeld was verbonden met Israël, en haar kampioenen zoals Daniel Patrick Moynihan en Jean Kirkpatrick hebben Israël als een bondgenoot en een inspiratie beschouwd. blz. 222

Vladimir Jabotinsky, de leider van het rechtse Zionisme voor de Tweede Wereldoorlog, was erg bot over het verbond tussen het Zionisme en het imperialisme. . . . Het Zionisme heeft de *onwrikbare*

vastbeslotenheid om de gehele Middellandse Zee in Europese handen te houden. . . . In ieder Oost-West conflict zullen wij altijd aan de zijde van het Westen staan, want het Westen heeft een hogere cultuur vertegenwoordigd dan het Oosten gedurende de afgelopen duizend jaar na de vernietiging van het kalifaat van Bagdad door de Mongolen. . . . en wij zijn vandaag de meest vooraanstaande loyale dragers van deze cultuur. . . . Wij kunnen de Arabische beweging die thans tegen ons is gericht, nooit steunen, en wij zijn innig verheugd bij iedere tegenspoed die deze beweging ondervindt. . . . (Brenner, 1984 blz. 75–77) blz. 227

Het idee van een bevrijding van de derdewereldlanden bedreigt het wezen van het Zionisme. Het begrip van de mensenrechten is te gevaarlijk voor het Israëlische politieke systeem Het onrecht dat de Palestijnen is aangedaan is zo duidelijk en zo treffend dat dit niet openlijk kan worden besproken, en iedere bespreking van wat Israël heeft gedaan in de Derde Wereld moet zeker leiden tot een onderzoek van de rechten van de Palestijnen Zij (Israëli's) zijn snel in het openlijk veroordelen van de rest van de wereld als huichelachtig als kwesties als mensenrechten en een universele rechtvaardigheid worden besproken. Hierin zijn zij vrijwel gelijk aan de blanke Zuid-Afrikanen. blz. 236–237

Van Manilla in de Filipijnen tot Tegucigalpa in Honduras, of tot Windhoek in Namibië, zijn Israëls afgezanten betrokken in een voortdurende oorlog die waarlijk een wereldoorlog is. En welke vijand bestrijdt Israël? Het is de bevolking van de Derde Wereld die niet kan worden toegestaan haar revolutie te winnen. blz. 243

Israëls vooruitzichten zien er alleen goed uit zolang de Arabische wereld en de rest van de Derde Wereld verdeeld en zwak blijven. Iedere verandering in dit beeld belooft niet veel goeds. blz. 247

Wat Israël heeft uitgevoerd is de logica van de onderdrukker, de manier van het zien van de wereld die een band heeft met een geslaagde overheersing. Wat wordt uitgevoerd is niet alleen technologie, bewapening en ervaring, niet alleen deskundigheid, maar een zekere gemoedstoestand. blz. 248

Het is ten eerste te hopen dat tegenover deze strijdkreet van het Zionisme, de stem van het meer gematigde deel van het Israëliësch leiderschap de overhand zal hebben. Van alle Israëliësch schrijvers die wellicht als gematigd en logisch kunnen worden omschreven, schijnt Harkabi een typisch voorbeeld te zijn. Hij keurt niet alleen de houding van het krachtige optreden van de Zionistische extremisten af, maar hij is ook oprecht van mening dat deze voor het uiteindelijke zionistische belang zelf gelijkstaat met zelfmoord. De denkbeelden van Harkabi worden niet gelijkelijk gedeeld door andere Joodse denkers en intellectuelen. Harkabi heeft bijvoorbeeld ten aanzien van hetzelfde probleem een meer pragmatische en realistische opvatting. In het bijzonder zijn voorstel van “land voor vrede” opent een weg van hoop voor de Arabieren.

Ik geloof vast dat discriminatie en iedere poging om de mensheid op enig vlak te verdelen, voor enkelen een kortdurend dividend kan opleveren, maar op den duur moeten de gevolgen wel slecht zijn voor alle betrokkenen. In dit hedendaagse scenario heeft de Islam een zeer positieve boodschap, en heeft een effectieve rol te spelen.

Rassenhaat en klassenhaat worden door de Islam in de krachtigste bewoordingen veroordeeld. Het scheppen van wanorde in welke vorm ook wordt verafschuwed. De verzen van de Heilige Koran die eerder zijn aangehaald zijn enkele van de vele die op dit onderwerp betrekking hebben.

Het karakter van de Heilige Profeet^{sa} van de Islam wordt beschreven als het licht van God, dat noch tot het Oosten, noch tot het Westen behoort, d.w.z. waaraan beide gelijkelijk deel hebben.

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مِثْلُ نُورِهِ كَمِثْلِ نَارِ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۚ الْمِصْبَاحُ
فِي زُجَاجَةٍ ۚ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ ۚ يَكَادُ زَيْهَانُ يَظُنُّ ۚ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُورٌ عَلَى
نُورٍ ۚ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۚ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

*Allah is het Licht van de hemelen en van de aarde. Zijn licht is alsof er een schitterende nis is waarin een lamp staat die zich bevindt in een kristallen bol. De bol is zo helder als een schitterende ster. De lamp wordt aangestoken met de olie van een gezegende boom, een olijfboom, noch van het Oosten, noch van het Westen. De olie zou bijna oplichten, zelfs hoewel geen vuur haar zou aanraken. Licht op Licht! Allah leidt tot Zijn Licht wie Hij wil. En Allah zet voor de mensen gelijkenissen uiteen, en Allah heeft een goede kennis van alle dingen.*⁴⁹

Hij wordt verder voorgesteld als:

رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

*Een Genade (en bron van zegeningen) voor de gehele wereld (en het gehele mensdom).*⁵⁰

Ik ben verbaasd te zien dat veel middeleeuws denkende Moslim geleerden, naar wie abusievelijk wordt verwezen als fundamentalisten, het standpunt onderschrijven dat Moslims niet-Moslims moeten confronteren in een gewapende strijd en met hen in oorlog blijven totdat zij of uitgeroeid zijn, of de Islam aanvaarden. Islam, zoals deze wordt aangetroffen in de Heilige Koran, heeft met dit vervormde en verdorven begrip van een *heilige oorlog* in het geheel niets uitstaande. Aangezien veel verzen zijn aangehaald in het gedeelte dat godsdienstige vrede behandelt, is het niet nodig deze te herhalen.

Laat mij besluiten met het opnieuw bevestigen dat de Islam waarlijk maatregelen voorstaat en voorstelt om de mensheid tot elkaar te brengen door een vreedzaam proces met het doel wereldvrede en de eenwording van het mensdom tot stand te brengen.

Wat de houding van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} betreft moeten de volgende aanhalingen uit de laatste preek (bekend als de afscheidspreek) die hij vóór zijn overlijden hield voor de grootste verzameling van het mensdom die hij ooit toesprak, voldoende zijn:

O mensen, luister aandachtig naar mij, want ik weet niet of ik weer voor u zal staan in dit dal en u zal toespreken zoals ik u nu toespreek. Uw levens en uw bezittingen zijn door God immuun gemaakt voor aanvallen door elkaar tot aan de Dag des Oordeels. God heeft voor iedereen een aandeel in de erfenis vastgesteld. Geen testament zal daarom nu zijn toegestaan dat nadelig is voor de belangen van een rechtmatige erfgenaam. Een kind dat in een huis wordt geboren, zal worden beschouwd als het kind van de vader van dat huis. Wie ook de afkomst van zo'n kind betwist, zal zijn blootgesteld aan straf onder de Wet van de Islam. Iedereen die zijn geboorte toeschrijft aan de vader van iemand anders, of er valselijk aanspraak op maakt dat

iemand zijn meester is, zal door God, Zijn engelen en het gehele mensdom worden vervloekt.

O mannen, u heeft enkele rechten jegens uw vrouwen, maar uw vrouwen hebben ook enkele rechten jegens u. Uw recht jegens hen is dat zij kuise levens moeten leiden en geen manieren aannemen die schande aan de echtgenoot kunnen brengen in de ogen van zijn volk Maar als het gedrag van uw vrouwen niet zodanig is dat dit schande brengt aan hun echtgenoten, dan is het uw plicht om hun voedsel, kleding en onderdak te verschaffen overeenkomstig uw eigen levenstandaard. Onthoud dat u uw vrouwen altijd goed moet behandelen. God heeft u belast met de plicht voor hen te zorgen. De vrouw is zwak en kan haar eigen rechten niet beschermen. Toen u huwde, benoemde God u als verantwoordelijke personen voor deze rechten. U heeft uw echtgenoten naar uw huizen gebracht onder de wet van God. U moet daarom geen misbruik maken van het vertrouwen dat God in uw handen heeft geplaatst.

O mensen, u heeft nog altijd enkele krijgsgevangenen in uw bezit. Ik adviseer u daarom hen op dezelfde wijze en in dezelfde stijl te voeden en te kleden als u uzelf zou voeden en kleden. Als zij iets verkeerd doen dat u niet kunt vergeven, geef hen dan door aan iemand anders. Zij zijn een deel van Gods schepping. Hen pijn te geven of hen te doen lijden kan nooit juist zijn.

O mensen, wat ik u zeg, moet u horen en onthouden. Alle moslims zijn als broeders van elkaar. U allen bent gelijk. Alle mensen, tot welke natie of stam zij mogen behoren, en welke positie zij in het leven mogen bekleden, zijn gelijk. (Terwijl hij zijn handen ophief en zodanig vouwde dat de vingers van beide handen elkaar raakten, voegde hij hieraan toe:) Evenals de vingers van de twee handen gelijk zijn, zo zijn menselijke wezens aan elkaar gelijk. Niemand kan aan-

spraak maken op enig recht, enige superioriteit boven iemand anders. U bent als broeders. O mensen, uw God is Een en uw voorouder is een. Een Arabier bezit geen superioriteit boven een niet-Arabier, noch heeft een niet-Arabier dit boven een Arabier. Een blanke man is op geen enkele wijze superieur aan een zwarte, noch is een zwarte man beter dan een blanke, doch alleen in de mate dat hij zich kwijt van zijn plicht jegens God en de mens. De meest geëerde onder u in de ogen van God is de meest rechtvaardige onder u

Evenals deze maand heilig, dit land ongeschonden en deze dag heilig is, zo heeft God de levens, de bezittingen en de eer van iedere mens heilig gemaakt. Het nemen van het leven van iemand, of zijn bezittingen, of het aanvallen van zijn eer, is even onrechtvaardig en verkeerd als het schenden van de heiligheid van deze dag, deze maand en dit gebied. Wat ik u vandaag gebied is niet alleen bedoeld voor vandaag. Het is bedoeld voor alle tijden. Van u wordt verwacht dit te onthouden en ernaar te handelen totdat u deze wereld verlaat en naar de volgende gaat om uw Maker te ontmoeten

Wat ik u heb gezegd moet u mededelen tot aan de einden van de aarde. Wellicht kunnen zij die dit niet hebben gehoord hier meer voordeel uit trekken dan zij die dit wel hebben gehoord.⁵¹

Deze passage is zeer krachtig en vanzelfsprekend. Maar bijzonder opmerkelijk is de herinnering door de Heilige Profeet^{sa} dat wij kinderen zijn van dezelfde vader. Dit heeft in feite de duidelijke betekenis dat het de verschillende godsdiensten niet moet worden toegestaan om de universele broederschap van het mensdom die voortkomt uit een enkel ouderschap, te delen.

Referenties

1. Hoofdstuk 30: *Al-Rūm*: 42
2. Hoofdstuk 103: *Al-ʿAṣr*: 2–4
3. Hoofdstuk 57: *Al-Ḥadīd*: 21
4. Hoofdstuk 24: *Al-Nūr*: 40
5. Hoofdstuk 23: *Al-Muʿminūn*: 38
6. Hoofdstuk 17: *Banī-Isrāʾīl*: 50
7. Hoofdstuk 23: *Al-Muʿminūn*: 83
8. *Bukhārī, Kitābur Riḡqāq, Bābun fil ʿAmali wa Ṭūlihī*
9. *Tirmidhī*
10. Hoofdstuk 74: *Al-Muddaththir*: 43–47
11. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 285
12. Hoofdstuk 17: *Banī-Isrāʾīl*: 37
13. Albert Einstein
14. Hoofdstuk 59: *Al-Ḥashr*: 23–25
15. Hoofdstuk 67: *Al-Mulk*: 2–5
16. Mattheüs 7: 16–18
17. Hoofdstuk 14: *Ibrāhīm*: 25–26
18. Hoofdstuk 14: *Ibrāhīm*: 27–28
19. Johannes 1:1
20. Hoofdstuk 11: *Hūd*: 124
21. Hoofdstuk 7: *Al-Aʿrāf*: 55
22. Hoofdstuk 16: *Al-Nahl*: 91
23. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 229

24. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 35
25. Zie *Murder in the Name of Allah* door de auteur
26. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 6
27. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 4
28. Hoofdstuk 17: *Banī-Isrā'īl*: 24–25
29. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 37
30. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 35
31. *Tirmidhī, Kitābun Nikah, Bābu Ḥaqqul Mar'ati 'ala Zaujihā*
32. Hoofdstuk 25: *Al-Furqān*: 73–75
33. Hoofdstuk 59: *Al-Hashr*: 19
34. e.g. Hoofdstuk 6: *Al-An'ām*: 152
35. *Sunan Ibnī Mājah, Abwābul Adab, Bābu Birrilwalidi wal Iḥsāni Ilal Banāti*
36. Hoofdstuk 23: *Al-Mu'minūn*: 4
37. Hoofdstuk 20: *Ṭā-Hā*: 132
38. Hoofdstuk 49: *Al-Ḥujurāt*: 13
39. Hoofdstuk 23: *Al-Mu'minūn*: 9
40. Hoofdstuk 3: *Al-Imrān*: 105
41. *Sunan Abū Da'ūd, Awwalu Kitābil Malāhimi, Bābul 'Amri wan Nahyi*
42. *Bukhārī, Kitābus Sharikah, Bābun Hal Yuqrā'u fil Qismati wal Istihāmi fihi*
43. Hoofdstuk 25: *Al-Furqān*: 64
44. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 87
45. Hoofdstuk 31: *Luqmān*: 19–20
46. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 2
47. Hoofdstuk 49: *Al-Ḥujurāt*: 14

-
48. Hoofdstuk 49: *Al-Ḥujurāt*: 12
 49. Hoofdstuk 24: *Al-Nūr*: 36
 50. Hoofdstuk 21: *Al-Anbiyā'*: 108
 51. *Ṣiḥāḥ Sitta, Ṭabarī, Hishām, Khamīs and Baihaqī*

En de gelijkenis van degenen, die hun rijkdommen weggeven, Allah's welbehagen zoekende en hun ziel versterkende, is als een tuin op hooggelegen grond, die bij regen tweevoudig vruchten voortbrengt. En als er geen regen op valt, dan is dauw voldoende. Allah ziet, wat gij doet.

—De Heilige Koran, 2:266

Voor de mensen is de liefde tot begeerten schoon-schijnend gemaakt, vrouwen, kinderen, stapels goud en zilver, raspaarden, vee en akkers. Dat is de voorziening van het leven dezer wereld, maar Allah is het, bij Wie het juiste einddoel ligt.

—De Heilige Koran, 3:15

Sociaal-economische Vrede

De Islam heeft ook een woord van advies betreffende de gebieden waar de gezichtskring van de samenleving en de economie elkaar ontmoeten. Als deze leerstellingen worden nagekomen, kunnen zij onze schemeringen dageraad veranderen in een schemerlicht van buitengewone schoonheid.

Economische rechtvaardigheid onder het kapitalisme, het socialisme en de Islam

Economische rechtvaardigheid is een mooie leus. Aangezien pogingen zijn ondernomen haar te monopoliseren met uitsluiting van de anderen is de leus gemeenschappelijk voor zowel de kapitalistische samenleving van de vrije markteconomie, als de wetenschappelijke sociale leer van het dialectisch materialisme: beide spreken over rechtvaardigheid. Maar met verontschuldiging, ik moet uitdrukking geven aan mijn verbijstering daar beide er niet in zijn geslaagd om volledig recht te doen aan het gouden principe van economische rechtvaardigheid; maar meer hierover later.

Het islamitische begrip van absolute rechtvaardigheid is allesoverheersend en aldoordringend. Het bestrijkt ieder aspect van de islamitische leer. Maar dat is niet alles. De Islam gaat een stap verder.

In het wetenschappelijk socialisme wordt een poging gedaan om de economische grond zo volledig en volmaakt te nivelleren dat er geen wisselvalligheid overblijft. Als deze grond wordt water gegeven, krijgt hij zijn deel gelijkmatig. Er is geen sprake van enige vraag van hen die niet bezitten, noch enige dreiging voor hen die alles bezitten van de zijde van de minder gelukkige delen van de samenleving om hen met geweld te *beroven* van hun *overtollige rijkdom*.

In de kapitalistische samenleving spreekt men meer over gelijke kansen, het nivelleren van de speelruimte en vrije economieën, dan over een gelijke verdeling van rijkdom. Er is dus altijd ruimte voor het eisen van rechten en het creëren van pressiegroepen zoals vakbonden, enz., die het meeste trachten te halen uit de regering of andere kapitalisten ter wille van de werknemer en de arbeider die steeds leven met een gevoel van ontbering.

Als het wetenschappelijk socialisme op een ideale wijze in praktijk wordt gebracht, bestaat er geen noodzaak meer voor enig deel van de samenleving om eisen te stellen. Of die samenleving zou rijk genoeg zijn om de nationale rijkdom op billijke wijze overeenkomstig de behoeften te verdelen, of zij zou zo arm zijn dat zij er niet in zou zijn geslaagd om aan de behoeften te voldoen, en ieder lid van de samenleving een gelijk aandeel hebben gegeven in zijn of haar ellende. Welke van beide ook het geval zou zijn, er zou tenslotte een samenleving ontstaan waar eisen niet langer een betekenisvolle rol spelen.

Anderzijds is het kapitalistische systeem gericht op eisen. Het minder gelukkige deel van de samenleving moet het recht worden gegeven uitdrukking te geven aan zijn ontevredenheid en een

onbelemmerde gelegenheid te worden gehoord: vandaar de noodzaak voor de vorming van pressiegroepen en stakingen, industriële twisten, uitsluitingen, enz.

De Islam poogt een houding te scheppen waarbij de regeringen en de rijken er voortdurend aan worden herinnerd dat het in hun eigen uiteindelijke belang is om een billijk economisch systeem op te zetten. Zij worden ook voortdurend aangespoord aandacht te hebben voor de rechten van anderen. De zwakken en de armen moet hun fundamentele economische rechten zoals de vrijheid een beroep te kiezen, gelijke toegang tot mogelijkheden en de fundamentele levensbehoeften, niet worden ontzegd. Het ontbreken van deze zeer bijzondere houding heeft reeds veel ellende, leed en wanorde in de geschiedenis van de menselijke strijd om te overleven, veroorzaakt. Er is dus in de Islam een grotere nadruk op *geven* dan op *nemen* of *houden*. De regeringen en de rijken moeten voortdurend waakzaam zijn opdat er geen deel van de samenleving is dat het fundamentele menselijke recht om fatsoenlijk te leven is ontzegd. Een werkelijk islamitische staat zou de noodzaak hiertoe hebben gevoeld en gepaste maatregelen hebben genomen om hierin te voorzien. Voordat smart verandert in geschreeuw en protest, en voordat de behoefte de vrede en de orde bedreigt, moet de oorzaak van de smart worden weggenomen en in de behoefte worden voorzien.

Ogenschijnlijk deelt in dit opzicht de Islam zijn karakter met de socialistische samenleving, maar in feite is deze gelijkvormigheid slechts oppervlakkig. De Islam bereikt zijn doel, maar niet door dezelfde dwangmiddelen die door het wetenschappelijk socialisme worden voorgeschreven. De tijd staat mij niet toe om in detail te beschrijven hoe de Islam tracht dit verheven doel te bereiken, maar we kunnen in het kort noemen dat de islamitische benadering van deze kwestie

niet levenloos en mechanisch is zoals de filosofie van het dialectisch materialisme. Het islamitische sociale systeem blijft innig verbonden met de aangeboren wetten van de menselijke psyche.

Islam schept o.a. een sfeer waar het opeisen van de eigen rechten plaatsmaakt voor achting voor de rechten van anderen. Het niveau van het zich bewust zijn van en het gevoel voor het lijden van medemensen wordt verhoogd tot een mate waarbij de leden van de samenleving als geheel bezorgd zijn over wat zij de samenleving zijn verschuldigd, dan wat de samenleving hun is verschuldigd.

‘Geef de arbeider meer dan wat hem toekomt’ is de herhaalde herinnering van de Heilige Profeet^{sa} aan zijn volgelingen. ‘Betaal hem wat hij heeft verdiend voordat zijn zweet is opgedroogd. Geef hem die onder u dienen niet zulke taken die u zelf niet kunt vervullen. Voed uw dienaren, voor zover mogelijk, met dat waarmee u uw gezin voedt. Verschaf hun soortgelijke kleding. Overtreed op geen enkele wijze jegens de zachtmoedigen, of u zult voor God hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. Laat, om niet te bezwijken aan valse trots, uw dienaren soms met u aan dezelfde tafel zitten, en bedien hen.’¹

Het besteden voor een goed doel, zelfs in tegenspoed

Menselijke waardigheid wordt in de sterkste bewoordingen benadrukt in iedere levenssfeer. De volgende verzen van de Heilige Koran geven de ethische gedragslijn weer met betrekking tot de behoeften van de armen en de behoeftigen, en hoe hierin kan worden voorzien.

De beloning van God voor vergevingsgezindheid is voor de volgende:

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينِ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ
النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

Zij, die in voorspoed en tegenspoed uitgeven, en zij die toorn onderdrukken en mensen vergeven; en Allah heeft hen die goed-doen, lief.²

Het besteden voor de zaak van de armen

Het begrip aalmoezen, zoals dit algemeen in de wereld wordt opgevat, heeft twee kanten. Aan de ene kant complimenteert het de eigenschappen van voortreffelijkheid van de gever van de aalmoezen. Aan de andere kant schept het een gênant, zo niet beschamend beeld van de ontvanger. De daad alleen van het ontvangen van aalmoezen verlaagt zijn maatschappelijke positie. De Islam brengt in deze opvatting een ommekeer teweeg.

In het volgende vers van de Heilige Koran wordt een boeiende analyse gemaakt van waarom sommige mensen erg arm zijn, en sommigen rijk:

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَغْرُومِ ﴿٥٧﴾

Een deel van hun rijkdommen omvat dat wat naar rechtvaardigheid zou hebben toebehoord aan degene die om hulp vroeg, de bedelaar, en degene die niet kon bedelen, de arme.³

Het punt dat in het algemeen wordt gemist is het gebruik van het woord *haq* (letterlijk *recht*) dat boekdelen spreekt ten aanzien van de houding van zowel degene die aalmoezen geeft, als degene die aalmoezen ontvangt. Degene die geeft wordt eraan herinnerd dat wat

men aan de armen geeft in werkelijkheid niemand toebehoorde. Er moet iets erg verkeerd zijn met een economie waarin sommige mensen in uiterste armoede leven of worden gedwongen om voor hun levensonderhoud te bedelen. In een gezond economisch systeem zouden geen behoeftigen moeten zijn. Er is geen echte noodzaak om voor zijn voortbestaan te bedelen. De boodschap die wordt gegeven aan de ontvanger van aalmoezen herinnert hem eraan dat het niet nodig is dat hij in verlegenheid wordt gebracht of zich geestelijk bezwaard voelt, omdat God hem in feite het fundamentele recht heeft gegeven om op een fatsoenlijke en eervolle wijze voort te bestaan. Wat uw ogenschijnlijke weldoener u dus geeft is uw eigen recht dat op de een of andere wijze is overgegaan op de gever.

Zoals reeds eerder genoemd, is Gods leer rechtstreeks verbonden met de menselijke natuur. Ieder bevel dat waarschijnlijk het evenwicht zal verstoren, wordt gecompenseerd door corrigerende maatregelen.

Dankbaarheid

In het geval dat hierboven is besproken, was er natuurlijk een inherent gevaar dat sommige mensen ondankbaar jegens hun weldoeners zouden worden: in plaats van het uitdrukken van dankbaarheid voor gunsten die zij van anderen ontvingen, kunnen zij ten slotte zeggen: hetgeen ons werd gegeven was ons recht. Het is in het geheel niet nodig dat wij jegens zo iemand dankbaar zijn. Als deze neiging zou worden bevorderd, zou dit ten koste gaan van hoffelijk en fatsoenlijk gedrag.

Als hij zich wendt tot de ontvanger van gunsten herinnert de Heilige Koran hem herhaaldelijk aan zijn plicht om dankbaar te zijn

en zijn dankbaarheid te tonen voor zelfs de kleinste gunst die hem wordt betoond. De gelovige wordt herhaaldelijk verteld dat God de ondankbare niet bemint, bijvoorbeeld:

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا
يَرْضَهُ لَكُمْ ۖ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

Indien u ondankbaar bent, Allah is voorzeker Zichzelf Genoeg en van u onafhankelijk, en Hij houdt niet van ondankbaarheid onder Zijn dienaren. Maar als u dankbaar bent, zal Hij dit in u beminnen. Niemand zal de last van een ander dragen. Dan is uw terugkeer tot uw Heer; en Hij zal u inlichten over hetgeen u placht te doen. Voorzeker, Hij is goed op de hoogte van wat in uw gedachten omgaat.⁴

Als hij het belang van een dankbare geaardheid verder benadrukt, herinnert de Heilige Stichter van de Islam^{sa} de gelovigen aan het volgende:

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ

Iemand die menselijke wezens niet dankbaar is, is ook God niet dankbaar.⁵

Dit houdt in dat de dankbaarheid van iedereen die medemensen ondankbaar is, zelfs als hij God dankbaar zou zijn, niet door God zal worden aangenomen. Fatsoenlijkheid, beleefdheid en dankbaarheid worden dus door de Boodschap van de Heilige Koran niet ontmoedigd zoals dit wordt genoemd in het eerdere vers⁶. Het is slechts een stille boodschap voor de ontvanger van gunsten dat hij zich niet gees-

telijk bezwaard moet voelen en dat zijn waardigheid onaangetast moet blijven. De gevolgtrekking zou zijn dat het tot uitdrukking brengen van dankbaarheid niet tegen de waardigheid van de mens is: integendeel, het verhoogt deze waardigheid.

Als we ons tot de gever wenden, prent de Islam ons een volledig verschillende houding in. Het wordt tegen de waardigheid en bescheidenheid geacht om dankbaarheid te aanvaarden alsof men deze heeft verdiend. Men bemerkt dat deze tendens overal in de wereld deel uitmaakt van beschaafd gedrag, maar er is één fundamenteel verschil tussen deze universele gemanierdheid en de islamitische leer van een nobel gedrag. Islam onderwijst de gever de mensheid voor een hogere en nobeler doel te dienen dan louter de bevrediging van een natuurlijke aandrang of het verdienen van een goede reputatie door het verrichten van weldadigheid. Islam herinnert de mens er herhaaldelijk aan om voor de zaak van God daden van goedheid te verrichten, en alleen om Zijn welbehagen te winnen en Zijn gunsten te verdienen.

Hieruit wordt duidelijk dat als een ware Moslim iets geeft aan iemand die in nood verkeert, hij dit niet doet voor zijn eigen zaak of voor die van iemand anders, maar alleen voor de zaak van het welbehagen van Zijn Schepper, Die hem vanaf het begin alles wat hij bezit heeft geschonken.

In het licht van dit principe is wat hij ook besteedt aan anderen als een uitdrukking van dankbaarheid aan zijn Heer en niet als enige gunst aan iemand. Deze verheven houding vindt haar wortels in een van de vroegste verzen van de Heilige Koran, dat de gelovigen aan het volgende herinnert:

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٠١﴾

*Van wat Wij hun hebben verstrekt, besteden zij een deel voor
Onze zaak.⁷*

Het is daarom niet uit louter hoffelijkheid dat een ware gelovige dankbaarheid verwerpt, maar hij gelooft oprecht dat als een ontvanger van zijn gunsten aan iemand iets verschuldigd is, het alleen aan God is en niet aan hem. Ware gelovigen die de betekenis van het geloof werkelijk begrijpen, voelen zich buitengewoon in verlegenheid gebracht als hun gunsten met dank worden geretourneerd. De Heilige Koran verklaart:

وَيُطْعَمُونَ الظَّعَامَ عَلَى حَبِّهِمْ مُسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ۖ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لُؤْجُهُ
اللَّهُ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ۝

*Zij voeden, uit liefde voor Hem, de arme, de wees, de gevangene,
zelfs als zij zelf behoeftig zijn, en zeggen: "Wij voeden u slechts ter
wille van Allah's welbehagen. Wij verlangen geen beloning noch
dank van u."⁸*

Het alleen voeden van mensen is niet genoeg: u moet hen voeden als uzelf de betekenis van honger en lijden kent, en u in hun lijden deelt, terwijl u in ruil geen beloning of dank verwacht.

De schoonheid van dit vers is verbijsterend. Als de gelovigen werd geleerd om een oppervlakkige en neerbuigende houding te tonen door eenvoudigweg te weigeren dankbaarheid te aanvaarden en zich voor te doen als nederige mensen, was er alle gevaar dat dit huichelarij zou bevorderen. Als wij "nee, dank u" zeggen, zijn wij ons feitelijk bewust van het feit dat ons beeld door dit te doen in de ogen van hem die wordt begunstigd, verder wordt versterkt.

De islamitische leer is nog veel verhevener. De weldoener wordt eraan herinnerd dat hij zijn goederen niet twee keer aan verschillende

partijen kan verkopen. Een daad van goedheid kan of worden verricht om het welbehagen van God te winnen, of om de openbare gunst te winnen. Volgens dit vers kan men niet beide bedoelingen er gelijktijdig op nahouden.

Wanneer de gelouterde gelovige dienaar van God de behoeftigen vertelt dat het werkelijk zijn bedoeling was om God te behagen, herinnert het hem er tegelijkertijd aan dat God zijn werkelijke Weldoener is. Welk minderwaardigheidscomplex dus ook moge zijn ontstaan, dit wordt teniet gedaan.

Geen menselijke beloning voor gunsten

In Islam moet hoffelijkheid voor anderen niet een oppervlakkige gewoonte zijn die is aangeleerd door de waarden van de beschaving, maar moet diep geworteld zijn in het geloof in God. Alle aalmoezen die aan de behoeftigen worden gegeven, moeten worden gegeven zonder enige verdere beweegreden om van de ontvanger enige tegenprestatie te ontvangen.

وَلَا تَمُنُّنَ تَسْكُثُرُ ۝

*Bewijs geen gunsten terwijl u tracht om meer terug te ontvangen.*⁹

Wanneer iemand eenmaal een gunst wordt betoond, verlangt de Islam van hem dat hij dit vergeet alsof er niets is gebeurd. Het juichen over zijn daad van goedheid en het blijven hameren op zijn gunsten wordt verklaard gelijk te staan met zelfmoord en zelfvernietiging van de daad van goedheid zelf. Integendeel zal de ware gelovige zich gedragen zoals

is beschreven in de volgende verzen die het juiste gedrag uitvoerig vergelijken met het onjuiste gedrag:

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَائِلٍ فِي كُلِّ
سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ ۗ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾ الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَتًّا وَلَا أَدَىٰ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣١﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ
وَمُعْظَرَةٌ حَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ ۗ وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بَالِغًا وَلَا ذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ ثَرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۚ لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

Het geval van hen die hun rijkdommen besteden voor de zaak van Allah is als dat van een graankorrel die zeven aren voortbrengt, met in iedere aar honderd korrels. En Allah vermenigvuldigt dit zelfs verder voor wie Hem behaagt. Allah is Milddadig, Alwetend. Zij die hun rijkdommen besteden voor de zaak van Allah en dan dat wat zij hebben besteed niet doen volgen door beschimping of krenking, hebben hun beloning bij hun Heer. En zij zullen geen vrees hebben, noch zullen zij treuren. Een vriendelijk woord en vergiffenis zijn beter dan liefdadigheid gevolgd door krenking. En Allah is Zichzelf genoeg, Verdraagzaam. O gij die gelooft, maakt uw aalmoezen niet nutteloos door de ontvanger aan uw gunsten te herinneren of door hem enig ongemak te bezorgen in ruil voor wat u voor hem heeft gedaan. Als zodanig zal zijn geval zijn als dat van hem die zijn rijkdommen besteedt om door de mensen te worden gezien, en die niet in Allah en de Laatste Dag gelooft. Zijn voorbeeld is als dat van een gladde rots die met aarde is bedekt en waarop een

*stortregen valt die haar schoonwast en haar kaal, glad en hard achterlaat. Zulke mensen zullen in geen enkel opzicht verzekerd zijn van hetgeen zij verdienen. En Allah leidt het ongelovige volk niet.*¹⁰

Eveneens:

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْهُ ۖ

*Berisp hem niet die uw hulp zoekt.*¹¹

Bedelen

Zelfs bedelaars moeten met respect worden behandeld. Spreek niet ruw tot een bedelaar. Hoewel bedelen wordt ontmoedigd, wordt het recht om te bedelen, als dit uit droeve noodzaak geschiedt, gegarandeerd. Niet alleen dat, het is niemand toegestaan het zelfrespect van hen die worden gedwongen om te bedelen, te kwetsen.

In de vroegere Islam had de samenleving als geheel, ondanks het feit dat het zelfrespect van zelfs de bedelaar ten volle werd beschermd, heel goed begrepen dat niet bedelen zeker beter was dan bedelen. Eens legde de Heilige Stichter van de Islam^{sa} de nadruk op deze vergelijking door te verklaren:

الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى

De hand van de gever is beter dan die van de ontvanger.¹²

Als gevolg hiervan verkoos een aanzienlijk aantal Moslims het liever in armoede te sterven dan te bedelen om te overleven. Om in hun be-

hoeften te voorzien, herinnert de Heilige Koran de samenleving als geheel eraan dat er onder u mensen zijn die zich inspinnen op het pad van Allah en die wat hun armoede betreft geen uitweg hebben.

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ
يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ
الْحَقَاقًا وَمَا تَسْأَلُوهُمْ مِنْ حَيْثُ قَرَأَ اللَّهُ بِهِ عَلَيْهِمْ ۝

Deze aalmoezen zijn voor de armen die gebonden zijn voor de zaak van Allah en die niet in staat zijn om in het land rond te trekken. De onwetende beschouwt hen vrij van behoeften te zijn, louter omdat zij het bedelen nalaten. Gij zult hen aan hun voorkomen kennen. Zij bedelen niet opdringerig onder de mensen. En wat gij ook van uw rijkdommen aan zulke mensen besteedt, Allah weet het goed.¹³

Dit principe wordt erg duidelijk in het volgende vers:

مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ لَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ
الرَّسُولُ فَخُذُوهُ ۚ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

Wat Allah ook als buit van het volk van de steden heeft gegeven aan Zijn Boodschapper, is voor Allah en voor de Boodschapper en de nauwe verwanten en de wezen en de behoeftigen en de reiziger, opdat het niet slechts moge circuleren onder diegenen van u die rijk zijn. En wat de Boodschapper u ook geeft, neem het aan, en wat hij u ook verbiedt, onthoudt u zich daarvan. En vrees Allah; waarlijk, Allah is streng in vergelding.¹⁴

De Heilige Profeet^{sa} van de Islam noemt dit principe ook in een traditie die gedeeltelijk als volgt is overgebracht:

عَنْ حَكِيمِ بْنِ حَزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
 أَلَيْدُ الْعَالِيَا خَيْرٌ مِنَ أَلَيْدِ السُّفْلَى، وَأَبْدَأُ بِمَنْ نَعُولُ وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ
 غِنَى - وَمَنْ يَسْتَغْفِرْ يُغْفِرِ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ -

Narrates Ḥakīm Ibn Ḥizām^{ra} verhaalt: de Heilige Profeet^{sa} zei: ‘de bovenste hand is beter dan de onderste hand (d.w.z. hij die uit liefdadigheid geeft, is beter dan hij die liefdadigheid ontvangt). Men moet beginnen eerst te geven aan hen die van de gever afhankelijk zijn. Het beste voorwerp van liefdadigheid is dat wat wordt gegeven door iemand die rijk is (van de rijkdommen die zijn overgebleven na zijn onkosten). Allah zal geven aan hem die zich onthoudt van het vragen van enige financiële hulp aan anderen, en zal hem behoeden voor het vragen aan anderen. Allah zal hem zelfvoorzienend maken.’¹⁵

U heeft de bovenste hand in dienstverlening, d.w.z. in het geven van aalmoezen en in het dienen van anderen, en u moet niet de ontvangende partij zijn van aalmoezen en gunsten.

Wat kan men uit liefdadigheid geven?

Afgezien van de wijze waarop u geeft, is wat u geeft ook belangrijk. Als u iets geeft waarvoor u zichzelf zou schamen als u dit van iemand anders zou ontvangen, zal dit volgens de Heilige Koran niet vallen onder de definitie van aalmoezen. Dit is meer als iets in de vuilnisbak gooien.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مَنْ طَلَبَتْ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَيْثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِهِ إِلَّا أَنْ تُنْمِصُوا
فِيهِ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَنِّي حَمِيدٌ ۝

*O, gij die gelooft, geeft van de goede dingen weg, die gij hebt verdiend en van hetgeen Wij voor u uit de aarde voortbrengen en kies hieruit niet voor liefdadigheid hetgeen van geen waarde is, wat gij zelf niet zoudt nemen zonder buitengewone verlegenheid en een gevoel van schaamte. En weet dat Allah Zichzelf-Genoeg, de hoogste lof waardig is.*¹⁶

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ

*Het vlees van de offerdieren bereikt Allah niet, noch hun bloed, doch uw godsvrucht bereikt Hem.*¹⁷

Openlijk en in het verborgene geven

De Islam laat beide opties open: openlijk uitgeven of in het geheim.
De Heilige Koran leert:

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ ۝ إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَيَعْلَمَهَا ۚ وَلِنْ تُخْفَوْهَا وَتُؤْتَوْهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئِكُمْ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

*Wat u ook besteedt voor de zaak van Allah of toezegt als een gift, voorzeker, Allah weet dit goed; en de overtreders zullen geen helpers hebben. Als gij openlijk aalmoezen geeft, is dit inderdaad goed, maar als gij deze in het verborgene aan de armen geeft, is het zelfs beter voor uzelf. Hij zal daardoor vele van uw kwalen wegnemen. En Allah weet wat gij doet.*¹⁸

Sociale verantwoordelijkheden

In de Islam wordt het van wezenlijk belang geacht dat zij die gezag bekleden gevoelig moeten zijn voor de zaak van het volk en wel in die mate dat er geen noodzaak is tot het vormen van pressiegroepen.

Volgens de Heilige Koran wordt de bestuurder herhaaldelijk aansprakelijk gehouden en is verantwoording verschuldigd aan God voor de stand van zaken van hen die onder hem staan en die aan hem zijn toevertrouwd. In een van de tradities van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} lezen we:

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Ieder van u is als een herder aan wie de schapen toebehoren. De verantwoordelijkheid van het hoeden van de schapen is aan hem toevertrouwd. U zult verantwoordelijk worden gehouden.¹⁹

Deze traditie noemt de verschillende relaties in welke men de leiding over andere menselijke wezens kan hebben, bijvoorbeeld meester over dienaar; de vrouw die de vrouw des huizes is en de vader als hoofd van het gezin, die beiden verantwoordelijk zijn voor het gehele gezin; en de werkgever die verantwoordelijk is voor de werknemers onder hem, enzovoort, en iedere keer herhaalde de Heilige Profeet^{sa}: *Onthoud u bent aansprakelijk en verantwoording verschuldigd.*

Een voorbeeld uit de vroege Islam

Eens passeerde Umar^{ra}, de tweede Kalief in de Islam, 's nachts een straat in een buitenwijk van Medina. Het was zijn gewoonte om in-

cognito door de straten te lopen om uit de eerste hand voor zichzelf te zien hoe de mensen onder zijn gezag eraan toe waren. Hij hoorde uit een huis het geschreeuw van kinderen die enige pijn leken te hebben. Zijn navraag bracht aan het licht dat er ongeveer drie kinderen rond een vuur zaten waarop een ketel of een pot aan het koken was terwijl hun moeder bij hen zat. Hij informeerde wat gebeurd was. Zij zei: 'Mijn kinderen hadden honger. Ik heb niets om hen te voeden. Het is alleen om te vleien dat ik wat water en wat stenen in de ketel of in de pot heb gedaan om de indruk te creëren dat er voedsel wordt gekookt. Dat is wat u ziet.'

Met grote pijn en smart keerde Umar^{ra} onmiddellijk terug naar de zetel van zijn regering. Hij verschaftte zich wat meel, boter, vlees en dadels en deed dit in een zak. Hij vroeg een slaaf die dichtbij stond om hulp om de zak op zijn rug te tillen. De slaaf vroeg Umar^{ra} in verbazing waarom hij deze zelf wilde dragen en dat hij zou moeten worden toegestaan om de zak in plaats van Umar^{ra} te dragen. Umar^{ra} antwoordde: 'Ongetwijfeld kunt u dit gewicht vandaag voor mij dragen, maar wie zal mijn last dragen op de Dag des Oordeels?' Hij bedoelde dat de slaaf op de Dag des Oordeels niet namens Umar^{ra} verantwoordelijkheid zou kunnen dragen voor hoe hij zich kweet van zijn verantwoordelijkheden. Hij moest dit zelf doen. Het was ook een soort zelf opgelegde boetedoening omdat Umar^{ra} zich verantwoordelijk voelde voor de ellende van een hulpeloze arme vrouw en haar kinderen die hij zojuist had aanschouwd. Hij voelde feitelijk dat de gehele stad en haar aangelegenheden zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid was – een vertrouwen waarvan hij zich moest kwijten.

Het is voor het hoofd van iedere regering fysiek onmogelijk om na te streven wat Umar^{ra} deed, maar zowel naar geest als naar houding blijft Umar^{ra} een uitstekend model. Dit is de geest die door moderne

samenlevingen overal moet worden nagevolgd. Als de regeringen gevoelig worden voor de zaak en het lijden van de bevolking, dan zullen zelfs voordat de mensen uiting beginnen te geven aan hun pijn en hun gevoel van ontbering, degenen die gezag bekleden worden gedwongen om herstelmaatregelen te nemen, niet uit vrees voor de eisen, maar door de aansporende stem van hun eigen geweten.

Verlegde grenzen bij het besteden

De Heilige Koran verruimt de grenzen van wat moet worden besteed voor de zaak van Allah tot kolossale omvang. Een dikwijls herhaalde bewoording in de Heilige Koran, die men nauwelijks elders tegenkomt, luidt:

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝

*En de ware gelovigen besteden voor Onze zaak uit datgene wat Wij hun hebben geschonken.*²⁰

Dit bestrijkt alle vermogens, kwaliteiten en natuurlijk ook iedere soort van materieel bezit, menselijke relatie en banden. De bewoording bestrijkt ook zulke waarden als eer, vrede, comfort, enz.

Kortom, niets dat men kan bevatten gaat het domein van de Arabische uitdrukking *wa mimmā razaqnāhum* te buiten.

Nogmaals, het is treffend hoe het gebruik van het woord *min* (letterlijk iets van, daarvan) het advies toegankelijk maakt voor iedereen. Het betekent niet dat u alles of een vastgesteld deel daarvan dat Wij u hebben gegeven, moet besteden voor Onze zaak. Al hetgeen wordt vereist is dat u iets moet besteden uit hetgeen God u heeft

gegeven. De strekking van *iets* is zo variabel dat zelfs gewone zwakke mensen die niet de kracht vinden om aanzienlijke opofferingen te doen, tenminste kunnen deelnemen in de mate die zij zich kunnen veroorloven. Dit is de sfeer van sociale diensten die de Islam tracht te bevorderen. Zij behoort deels tot het sociale gedrag van de mens en deels betreft zij zijn economische activiteiten.

In een economie waarin de gehele samenleving is gericht op bezit en alleen is betrokken bij wat zij kan nemen, is het erg moeilijk en onpraktisch om een lijn te trekken tussen wat oneerlijk en wat eerlijk is. Zulk een samenleving zal naar alle waarschijnlijkheid het domein van de rechten van anderen betreden in plaats van binnen haar eigen grenzen te blijven.

Aan de andere kant zal een samenleving die er voortdurend aan wordt herinnerd en geoefend om anderen meer te geven dan hun toekomst het verst verwijderd blijven van het met voeten treden van de rechten van anderen. Het is moeilijk zich voor te stellen hoe in zo'n klimaat uitbuiting kan gedijen.

Dienstbaarheid aan anderen

Het principe van het islamitische concept van dienst wordt in een enkel vers zo mooi en veelomvattend beschreven. Het verklaart:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ط

O mensen van de Islam, gij zijt het beste volk dat voor het goede van de mensheid is verwekt omdat u bent verwekt om anderen te

*dienen. Gij gebiedt wat goed is, verbiedt wat kwaad is en gelooft in Allah.*²¹

U zult het beste blijven zolang u dienstgericht bent. Als u er niet in slaagt anderen te dienen, dan zult u niet langer het recht hebben om u te beroemen op de superioriteit van de Islam en de Moslim Umma (gemeenschap).

Verbod te drinken en te gokken

Als men over verslaving spreekt, denkt men in het algemeen aan drugs. Er is nog een betekenis van verslaving in ruimere zin die zelden wordt geassocieerd met het woord verslaving. Ik verwijs naar de aandacht van de samenleving voor zekere manieren van genoeg, namelijk drinken en gokken, welke geen van beide veel goeds voorspellen voor de vrede en het goede van de samenleving.

Gokken is in bijna alle geavanceerde landen van de wereld geïnstitutionaliseerd. Maar zelfs in sommige derdewereldlanden waar het niet op zo'n grote schaal is geïnstitutionaliseerd, wordt gokken aangetroffen op bijna ieder niveau als een individuele bezigheid op kleine schaal. Drinken is de tweede verslaving waaraan samenlevingen in de wereld ten prooi zijn gevallen.

De Heilige Koran verbiedt zowel gokken als drinken:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجَسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ① إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ② قَهْلَ أَنْتُمْ مُنْتَهُوْنَ ③

*O gij die gelooft, wijn en het hazardspel en afgoden en toverpijlen zijn niet anders dan gruwelen door satan gewrocht. Vermijdt dus elk ervan, opdat gij voorspoedig moogt zijn. Satan wenst slechts door middel van wijn en hazardspel vijandschap en haat onder u te zaaien en u af te houden van het gedenken van Allah en van het gebed. Maar zult gij worden weerhouden?*²²

De Heilige Profeet, mogen vrede en zegeningen van Allah met hem zijn, verklaarde drinken als:

أُمُّ الْخَبَائِثِ

Moeder van alle kwaad.

De twee verslavingen zijn zo wijd verspreid en universeel van aard dat het moeilijk is een scheidslijn te trekken. Politiek kunnen dan oost en west nooit samengaan, maar misschien hebben in een steeds grotere geneigdheid tot gokken en drinken Oost en West en Noord en Zuid elkaar al ontmoet.

Zowel drinken als gokken zijn sociaal-economische kwalen. Het bedrag dat in één dag in Groot-Brittannië wordt besteed aan drinken, is genoeg om de door honger getroffen menigten van Afrika en andere continenten vele weken te voeden. Toch wordt in de meeste door armoede getroffen landen van Afrika en andere continenten drinken niet beschouwd als een luxe die mensen zich niet kunnen veroorloven. Hoewel zij er niet in zijn geslaagd om te voorzien in de basisbehoeften van het leven en in het onderwijs aan hun kinderen, zijn er miljoenen Afrikanen die toch toegang hebben tot de consumptie van alcohol. In het armere zuiden van India waar in de fabriek gemaakte wijn niet voor allen beschikbaar is, dient thuisgemaakte palmwijn als vervang-

ing. Echter, armoede weerhoudt de verspreiding van de *moeder van alle kwad* tot enige mate. Als het inkomen per hoofd stijgt, stijgen ook de uitgaven voor drank. Totdat iemand alcoholist wordt, schijnt niemand zich hierover erg te bekommeren.

Men kan zich afvragen waarom drinken en gokken moeten worden behandeld als problemen van de hedendaagse wereld terwijl zij feitelijk zo oud zijn als de verslagen van de menselijke geschiedenis teruggaan. Wijn en gokken zijn inderdaad aangetroffen in ieder eeuw en in ieder werelddeel. Toch kunnen ze door hun werkelijke aard tijdloos te zijn, worden beschouwd als problemen van alle tijden.

In de economie is gokken verwerpelijker dan drinken. Bij gokken gaat geld van hand naar hand zonder het wiel van de economie te draaien precies zoals geld wordt geruild voor geld zonder een onderliggende ruil van goederen op de geldmarkten. Bij gokken gaat geld van hand naar hand zonder deelname aan het proces van economische ontwikkeling en de productie van kapitaal. Hoewel enig economisch doel wordt gediend op de geldmarkten, wordt bij gokken bijna geen doel gediend. In een omgeving van vrije handel en industrie wisselt geld niet van eigenaar zonder de economie te helpen in materiele vorm. In zaken en handel is de uitwisseling van waarde meestal nuttig voor alle betrokkenen. Het is ondenkbaar dat de meerderheid van de handelaren in de meeste gevallen verliezen lijden, terwijl als regel bij het gokken een grote meerderheid van de deelnemers meestal verliezen lijdt. Zo gaan bijvoorbeeld weinig casino's failliet. Voor de winst van enkelen moeten honderdduizenden mensen lijden. De enige waarde die zij ontvangen in ruil voor het geld dat zij verliezen, is de opwinding en de sensatie van spanning totdat het besef dat zij hun deel hebben verloren, tenslotte bij hen postvat. Hierna beginnen zij weer met wedden met een geringe kans om hun verliezen goed te maken, totdat

de spanning en de druk ver uitstijgt boven het plezier van opwinding die zij behalen uit de transactie. De smart en de ergernis blijven niet langer een privé aangelegenheid voor een individu, maar beginnen hun tol te eisen in de gezinsrelaties. In de armere geledingen van de samenleving moeten de dagelijkse behoeften van de gezinsleden worden opgeofferd op het altaar van het gokken. De Heilige Koran verbiedt drinken en gokken, maar erkent dat hieraan natuurlijk enig gedeeltelijk voordeel kan worden ontleend, maar dat zeer zeker het nadeel ervan veel zwaarder weegt dan het voordeel ervan:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ۖ وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلِ الْعَفْوَ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٣٥﴾

*Zij vragen u omtrent wijn en kansspel. Zeg hun: In beide is groot nadeel en ook enig voordeel voor de mensen, maar het nadeel ervan is groter dan het voordeel ervan. En zij vragen u ook wat zij moeten besteden. Zeg hun: Wat gij ook kunt missen. Zo maakt Allah u Zijn geboden duidelijk, opdat gij moogt nadenken.*²³

Men kan beweren dat het behalen van genoegten uit het geld dat men verdient niemand anders iets aangaat; laat iedereen zich vermaken zoals hij wenst. De maatschappij heeft geen recht om in de persoonlijke vrijheid tussenbeide te komen in de zin dat men moet worden verteld waar men zijn inkomsten moet besteden.

Maar men moet in gedachte houden dat de meeste religieuze leerstellingen de vorm hebben van aanmaningen en waarschuwingen. Dwangmaatregelen hebben hier op aarde geen rol te spelen in de leerstellingen van een godsdienst, tenzij het bepaalde misdaden tegen anderen worden begaan – misdaden die zelfs vanuit een niet-religieus

standpunt herkenbaar zijn. Moord, diefstal, fraude, corruptie en het met voet treden van rechten vallen in deze categorie. Maar er zijn nog andere maatschappelijke misdaden die volgens de religies giftig zijn voor de samenleving als geheel. Toch wordt de straf voor zulke misdaden niet individueel toegediend; de maatschappij als geheel lijdt schade. Het zijn de bredere sociale wetten die het oordeel uitspreken.

Het duurt niet erg lang voordat het zich overgeven aan drank en gokken buitensporige vormen aanneemt voor de samenleving als geheel. Maar dat is geen verrassing.

Bovendien worden dergelijke samenlevingen altijd gaandeweg duurder om ze te onderhouden. Een vrij groot deel van de nationale rijkdom wordt weggespoeld. In deze sfeer groeit de frustratie. Misdaad gaat hand in hand met zowel sterke drank als gokken. Ellende en tragedie in vele huizen waar de vrede van het gezinsleven wordt ondermijnd, is het steeds groter wordende bijproduct van drinken en gokken. Menig gebroken huis en gebroken huwelijk zijn het rechtstreekse gevolg ervan.

Alcoholisme heeft ernstige economische en sociale gevolgen zoals gemeld in de *Scientific American*. Afgezien van huiselijk geweld, is er kindermisbruik, incest en verkrachting als gevolg van het wegvallen van verboden onder de invloed van alcohol en het fatale alcoholisch syndroom.

Statistiek sterftcijfers:

- ❖ 10 jaar kortere levensverwachting bij alcoholisme.
- ❖ Twee keer de gebruikelijke sterftcijfers bij mannen, drie keer de gebruikelijke cijfers bij vrouwen.
- ❖ Zes keer de gebruikelijke zelfmoordcijfers bij alcoholisten.

- ❖ Alcohol is een belangrijke factor in de vier voornaamste doodsoorzaken bij mannen tussen 25 en 44 jaar: ongevallen (50 procent), doodslag (60 procent), zelfmoord, alcoholische levercirrose.

Economische tol per jaar:

- ❖ Verloren productie: \$ 14.9 miljard
- ❖ Gezondheidskosten: \$ 8.3 miljard
- ❖ Verliezen door ongevallen: \$ 4.7 miljard
- ❖ Verliezen door brand: \$ 0.3 miljard
- ❖ Kosten van gewelddadige misdaad: \$ 1.5 miljard
- ❖ Kosten antwoord van de samenleving op het bovengenoemde : \$ 1.9 miljard
- ❖ Totale kosten van alcoholmisbruik: \$ 31.6 miljard

Drinken, gokken, muziek, dansen en andere vormen van plezier worden door de meeste samenlevingen in de wereld op grote schaal beschouwd als onschuldige bezigheden. Ze worden voorgesteld als essentiële delen van verschillende culturen. Hoewel de vorm van uitdrukking van samenleving tot samenleving verandert, blijven de basiskenmerken dezelfde. Uitgezonderd beeldhouwen, schilderen, enz. blijven de meeste van de bezigheden die eerder zijn genoemd, niet langer de onschuldige kenmerken van cultuur, maar worden de harde toezichthouders die soms de ruggengraat van de samenleving overbelasten en breken. De samenleving is niet langer de meester van haar stromingen. Drinken, gokken, muziek, dansen, enz. beginnen onveranderlijk de toenemende aandacht te trekken van de samenleving. De snelheid

waarmee zij de jeugd veroveren, zal niet heel lang duren om een stormloop te worden.

Als we naar zulke samenlevingen zien, kan men gaan geloven dat het zoeken naar ijdele genoegens en een totale onderwerping aan zinnelijke genoegens in feite het werkelijke doel is van de schepping van de mens.

Dit is niet zo volgens de Islam.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْأَبْصَارِ ۚ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُوهِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا ۖ سُبْحَنَكَ فَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ﴿٣١﴾

*Er zijn voorzeker in de schepping der hemelen en der aarde en in de wisseling van de dag en nacht tekenen en voor mensen van begrip. Zij die staande, zittende en op hun zijden liggende Allah gedenken, en nadenken over de schepping der hemelen en der aarde, zeggen: Onze Heer, Gij hebt dit niet tevergeefs geschapen. Neen, Heilig zijt Gij. Red ons dan van de straf van het vuur.*²⁴

Dit is de verklaring die door de Heilige Koran wordt toegeschreven aan de wijze dienaren van Allah die na het overpeinzen van het raadsel van de schepping en het leven, spontaan uitroepen dat wat ook het doel is van de schepping, het niet ijdelheid is..

Deze verzen van de Heilige Koran herinneren ons aan de grote uitdrukking van vreugde door Archimedes toen hij riep *Eureka!*

Er zijn dus twee volledig verschillende klimaten. Volgens de Heilige Koran is de mens geschapen om het nobele doel van het volgen van het pad dat leidt tot zijn Schepper te bereiken. In deze ruimere betekenis van aanbidding verklaart de Heilige Koran:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٠﴾

*Ik heb de djinn en de mensen slechts geschapen om Mij te aanbidden.*²⁵

Als men iedere vorm van het zoeken naar genoegten onderzoekt, zal men niet veel fouten vinden om hun algehele verbod te rechtvaardigen. In het bijzonder in de vrije samenlevingen van de wereld is het erg moeilijk voor de mensen om te begrijpen waarom de Islam zo puriteins is, tegen droogheid aan. Islam is in het geheel niet droog of saai, hoewel dit vanaf een afstand zo kan lijken. Allereerst leren zij die een smaak voor goedheid verwerven, subliem genoegten te ontleen aan een daad die voor de buitenstaander nogal kleurloos lijkt. Ten tweede stijgen de meer gelukkigen onder hen die de ware liefde van God ervaren naar een toestand van verhevenheid van waaruit wereldse genoegens te bescheiden, laag, zonder zin en vergankelijk zijn. Ten derde zal in zijn veel bredere toepassing een maatschappij die zich niet overgeeft aan het najagen van genoegten aan het einde van de dag niet met lege handen staan. In de slotanalyse blijkt het alleen te gaan om een uitwisseling van waarde - opwinding, vrolijkheid, intense sensuele ervaringen en explosieve geestvervoering worden geruild voor vrede, rust, evenwicht, een toenemend gevoel van veiligheid, edelheid en tevredenheid die als een beloning op zich de edelste van alle beloningen is.

Wanneer de twee sociale sferen en klimaten als geheel worden vergeleken, is het in het geheel niet moeilijk te begrijpen dat de boom van Gods liefde en toewijding aan Hem zelden wortel kan schieten in het materialistische klimaat van een samenleving die van plezier houdt. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar uitzonderingen vormen niet de regel. De twee klimaten zijn zeer verschillend.

Referenties

1. Verschillende *Aḥādīth*
2. Hoofdstuk 3: *Āl- Imrān*: 135
3. Hoofdstuk 51: *Al-Dhāriyāt*: 20
4. Hoofdstuk 39: *Al-Zumar*: 8
5. *Tirmidhī, Kitābul Birri Was Ṣilati ‘An Rasulillahi, Bābu Mā Jā’a Fishshukri Liman Aḥsana Ilaika*
6. Hoofdstuk 39: *Al-Zumar*: 8
7. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 4
8. Hoofdstuk 76: *Al-Dahr*: 9–10
9. Hoofdstuk 74: *Al-Muddaththir*: 7
10. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 262–265
11. Hoofdstuk 93: *Al-Duḥā*: 11
12. *Bukhārī, Kitābuz Zakāt, Bābun La Ṣadaqata illa ‘An Ṣabri Ghinan*
13. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 274
14. Hoofdstuk 59: *Al-Ḥashr*: 8
15. *Bukhārī, Kitābuz Zakāt, Bābun La Ṣadaqata illa ‘An Ṣabri Ghinan*
16. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 268
17. Hoofdstuk 22: *Al-Ḥajj*: 38
18. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 271–272
19. *Bukhārī, Kitābun Nikāḥ, Bābun Al-Mar’atu Rā’iyatun fī Baiti Zaujiha*
20. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 4
21. Hoofdstuk 3: *Āl- Imrān*: 111

-
22. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 91–92
 23. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 220
 24. Hoofdstuk 3: *Āl- Imrān*: 191–192
 25. Hoofdstuk 51: *Al-Dhāriyāt*: 57

Allah schaft de rente af en doet de weldadigheid toenemen. En Allah heeft niet lief alle ondankbaren en zondaren.

—De Heilige Koran, 2:277

Neen, maar gij eert de wees niet. En gij spoort elkander niet aan de armen te voeden. En gij verslindt het erfdeel van de andere mensen in zijn geheel. En gij houdt in buitensporige mate van rijkdom.

—De Heilige Koran, 89:18–21

Economische Vrede

Economische filosofieën van kapitalisme, communisme en Islam

De islamitische economische orde behoort noch tot het kapitalisme noch tot het wetenschappelijk socialisme. De economische filosofie van de Islam is wetenschappelijk zonder mechanisch te zijn. Zij staat particulier bezit en particulier initiatief toe, maar bevordert niet hebzucht en het ophopen van rijkdom in een paar handen waardoor een groot deel van de samenleving tot behoeftigen, lijfeigenen en slaven van een wreed en meedogenloos systeem van exploitatie wordt.

Er zijn drie fundamentele verschillen in de economische filosofieën van kapitalisme, communisme en Islam.

Kapitalisme

In het kapitalisme wordt kapitaal beloond met rente. Het wordt in principe intrinsiek aanvaard dat kapitaal het recht heeft om te groeien.

Rente is de centrale motiverende kracht voor het vergaren van kapitaal dat dan wordt aangewend als energie om de assemblagelijijn van de productie aan te zetten en gaande te houden. In het kort: rente fungeert als een prikkel om kapitaal in circulatie te houden.

Wetenschappelijk Socialisme

Hoewel er in het wetenschappelijk socialisme geen prikkel is van rente om kapitaal rond te pompen en om kapitaal te hergebruiken, monopoliseert de staat kapitaal. Er is dus geen behoefte aan motivatie.

In het vrije particuliere ondernemen is het gevoel van persoonlijk eigendom, of men nu rente betaalt of niet moet betalen, voldoende om een aandrang te creëren dat zijn kapitaal in het snelst mogelijke tempo moet groeien. Als men rente over geleend geld moet betalen, fungeert de rentevoet als een vast punt. Dit werkt als een raam waardoor men de vergelijkende groei of afname van kapitaal kan volgen. In het socialistische economische systeem echter is er noch deze aandrang omdat zij die kapitaal aanwenden dit niet bezitten, noch is er enig middel van vergelijking waardoor men kan beoordelen of de mate van groei economisch voldoende is of niet.

In de socialistische wetenschappelijke orde maakt het gedwongen bezit van het gehele kapitaal van de staat door de staat zelf het stelsel van rente volkomen irrelevant en zinloos. De moeilijkheid is dat als u niet onder enige druk staat om meer te verdienen dan de rente die u wellicht moet betalen, u alle prikkels en iedere besef van verantwoordelijkheid verliest.

Als het gehele kapitaal dat in een communistische staat in omloop is bijvoorbeeld kan worden getaxeerd vanuit het standpunt van hoe-

veel rente het zou kunnen verdienen als het op een bank was gezet, zou dat ons één kant van het beeld tonen. De tweede kant van het beeld zou men zich kunnen voorstellen door de economie te beoordelen op basis van verlies en winst. Natuurlijk zou dit veel complicaties met zich brengen zoals het schatten van lonen, enz., maar als financiële experts hierover nadenken, kunnen zulke obstakels worden overwonnen. Een vergelijking van deze twee zou zeer interessante mogelijkheden bieden.

Het is meer dan waarschijnlijk dat de werkelijk schuldigen voor de afname van de levensstandaard nauwkeurig op deze wijze zouden kunnen worden aangewezen. Zelfs zonder zulk een reusachtige inspanning is het voor iemand in het geheel niet moeilijk om de oorzaken van een dergelijke afname vast te stellen. Omdat de staat de kapitalist wordt, geloof ik dat hij is beroofd van een controlesysteem om te waarschuwen voor gebreken, verspilling en blunders met betrekking tot de wijze waarop hij het staatskapitaal behandelt omdat hij niet heeft te voldoen aan financiële verplichtingen en kapitaal kan aanwenden zonder verantwoordelijkheid te hoeven afleggen. Een dergelijke situatie is vol inherente gevaren. Een gebrek aan persoonlijke interesse en een waarschuwingssysteem voor de verlies en winst die voortvloeit uit het aanwenden van kapitaal heeft een verwoestende werking op de verhouding tussen input en output. De hoeveelheid verspilling blijft toenemen.

Nog eens, er wordt geen controle gedaan op het in vaste banen leiden van kapitaal. Er is bijvoorbeeld geen spiegel voor de socialistische regeringen om de werkelijke economische groei te beoordelen in vergelijking met de vrijemarkteconomieën van de buitenwereld. Een additioneel probleem is dat de communistische staten veel grotere uitgaven nodig hebben voor defensie en instellingen voor toezicht en

wetshandhaving in het binnenland. Terwijl andere zaken gelijk zijn, vereist dit een onevenredig niveau van uitgaven voor defensie en het handhaven van recht en orde. Deze en andere soortgelijke factoren eisen een zware tol van de economie. De uiteindelijke ineenstorting van de economie kan natuurlijk worden vertraagd, maar kan niet voorgoed worden afgewend.

Het islamitische begrip

Terwijl het communisme geen prikkel verschaft voor rechtstreekse toegewijde betrokkenheid in de productie van rijkdom, verschaft de Islam, ondanks het uitbannen van rente, deze prikkel wel. De Islam schaft het systeem van woeker en rente af zonder deel te hebben aan de specifieke problemen van de communistische wereld. In de afwezigheid van rente die kapitaal langs niet productieve kanalen sleept, controleer de Islam liggend kapitaal. Deze controle is een vorm van “belasting” die bekend is als “Zakat” welke niet wordt geheven op inkomen of winst, maar op het kapitaal zelf.

Het contrast is erg duidelijk. In kapitalistische samenlevingen wordt kapitaal uit hebzucht opeengehoopt in de handen van enkelen om kapitaal door de ophoping van rente te doen groeien en dit wordt weer hergebruikt in de economie met de vastgestelde taak een winst op te brengen die groter is dan de gangbare rentevoet zou kunnen bewerkstelligen. Als dit niet lukt, moet de economie in een recessie terechtkomen. In de Islam zal iedereen met een overschot aan spaargelden, uit vrees dat elk liggend kapitaal langzamerhand zal afnemen door het opleggen van Zakat, deze spaargelden moeten gebruiken om winst te behalen om het effect van Zakat te compenseren.

Volgens de Islam ligt het antwoord op de economische problemen in de wereld noch in het wetenschappelijk socialisme noch in kapitalisme. Het is onmogelijk om hier over dit onderwerp verder uit te weiden, maar we moeten een actuele zienswijze hebben van de economische onbalans die is gecreëerd door het kapitalisme om enkele lessen te trekken voor de toekomst.

Vier karakteristieken van een kapitalistische samenleving

De wegwijzers voor het vaststellen dat zulk een onbalans is ontstaan in een samenleving worden duidelijk vermeld in de volgende verzen van de Heilige Koran:

كَأَلَبَلٍ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ۖ وَلَا تَحْضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۖ وَتَأْكُلُونَ
الْثَّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ۖ وَتُجْبَنُونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۖ

Neen, maar gij eert de wees niet. En gij spoort elkander niet aan de armen te voeden. En gij verslindt het erfdeel van de andere mensen in zijn geheel. En gij houdt in buitensporige mate van rijkdom.¹

In het kort zijn deze kenmerken:

1. Oneervolle behandeling van wezen.
2. Het voeden van de armen wordt niet bevorderd.
3. Het zich wederrechtelijk toeëigenen van de erfenis van anderen.
4. Het eindeloos opeenhopen van rijkdom.

Kapitalisme leidt uiteindelijk naar ondergang

Zonder de filosofie van het wetenschappelijk socialisme te onderschrijven, verwerpt de Islam enkele aspecten van het kapitalisme gezien het volgende:

اَلْهِكْمُ التَّكَاثُرُ ۝ حَتّٰى رَزَقْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝

Onderlinge wedijver in het zoeken naar wereldse vooruitgang leidt u af van God. Totdat gij de graven bereikt. Neen, gij zult weldra de waarheid te weten komen.²

De veranderende economische orde

Uitbuiting van armere burgers door op rente gebaseerd kapitalisme dat aan de wieg staat van socialistische opstand, lijkt te zijn verwezen naar de geschiedenis. Maar een diepere studie zal onthullen dat dit slechts een wijziging van uiterlijk is.

De wereld als geheel is al verdeeld in bezitters en niet-bezitters, voornamelijk dankzij de uitbuiting door de geavanceerde kapitalistische landen. Voeg nog toe aan deze situatie de gedenkwaaardige terugkeer naar het kapitalisme van het berouwvolle Oostblok. Men huivert bij de aanblik hoeveel bloed nog zal worden opgezogen van de al verzwakte en bloedarme naties van de derde wereld. Maar het lijkt erop dat de vampiers van het kapitalisme meer bloed moeten aanzuigen.

Het is duidelijk dat het tijdperk van confrontatie tussen de twee grootste elkaar bestrijdende economische filosofieën van het kapitalisme en het wetenschappelijk socialisme voorbij is. De economische

stelsels gebaseerd op Marxisme-Leninisme hebben zich teruggetrokken van het toneel van de menselijke aangelegenheden. Anderzijds schijnt de zogenoemde “vrije” economie van het Westen jubelend te zijn over haar ogenschijnlijke overwinning. Uitgezonderd China, worstelen de Oostbloklanden nog steeds om het lijden van de grote aantallen niet-bezitters in hun respectieve landen te verzachten volgend op hun nieuw gevonden vrijheid.

De economische kloof tussen Oost en West is niet zo groot als die tussen Noord en Zuid. De eerstewereldlanden van het Noorden zijn op een ander niveau gescheiden van de derdewereldlanden van Afrika en Zuid-Amerika. Hoewel uitgedrukt in economisch verschil de kloof tussen Noord- en Zuid-Amerika zeker pijnlijk is, benadert deze geenszins de kloof tussen Europa en Afrika. Afrika, zo dichtbij Europa, is uitgedrukt in economisch verschil, het verst afgezonderd van Europa.

Het gevoel van veiligheid dat eens werd genoten door de zwakkere landen in de wereld wegens de wedijver tussen de supermachten en enige kans van de armere naties om voordeel te behalen uit de dooi in de koude oorlog zal snel verdwijnen. Er zal een veel grotere en ernstiger concurrentie zijn tussen de VS, Rusland en de rest van Europa om de markten van de derdewereldlanden te winnen, te monopoliseren en zeker te stellen.

Japan zal niet langer de enige serieuze mededinger zijn van Amerika. Een nieuw Europa dat tevoorschijn komt uit de snelle groei van de Europese Gemeenschap en de aanstaande deelname van Oost-Europa aan een grotere gemeenschappelijke markt zal een veel geduchtere concurrentie voor Amerika vormen dan de wedijverende staten van Europa.

De miljoenenmenigten van Oost-Europa en Rusland zien uit naar en hebben dringend behoefte aan een verhoging van hun levensstandaard. Louter het herstel van een gesloten markt om tegemoet te komen aan deze grote opdracht die naar alle waarschijnlijkheid met het verstrijken van de tijd groter zal worden, zal niet voldoende zijn. Aan de droeve noodzaak van de externe markten om steun te geven aan de toenemende levensstandaard in Oost-Europa en Rusland kan worden voldaan door de EU, Amerika en Japan. Dit biedt weinig hoop voor de derdewereldlanden – inderdaad een somber beeld voor de Derde Wereld – en zeker voor de minder gelukkige mensen in Afrika.

De politici van de economisch en politiek geavanceerde naties van de wereld raken veel bezorgder door de kapitalistische economische revolutie die plaats heeft in het Verre Oosten – Japan, Zuid-Korea, Formosa, Hong Kong en Singapore. Het lijkt erop dat de afstand tussen het Verre Oosten en het Westen wordt overbrugd over de hoofden van veel minder fortuinlijke Aziatische landen – Indonesië, Maleisië, Cambodja, Thailand, Birma, Bangladesh, India, Sri Lanka en Pakistan.

Om de groeiende uitdaging van de reusachtige Japanse economie aan te gaan om zijn snel uitbreidende economie in toom te houden, is het ook mogelijk dat andere landen in het Verre Oosten niet langer begunstigen blijven van Amerikaanse know-how en Amerikaans kapitaal. Anderzijds is het ook mogelijk dat Amerika nog meer gaat leunen op zijn bondgenoten in het Verre Oosten om de nieuwe gecombineerde uitdagingen van Japan en een economisch veel groter en verenigd Europa aan te gaan. Dit voorspelt weinig goeds voor de toekomst van de mensheid en dit kan uiteindelijk de vooruitzichten

op vrede vernietigen op een volkomen ander vlak dan de ideologische wedijver tussen kapitalisme en communisme.

Het is te vroeg om te voorspellen hoe de veranderingen in Oost-Europa en Rusland het economisch evenwicht in de wereld kan beïnvloeden en of hun terugkeer naar het kapitalisme volledig of gedeeltelijk, of langzaam of snel zal zijn. Wat er ook gebeurt, een ding is zeker, namelijk dat deze veranderingen de economieën van de Derde Wereld nadelig zullen beïnvloeden. Zulk een stand van zaken kan niet voor onbepaalde tijd voortduren. De wereld stevent al af op een wereldomvattende catastrofe.

De Islam heeft een woord van advies voor de op dit ogenblik juichende kapitalistische landen die zijn gebouwd op een hol fundament van woeker en rente. Zij zullen uiteindelijk stellig ineensinken en uiteenvallen. De zogenoemde recente overwinning door het kapitalisme op het socialisme zal slechts een voorbijgaande vrede verschaffen. Kapitalistische filosofieën zullen zelf krachtige demonen doen ontstaan die snel, bij afwezigheid van concurrentie uit het socialisme, reusachtige afmetingen zullen aannemen. De vulkaan van het kapitalisme zal tenslotte met zulk een kracht uitbarsten dat de gehele wereld zal schudden, beven en stuiptrekken.

Het islamitische economische systeem

Evenals met het sociale systeem dat door de Islam wordt voorgestaan, begint het islamitisch economische systeem met het uitgangspunt dat al hetgeen er is in de hemelen en op aarde is geschapen door God, Die de mens verschillende voorzieningen in beheer heeft geschonken. Als beheerder zal de mens verantwoordelijk worden gehouden voor het

uitvoeren van dit beheer. Het bezit of de afwezigheid van rijkdom is een middel van beproeving zodat zij die hun verantwoordelijkheid in gedachte houden zowel in overvloed als in tegenspoed mogen worden onderscheiden van hen die hun toevlucht nemen tot ongevoeligheid en geringe aandacht voor het lijden van de rest van de mensheid.

De Heilige Koran herinnert ons herhaaldelijk:

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣﴾

*Aan Allah behoort het koninkrijk der hemelen en der aarde, en Allah heeft macht over alle dingen.*³

Dan leert hij dat als alles door God voor allen is geschapen, iets ervan onder de mensen moet worden gedeeld.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٤﴾

*Hebben zij een aandeel in het koninkrijk? Zouden zij dan de mensen niet zelfs zoveel geven als de kleine holte aan de achterkant van een dadelpit?*⁴

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادٍّ رِّزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۖ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٥﴾

*Allah heeft sommigen van u boven anderen bevoorrecht in wereldse gaven. Maar zij die meer bevoorrecht zijn, zullen geen deel van hun wereldse gaven teruggeven aan hun ondergeschikten, zodat zij er er gelijkelijk in zullen delen. Zullen zij dan de gunst van Allah ontkennen?*⁵

Het is de verantwoordelijkheid van de mens zich eerlijk en billijk te kwijten van dit vertrouwen:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

*Voorwaar, Allah gebiedt u het u toevertrouwde over te geven aan hen die er recht op hebben, en dat, wanneer gij tussen mensen richt, gij rechtvaardig handelt. Waarlijk, voortreffelijk is dat waarmee Allah u maant! Allah is Alhorend, Alziend.*⁶

Het feit dat materiële rijkdom een bron is van beproeving, wordt in de Heilige Koran als volgt uitgedrukt:

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٦٠﴾

*Voorwaar, uw rijkdom en uw kinderen zijn een beproeving, doch bij Allah is een onmetelijke beloning.*⁷

Een belangrijk begrip van bezit in de Islam is dat zekere hulpbronnen uit het individueel eigendom worden genomen en in de handen van de mensheid als geheel worden geplaatst. Aldus zijn minerale hulpbronnen en de voortbrengselen van de zee niet het exclusieve bezit van enig individu of enige groep mensen.

Zakat

Zakat is één van de vijf zuilen van de Islam – de andere zijn de bevestiging dat er geen God is dan Allah en dat Mohammed^{sa} Zijn Boodschapper is, de gebeden, het vasten gedurende de maand Ramadan en de bedevaart naar het Huis van Allah in Mekka. De Heilige Koran gebiedt bijvoorbeeld:

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

Houdt het gebed en betaalt de Zakaat en gehoorzaamt de Boodschapper opdat u barmhartigheid mag worden betoond.⁸

Het Arabische woord “Zakaat” betekent letterlijk iets zuiveren en in de context van een verplichte heffing zou het betekenen dat de rijkdom die overblijft na de aftrek van Zakaat voor de gelovigen zuiver en wettig is gemaakt.

De heffing is normaal 2,5% over beschikbare activa boven specifieke drempels, die voor meer dan één jaar in de handen zijn geweest van eigenaars. Hoewel veel is gezegd over het tarief of het percentage van deze “belasting”, vinden we in de Heilige Koran geen verwijzing naar een vast percentage. In dit opzicht ben ik zo vrij anders te denken over de dogmatische zienswijze van de middeleeuwse geleerden. Ik geloof dat de vraag betreffende de hoogte van het percentage flexibel blijft en moet worden vastgesteld volgens de toestand van de economie in een afzonderlijk land.

Omdat Zakat een specifieke heffing is die wordt geheven over kapitaal boven zekere drempels, kan dit alleen worden gebruikt voor zekere categorieën van uitgaven. Deze zijn uitgewerkt in het volgende vers van de Heilige Koran:

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَافَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ قَرِصَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

Aalmoezen zijn alleen voor de armen en de behoeftigen en voor degenen die werkzaam zijn voor het innen en voor het verdeling ervan, en voor degenen wier harten moeten worden verzoend, en voor het bevrijden van slaven, en voor degenen die met schuld

beladen zijn, en voor degenen die streven voor de zaak van Allah, en voor de reizigers. Dit is een gebod van Allah. Allah is Alwetend, Wijs.⁹

De staatskas is belast met de administratie van deze verordening. In de vroegere geschiedenis van de Islam waren Hazrat Abu Bakr^{ra} en Umar^{ra}, de eerste twee Kaliefen, vermaard om het persoonlijk zeker zekerstellen van de spoedig uitbetaling van aalmoezen in wat bekend werd als de eerste welvaartsstaat. Dit systeem heeft voor eeuwen met groot succes gewerkt gedurende de periode van de Abbasiden.

Zoals al eerder uiteengezet, wordt de motiverende kracht van rente vervangen door de drijvende kracht van de Zakat. Wanneer we dit systeem in werking onderzoeken, komen vele andere verschillen tussen de islamitische economische orde en andere economische stelsels aan het licht. De kenmerken van een volledig verschillende economie beginnen naar voren te treden.

Geen bedrag aan ongebruikt geld, ongeacht het feit of dit veel of weinig is, kan lang standhouden zonder dat het sneller aangroeit dan het tarief waarmee het wordt belast. Dit is precies hoe Zakat de economie in een werkelijk islamitische staat aanjaagt.

Stelt u zich een situatie voor in welke een persoon met een klein bedrag aan kapitaal niet in staat is om rechtstreeks te participeren in handel en er geen banken zijn om hem te crediteren voor rente op zijn deposito. Toch zijn er, als het deposito ervoor genoeg is om voor Zakat belastbaar te zijn, inkomstenontvangers die ieder jaar aan zijn deur kloppen voor een percentage van zijn kapitaal. Zakat overschrijdt niet een voorgeschreven drempel. Zulke personen hebben slechts twee keuzen: of hun geld persoonlijk op winstgevende wijze aan te wenden

of hun middelen bijeen te voegen om kleine of grote ondernemingen te vormen.

Dit zal joint ventures, vennootschappen, het vormen van kleine maatschappijen of openbare deelname aan grotere maatschappijen op een strikte basis van verlies en winst stimuleren. Zulke maatschappijen zullen niets verschuldigd zijn aan welke financiële instelling dan ook aan welke zij schulden met rente moeten terugbetalen. Als u, hypothetisch gezien, het lot van zulke maatschappijen vergelijkt met dat van hun tegenhangers in kapitalistische economieën, dan zullen zij zich geplaatst zien tegenover een volledig andere situatie gedurende perioden van beproeving en crisis. Als handel en industrie in een kapitalistische economie te maken krijgt met een recessie, kan een afname van de productie als gevolg van een afnemende vraag ze tot de rand van liquidatie brengen. De rente die zij moeten betalen om hun schulden te handhaven zal meedogenloos blijven oplopen totdat het voor deze maatschappijen niet langer mogelijk is zich staande te houden.

Als een economie aan de andere kant zich baseert op islamitische principes, zal een afname in de mogelijkheden tot zaken en handel, de handel en industrie alleen doen belanden in een toestand van winterslaap. Dit is hoe de natuur de overleving van de sterkste zeker stelt in een tijd van buitengewone spanningen en tegenslagen. Als de inbreng van energie afneemt, moet de productie worden verlaagd opdat niet de energie zal terugvallen beneden het kritieke niveau dat nodig is om te overleven. Omdat er geen meedogenloze druk is die schulden in een islamitisch financieel systeem uitoefenen, kan dit een veel grotere druk en uitdagingen weerstaan gedurende een recessie.

Verbod op rente

Het islamitische economische stelsel is gebaseerd op de volkomen afwezigheid van de factor rente. Toch is er geen historisch of gangbaar bewijs dat suggereert dat het inflatiespook als gevolg van de afwezigheid van rente amok maakte en de prijzen tot een onbeheersbaar niveau heeft opgedreven. In de huidige tijd hebben we een erg interessante mogelijkheid om met betrekking tot de invloed van rentetarieven of de afwezigheid ervan op inflatie, vergelijkingen te trekken.

De Chinese regering in het tijdperk van Mao Tse-tung heeft met de economie veel experimenten uitgevoerd. Sommige faalden, sommige gaven uitstekende resultaten. Maar gedurende het gehele bewind van Mao Tse-tung mocht rente geen rol spelen, noch in het binnenland noch internationaal. Toch was er gedurende deze periode geen opvallende toename van de inflatie. Toen uiteindelijk het totale productieniveau hoger werd, begonnen de prijzen een daling te noteren.

Hiermee vergeleken, behoorde het inflatiecijfer in de staat Israël – misschien wel 's werelds meest kapitalistische land – tot het snelst groeiende dat ergens in de wereld is genoteerd, behalve natuurlijk in Latijns Amerikaanse landen en het naoorlogse buitengewone verschijnsel van inflatie in Europa, in het bijzonder in Duitsland. Maar dit waren geen normale dagen. Terwijl andere zaken gelijk zijn, kan de rol in iedere economie niet anders worden beschreven dan inflatoir.

Hoge rentetarieven in Groot-Brittannië

Het huidige verhitte debat in Groot-Brittannië betreffende de voor- en nadelen van de hoge rentetarieven biedt een interessant voorbeeld

voor studie. Voor een lange tijd nu heeft de Conservatieve regering de rentetarieven zorgwekkend hoog gehouden met als enige bekend-gemaakte doel de particuliere consumptie te beteugelen en aldus de inflatie te onderdrukken. De economie piept en kreunt al onder de druk die dit beleid heeft veroorzaakt.

Uit deze studie kan menige les worden getrokken. Onder andere presenteert deze studie een gepast geval van zeer krachtige economische besluiten die worden genomen op basis van een theorie die op zichzelf betwistbaar is.

Het denkbeeld dat hoe meer het rentetarief wordt verhoogd, hoe meer de inflatie zal worden teruggebracht, lijkt de enige reden te zijn voor de rechtvaardiging van het zo lang handhaven van de rentetarieven op een onnatuurlijk hoog niveau.

In het geval van onze huidige studie van wat in Groot-Brittannië gebeurt, is het rentetarief nooit de werkelijk schuldige geweest in de neiging tot inflatie. Er moet wanbeheer zijn geweest op veel gebieden van de economie en er moet een onjuist economisch beleid zijn geweest over de hele linie dat heeft geresulteerd in het relatief hoge inflatiecijfer van de huidige tijd. Het verhogen van de rentetarieven heeft alleen gediend om de aandacht af te leiden van de grondoorzaken en te vestigen op een gemakkelijke zondebok. Deze strategie kan om te beginnen een mate van succes tonen in het bestrijden van inflatie, maar zij heeft al krachtige factoren in beweging gebracht die bijwerkingen zouden voortbrengen. Het land zou worden geduwd in de richting van een onhandelbare toestand van recessie en werkloosheid zou sterk stijgen.

Het is niet mogelijk te geloven dat advies van vooraanstaande economen, ervaren financiële planners, centrale bankiers en andere experts niet beschikbaar is voor de denktank van de Conservatieve

regering. Er moet een zekere reden zijn voor deze verlengde moedwillige vertraging in het verlagen van het hoge rentetarief onder het holle voorwendsel dat het essentieel is voor het overleven van de nationale economie om de inflatoire tendens de kop in te drukken met het presiësmiddel van hoge rentetarieven. Zou het mogelijk kunnen zijn dat de timing van lagere rentetarieven de huidige regering politiek gezien niet goed uitkomt? Als deze wordt uitgesteld tot dicht bij de volgende algemene verkiezingen, kan de onmiddellijke verlichting die door alle delen van de samenleving wordt gevoeld door de verlaging van de rentetarieven, misschien worden gekeerd in het politieke voordeel van de Conservatieven. Als dit te vroeg zou worden gedaan, zouden de bijwerkingen op welke ik eerder zinspeelde, zich beginnen te manifesteren en zou ieder voordeel van de tijdelijke verlichting die door de lagere rentetarieven tot stand werd gebracht, ongedaan worden gemaakt.

Sommige van de factoren die dit onwenselijke verschijnsel kunnen veroorzaken, zijn de volgende:

- 1) Het hoge rentetarief heeft niet alleen de koopkracht van het algemene publiek onderdrukt, maar heeft ook de slagader van de industrie dichtgedrukt.

- 2) Dit heeft zeker een groot deel van het Britse publiek benadeeld in het zoeken naar de eerste levensbehoeften. Degenen die grote sommen geld hadden geleend voor een dak boven het hoofd hebben zorgvuldige berekeningen gemaakt alvorens een hypotheeklening af te sluiten. Zij houden hun mogelijkheid om de hypotheek terug te betalen beperkt en hadden hun dagelijkse budget ingekrompen om de terugbetalingen te kunnen doen. Zulke mensen betrachten al terughoudendheid in onnodige en onvoorzichtige uitgaven. Er was in ieder geval speelruimte om dit te doen. Dit deel van de Britse samenleving

was zeker niet verantwoordelijk voor de neiging tot inflatie, maar dit is ironisch genoeg het deel dat het meest wordt gestraft door de zogenaamde anti-inflatoire maatregelen van de regering met als bedoeling het verlagen van de prijzen ten voordele van het algemene publiek. Ondertussen geraakt de waarde van hun huizen in een duikvlucht en hebben zij te maken met een onoplosbaar dilemma: zij zijn niet in staat de hogere terugbetalingen te doen en zij zijn niet in staat een koper te vinden voor hun huis.

3) Inflatie is een complex verschijnsel. Het is niet het doel van deze toespraak om onnodig veel tijd te wijden aan dit onderwerp, maar om redenen die na enige tijd duidelijk zullen worden, wil ik verzoeken om toegeeflijkheid van de toehoorders.

De bal van inflatie kan onder andere aan het rollen worden gebracht als overmatig veel geld in de handen van de koper de prijzen kunstmatig doet stijgen terwijl de aanvoer van goederen laag blijft. Te veel geld voor te weinig goederen. Er is meer om te kopen en minder om te worden gekocht. Maar misschien was in het geval van de Britse economie deze situatie niet overheersend. Het grotere volume aan geld dat in circulatie was, steunde de Britse economie in grote mate door het vergroten van de consumptie op de thuismarkt. Voeg hier nog bij de invloed van belastingvermindering en gematigde wisselkoersen voor de waarde van het pond sterling op de internationale markten. Deze gematigde wisselkoers maakte in Brittannië gemaakte goederen aantrekkelijk voor overzeese kopers, hetgeen in het voordeel werkte van de Britse industrie die in het algemeen al werd geholpen door de zich uitbreidende thuismarkt.

Het meest logische resultaat zou een daling van de prijzen van gefabriceerde goederen zijn geweest. Een stijging van de productie zou vaste lasten hebben opgevangen waardoor dan de prijzen op fabriek

van zulke goederen slechts marginale kosten zouden bevatten. Zelfs een grotere winstmarge zou de fabrikanten voldoende veerkracht hebben gelaten om de prijzen te verlagen.

De aanhoudende hoge rentetarieven hebben deze natuurlijke groei van de Britse economie omgekeerd met ernstige gevolgen voor de toekomst. Ondertussen zullen buitenlandse markten die hun ontglippen moeilijk zijn terug te winnen.

4) De veranderingen in Europa geven meer bloed aan de al robuuste economie van West-Duitsland, of moet men zeggen Duitsland. De bijkomende negatieve effecten die eerder zijn opgenoemd, beloven weinig goeds voor de Britse economie.

De huidige regering kan zonder succes de timing van de zo noodzakelijke verlaging van de rentetarieven manipuleren, maar de volgende regering, als deze Conservatief is, zal kolossale problemen van de voormalige regering of haar eigen partij erven.

Het punt dat uit dit alles naar voren komt is een erg belangrijke les voor beleidsmaker over de gehele wereld. Rente als werktuig voor het controleren van de nationale economie mengt zich met het begrip van een vrije markteconomie. Geen economie die draait op de filosofie van rente gerelateerd kapitaal, kan werkelijk vrij worden verklaard wanneer de regering alle macht heeft om de rentetarieven te verhogen of te verlagen.

Het islamitische economische stelsel verschaft niet een dergelijke mate van uitbuiting door de regering.

Andere kwaden van rente

Misschien is het niet misplaatst om nog enkele andere aspecten van rente te noemen. Het interbancaire rentetarief wordt alleen betaald aan de gemiddelde inlegger op wholesale deposito's en niet op spaarrekeningen. Ondanks het rente-op-rente-effect is de opbrengst die uit een klein deposito wordt verkregen ver beneden de werkelijke koopkracht van het geld. Hoewel korte termijntarieven fluctueren, is op de lange termijn de rente die wordt verdiend op de deposito's beneden het inflatiecijfer. Aan de andere kant heeft een dergelijke hoofdsom die wordt geïnvesteerd in een zakelijke onderneming de mogelijkheid voor reële groei.

In een door interest gemotiveerde samenleving staan kapitaalbezitters altijd klaar om geld uit te lenen zonder te onderzoeken of de lener in staat is om terug te betalen. Aan de kant van de lener zijn er weinigen die serieus zien naar hun mogelijkheid om terug te betalen. Zij weten vrijwel niet dat lenen van woekeraars, de gelijken van Shylock en prestigieuze financiële instellingen en banken neerkomt op het lenen van hun eigen toekomstige verdiensten. Dit moedigt de gewoonte aan om op te grote voet te leven. Dit resulteert in overbesteding en in een groter wordende onmogelijkheid terug te betalen en gedane beloften na te komen. Zulke samenlevingen drijven de productie op een onrealistische wijze op om te voldoen aan de vraag van consumenten.

Dit kwade aspect van economieën die op rente draaien, moet verder worden uitgewerkt en geïllustreerd.

In een samenleving waar het een obsessie wordt om zich te spiegelen aan de samenleving, wordt deze obsessie nog heviger gemaakt door advertenties van de laatste modellen van dit of van dat. Aan het al-

gemene publiek wordt een introductie verschaft over de luxueuze levensstijl van de rijken door het vertonen van het laatste design van bankstellen, luxueuze chalets uitgerust met de modernste toepassingen en apparaten voor keukens en badkamers.

Mensen die minder middelen ter beschikking hebben om alles wat zij wensen, te kopen, worden goedschiks of kwaadschiks gewend tot onecht geld om hun verlangens te vervullen. Dit betekent duidelijk dat zij veel meer kopen dan hun verdiensten toelaten. Als dit geld zelfs zonder rente zou moeten worden terugbetaald, zou dit gelijkstaan aan het verhogen van iemands koopkracht op dit moment ten koste van het verlagen van deze koopkracht in de toekomst.

Als iemand \$1000 per maand verdient en gaat winkelen om dure artikelen te kopen met behulp van geleend geld, laten we zeggen, rond de \$40.000 zal zijn vermogen om terug te betalen, worden bepaald door zijn netto besparingen per maand. Laat ons veronderstellen dat hij nauwelijks kan rondkomen met \$600. Dit levert hem een netto besparing op van \$400 per maand. Hij zal met dat strakke budget de komende honderd maanden moeten rondkomen om de lening die voortkomt uit zijn uiting van koopwoede van \$40.000 zonder rente terug te betalen. Wat hij daarom heeft gedaan is van zijn toekomstige honderd maanden (d.w.z. acht jaar en vier maanden) geld te lenen om dit te besteden aan het begin van deze periode. Het enige voordeel dat hij heeft behaald is tegemoet te komen aan zijn ongeduld en het vervullen van zijn verlangen in plaats van te wachten voor de volgende acht jaren of zo.

Maar als hij ook rente moet betalen over zijn lening van \$40.000 zal zijn financiële positie veel slechter zijn dan die welke is besproken in het vorige voorbeeld. Met een gemiddeld tarief van, laten we zeggen veertien percent, zal de totale lening van zijn toekomstige inkomsten

resulteren in een veel groter bedrag dan het feitelijke bedrag dat hij heeft geleend. Dit zal zijn mogelijkheid om terug te betalen en de periode van terugbetaling aanzienlijk te verlengen, verminderen. Zo iemand moet voor ongeveer twintig jaar geduldig lijden voor zijn ongeduld en maandelijks terugbetalingen moeten doen van ongeveer \$500, d.w.z. tot een totaal van ongeveer \$120.000 om de lening met samengestelde rente terug te betalen.

Het verlies is zeer zeker voor de degene die leent, en niet voor de geldschieter. De geldschieter maakt deel uit van een erg machtig systeem van uitbuiting dat garandeert dat, na een vergoeding voor inflatie en kredietvoorziening, de geldschieter tenslotte eindigt met de beschikking over meer geld.

Met inflatie zal de situatie van de lener in kwestie verder verslechteren. Zijn koopkracht zal blijven afnemen zodat als het al moeilijk was om binnen \$600 te leven, het onmogelijk zal zijn de situatie het hoofd te bieden als de tijd verstrijkt. Er zijn maar weinigen die gelukkig genoeg zijn om een jaarlijkse salarisverhoging te krijgen die gelijkstaat aan het inflatiecijfer.

Om de situatie nog verder te verergeren, is het in een samenleving in welke mensen meer op zoek gaan naar vermaak voor hen onmogelijk te wachten voor een lange periode van niets anders dan soberheid die zij zichzelf hebben opgelegd na enkele momenten van roekeloos uitgeven. Er wordt met grotere roekeloosheid nog meer geld geleend en de uitgaven gaan de bronnen van inkomsten ver te buiten. In feite worden tientallen jaren van iemands toekomstige inkomsten met een steeds toenemende schuldenlast en hiermee samenhangende problemen in onderpand gegeven aan banken die lening verstrekken en financiële instellingen.

Als geheel stevenen zulke economieën onvermijdelijkerwijs af op een grote crisis. U kunt niet onbeperkt uw toekomst in onderpand geven aan het heden alvorens de afgrond van een financiële crisis die voortkomt uit onverantwoordelijke besteding te bereiken hetgeen dan het inflatiepercentage verhoogt. Het bestrijden van inflatie door de rentetarieven te verhogen in de hoop minder geld beschikbaar te maken voor bestedingen moet wel een keten van gebeurtenissen in beweging brengen die haar hoogtepunt vindt in een economische recessie.

Dit is al erg genoeg op het nationale vlak, maar als dezelfde factoren een recessie teweegbrengen in de meeste landen van de wereld doemt een wereldomvattende recessie van buitengewone omvang op voor de mensheid. Zulke wereldomvattende recessies banen de weg voor wereldomvattende oorlogen en reusachtige rampen.

Het aantal faillissementen en liquidaties begint toe te nemen. Zaken en handel gaan stagneren. De onderliggende werkloosheidscijfers beginnen op te lopen. De handel in onroerend goed begint ineen te zakken. De hieruit voortvloeiende algehele frustratie op ieder gebied is medeplichtig aan dakloosheid, armoede, bedrog en misdaad. Als dit gebeurt, zou dit niemand moeten verbazen, en wel in het minst de krachtige kampioenen van het kapitalisme.

In de kapitalistische economie wordt de situatie niet beperkt tot particulieren aan wie meer geld wordt verschaft dan de middelen die zij hebben om dit terug te betalen. In feite wordt de toekomst van de gehele industrie in gevaar gebracht ten koste van tijdelijk voordeel. Om te beginnen, behaalt de industrie van het land natuurlijk in grote mate voordeel. Dit helpt bij het verlagen van in het binnenland gemaakte goederen. Het overmaken van geld naar een particulier bevordert niet alleen zijn koopkracht, maar heeft ook invloed op de productiviteit van de nationale industrie. Een toename van de vraag wordt

gevolgd door meer productie en met deze toegenomen productie worden lagere kosten behaald. Dit geeft de nationale industrie een concurrerend overwicht op de internationale markten. Alles ziet er rooskleurig uit. Dan komt de ontgoocheling.

Wanneer door ongeduld en buitensporige bestedingen die de beschikbare middelen overstijgen, de samenleving als geheel in hoge mate schuldplchtig is aan de banken, zal de koopkracht van de gehele samenleving langzamerhand aan het eind van haar krachten komen. Een dergelijke industrie heeft geen alternatief dan het zoeken van grotere buitenlandse markten om overeind en concurrerend te blijven. Hoe kleiner de economische basis van het land is, hoe eerder het het einde van de doodlopende weg bereikt. Hoe groter de economische basis is, hoe langer de periode duurt dat de uiteindelijke realisatie van de op handen zijnde crisis zal worden bereikt.

Laten we ons wenden tot de VS om te zien hoe de zaken daar kunnen lopen. Zonder twijfel is dit een land met de grootste thuismarkt om zijn industrie te ondersteunen, en wel in die mate dat sommige economen geloven dat zelfs als Amerika wordt afgesneden van de internationale gemeenschap, de brede basis van de thuismarkt het overleven van zijn industrie zou garanderen. Maar zulke economen houden geen rekening met andere hiermee verband houdende factoren. Als u bijvoorbeeld het geval dat eerder is besproken, toepast op het Amerikaanse scenario, zult u zeker beginnen te zien dat er geen andere logische conclusie kan zijn dan die die eerder werd getrokken. Het is slechts een kwestie van tijd. Met een reusachtig budgettekort en biljoenen dollars aan uitstaande schulden, heeft de VS als geheel al te veel uitgegeven, en het Amerikaanse publiek heeft een zeer grote schuld aan zijn eigen toekomst. De koopkracht van de natie als geheel moet wel afzakken of leeninstellingen moeten failliet gaan. Dit is

slechts een kwestie van omvang. Maar de onvermijdelijke natuurwetten moeten op gelijke wijze werkzaam zijn en op alle soortgelijke situaties toepasbaar zijn.

In een hete zomer warmen poelen en vijvers snel op tot de omgevingssituatie, maar voor meren neemt dit wat meer tijd in beslag. Op gelijke wijze warmen kleinere zeeën sneller op dan grotere. Toch ondergaan zij alle hetzelfde onvermijdelijke lot. De Stille Oceaan heeft zo veel tijd nodig om op te warmen dat tegen de tijd dat hij dit stadium bereikt, de winter al zijn intrede doet in de meeste landen die liggen aan deze reusachtige watermassa. Daarom is het klimaat er gematigder dan dat van een land dat aan kleinere oceanen grenst. Dit is ook het geval met de oceanen van de economie. De filosofie van het besteden uit geleend geld is fundamenteel zó oneerlijk dat het verwachten van eenvoudige eerlijke resultaten waanzin zou zijn.

Nog een andere belangrijke factor dient ook onder de aandacht te worden gebracht. Wanneer de industrie en de nationale economie het punt bereikt waarop zij zullen worden afgeremd, zullen armere en minder ontwikkelde landen worden geconfronteerd met het steeds groter wordende gevaar van het ondergaan van de gevolgen van de explosieve situatie in de ontwikkelde en geavanceerde landen.

Dit begint met de grotere noodzaak voor de politieke leiders van de geïndustrialiseerde landen om meer goederen op de markten te verkopen om de industrie te behoeden voor afzwakking en om de levensstandaard van de bevolking te handhaven. De problemen waarmee zij worden geconfronteerd, zijn tweedelig:

- 1) De mensen zijn gewend aan modern comfort, en
- 2) Voor de zaak van haar eigen overleving blijft de industrie hen prikkelen met nieuwe uitvindingen en middelen die comfort en genoeg in hun huizen brengt.

Geen politiek bestuur kan de druk van een publiek dat een hogere levensstandaard blijft vragen, overleven. De economie moet tegen elke prijs blijven draaien.

Het ligt voor de hand dat de derdewereldlanden meer dan voorheen moeten bloeden voor het handhaven van de kunstmatig hoge levensstandaards in de ontwikkelde landen. Hoe staat het met de nieuwe uitdaging van de zich hervormende economieën van de USSR en Oost-Europa, en hoe staat het met de groter wordende behoefte aan buitenlandse markten door de nieuwe opkomende kapitalistische staten van de vroegere communistische wereld? En nog eens: hoe staat het met de ravage die de westerse media al aanrichten met betrekking tot de verlangens en de ambities van de arme en de nagenoeg behoeftige gewone mensen van de socialistische landen en de derdewereldlanden? Al deze factoren samengebracht, zal het aanzicht van de aarde er zeker niet beter op maken.

Rente als een bedreiging voor de vrede

Dit is de strekking van de waarschuwing die door de Heilige Koran 1400 jaar geleden zo krachtig werd gegeven aan de mensheid met betrekking tot de grote slachting tot welke de economieën die zijn gebaseerd op rente de mensheid uiteindelijk zouden leiden.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا ۚ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۚ فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ ۚ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٠٥﴾ يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٠٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٠٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٨﴾ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَإِنْ تُبْتِغُوا فَلََكُمْ رَأْسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٠٩﴾ وَإِنْ كَانَ دُوعَسْرَةٌ فَنُظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢١٠﴾

Degenen, die woekerwinst maken, verrijzen zoals iemand die door Satan met krankzinnigheid is geslagen. Dat komt omdat zij blijven zeggen: De handel van kopen en verkopen is ook als het lenen van geld met rente, terwijl Allah het kopen en verkopen wettig en het nemen van rente onwettig heeft verklaard. Onthoudt daarom dat hij die ermee ophoudt omdat een vermaning van zijn Heer tot hem is gekomen, mag behouden hetgeen hij in het verleden heeft ontvangen, en zijn zaak is bij Allah. Maar zij, die in deze praktijk terugvallen, zij zijn de mensen van het Vuur. Daarin zullen zij vertoeven. Allah schaft de rente af en doet de weldadigheid toenemen. En Allah heeft verstokte ongelovigen en aartszondaars niet lief. Voorzeker, zij die geloven en goede daden doen en het gebed houden en de Zakat betalen, zullen hun beloning bij hun Heer hebben. Zij zullen geen vrees hebben, noch zullen zij treuren. O gij die gelooft, vreest Allah en doet afstand van de rest van de rente, als gij gelovigen zijt. Maar indien gij dit niet doet, weest dan op uw hoede voor oorlog met Allah en Zijn Boodschapper, en indien gij berouw hebt, is voor u het oorspronkelijke kapitaal; zo zult gij geen

*onrecht doen, noch zal u onrecht worden aangedaan. En indien een schuldenaar in behoeftige omstandigheden verkeert, geeft hem dan uitstel zijn tot een tijdstip dat gemakkelijk is. En wanneer gij kwijtscheldt is het beter voor u, als gij het slechts wist.*¹⁰

De waarschuwing over een oorlog van God in de verzen die zojuist zijn aangehaald, betekenen dat de natuurwetten die door God worden bestuurd, de kapitalistische samenleving zullen beginnen te straffen wanneer de factoren die eerder zijn besproken de mens uiteindelijk leiden naar een economisch gebrek aan evenwicht en naar oorlog. Wanorde, verstoringen en oorlogen volgen altijd op uitbuiting en het met voeten treden van de rechten van de armen. *Wij waarschuwen u over een oorlog met God en Zijn Boodschapper* betekent dat de staat die gedijt op rente tenslotte zal terechtkomen in een situatie in welke de naties de wapenen tegen elkaar zullen opnemen.

De tijd staat mij niet toe dit aspect van rente verder uit te werken. In de Heilige Koran volgen verzen die rente verbieden altijd de verzen over oorlogvoering. Dit geeft het onderlinge verband aan tussen rente en oorlog. Zij die bekend zijn met de geschiedenis van de Eerste- en de Tweede Wereldoorlog zullen zich herinneren dat het kapitalisme een rampzalige rol speelde in niet alleen het veroorzaken, maar ook in het verlengen van deze oorlogen.

Verbod op het vergaren van rijkdom

De Islam verwerpt iedere vorm van uitbuiting en oneerlijke middelen zoals het vergaren van rijkdom, kapitaal, grondstoffen en voorraden

die stijgende prijzen in beweging zetten en eindigen in een algemene inflatie. De Heilige Koran verklaart:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ
بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا فَبَشِّرُهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ يَوْمَ يُخْلَىٰ عَلَيْهِمْ فِي نَارٍ
جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۚ هَذَا مَا كُنْتُمْ
لَا أَنْفُسَكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْتِزُونَ ۝

*O gij die gelooft, velen der priesters en monniken verterende rijkdommen der mensen door valse middelen en leidende mensen af van de weg van Allah. En degenen die goud en zilver ophopen en het niet voor de zaak van Allah besteden, deel hun het nieuws van een pijnlijke straf mee. Op de dag waarop het in het vuur der hel zal worden verhit en hun voorhoofd, hun zijden en hun rug ermee zullen worden gebrandmerkt, wordt hun gezegd: 'Dit is hetgeen gij voor uzelf hebt vergaard. Ondervindt daarom nu hetgeen gij voor uzelf hebt verzameld.'*¹¹

Toch geeft de Islam vrijheid aan individuen om op iedere wettige wijze binnen het islamitische stelsel van economisch gedrag geld te verdienen. Zo is er de vrijheid en het recht voor individuen om bezit te hebben en een privéonderneming aan te gaan.

In het vormgeven van de economieën van hun landen ligt de aandacht van de meeste regeringen op de wijze waarop een lid van de samenleving in zijn levensonderhoud voorziet. Belasting wordt geheven op de omzet van verkopen, winst uit zaken en handel en inkomsten uit werkgelegenheid. Als dat is gebeurd is er verder weinig bemoeienis met de financiële zaken van het individu. Ruim gesproken is het nationale belang beperkt tot de inkomstenkant, maar hoe en waar-

aan een individu zijn verdiende of vergaarde inkomsten besteedt, is voor de meeste staten niet van belang. Als hij dit wenst, kan een individu zijn inkomsten of rijkdom door het riool spoelen. Hij kan er een verkwistende of buitensporige levensstijl op na houden, of hij kan ondanks zijn rijkdom, als hij dit wenst, in ongemak leven. Het is geen zaak van de staat zich te bemoeien met de wijze waarop hij van plan is zijn geld te besteden of aan te wenden.

Niettemin is dit een terrein waar religies meespreken en bij wijze van aanmaning of raad een individu niet alleen vertellen hoe hij zijn dagelijks brood moet verdienen, maar hem ook leiden met betrekking tot de wijze waarop hij hetgeen hij heeft verdiend, moet of niet moet besteden. De meeste bevelen die betrekking hebben op uitgaven zijn in de eerste plaats morele geestelijke richtlijnen. Als bijvoorbeeld de Islam uitgaven verbiedt voor drinken of gokken en het al te veel toegeven aan verschillende vormen van het najagen van genoeg, hoewel zulke bevelen niet direct beogen het budget van uitgaven vorm te geven, zijn zij een bijproduct van de morele en geestelijke leerstellingen van een religie. In kapitalistische economieën worden zulke bevelen beschouwd als een inmenging in de privacy en het recht van een individu om uit te geven zoals hij of zij dit wenst. Maar deze houding is voor de mens niet nieuw.

Volgens de Heilige Koran toonden vroegere volkeren en beschavingen precies dezelfde houding ten opzichte van religie, hetgeen soms resulteerde in een debat over de rechtvaardiging van het zich mengen in de persoonlijke aangelegenheden van de mensen. Toen Shoaib^{as} een oude profeet, trachtte het volk van Midian te onderwijzen hoe zij hun rijkdommen het beste moesten besteden, en waarvan zij moesten afzien, werd hij door zijn volk berispt:

قَالُوا الشُّعْبُ أَبْصَلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي
أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿١٢﴾

*Zij antwoordden: 'O Shoaib, beveelt uw gebed dat wij hetgeen onze vaders aanbaden, zouden verlaten of dat wij zouden ophouden met onze rijkdommen te doen wat wij willen? Gij zijt inderdaad verstandig, recht geleid.'*¹²

Eenvoudige levensstijl

Islam staat een eenvoudige levensstijl voor. Hij verbiedt buitensporigheid en moedigt het besteden aan:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا
مَّحْسُورًا ﴿١٣﴾

*En houdt uw hand niet aan uw hals gebonden, noch strek haar volledig uit, opdat gij niet zult gij nederzitten in zelfverwijt en spijt.*¹³

وَابْتَغِ الْفَقْرَ حَقَّهُ وَابْتَغِ الْفَقْرَ حَقَّهُ وَالْمُسْكِينِ وَابْتَغِ الْفَقْرَ حَقَّهُ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿١٤﴾
إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿١٥﴾

*Geef aan de verwante hetgeen hem toekomt, en aan de arme en de reiziger, en verkwist uw rijkdom niet buitensporig. Voorwaar, de buitensporigen zijn de broeders van Satan, en Satan is ondankebaar jegens zijn Heer.*¹⁴

Huwelijksuitgaven

De stijl van huwelijksceremonies tussen rijke en arme families kan een gevoelig terrein zijn dat een verschrikkelijke pijn en jaloezie kan veroorzaken bij arme ouders die dochters hebben die de huwbare leeftijd hebben bereikt.

Overvloedige huwelijksrecepties met een groot vertoon van rijkdom en pracht en praal worden in de Islam ronduit veroordeeld. In feite zien we uit de vroegere geschiedenis van de Islam dat huwelijksceremonies zo eenvoudig waren dat ze voor de aanblik van velen kleurloze gebeurtenissen leken. Hoewel ze door de gewoonten en de traditie van de omringende samenlevingen zijn beïnvloed, zijn veel nieuwigheden en kwade praktijken binnengeslopen in de Moslim huwelijksstijlen van de rijken. De eigenlijke formele ceremonie blijft precies dezelfde: duidelijk, eenvoudig en goedkoop voor zowel de rijken als de armen.

De huwelijksaankondiging, d.w.z. de *Nikah*, wordt meestal gedaan in moskeeën in de aanwezigheid van allen zonder onderscheid en waar zowel de rijken als de armen zijn verzameld. De moskee is een huis van aanbidding en is geen plaats voor het vertoon van praal.

Wat betreft de feestelijke recepties en andere gerelateerde uitdrukkingen van vreugde wordt de rijken ernstig gewaarschuwd dat ieder feest waarvoor de armen niet zijn uitgenodigd in de ogen van God vervloekt is. U treft dus onder de best geklede rijkste leden van de samenleving de meest armoedig geklede mensen aan die vrijelijk omgaan met de rijken; een grote onthulling voor de rijken en een bijzondere gelegenheid voor de armen om iets te proeven van de lekkernijen, vruchten en gerechten van de rijke mensen.

Het aannemen van de uitnodigingen van de armen

De rijken en de hoger geplaatsten in de sociale orde wordt ten zeerste aangeraden de uitnodiging van de armste aan te nemen, mocht zo iemand hen tot zijn nederige woning uitnodigen. Natuurlijk is het voor de rijken, die misschien hun eigen eerdere verplichtingen en moeilijkheden hebben, niet zo dat men dit moet doen, maar het was een trouwe gewoonte van de Heilige Stichter van de Islam^{sa} om de uitnodiging van zelfs de allerarmste aan te nemen. Al degenen die hem liefhebben als hun heilige meester zijn prachtig beïnvloed door deze aanmaning. Hoewel in de hedendaagse samenleving het altijd aannemen van zulke uitnodigingen de rijken geen andere bezigheid meer zou overlaten dan te eten met armen, kan de geest van dit bevel toch levend worden gehouden door zulke uitnodigingen nu en dan aan te nemen.

Wij hebben al uiteengezet dat wijn en gokken is verboden. Overvloedige uitgaven voor feestvreugde wordt daarom voorkomen. Deze algemene aanmaning die overvloedige uitgaven en een uitbundige levensstijl veroordeelt, heeft niet alleen betrekking op huwelijken, maar op alle gebieden van de menselijke activiteit. De schoonheid van deze leerstelling is dat zij niet wordt opgelegd door dwang, maar wordt aangemoedigd door woorden van advies en liefde.

Matiging in eetgewoonten

يٰۤاَيُّهَا اٰدَمُ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوْا وَشَرُّوْا وَلَا تُسْرِفُوْا اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِيْنَ ۝

O kinderen van Adam, let steeds op uw uiterlijk op iedere plaats van aanbidding, en eet en drinkt, maar overschrijdt de grenzen

*niet. Voorzeker, Hij heeft degenen die de grenzen overschrijden niet lief.*¹⁵

De tijd staat me niet toe uit te weiden over de noodzaak een oorlog tegen honger te voeren, voor welk doel het voorkomen van voedselverspilling een belangrijk middel is om dit te bereiken. Niettemin zal ik later op dit onderwerp beknopt terugkomen.

Het lenen van geld

Wat het lenen van geld voor de fundamentele levensbehoeften betreft, stelt de Islam krachtig en herhaaldelijk dat leningen voor noodzakelijke behoeften en noodgevallen zonder rente zijn. Zij die over middelen beschikken, moeten hen die financiële hulp nodig hebben, helpen. Het is ook duidelijk voorgeschreven dat als de schuldenaar door zijn behoeftige omstandigheden niet in staat is om te zijner tijd de lening terug te betalen, hem een langere periode van uitstel moet worden verleend. Nauwe verwanten kunnen een schuldenaar helpen. Schulden kunnen worden teruggekregen uit het vastgoed van een overleden persoon. Zakat kan ook worden aangewend om de financiële verplichtingen van iemand die met schuld is belast, te verlichten. Als de rijken de lening kunnen afschrijven, zou dit in de ogen van God nog beter zijn. Niettemin moet een schuldenaar die het zich kan veroorloven de lening terug te betalen, zijn belofte vervullen door de lening binnen de vastgestelde termijn terug te betalen en hij zou daarboven een niet verplicht bedrag moeten toevoegen. Dit is echter niet verplicht noch vooraf bepaald, aangezien dit dan onder de ruime definitie van “rente” zou vallen. De Heilige Koran onderwijst:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُسَعًى فَاكْتُبُوهُ ۖ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ
كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۖ وَلَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ
بِالْعَدْلِ ۖ وَاشْهَدْوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ
فَرَجُلٌ وَامْرَأَتْنِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَضَلَّ أَحَدُهُمَا فَتَذَكَّرْ
إِحْدَاهُمَا الْخُرَىٰ وَلَا يَأْب الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا ۖ وَلَا تَسْمُوا أَنْ تُكْتَبَوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ۖ ذِكْرُكُمْ أَقْصَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا
تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَلَّا تَكْتَبُوهَا ۖ وَاشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَقَاعَوْا
فَلَنْتُمْ فُسُوقٌ بَكُمْ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَيَعْلَمُ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

O gij die gelooft, wanneer gij van elkander leent voor een vastgestelde periode, schrijft het dan op. Laat een schrijver het naar waarheid in uw bijzijn optekenen en geen schrijver moet weigeren te schrijven omdat Allah hem heeft onderwezen. Laat hem daarom schrijven. En laat de schuldenaar dicteren en hij moet Allah, zijn Heer, vrezen en niets daaraan afdoen. Maar indien de schuldenaar weinig verstand heeft, of minderjarig is, of niet kan dicteren, laat dan zijn zaakwaarnemer eerlijk dicteren. En roept van onder uw mannen twee getuigen, en als er geen twee mannen zijn, dan één man en twee vrouwen van degenen die u als getuigen aanstaan, zodat, wanneer één der twee vrouwen zich zou vergissen, de ene de andere indachtig moge maken. En de getuigen mogen niet weigeren wanneer zij worden gedaagd. Of de transactie groot of klein is, wordt er niet afkerig van het op te schrijven, alsmede de vastgestelde tijd van betaling. Dit is in Allah's ogen eerder rechtvaardig, het maakt het getuigenis zekerder en maakt het waarschijnlijker dat twijfel wordt uitgesloten. Maar wanneer het contante handel is, die gij

*onderling drijft, zal het geen blaam voor u zijn, als gij het niet neerschrijft. En hebt getuigen wanneer gij koopt of verkoopt. En een schrijver of een getuige mag geen leed worden aangedaan. En indien gij zulks doet, zal het zeker overtreding van u zijn. En weest uw plicht jegens Allah steeds indachtig. Allah schenkt u kennis en Allah weet alle dingen goed. En indien gij op reis zijt en geen schrijver vindt, is het alternatief er een onderpand voor te geven. En indien één uwer de ander iets toevertrouwt, laat dan degene aan wie het toevertrouwd is, het toevertrouwde teruggeven wanneer hij wordt geroepen dit te doen en laat hem zijn plicht aan Allah, zijn Heer, indachtig zijn. En verbergt geen getuigenis; en wie dat wel doet diens hart is zeker zondig. Onthoudt: Allah weet goed, al hetgeen gij doet.*¹⁶

Het is erg belangrijk te onthouden dat deze verzen volkomen verkeerd zijn toegepast, en door die middeleeuws gezinde geleerden die volhouden dat volgens de Islam het getuigenis van één enkele vrouw niet voldoende is, volkomen buiten de context zijn gebruikt. Zij zeggen dat voor ieder wettelijk vereiste het getuigenis van twee vrouwen essentieel is, terwijl in vergelijking het getuigenis van één man voldoende is. Zij hebben de betekenis van deze verzen volkomen verkeerd uitgelegd en zij hebben de rol van mannelijke en vrouwelijke getuigen in de Islamitische jurisprudentie verkeerd voorgesteld. Zij denken dat als de Heilige Koran één man als getuige vereist, dat het getuigenis van twee vrouwen daarvoor in de plaats komt, en dat waar het getuigenis van twee mannen wordt vereist, daarvoor het getuigenis van vier vrouwen wordt vereist, en dat waar als getuigen vier mannelijke personen worden vereist, acht vrouwen worden vereist om van hetzelfde te getuigen.

Deze opvatting is zo onrealistisch en vreemd aan de leerstellingen van de Heilige Koran dat men verbitterd raakt bij het zien van een dergelijk middeleeuws standpunt over deze belangrijke gerechtelijke kwestie.

De volgende punten moeten worden opgemerkt betreffende deze verzen:

1. De verzen vereisen niet alle dat beide vrouwen moeten getuigen.
2. De rol van de tweede vrouw wordt duidelijk gespecificeerd en beperkt tot die van een assistent.
3. Als de tweede vrouw die niet getuigt van mening is dat enig deel van de verklaring van de getuige erop wijst dat de getuige de geest van de transactie niet volledig heeft begrepen, kan zij haar hierop attenderen en de getuige bijstaan in het herzien van haar inzicht of in het opfrissen van haar gehangen.
4. Het is volledig aan de vrouw die getuigt om het met haar assistente eens of oneens te zijn. Haar getuigenis blijft staan als een enkele onafhankelijke getuigenis en in het geval dat zij niet akkoord gaat met haar partner zal haar woord het laatste woord zijn.

Laat ons na deze korte uitweiding teruggaan naar het eigenlijke onderwerp.

Het op schrift stellen van overeenkomsten betreffende leningen voor de verkoop van goederen waarbij de schuldenaar de voorwaarden dicteert in het bijzijn van getuigen, waarbij men volkomen eerlijk is en God indachtig is in het naleven van zijn verbintenissen, en beheerders

het beheer eerlijk uitvoeren, vormen de wezenlijke kenmerken van contractuele verplichtingen in de Islam.

Men dient op te merken dat in een economie waar het lenen de neiging heeft rentevrij te zijn, de geldschieter niet onnodig de economie zal overspoelen met leningen en krediet. Daarom zal de koopkracht van de samenleving binnen realistische grenzen blijven en zal betrekking hebben op het heden. De tendens om van de toekomst te lenen zal automatisch worden voorkomen. Een industrie die is gebaseerd op dit beginsel moet wel stevig blijven en de wisseling van economisch risico's overleven.

Publieke rijkdom moet niet circuleren op het hogere niveau van de rijken, maar moet vloeien in de richting van het lagere niveau van de armen.

De Islam koestert een levensstijl die eenvoudig is en die hoewel strikt gesproken niet sober is, geenszins prestigieus en verkwistend is in die mate dat deze de armere delen van de samenleving begint te ergeren, jaloezie veroorzaakt en de afstand tussen de twee delen van de samenleving vergroot.

Verschillen in economische klassen

Men moet hier wel goed begrijpen dat klassen niet worden gecreëerd louter door de opeenhoping van rijkdom in minder handen maar door de verdeling van kapitaal tussen eigenaars en de arbeiders of tussen grondbezitters en degenen die het land bewerken.

Er is veel meer dat bijdraagt aan de vorming van een klassenmaatschappij. Het is onmogelijk om alle factoren die hierbij een rol spelen

op te noemen en hoe zij gezamenlijk en afzonderlijk bijdragen aan het vormen van klassen.

Een bestudering van de traditionele Indiase samenleving zou een uitstekend voorbeeld verschaffen van het bestaan van een klassenstructuur die zich over duizenden jaren heeft ontwikkeld. De gehele loop van deze ontwikkeling werd niet beïnvloed door de verdeling van rijkdom, maar door raciale, sociale, religieuze en politieke factoren. Een lange geschiedenis van invasies, interne strijd, de strijd om te overleven en om dominantie wordt bewaard in het kastenstelsel van India, dat zoveel klassen heeft doen ontstaan.

Marx heeft van deze situatie serieus nota genomen. In een reeks brieven aan de New Yorkse *Herald Tribune* beschouwde hij de toestand van de samenleving in India als zijnde in strijd met de filosofie van het wetenschappelijk socialisme. Hij concludeerde dat het bestaan van het kastenstelsel India tot het minst aannemelijke land maakte dat zich tot het communisme zou wenden.

Vanuit het islamitische standpunt begint de vorming van klassen alleen pijn te doen als er geen ethische code is die de manier waarop geld moet worden besteed, regelt. Veronderstel een samenleving waarin mensen een eenvoudig leven leiden met geen overvloedige bestedingen voor hun kleding, voedsel of huisvesting en waar de tegenstellingen in levensstijl niet zo duidelijk zijn onderscheiden. Het maakt niet uit hoeveel rijkdom is verzameld in enkele handen, het is eerder de besteding die pijn doet dan de opeenhoping van rijkdom in een paar handen. Dit begint alleen pijn te doen wanneer het ongelijkmatig of onvoorzichtig wordt besteed of wordt verspild. Het is de luxueuze levensstijl van de rijken en alle hiermee samenhangende flair, vertoon, pracht en praal, die gezien vanuit de lage positie van de diep ongelukkige en lijdende armen die vechten om te overleven, en de ongelijke

verdeling van rijkdom, die een onoverbrugbare kloof tussen de twee begint te creëren.

Daarom komt de Islam niet onnodig tussenbeide in de vrijheid van een individu om te verdienen en te bewaren. Integendeel, hij bevordert en bemoedigt de private sector meer dan de publieke sector. Hij stelt een duidelijk omschreven code op betreffende de levensstijl die als men deze naar de letter en de geest nakomt, het leven als geheel voor allen verfrissend eenvoudig zou maken.

Omdat dit aspect van de islamitische filosofie al eerder is besproken, behoeven we hierover niet verder uit te weiden.

Islamitische erfrecht

Het islamitische erfrecht speelt ook een belangrijke rol in de verdeling van rijkdom van de overledene naar degenen die van hem afhankelijk zijn. Voorgeschreven delen moeten worden verdeeld onder ouders, echtgenoten, kinderen, verwanten en kennissen. Men kan hun hun erfrecht dat hun door God is gegeven niet ontfangen tenzij er een goede reden is waarvan de geldigheid in een islamitische staat door de gerechtshoven zal worden vastgesteld en niet door het individu. Op zijn hoogst kan iemand een maximum van een derde van zijn beschikbare bezittingen nalaten aan andere mensen of verenigingen naar keuze.¹⁷ Deze maatregelen voorkomen op doeltreffende wijze de opeenhoping van rijkdom in minder handen.

Onder het islamitische erfrecht worden de regels van het eerstgeboorterecht of die welke betrekking hebben op de onpartijdigheid met betrekking tot onroerende goederen of de onbeperkte schenkingsbevoegdheid die afhankelijk is van het grillige welbehagen van de

erflater, vermeden. Zowel roerend als onroerend goed blijft onder iedere generatie verdeeld en onderverdeeld worden, en binnen drie of vier generaties worden zelfs grote onroerende goederen verkaveld tot kleine bezittingen zodat geen duurzame verdeling onder de mensen tot stand komt door een monopolie op het eigendomsrecht van het land.

Verbod op omkoperij

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا
مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

Verteert uw rijkdommen niet onder elkaar door valse middelen en biedt ze niet als steekpenning aan aan het gezag, opdat gij een deel der rijkdommen van andere mensen welbewust met onrechtvaardigheid kunt verteren.¹⁸

Weer moet ik dit aspect dat in het bijzonder duidelijk waarneembaar is in de vorm van corruptie en omkoperij in de derdewereldlanden, weglaten maar ik zal hierop terugkomen onder individuele vrede.

Handelsethiek

De Islam is het noch oneens met het kapitalisme noch verwerpt het wetenschappelijk socialisme volkomen, maar behoudt de goede punten en opvattingen ervan.

Hier volgen enkele voorbeelden in welke de Islam 1400 jaar geleden een stelsel van gezonde handelsethiek adviseerde. De moderne mens uiteindelijk door bittere ervaring heeft ontdekt:

1. Islamitische handelsrelaties zijn gebaseerd op een totaal vertrouwen en een absolute eerlijkheid.¹⁹
2. De Islam verbiedt het gebruik van onjuiste gewichten en het geven van een te kleine maat.²⁰
3. Het is handelaren verboden gebrekkige artikelen of goederen die bedorven of nutteloos zijn gemaakt, te verkopen. Een handelaar moet niet trachten gebreken van een artikel dat hij voor verkoop aanbiedt, te verbergen.²¹ Als een dergelijke artikel wordt verkocht zonder de voorkennis van de koper, heeft hij het recht het te retourneren wanneer hij het defect of het gebrek ontdekt en een terugbetaling te ontvangen.²²
4. Het is een handelaar verboden om verschillende tarieven aan verschillende klanten in rekening te brengen hoewel hij de vrijheid heeft om toegestane kortingen aan klanten te verlenen. Het staat hem vrij om een tarief dat hij redelijk vindt in rekening te brengen.²³
5. De Islam verbiedt onjuiste concurrentie of kartels die een onjuiste concurrentie creëren. Hij verbiedt ook het opdrijven van prijzen op een veiling door een vals bod of het verkrijgen van valse aanbiedingen om een potentiële klant te bedriegen.²⁴
6. Evenzo beveelt de Islam aan dat de aankoop en verkoop van goederen openlijk plaatsvindt bij voorkeur in de aanwezigheid van getuigen en dat de koper wordt ingelicht betreffende hetgeen hij koopt.²⁵

Om een lang verhaal kort te maken; de Islam hanteert de strategie om de kloof tussen rijk en arm te verkleinen door:

1. Zekere verboden op te leggen zoals al eerder zijn genoemd, bijvoorbeeld drinken, gokken, enz.
2. Het verbieden van het ophopen van rijkdom en de vermeerdering ervan door rente.
3. Het bevorderen van particulier ondernemerschap.
4. Het bevorderen van de snelle circulatie van rijkdom.
5. Het geven van een herhaalde aanmaning, overtuiging en instructie die een beroep doet op de edelmoedigheid in de mens om vrijwillig een nederige, zachtmoedige en eenvoudige levensstijl aan te nemen die niet te ver is verwijderd van het bereik van een arme persoon.

Het is het doel van deze verrichtingen om de mens gevoeliger te maken voor de gevoelens van anderen, en de dierlijke en sadistische aandriften in hem te onderdrukken en te doden. In de werkelijke betekenis van het woord wordt een heilige oorlog gevoerd tegen ijdelheid, hypocrisie, oppervlakkigheid, snobisme, trots en arrogantie. Al wat verfijnd is en nobel in de mens wordt tevoorschijn gebracht en hij wordt zo gevoelig gemaakt voor het lijden van anderen dat hij het soms als een misdaad voelt om in luxe en comfort te leven terwijl anderen ellende en smart ondergaan en een ongelukkig en armzalig bestaan leiden.

Natuurlijk zijn zulke buitengewoon beschaafde mensen die de voorhoede vormen van hoge menselijke waarden altijd een kleine minderheid, maar wordt het algehele bewustzijn in de samenleving met betrekking tot het welzijn van anderen tot zulk respectabel niveau

opgetild dat het voor hen onmogelijk wordt om zich alleen te blijven bezighouden met hun eigen behoeften en comfort, en de beroerde toestand van het minder gelukkige deel van de samenleving vergeten. Hun belang in het leven blijft niet langer naar binnen gericht. Zij leren te leven met een ruimer bewustzijn van het leven om hen heen. Zij voelen zich ongemakkelijk tenzij zij in materiele zin deelnemen aan het verlichten van het lijden en in het verhogen van de levensstandaard van anderen.

De kenmerken van een dergelijke samenleving van gelovigen is beschreven in een van de eerste verzen in de Heilige Koran en is eerder in deze toespraak aangehaald:

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١﴾

*En die weldoen met hetgeen Wij hun hebben geschonken.*²⁶

Basisbehoeften

In het vorige deel over de sociaal-economische vrede hebben we gezien hoe de Islam in het begrip van aalmoezen voor de armen en behoeftigen, een ommekeer heeft teweeggebracht. In zoverre het de rechten van betreft van individuen in de nationale koek betreft, geeft de Heilige Koran ons de criteria waardoor we kunnen vaststellen hoeveel rijkdom die zou hebben moeten vloeien naar de gewone man, is overgedragen aan enkele kapitalisten:

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢﴾ لِلسَّائِلِ وَالْمَرْغُومِ ﴿٣﴾

*Degenen in wier rijkdommen een erkend recht is voor degene die om hulp vraagt en voor degene die dit niet doet.*²⁷

Deze verzen richten zich tot de rijken en herinneren hen eraan dat een deel van hun rijkdom datgene bevat wat in rechte toebehoort aan de bedelaar en de behoeftige.

Hoe kunnen we beoordelen dat er in de samenleving een onbalans is ontstaan door de overdracht van rechten die de armen toekomen, naar enkele rijke mensen? De maatstaf voor deze criteria wordt gevormd door zekere gegarandeerde rechten.

Volgend de Islam zijn er vier basisbehoeften van de mens die moeten worden vervuld. De Heilige Koran verklaart:

إِنَّكَ لَا تَجُوعُ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۖ وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَىٰ ۖ

*Voor u is voorzien dat gij erin niet zult hongeren, noch naakt zult zijn, en dat gij erin geen dorst zult lijden, noch zult blootgesteld zijn aan de zon.*²⁸

De Islam stelt dus minimum rechten vast in de vorm van een handvest bestaande uit vier punten, door de basisbehoeften die een staat zou moeten verschaffen te definiëren:

1. Voedsel
2. Kleding
3. Water
4. Onderdak

Zelfs in Engeland en de Verenigde Staten zijn er honderdduizenden mensen zonder onderdak en mensen die in vuilnisbakken op zoek moeten gaan naar een beetje voedsel om hun honger te stillen.

Zulke onverkwikkelijke taferelen belichten de inherente zwakheid van de kapitalistische samenleving en brengen de symptomen van een

diepe onderliggende malaise aan de oppervlakte. Materialisme brengt in zijn uiterste vorm zelfzucht en ongevoeligheid voort en stompt de menselijke gevoeligheid voor het lijden van anderen af.

Natuurlijk zijn er nog bedenkelijker taferelen van ellende die worden veroorzaakt door extreme armoede in de meeste derdewereldlanden, maar dan is de samenleving als geheel arm en functioneren de landen zelf volgens dezelfde kapitalistische beginselen. Vandaar dat het niet de vraag is of de meerderheid van de bevolking van zulke landen Christen is, of Joods, Hindoe, Moslim, of heiden – het systeem blijft in wezen kapitalistisch van aard.

De misdaad floreert en verdorvenheid gedijt in de getto's die een smet zijn op het aanzicht van de mensheid zelf in de zogenaamde ontwikkelde landen van de wereld.

Er zijn gebieden in Afrika en in andere landen waar zelfs drinkwater niet beschikbaar is voor grote groepen van de samenleving. Als u zelfs maar één stevige maaltijd per dag krijgt, acht u zich gelukkig. Water wordt een dagelijks probleem. Er zijn landen in de wereld die alle mogelijkheden en hulpbronnen hebben om hun lot binnen enkele jaren te veranderen zonder zelf in moeilijkheden te geraken. Toch zijn zulke landen niet genegen hun hulpbronnen aan te wenden ter verlichting van het lijden van honderden miljoenen mensen in armere landen.

Vanuit het islamitische standpunt is deze vraag erg belangrijk. Volgens de Islam is het niet alleen het lijden van één mens waarvoor de samenleving van dat land verantwoordelijk is, maar het is het lijden van ieder menselijk wezen in welke samenleving ook, dat wil zeggen, de mensheid die geen geografische grenzen heeft, noch begrenzungen van kleur, geloof of politiek, waarvoor de gehele mensheid verantwoordelijk is, en menselijke wezens zijn als zodanig verantwoording

verschuldigd aan God. Wanneer hongersnood, ondervoeding of schade als gevolg van een andere natuurramp een gemeenschap treft, moet dit worden behandeld als een menselijk probleem. Alle samenlevingen en landen in de wereld moeten deelnemen aan de hulp om het lijden te verlichten.

Het is een schande dat ondanks alle vooruitgang in de wetenschap en technologie, het uitroeien van honger en dorst niet de aandacht heeft gekregen die dit verdient. Er moet een systeem zijn waardoor het totaal aan menselijke rijkdom snel en efficiënt kan worden gezonden naar die gebieden waar honger toeslaat of waar hongersnood huishoudt onder de mensheid of waar mensen behoeftig en dakloos zijn geworden.

Regeringen hebben zowel nationale als internationale verantwoordelijkheden. Deze verantwoordelijkheden op nationaal niveau houden in het vervullen van de basisbehoeften van ieder lid van de samenleving door zeker te stellen dat iedereen op gepaste wijze wordt gekleed en voorzien van water en onderdak. De internationale plicht, waarnaar later verder zal worden verwezen, bestaat uit het ten volle deelnemen aan het bundelen van middelen en om de uitdagingen van grootschalige natuurrampen of door de mens aangerichte rampen het hoofd te bieden, en uit het helpen van die landen die uit zichzelf niet in staat zijn om de crisis op gepaste wijze te behandelen.

Als zodanig is het de plicht van de staat om de zaken recht te zetten door aan de bedelaars en de arme mensen terug te geven wat hun werkelijk toebehoort. De vier fundamentele vereisten van voedsel, kleding, water en onderdak zullen dus voorrang hebben boven alle andere overwegingen.

Met andere woorden; er kan in een werkelijk islamitische staat noch een bedelaar zijn noch een behoeftige zonder voedsel, kleding, water en onderdak.

Als deze algehele vereisten worden gegarandeerd, wordt de minimale verantwoordelijkheid van de staat vervuld. Maar de samenleving als geheel wordt verondersteld veel meer dan dit te doen.

De mens kan niet van brood alleen leven is een diepzinnige leer-spreuk. Voeg hieraan nog toe het vereiste van gezond water, gepaste kleding en een dak boven het hoofd. Toch kunnen al deze vereisten samengevoegd het leven niet volledig maken. De mens zal altijd op zoek zijn naar iets meer dan slechts de basisbehoeften van het leven. Er zal dus door de samenleving iets anders moeten worden gedaan om de grauwhed weg te nemen, kleur te geven aan het leven van de armen en hen te laten delen in iets van de genoegens van de rijken.

Nogmaals, het is niet genoeg dat de meer fortuinlijke leden van de samenleving hun rijkdom zouden moeten delen met de minder fortuinlijke leden van de samenleving. Maar het is ook noodzakelijk dat zij delen in de zorgen die samengaan met armoede, die een erg groot aantal menselijke wezens treft. Er moet een zeker systeem van vermenging van de rijken en de armen zijn waarbij de bovenlagen zich uit eigen wil vermengen met de mensen uit de onderlagen zodat zij persoonlijk gewaarworden wat het werkelijk betekent om in armoede te leven. De Islam stelt vele maatregelen voor die het voor de verschillende klassen onmogelijk maken in hokjes te worden verdeeld en te worden geïsoleerd in hun eigen sferen. Enkele van deze maatregelen hebben we eerder beknopt genoemd.

Aanbidding als middel tot economische eenheid

1) Het beginnen met de bevestiging dat er geen andere god is dan de Ene God, vestigt de Eenheid van God en Zijn schepping, en waardoor de mensheid wordt verenigd onder de Almachtige Schepper.

2) De vijf dagelijkse gebeden, die gezamenlijk dienen te worden gezegd, zijn in vergelijking met alle andere in dit opzicht wellicht een van de meest effectieve middelen. Van de rijken en de armen, de groten en de kleinen wordt zonder uitzondering verlangd dat zij hun gebeden in moskeeën zeggen als deze toegankelijk zijn. Indien niet iedereen, is ten minste een groot gedeelte van de Moslim samenleving ervoor verantwoordelijk zich aan dit bevel te houden. Het percentage van degenen die regelmatig vijf keer per dag bidden, kan in sommige landen lager zijn en in andere landen hoger, maar het is een gemeenschappelijke belevenis die in meer of mindere mate wordt gedeeld door een meerderheid van de Moslims.

Het systeem van het gebed is in zichzelf een grote boodschap van de gelijkheid van de mens. Degene die de moskee het eerst bereikt, neemt de plaats in van zijn keuze, en niemand, hoe hoog ook zijn positie is in de samenleving, kan er maar aan denken hem te verplaatsen. Tijdens het gebed staan allen tezamen, schouder aan schouder, zonder tussenruimte. Iemand die onberispelijk is gekleed, kan naast iemand staan die gekleed is in haveloze lompen. Hij die zwak is en bleek en hij die gezond en sterk is, ontmoeten elkaar dagelijks op een gelijk platform waar de onveranderlijk herhaalde boodschap is: *God is de Grootste*.

Het oog in oog staan met de ellende waarin sommige leden van een plaats wonen en hen dagelijks te ontmoeten heeft een erg krachtige

uitwerking op het hart van iemand die in betrekkelijk comfort leeft. De boodschap is luid en duidelijk dat u iets moet doen om hun lijden te verlichten en hun standaard te verhogen, of dat uzelf in de achtig van God zult worden verlaagd en ook in uw eigen achting.

De omvang van dit contact wordt verder verbreed op iedere vrijdag als Moslims in een centrale moskee bijeenkomen zodat mensen uit rijkere buurten mensen uit armere gebieden ontmoeten. Dit wordt verder verruimd op elk van de halfjaarlijkse feesten die worden voorafgegaan door *fitrāna*, een fonds dat wordt bijeengebracht door vrijwillige bijdragen voor hulp aan de armen.

3) Ook plaatst de Moslim vastenmaand de rijken en de armen op hetzelfde niveau. De rijken ondergaan honger en dorst om hen het lot van de armen voor wie honger en dorst slechts een levenswijze is, te doen herinneren.

4) Zakat draagt het recht op het kapitaal van de rijken, waarop de armen aanspraak kunnen maken, over.

5) Dan, als laatste, is er de vijfde zuil van de Islam de bedevaart, die dikwijls is omschreven als het grootste schouwspel van de menselijke eenheid. Het is de vrouwelijke pelgrims toegestaan om eenvoudige genaaide kleding te dragen. De mannelijke pelgrims zijn gekleed in twee ongenaaide lakens – een uniform voor zowel de rijken als de armen.

Maar dit is niet alles. Naast de hierboven genoemde daden van aanbidding, zijn er in een Moslim samenleving vele andere maatregelen geïntroduceerd en uitgevoerd die voortdurend de kloof tussen de verschillende groepen in de samenleving overbruggen en de zo noodzakelijke ventilatie en overdracht van warmte verschaffen voor een gezonde omgeving in welke het de rijken is toegestaan om redelijk

rijk te blijven, maar in welke ook van de rijken wordt vereist dat zij zich bekommeren om de armen.

Een soortgelijk principe was uiteengezet door Jezus^{as} toen hij zei: *de zachtmoedigen zullen de aarde erven*. Het is erg jammer dat ondanks dit uitdrukkelijke morele bevel het kapitalisme er nooit in is geslaagd zich te bekommeren om de arme en zachtmoedige leden van de samenleving.

Internationale verplichtingen

Bij het bespreken van de alternatieve handelwijze die moet worden aangenomen gedurende perioden van natuurrampen of grote rampspoed die een samenleving treffen (zie de eerder genoemde basisbehoeften), bespreekt de Heilige Koran dat de juiste keuze in de volgende volgorde:

فَكَرْبَةٍ ۖ أَوْ إِطْعَمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۖ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۖ أَوْ مِسْكِينًا
ذَا مَتْرَبَةٍ ۖ

*Het is het bevrijden van een slaaf, of het op een dag van honger voeden van een wees die u verwant is, of een arme die in het stof ligt.*²⁹

Met andere woorden, de juiste keuzes zijn:

1. De oprechte en ware dienst aan de mensheid die voor God aanvaardbaar is, wordt hier beschreven. De eersten van hen die hulp nodig hebben van de mens zijn diegenen die in slavernij verkeren of anderszins gebonden zijn. Iedere dienst die aan dit

begrip tegenstrijdig is, wordt door God als van geen waarde beschouwd. In het licht hiervan wordt het moderne systeem van het verstrekken van financiële hulp aan minder ontwikkelde landen met voorwaarden vooraf die zijn verbonden aan de hulp, geheel verworpen.

2. De volgende keuze is het voeden van een wees, zelfs als hij of zij een voogd heeft ter ondersteuning van hem of haar.
3. De laatste keuze is het voeden van een behoeftige die zo hulpeloos is alsof hij door het stof is gegaan.

Hoewel deze verzen gesteld zijn in het enkelvoud, beschrijven zij klaarblijkelijk een grootschalige crisis. De betekenis van het woord *yaum* (letterlijk *dag*) en de algemene stijl van de bewoording is zo duidelijk. Bij overdenking schilderen de gevolgtrekkingen van dit vers een erg duidelijk beeld van hoe grote, rijke en machtige naties de armere naties die in tijden van uiterste hulpeloosheid in ernstige nood verkeren, behandelen. Hun wordt hulp verleend maar met beperkende voorwaarden. Dus wordt het echte doel en de geest van het helpen van anderen tenietgedaan. Zij worden naar het lijkt slechts van het ene lijden bevrijd om naar de valstrik van een ander lijden te worden gebracht.

Het gehele hedendaagse stelsel van internationale hulp met voorwaarden vooraf wordt hier met zulke weinige woorden levendig beschreven. De gelovigen wordt verteld niet ongerechtvaardigd voordeel te ontnemen aan hulpeloze mensen door het lijden van arme personen of naties te verlichten, en hen tegelijkertijd hun vrijheid te onthouden.

Het woord “wees” wordt in een ruimere betekenis gebruikt omdat het van toepassing is op zowel afhankelijke personen als naties. Zulke naties die als wezen met rijke verwanten door hun familie en kennis-

sen in de steek zijn gelaten, moeten niet zonder hulp worden gelaten omdat zij zouden kunnen worden geholpen door anderen die in de eerste plaats voor hen verantwoordelijk zijn.

Het geval van de olierijke staten is een geschikt voorbeeld. Als slechts een paar Golfstaten de handen ineen hadden geslagen om het onmetelijke lijden van de mensheid in het algemeen te verlichten, zouden zij het probleem van de honger en de droogte in Afrika hebben kunnen oplossen zonder in financiële moeilijkheden te komen. De bergen geld die zij hebben in bankdeposito's en buitenlandse bezittingen in Westerse landen genereren rente en inkomsten die alleen al voldoende zijn om de ellende en het lijden in Afrika te verzachten. In ieder geval verbiedt de Islam hen zulke rente te besteden voor eigen gebruik.

Het geval van een onmetelijke zee van honger, ellende en armoede door de talrijke rampen in Bangladesh is nog een zaak die het verdient in deze context te worden bestudeerd. De betrokkenen door de rest van de wereld aan hun lot overgelaten. De eventuele hulp die naar hen doordruppelt is feitelijk niet afdoende voor het verlichten van hun ellende.

Zulke naties moeten volgens de ruime definitie van de uitdrukking worden beschouwd als "weesnaties". Als zulke weesnaties door hun eigen familie en kennissen in de steek worden gelaten, vormt dit een ernstige misdaad in de ogen van God.

Mensen hebben een uiterst naïeve en zelfs onoprechte houding jegens God en de natuur voor het lijden van de armere naties terwijl het zeer zeker de mens zelf is die schuld heeft aan zijn volsagen ongevoeligheid en onachtzaamheid. Als we de harten van de mensen vullen met die bijzondere eigenschap en kunnen lijden voor de zaak van anderen, kan de wereld nog worden veranderd in een paradijs.

In de wereld buiten de Islam heerst dezelfde zelfzuchtige houding. Als bijvoorbeeld Ethiopië toevallig nauwe banden heeft met de Sovjet-Unie, moet hulp niet worden onthouden onder het voorwendsel dat het aan de Sovjet-Unie is om zich als beschermheer te kwijten van haar verantwoordelijkheid. Als miljoenen Moslims in Soedan sterven van honger, moet hun toestand niet worden genegeerd onder het voorwendsel dat rijke naties als Saoedi-Arabië en andere olierijke staten, die praktisch verwanten en bekenden zijn, de uiteindelijke verantwoordelijkheid hebben hen te voeden. Dit is de ware strekking van de Arabische uitdrukking *yatīman dha maqrabatīn* (letterlijk, een wees, een verwant).

Weer wordt er in dit vers op gewezen dat individuen of naties die lijden als gevolg van individuele of nationale economische crises, moeten worden geholpen bij het op eigen benen staan. Dit scenario is van toepassing op veel derdewereldlanden van welke de economie snel afbrokkelt omdat tijdige hulp op grote schaal niet wordt verschaft.

De derde keuze is *au miskīnan dha matrabatīn* die van toepassing is op zulke economieën die te gronde zijn gericht en waarbij het gehele economische stelsel van de natie is ingestort. Volgens de Heilige Koran is het voeden van de mensen in zulke landen niet voldoende. Het is de verantwoordelijkheid van de mens om maatregelen te treffen om hun economieën te herstellen.

Ongelukkigigwijs geven de handelsbetrekkingen in de hedendaagse tijd precies het tegenovergestelde te zien. De stroom van rijkdom is altijd in de richting van de rijkere en meer ontwikkelde landen, terwijl de economieën van de armere landen dieper in het rood zinken.

Ik ben geen econoom, maar begrijp tenminste dit dat het voor de derdewereldlanden onmogelijk is om met de ontwikkelde landen bilaterale handelsbetrekkingen in stand te houden en toch de stroom

van rijkdom van hun landen naar die van de rijken te verhinderen door zeker te stellen dat de exportopbrengsten gelijk zijn aan de importkosten.

Nog een belangrijke factor die we in gedachte moeten houden is dat er in alle economisch ontwikkelde naties een voortdurende aan-drang is voor een verbetering van de levensstandaard. De armere naties worden aangemoedigd om geld te lenen om de stijgende levensstandaard van de ontwikkelde wereld te evenaren. Drukknoptechnologie leidt naar een gemakkelijker en comfortabeler leven, zelfs als zulke verslavingen aan moderne gerieflijkheden uiteindelijk het menselijke karakter van gehardheid ongunstig kan beïnvloeden. Maar als de mensen in ontwikkelde landen hun eigen belangen nastreven en hun eigen fysieke gezondheid willen herstellen, hoe kan dan van de rijkere naties worden verwacht dat zij de armere naties zullen bevrijden van een toestand van een kwaadaardige, terminale bloedarmoede, als hun eigen dorst naar meer bloed geen grens kent en als hun levensstandaard moet blijven stijgen, en als al hetgeen geld kan kopen voortdurend naar hun eigen economieën moet worden overgeheveld?

Deze krankzinnige race naar een stijgende levensstandaard zonder onderscheid, berooft niet alleen de armere naties van hun kans op overleven, maar berooft ook de ontwikkelde naties zelf van hun gemoedsrust en tevredenheid van het hart. In de gehele samenleving worden begeerten opgewekt in het najagen van kunstmatig gecreëerd behoeften zodat iedereen in een voortdurende toestand leeft van een verlangen naar iets om niet onder te doen voor anderen. Nog eens, dit is een gang van zaken die mogelijk kan leiden tot oorlog.

Deze tendens wordt in de Islam sterk ontmoedigd. De Islam presenteert u het beeld van een samenleving waarin mensen leven binnen de begrenzing van hun middelen met enige besparingen voor slechtere

tijden, niet allen op het niveau van het individu en het gezin, maar ook op nationale basis.

Voor armere landen brengt een dergelijke situatie gevaren met zich omdat wanneer de ontwikkelde landen te lijden hebben van nieuwe uitdagingen door de concurrentie van opkomende economieën, en wanneer hun eigen economieën beginnen te stagneren, zij ongevoeliger zullen worden in hun betrekkingen met de derdewereld of armere landen. Dit is onvermijdbaar omdat de regeringen van rijkere landen op de een of andere wijze een redelijke levensstandaard moeten handhaven voor de mensen die hieraan verslaafd zijn geraakt.

Uiteindelijk verergeren deze situaties en resultaten in factoren die oorlogen creëren. Het zijn deze oorlogen die de Islam tracht te voorkomen.

Referenties

1. Hoofdstuk 89: *Al-Fajr*: 18–21
2. Hoofdstuk 102: *Al-Takāthur*: 2–4
3. Hoofdstuk 3: *Āl-ʿImrān*: 190
4. Hoofdstuk 4: *Al-Nisāʾ*: 54
5. Hoofdstuk 16: *Al-Nahl*: 72
6. Hoofdstuk 4: *Al-Nisāʾ*: 59
7. Hoofdstuk 64: *Al-Taghābun*: 16
8. Hoofdstuk 24: *Al-Nūr*: 57
9. Hoofdstuk 9: *Al-Taubah*: 60
10. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 276–281

11. Hoofdstuk 9: *Al-Taubah*: 34–35
12. Hoofdstuk 11: *Hūd*: 88
13. Hoofdstuk 17: *Banī Isrāʿīl*: 30
14. Hoofdstuk 17: *Banī Isrāʿīl*: 27–28
15. Hoofdstuk 7: *Al-Aʿrāf*: 32
16. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 283–284
17. Hoofdstuk 4: *Al-Nisāʾ*: 8–13
18. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 189
19. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 283–284
20. Hoofdstuk 83: *Al-Tatfīf*: 2–4
21. *Muslim*
22. *Hadith*
23. *Bukhārī* en *Muslim*
24. *Bukhārī* en *Muslim*
25. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 283–284; *Muslim*
26. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 4
27. Hoofdstuk 70: *Al-Maʿārij*: 25–26
28. Hoofdstuk 20: *Ṭā-Hā*: 119–120
29. Hoofdstuk 90: *Al-Balad*: 14–17

Voorwaar, Allah gebiedt u het u toevertrouwde over te geven aan hen die er recht op hebben en dat, wanneer gij tussen mensen richt, gij rechtvaardig handelt. En waarlijk, voortreffelijk is datgene, waartoe Allah u maant. Voorzeker, Allah is de Alhorende, de Alziende.

—De Heilige Koran, 4:59

Politieke Vrede

Politieke vrede moet zorgvuldig worden
onderzocht op het nationale en het internationale
niveau

Wat nationale politiek betreft, is de allereerste kwestie die betreffende de vraag welk politiek stelsel goed of slecht is voor de mens. Weer moeten we te weten komen of het het mislukken is van politieke systemen en de inherente gebreken ervan die verantwoordelijk zijn voor de ellende en de ontevredenheid van een volk, of dat het iets anders is. Moet het systeem iets worden verweten of hen die het gaande houden? Kan bijvoorbeeld een immoreel, zelfzuchtig, gierig of corrupt politiek leiderschap dat met democratische middelen aan de macht komt, werkelijk goed en voordelig zijn voor de samenleving tegenover een welwillende dictatuur?

Teneinde een internationale vrede te vestigen en deze te garanderen, heeft de Islam een woord van advies voor de hedendaagse politici.

De Islam legt een buitengewone nadruk op het introduceren van een absolute moraliteit in alle sferen van de menselijke activiteit, de politiek niet uitgezonderd.

Geen onomwonden veroordeling van welk politiek stelsel ook

We beginnen met de opmerking dat in de Islam geen politiek stelsel wordt genoemd als het enige geldige systeem tegenover alle andere.

Het lijkt geen twijfel dat de Heilige Koran spreekt van een democratisch systeem waar de bestuurders worden gekozen door het volk, maar dit is niet het enige systeem dat door de Islam wordt aanbevolen. Ook kan het niet het fundamentele voorrecht zijn van een universele religie om een enkel regeringsstelsel te kiezen zonder acht te slaan op het feit dat het praktisch gezien niet mogelijk is dat een enkel stelsel wordt toegepast op alle regio's en samenlevingen in de wereld.

Democratie is niet voldoende ontwikkeld, zelfs niet in de meest ontwikkelde naties van de wereld, om het stadium te bereiken van een regeringsvorm die de uiteindelijke politieke visie is van democratie. Met de opkomst van het kapitalisme en het opzetten van een uiterst machtig bestuursapparaat in kapitalistische landen, kunnen werkelijk democratische verkiezingen nergens worden gehouden. Hieraan kan nog worden toegevoegd het groeiende probleem van corruptie en het opkomen van de maffia en andere pressiegroepen. Men kan veilig concluderen dat de democratie niet in veilige handen is, zelfs niet in de

meest democratische landen van de wereld. Hoe kan deze dan geschikt zijn in de derde wereld? Dus te zeggen dat westerse democratie kan heersen in Afrikaanse, Aziatische of Zuid-Amerikaanse landen of in de zogenoemde islamitische landen van de wereld zou neerkomen op het doen van een holle en onrealistische aanspraak.

Wat mij betreft, verwerpen de islamitische leerstellingen niet een bepaald politiek systeem in de wereld, maar de Islam laat dit over aan de keuze van het volk en de historische gevestigde tradities die in een bepaald land de overhand hebben. Wat de Islam benadrukt is niet de regeringsvorm, maar hoe de regering zich kwijt van haar taken.

Mits een bestuurssysteem zich aanpast aan het islamitische ideaal in het zich kwijten van het vertrouwen dat zij is verschuldigd aan haar onderdanen, kunnen verschillende regeringsstelsels zoals het leenheerstelsel, de monarchie, democratie, enz. een plaats hebben in de Islam.

Monarchie

De monarchie wordt in de Heilige Koran herhaaldelijk genoemd zonder als instelling te worden veroordeeld.

Een profeet van Israël herinnert de Israëlieten aan Taloet:

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ
لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ
اضْطَفَا عَلَيْكُمْ وَرَآدَهُ بَنَظَةً فِي الْوَادِ وَالْجَنَمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٠

Hun profeet zeide tot hen: Allah heeft Taloet als koning over u aangesteld. Zij maakten bezwaar en zeiden: Hoe kan hij over ons regeren, terwijl wij meer recht hebben op heerschappij dan hij en

hem zelfs geen overvloed aan rijkdommen is gegeven? Hij antwoordde: Voorzeker, Allah heeft hem superioriteit over u verleend en heeft hem overvloedig toegerust met kennis en kracht. En Allah geeft Zijn heerschappij aan wie Hij wil. Allah is Milddadig, Alwetend.¹

De monarchie wordt ook genoemd in de bredere zin dat de mensen zelf de monarch zijn:

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ
وَجَعَلَ لَكُم مَّلُوكًا ۖ وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ۝

Gedenkt toen Mozes tot zijn volk zeide: "O, mijn volk, herinnert u de gunst die Allah aan u verleende toen Hij profeten onder u aanstelde en u tot koningen maakte en u dat gaf, wat Hij niet aan enig ander van de volkeren had gegeven."²

Nog eens, oppergezag dat is teweeggebracht of uitgebreid door verovering geniet in het algemeen geen goede reputatie zoals we zien in het vers over de koningin van Sheba toen zij haar raadsgevers adviseerde.

De beslissing van de koningin van Sheba wordt als volgt weergegeven:

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَٰةَ أَهْلِهَا
أَذِلَّةً ۚ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝

Zij zeide: Voorzeker, als machtige koningen een land binnenvallen, plunderen zij het en vernederen de leidende mensen ervan. En dat is steeds hun gewoonte geweest.³

Koningen kunnen natuurlijk goed of slecht zijn, evenals democratisch gekozen eerste ministers en presidenten ook goed of slecht kunnen zijn.

Maar de Heilige Koran noemt een categorie koningen die door God waren benoemd. Zij zijn van de soort als Koning Salomon, die niet alleen een koning was zoals begrepen door de Joden en Christenen, maar ook, volgens de Heilige Koran, een profeet van God was.

Dit toont aan dat soms de functies van het profeetschap en oppergezag zijn samengebracht in één persoon en dat zij heersers zijn die rechtstreeks door God zijn aangesteld.

Nog een voorbeeld van oppergezag middels het gezag van een profeet wordt genoemd in de Heilige Koran. Het volgende vers illustreert dit feit:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ
تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٥

O gij die gelooft, gehoorzaamt Allah en gehoorzaamt Zijn boodschapper en degenen die onder u gezag hebben. Als u dan onderling over iets verschilt, verwijst het naar Allah en Zijn boodschapper als gij gelooft in Allah en de Laatste Dag. Dit is het beste en uiteindelijk prijzenswaardig.⁴

In dit vers worden niet alleen de categorieën van oppergezag opgenoemd, maar wordt ook benadrukt dat soms volgens de Heilige Koran democratische keuzes niet noodzakelijkerwijs altijd de juiste zijn. Het is heel aannemelijk dat een overweldigende meerderheid van mensen niet de vereiste eigenschappen van groot leiderschap herkent in een persoon en tegen zijn verkiezing protesteert als hij hen wordt opge-

drongen. Naar alle politieke criteria zou zijn benoeming worden omschreven als dictatoriaal. De keuze kan tegen de wil van het volk zijn, maar is zeker niet tegen het algemeen belang.

De inherente zwakheid in de democratische vorm van verkiezingen is dat de grote massa haar keuze maakt na oppervlakkige indrukken en de laatste schattingen, en niet in staat is om voor haarzelf de gezonde leiderschapskwaliteiten die het meest geschikt zijn om haar uiteindelijk tot nut te zijn, te beoordelen.

Het lijkt dat in de geschiedenis van Gods bevoorrechte volk er tijden zijn geweest wanneer hun politieke overleven goddelijke tussenkomst vereiste. Op zulke tijden neemt God de keuze van een koning, heerser, leider in eigen hand. Hieruit moet niet de conclusie worden getrokken dat alle monarchen of leiders door God zijn gekozen of als zodanig zijn geheiligd. Deze misvatting die algemeen was in het middeleeuwse Christelijke systeem, wordt niet gedeeld door de Heilige Koran. Koning Richard, bijvoorbeeld, weeklaagt:

Niet alle wateren van ruwe, woeste zeeën kunnen de balsem van een gezelfde koning wegwassen.⁵

Het definiëren van democratie

Het begrip democratie is, ondanks zijn Griekse oorsprong, gebaseerd op de beknopte definitie van Abraham Lincoln: *regering van het volk, door het volk, voor het volk*. Het is zeker een erg interessant cliché maar zelden ergens in de wereld in zijn totaliteit toegepast.

Het derde deel van de definitie *voor het volk* is erg vaag en vol gevaren. Wat kan met vol vertrouwen worden verklaard *voor het volk*

te zijn? In een systeem van meerderheidsbestuur kan het erg vaak voorkomen dat wat wordt beschouwd *voor het volk* te zijn, louter voor de meerderheid is en niet voor de resterende minderheid.

In een democratisch stelsel is het ook mogelijk dat essentiële beslissingen worden genomen enkel op basis van een absolute meerderheid. Toch zult u, als u de feiten en cijfers verder ontleedt en analyseert, ontdekken dat het in werkelijkheid een minderheidsbeslissing was, die op democratische wijze was aangenomen en opgelegd aan de meerderheid. Een van de talrijke mogelijkheden is dat de regerende partij bij stemming aan de macht is gekomen op basis van het meerderheidskiesstelsel en in de meeste kiesdistricten een geringe meerderheid heeft behaald. Verder wordt het als de opkomst op de verkiezingsdag nogal laag is, twijfelachtig of de regerende partij in werkelijkheid de steun van de meerderheid geniet. Zelfs als de partij met een algehele meerderheid van het electoraat naar voren treedt, kunnen gedurende haar regeerperiode vele dingen gebeuren. De publieke opinie kan drastisch veranderen zodat de zittende regering niet langer een ware vertegenwoordiger van de meerderheid is. Welbeschouwd manifesteert zich bij iedere regeringswijziging een geleidelijk proces van verandering van mening.

Zelfs als de regering populair blijft bij haar kiezers is het niet onwaarschijnlijk dat als zekere belangrijke beslissingen worden genomen een aanzienlijk aantal leden van de regerende partij het niet van harte eens is met de meerderheid, maar toch kan hebben gestemd uit loyaliteit aan de partij. Als het verschil is gelegen in de sterkte van de regerende partij ten opzichte van de oppositiepartij of -partijen, dan zal de zogenoemde meerderheidsbeslissing meestal in werkelijkheid een minderheidsbeslissing zijn die het volk wordt opgelegd.

Het is ook opmerkelijk dat het begrip van wat wordt gezien als goed *voor het volk* van tijd tot tijd verandert. Als beslissingen niet worden genomen op grond van absolute principes, maar op grond van wat men goed acht *voor het volk* of tenminste op grond van wat de partij goed acht, kan dit van tijd tot tijd leiden tot een voortdurende verschuiving in het beleid. Wat vandaag goed lijkt, kan morgen slecht zijn en overmorgen weer goed.

Voor de gewone man kan dit een bedrieglijke situatie zijn. Tenslotte was het experimenteren met het communisme op zulk een grote schaal voor meer dan een halve eeuw gebaseerd op dezelfde slogan *voor het volk*. Niet alle socialistische staten waren dictatoriaal.

Men dient ook op te merken dat de scheidslijn tussen de socialistische staten en de democratische wat betreft *bestuur door het volk* erg dun is en soms niet bestaat. Hoe kan men alle regeringen in de wereld die zijn gekozen in socialistische landen veroordelen als zijnde niet *door het volk* aan de macht gebracht. Natuurlijk is het in een totalitaire staat mogelijk de keuze van kandidaten op zulk een wijze aan het electoraat te dicteren dat dit hun weinig ruimte laat om alternatieven te kiezen. Toch kunnen soortgelijke en andere aanmatigende tactieken ook worden toegepast, behalve enkele uitzonderingen in de westerse wereld, in landen met een democratisch regeringsstelsel.

In feite wordt democratie in de meeste delen van de wereld niet de vrije hand gegeven en de verkiezingen zijn zelden *door het volk*. Met verkiezingsfraude, koehandel, vrees voor de tactiek van de politie en andere soortgelijke corrupte maatregelen worden de geest en het wezen van democratie in de wereld verschaald met vervalsing zodat er uiteindelijk weinig van de democratie overblijft.

Islamitische definitie van democratie

Volgens de Heilige Koran hebben de mensen een vrije keus om een bestuursvorm aan te nemen die hen past. Democratie, soevereiniteit, het stamstelsel of het leenstelsel zijn geldig mits ze worden geaccepteerd door het volk als de traditionele erfenis van hun samenleving.

Het lijkt er echter op dat democratie wordt geprefereerd en ten eerste aanbevolen in de Heilige Koran. De Moslims wordt geadviseerd een democratisch systeem te hebben hoewel niet precies volgens het patroon van de democratie naar westers model.

De Islam presenteert nergens in de Heilige Koran een holle definitie van democratie. Hij behandelt alleen principes van essentiële betekenis en laat de rest over aan de mensen. Volg en behaal voordeel, of dwaal en wordt vernietigd.

Twee zuilen van het islamitische begrip van democratie

Er zijn slechts twee zuilen in het islamitische begrip van democratie. Deze zijn:

1) Het democratische proces van verkiezingen moet gebaseerd zijn op vertrouwen en integriteit. De Islam onderwijst dat wanneer u uw stem uitbrengt, u dit moet doen in het bewustzijn dat God over u waakt en u verantwoordelijk zal houden voor uw beslissing. Stem voor hen die het beste in staat zijn het nationale vertrouwen dat hun is gegeven te bevestigen en die zelf betrouwbaar zijn. In deze leerstelling

is het vereiste begrepen dat degenen die het recht hebben om te stemmen van hun stemrecht gebruik moeten maken tenzij er omstandigheden zijn die buiten hun macht liggen, of er beletselen bestaan in de uitoefening van dit recht.

2) Regeringen moeten functioneren volgens het beginsel van absolute rechtvaardigheid. De tweede zuil van de islamitische democratie is dat telkens wanneer men beslissingen neemt, men dit moet doen volgens het beginsel van een absolute rechtvaardigheid. Of de zaak nu politiek, religieus, sociaal of economisch is, rechtvaardigheid mag nooit in het gedrang komen. Na de vorming van een regering moet het stemmen binnen de partij ook altijd gericht blijven op rechtvaardigheid. Vandaar dat het geen partijbelang of een politieke overweging moet worden toegestaan het besluitvormingsproces te beïnvloeden. Op de lange termijn moet iedere beslissing die in deze geest is genomen wel werkelijk *van het volk, door het volk en voor het volk* zijn.

Wederzijdse raadplegingen heeft voorkeur

Het wezen van democratie wordt erg duidelijk besproken in de Heilige Koran, en wat betreft het advies aan Moslims wordt democratie, hoewel de monarchie nooit als een ongodsdienstige en een goddeloze instelling is uitgesloten, zeer zeker de voorkeur gegeven boven alle andere bestuursvormen.

Bij het beschrijven van de ideale Moslim samenleving, verklaart de Heilige Koran:

فَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَنْتُمْ لِلَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۖ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الذُّنُوبِ
 وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ۖ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ
 وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ ۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۖ
 وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ۖ

Wat u ook is gegeven, is slechts een tijdelijke voorziening voor dit leven, maar dat wat bij Allah is, is beter en van langere duur voor de gelovigen die hun vertrouwen in hun Heer stellen, en degenen die de zwaarste zonden en onwelvoeglijkheden vermijden, en die wanneer zij vertoornd zijn, vergeven, en degenen die naar hun Heer luisteren en het gebed in acht nemen en wier manier van handelen een zaak is van wederzijds overleg, en die besteden uit hetgeen Wij hun hebben verschaft, en degenen die als een onrecht hen treft, zich verdedigen.⁶

De Arabische woorden *amruhum shūrā bainahum* (wier manier van handelen een zaak is van wederzijds overleg) hebben betrekking op het politieke leven van de Moslim samenleving, en wijzen er duidelijk op dat in bestuurszaken haar beslissingen worden genomen door onderling overleg, hetgeen ons natuurlijk herinnert aan het eerste deel van de definitie van democratie, d.w.z. *bestuur van het volk*. De gemeenschappelijke wil van het volk wordt de regerende wil van het volk door onderling overleg.

Het tweede deel van de definitie van democratie heeft betrekking op *door het volk*. Hiernaar wordt duidelijk verwezen in het volgende deel van het vers:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا ۚ

*Allah gebiedt u het u toevertrouwde over te geven aan hen die het meest geschikt zijn om zich ervan te kwijten.*⁷

Dit betekent dat wanneer u uitdrukking geeft aan uw wil om uw bestuurders te kiezen, u altijd het vertrouwen dient te plaatsen bij degenen die dit toekomt.

Het recht van de mensen om hun bestuurders te kiezen, wordt natuurlijk genoemd, maar terloops. De werkelijke nadruk ligt op de wijze waarop men dit recht moet uitoefenen. De moslims wordt eraan herinnerd dat dit niet slechts een kwestie is hun persoonlijke wil die zij kunnen uitoefenen op de wijze die hen behaagt, maar veel meer dan dat, dat het een zaak is van nationaal vertrouwen. In aangelegenheden van vertrouwen wordt u niet veel keus gelaten. U moet zich van het vertrouwen kwijten met alle eerlijkheid, integriteit en een geest van onbaatzuchtigheid. Het vertrouwen moet daar berusten waar dit werkelijk behoort.

Veel Moslim geleerden halen dit vers aan om eenvoudigweg aan te geven dat de Islam het systeem en de theorie van de democratie voorlegt zoals dit wordt verstaan in de westerse politieke filosofie, maar dit is slechts gedeeltelijk waar.

Het systeem van consultatie dat wordt genoemd in de Heilige Koran laat geen ruimte voor partijpolitiek van de hedendaagse westerse democratieën noch geeft het een vrijbrief voor de stijl en de geest van politieke debatten in democratisch gekozen parlementen en in de huizen van afgevaardigden. Omdat we dit aspect in detail hebben besproken, is verdere behandeling hier niet nodig.

Met betrekking tot het tweede deel van de definitie van democratie moet ook worden opgemerkt dat volgens dit begrip van onderlinge raadpleging het recht om te stemmen vrijwel absoluut zonder enig

voorbehoud of zonder enige voorwaarden die inbreuk maken op dit recht, toebehoort aan de stemgerechtigden.

Volgens de gevestigde regels van de democratie kan de stemgerechtigde zijn stem uitbrengen op een marionet, of zijn stembiljet ongeldig maken of in de prullenbak deponeren in plaats van in de stembus. Hij kan hierop niet worden aangesproken noch kan hij worden berispt voor het overtreden van beginselen van de democratie.

Volgens de definitie van de Heilige Koran echter is een stemgerechtigde niet de absolute meester van zijn stem maar een beheerder. Als beheerder ervan moet hij zich van het in hem gestelde vertrouwen eerlijk en ronduit kwijten en de stem daar plaatsen waar hij van mening is dat deze werkelijk thuishoort. Hij moet waakzaam en zich ervan bewust zijn dat hij voor zijn handelen verantwoordelijk zal worden gehouden in de ogen van God.

Met het oog op deze islamitische opvatting zal in een situatie waarin een politieke partij een kandidaat heeft genomineerd betreffende wie een individueel partijlid van mening is dat eerstgenoemde zich niet zal kwijten van het in hem gestelde nationale vertrouwen, dat individuele partijlid de partij eerder moeten verlaten dan te stemmen op iemand die dit vertrouwen niet verdient. Loyaliteit aan een partij mag zijn keuze niet in de weg staan.

Nogmaals, iemand moet zich in goed vertrouwen kwijten van het in hem gestelde vertrouwen. Daarom moet iedere stemgerechtigde gedurende de verkiezing zijn stemplicht vervullen tenzij hij niet in staat is dit te doen. Anders is hij in gebreke gebleven in het zich kwijten van het vertrouwen dat in hem is gesteld. Het begrip van het zich onthouden van stemmen zoals gebeurt in de Verenigde Staten, waar, naar wordt vermeld, slechts bijna de helft van het electoraat feitelijk de

moeite neemt om te stemmen, heeft in de islamitische opvatting van democratie geen plaats.

De verwarring met betrekking tot de ware aard van een islamitische regering

Onder Moslim politieke denkers van het hedendaagse tijdperk wordt het algemeen gangbaar om te beweren dat de Islam democratie voorstaat. Volgens hun politieke filosofie behoort het oppergezag aan God toe omdat Hij de uiteindelijke autoriteit is.

Goddelijke gezag

Het absolute oppergezag behoort aan God. De Heilige Koran somt Zijn domein op in het volgende vers:

فَقَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿٣٠﴾

*Verheven is dan Allah, de ware Koning. Er is geen god behalve Hij, de Heer van de aanzienlijke Troon.*⁸

Het fundamentele beginsel dat uiteindelijk alle rechten om te besturen aan God toebehoren en dat Hij de Heer van Oppergezag is, wordt in de Heilige Koran op verschillende wijzen genoemd. Het bovengenoemde vers is slechts een voorbeeld hiervan.

In het doen functioneren van politieke zaken wordt aan het oppergezag van God op twee manieren uitdrukking gegeven:

1. De Wet (Sharia) zoals afgeleid van de Heilige Koran, het gedrag van de Heilige Profeet^{sa} van de Islam en ook van de gevestigde tradities die aan hem door de vroege Moslims zijn toegeschreven, staan op de hoogste plaats. Ze bevatten essentiële richtlijnen voor wetgeving en geen democratisch gekozen regering kan zich inlaten met de uitdrukkelijke wil van God.
2. Geen wetgevend proces dat in tegenspraak is met het hiervoor genoemde beginsel zal geldigheid hebben.

Ongelukkigerwijs echter is er geen eensgezindheid onder de geleerden van verschillende sekten in de Islam wat betreft de scherp omliggende Wetten (Sharia). Hierover zijn alle geleerden het eens dat wetgeving het voorrecht is van God en dat Hij Zijn wil tot uitdrukking heeft gebracht door middel van de openbaring van de Heilige Koran aan de Heilige Stichter van de Islam^{sa}.

Betreffende de manier waarop moslimregeringen moeten functioneren, is de algemene gedachte dat in dagelijkse bestuurskwesties, -aangelegenheden en -maatregelen de regering, als vertegenwoordigers van het volk, behulpzaam wordt in het geven van uitdrukking aan de wil van God. Aangezien oppergezag aan het volk behoort bij wijze van gedelegeerde volmacht, is zo'n systeem daarom democratisch.

Moellahisme

Dit is de starre zienswijze van de zogenoemde orthodoxie die alleen tot een verstandhouding met de moderne democratische richtingen

van de Moslim bevolking wil komen op voorwaarde dat de moellah* het uiteindelijke recht moet worden gegeven om de geldigheid van democratische beslissingen te beoordelen op basis van de Sharia .

Als dit zou worden aanvaard, zou deze eis hierop neerkomen dat het uiteindelijke wetgevende gezag niet in de handen van God zou worden geplaatst, maar in de handen van de orthodoxie of de een of andere school van geestelijkheid. Als u de ontzagwekkende macht die in hun handen is geplaatst, overdenkt tegen de achtergrond van fundamentele verschillen die onder de Moslim geestelijkheid zelf heersen met betrekking tot hun begrip van wat wel en wat niet Sharia is, lijken de consequenties afschuwelijk. Er zijn zoveel scholen van jurisprudentie onder de orthodoxie. Zelfs binnen iedere school van jurisprudentie is de geestelijkheid niet altijd unaniem met betrekking tot ieder edict. Verder is hun standpunt met betrekking tot wat de werkelijke wil van God is, zoals tot uitdrukking gebracht in de islamitische Sharia, gedurende verschillende periodes van de geschiedenis aan verandering onderhevig geweest.

Dit levert een ingewikkeld probleem op voor de hedendaagse wereld van de Islam die nog steeds op zoek lijkt te zijn naar haar ware identiteit. Het wordt geleidelijk voor Moslim intellectuelen duidelijker dat het enige gemeenschappelijke punt onder de geestelijkheid hun starre eis voor het opleggen van de Sharia is.

De Iraanse revolutie heeft de begeerte van de moellah's in landen waar soennitische Moslims een meerderheid vormen, verder aangewakkerd. Waarom moeten volgens hen, als Khomeini kan slagen, zij falen. Hierachter ligt hun fantasie – het land van hun dromen.

* Meest nabijkomende vertaling: Moslim “geestelijkheid”.

De massa's zijn in verwarring. Geeft u de voorkeur aan het Woord van God en dat van de Heilige Profeet^{sa} van de Islam of heeft u liever mensen onder een goddeloze en onbevreesde samenleving om u te leiden en uw politieke manifesten vorm te geven? Deze vraag is uiterst moeilijk voor een gewone persoon die zich bevindt in een toestand van verbijstering en verwarring. De massa's in veel moslimlanden vereren en bewonderen de Islam en zouden gaarne bereid zijn te sterven voor de Wil van God en de eer van de Heilige Profeet^{sa} van de Islam. Toch is er iets in deze hele opzet dat hen verwart, verontrust en erg onbehaaglijk doet zijn. Ondanks hun liefde voor God en voor de Heilige Profeet^{sa} roept dit menige bloedige herinnering op aan regeringen in het verleden die óf onder de invloed van moellah's stonden óf het moellahisme uitbuiten voor hun politieke voordeel.

Wat de Moslim politici betreft, zij lijken verdeeld en besluiteloos te zijn. Sommigen kunnen het niet weerstaan deze situatie uit te buiten door partij te kiezen voor de moellah's en hen in bescherming te nemen. Zij koesteren echter de geheime hoop dat ten tijde van de verkiezingen, het niet de moellah's zullen zijn die als trouwe kampioenen van de Sharia worden gekozen, maar dat zij die zullen worden gekozen dit zullen zijn. De massa's zullen er de voorkeur aan geven hen meer te vertrouwen als bewakers van de Sharia dan de moellah's. Het leven zal onder hen gemakkelijker, praktischer en realistischer zijn dan onder de strakke en onbuigzame controle van de "bewakers van de hemel". De meest gewetensvolle personen onder de politici zijn zij met een vooruitziende blik die dit een gevaarlijk spel achten. Helaas! Zij worden snel tot een minderheid. Politici en hypocrisie en waarheid en gewetensbezwaar, of in dit verband iedere nobele deugd, lijken niet hand in hand te gaan. In het algemeen zijn de intellectuelen steeds meer geneigd tot democratie. Zij houden van de Islam, maar zijn

bevreesd voor een theocratisch bestuur. Zij beschouwen democratie niet als een alternatief voor Islam, maar geloven oprecht dat het de Heilige Koran zelf is die democratie als politieke filosofie ter overweging geeft:

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٩﴾

Degenen die naar hun Heer luisteren en het gebed in acht nemen en wier zaken worden besloten door wederzijds overleg, en die besteden uit hetgeen Wij hun hebben verschaft.⁹

وَشَاوَرَهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٠﴾

En raadpleeg hen in bestuurszaken, en wanneer gij vastbesloten zijt, leg dan uw vertrouwen geheel en al in Allah. Voorzeker, Allah heeft degenen lief die vertrouwen in Hem hebben.¹⁰

Als nettoresultaat van dit getouwtrek tussen verschillende politieke partijen, verkeren nieuwe moslimlanden zoals, Pakistan, in een onsamenvattende situatie van verwarring en tegenstrijdigheid. Het electoraat is van nature afkerig van de terugkeer van de moellah's in een aanzienlijk aantal naar de grondwetgevende vergaderingen. Zelfs op het hoogtepunt van de Sharia-koorts slaagde nauwelijks vijf tot tien procent van de moellah's erin in verkiezingen te winnen. Toch verkeren de politici die zich hebben gebonden aan de Wet van God in ruil voor aanvullende steun van de moellah's, zich in een weinig benijdenswaardige positie. Diep van binnen zijn zij er ten volle van overtuigd dat de aanvaarding van de Sharia in werkelijkheid in strijd is met het beginsel van wetgevende macht door een democratisch gekozen huis van afgevaardigden.

Als het gezag voor wetgeving bij God ligt, hetgeen een Moslim niet kan ontkennen, dan zijn het, als een logische gevolgtrekking, de godgeleerden en de moellah's die het voorrecht hebben de wet van de Sharia te begrijpen en te omschrijven. In dit scenario zou de gehele handeling van het verkiezen van wetgevende lichamen nutteloos en zinloos worden. Alles wel beschouwd, wordt van parlementsleden niet verlangd slechts te tekenen op de stippellijnen die de moellah's aangeven.

Het is nogal tragisch dat noch de politici noch de intellectuelen ooit oprecht hebben gepoogd de regeringsvorm of – vormen die de Heilige Koran werkelijk voorlegt of erkent, te begrijpen.

Verdeelde loyaliteit tussen de staat en religie

Er is geen tegenstrijdigheid tussen het Woord van God en de Daad van God. Er is in de Islam geen botsing tussen de loyaliteit aan de staat en aan de godsdienst van iemand.

Er zijn veel episoden in de menselijke geschiedenis waar menig gevestigde staat met deze kwestie werd geconfronteerd.

Gedurende de eerste drie eeuwen van het Christelijke tijdperk verweet in het bijzonder het Romeinse Rijk het Christendom er een gespleten loyaliteit op na te houden tussen het Rijk en het Christendom. Deze aantijging door de staat resulteerde in een uiterst barbaarse en onmenselijke vervolging van de vroege Christenen in hun huizen voor de beweemde misdaad van verraad en ontrouw aan de keizer.

Een dergelijke strijd tussen de Kerk en de staat is altijd een belangrijke factor geweest in het vormgeven aan de Europese geschiedenis. Napoleon Bonaparte, bijvoorbeeld, verweet het Rooms-Katholicisme

een gedeelde loyaliteit te hebben en verklaarde dat de eerste loyaliteit voor het Franse volk en voor de Franse regering moest zijn en het zou geen Vaticaanse Paus zijn toegestaan de zaken van de Rooms-Katholieken in Frankrijk te regelen noch zou het het Rooms-Katholicisme zijn toegestaan in de aangelegenheden van de staat tussenbeide te komen.

In de recente geschiedenis heeft mijn eigen gemeenschap de Ahmadi Moslims in Pakistan te maken met ernstige problemen op soortgelijke gronden. Toen de invloed van de middeleeuwse geestelijkheid onder het beschermheerschap van Generaal Muhammad Zia-ul-Haq, de langst regerende militaire dictator van Pakistan, begon toe te nemen, werden Ahmadi's in toenemende mate populaire slachtoffers van deze eeuwenoude beschuldigingen van een gedeelde loyaliteit. De regering van Pakistan onder Generaal Zia ging zelfs zover een soort witboek tegen Ahmadi's te publiceren waarin werd verkondigd dat Ahmadi's noch loyaal aan de Islam waren noch loyaal aan de staat Pakistan.

Het was dezelfde geest van waanzin die bezit had genomen van nieuwe onderwerpen. De wijn blijft hetzelfde, maar de drinkbekers zijn veranderd.

Meer recentelijk, gedurende de beruchte Salman Rushdie-affaire, hadden Moslims in Brittannië en vele delen van Europa te maken met een soortgelijk probleem, namelijk te worden beschuldigd van het hebben van een gedeelde loyaliteit. Hoewel de intensiteit ervan niet het kookpunt bereikte, moet toch het sterke gevaar dat dit inhoudt voor de betrekkingen tussen de gemeenschappen niet worden onderschat.

Moet religie exclusief wetgevend gezag hebben?

Dit is een universeel verschijnsel dat nooit in ernst is onderzocht. Noch politici noch religieuze leiders hebben ooit de dunne blauwe scheidingslijn tussen religie en de staat weggenomen.

Wat de Christenen betreft zou deze kwestie voor eens en voor altijd moeten zijn opgelost toen Jezus^{as} zijn historische antwoord gaf aan de Farizeeën:

Hij sprak tot hen: geeft dan den keizer, wat den keizer toekomt, en geeft aan God wat God toekomt.¹¹

Deze paar woorden zijn uiterst rijk aan wijsheid. Alles wat moet worden gezegd, is gezegd.

Religie en staatkunde zijn twee van de vele wielen van de wagen van de samenleving. Het is in werkelijkheid niet relevant of er twee, vier of acht wielen zijn zolang ze de juiste richting aanhouden en rond-draaien binnen hun omloop. Er kan geen sprake zijn van een onderling conflict of een onderlinge confrontatie.

In algehele overeenstemming met zijn eerdere goddelijke leerstellingen werkt de Heilige Koran dit onderwerp uit door duidelijk de sfeer van activiteiten van ieder samenstellend deel van de samenleving af te bakenen. Het zou de zaak veel te eenvoudig maken als men zich voorstelt dat er geen raakvlak of gemeenschappelijke basis is die religie en de staat met elkaar gemeen hebben. Zij overlappen elkaar inderdaad, maar alleen in een geest van samenwerking met elkaar. Er is niet het voornemen te monopoliseren.

Bijvoorbeeld: een groot deel van de morele opvoeding in iedere religie wordt een integraal deel van de wetgeving in iedere staat in de wereld. In sommige staten kan dit een klein deel vormen; in andere een relatief groter deel van de wet. De boetes die zijn voorgeschreven, kunnen mild of streng zijn, maar religieuze afkeuring versus veel misdaden die worden bestraft, is steeds traceerbaar zonder verwijzing naar religie. Hoewel ze het niet eens mogen zijn met vele seculiere wetten, verkiezen zij zelden, voor zover het mensen betreft die behoren tot verschillende religies, om over zulke kwesties te worden geconfronteerd met de gevestigde regering.

Dit is niet alleen van toepassing op Moslims of Christenen maar eveneens in gelijke mate op alle religies in de wereld. Natuurlijk zijn de zuivere Hindoe wetten van *Manusmṛiti* het volledig oneens met het seculiere bestuur van de politieke regeringen in India. Toch schijnen de mensen op de een of andere wijze in een toestand van vergelijking te leven.

Als in ernst een beroep zou worden gedaan op religieus recht versus de heersende politieke stelsels in verschillende landen, zou de wereld zeker zijn veranderd in een bloedbad. Maar gelukkig voor de mens is dit niet het geval.

Wat de Islam betreft, zou er niet een dergelijk probleem moeten zijn omdat het uiteindelijke en onbuigzame beginsel dat door de Islam in dit opzicht wordt uiteengezet het beginsel is van een absolute rechtvaardigheid. Dit beginsel blijft centraal en fundamenteel voor alle regeringsvormen die er aanspraak op maken naar de geest islamitisch te zijn.

Helaas wordt het meest centrale punt in het begrijpen van de Islamitische opvatting van staatkunde weinig, of in het geheel niet, begrepen door de politieke denkers in de Islam. Zij maken geen onderscheid

tussen het toepassen van de algemene wet die betrekking heeft op misdaden die algemeen van aard zijn en die geen religieuze strekking hebben, en zulke misdaden die specifiek zijn voor zekere bevelen in die religie. Daarom zijn alleen aanhangers van zulke religies onderworpen aan vervolging.

Deze twee categorieën zijn niet duidelijk afgebakend. Er is een tamelijk groot grijs gebied waar gewone misdaden een religieuze of morele strekking kunnen hebben en eveneens kunnen worden gerangschikt als vergrijpen tegen aanvaarde menselijke normen. De daad van stelen bijvoorbeeld is een misdaad die varieert in graden van veroordeling en in voorgeschreven bestraffing. Evenzo is er de kwestie van moord, drinken en verstoring van de openbare orde, welke gedeeltelijk of geheel door veel religies zijn verboden. Sommigen religies hebben specifieke straffen voor deze vergrijpen voorgeschreven.

De vraag rijst dan hoe een staat dergelijke misdaden moet afdoen. Deze vraag roept dan de verdere vraag op of de Islam ook maar enigszins een scherp omlijnde en goed gedefinieerde aanpak kan aanreiken aan een Moslim regering en aan een niet-Moslim regering om deze toe te passen. Als een Moslim regering als zodanig is gedefinieerd in de Islam, dan zullen andere erg belangrijke vragen opkomen, bijvoorbeeld die over de geldigheid van de aanpak als een staat zichzelf acht onder een bepaalde specifiek religieuze regeling te vallen en die de leerstellingen van die religie oplegt aan al zijn burgers ongeacht het feit of zij al dan niet behoren tot die godsdienst.

Religies hebben een plicht de aandacht van de wetgevende macht te vestigen op morele kwesties. Het is niet noodzakelijk dat alle wetgeving wordt ondergebracht bij de jurisdictie van religies.

Met zoveel verschillende sekten en schakeringen van afwisselende geloofsovertuigingen tussen de ene sekte en de andere en de ene religie

en de andere, zou slechts totale verwarringen anarchie het resultaat zijn. Neem bijvoorbeeld de bestraffing voor het gebruik van alcohol. Hoewel dit in de Heilige Koran is verboden, is er door de Koran zelf geen straf vermeld. Er wordt vertrouwd op sommige tradities die door verschillende scholen van jurisprudentie worden aangevochten. In één plaats of land kan de straf volkomen anders zijn dan elders. Onbekendheid met de wet zou buitensporig zijn. Wat voor de Islam geldt, geldt ook voor andere geloven. De wet van de Talmoeed zou volkomen onpraktisch zijn. Hetzelfde kan worden gezegd over het Christendom.

Een gelovige van een willekeurige religie kan zijn geloofsovertuiging zelfs onder een seculiere wet praktiseren. Hij kan zich aan de waarheid houden zonder dat de wet van een staat zich mengt in zijn vermogen de waarheid te spreken. Hij kan zijn gebeden in acht nemen en zijn daden van aanbidding verrichten zonder dat er de noodzaak is dat de staat een specifieke wet maakt die hem toestaat dit te doen.

Deze kwestie kan ook worden onderzocht vanuit een ander interessant gezichtspunt. Als de Islam het eens is met de kwestie van een moslimregering in landen waar Moslims een meerderheid vormen, dan moet de Islam, door dezelfde uiting van absolute rechtvaardigheid, het recht toestaan aan andere regeringen om hun landen te besturen volgens de voorschriften van de religie van de meerderheid. Daarom zal Pakistan moeten toegeven dat in het buurland India Hindoerecht zal gelden voor alle Indiase burgers. Als dit het geval is, zal het werkelijk een zeer tragische dag zijn voor de meer dan honderd miljoen Indiase Moslims die al hun rechten op een eerzaam voortbestaan in India zouden verliezen. Bovendien, als India zal worden bestuurd door *Manusmṛiti*, waarom zou dan de staat Israël het recht moeten worden ontzegd om zowel de Joden als de niet-Joden te besturen volgens de wet van de Talmoeed. Als dit gebeurt, zou het

leven uiterst miserabel worden niet alleen voor het volk van Israël maar ook voor een groot aantal Joden zelf.

Maar dit concept van verschillende religieuze staten in verschillende landen kan slechts een geldige plaats hebben in de Islam als het ter overweging geeft dat in landen met een Moslim meerderheid de islamitische Sharia de overhand moet hebben door de kracht van de wet. Dit zal weer een alomvattende paradoxale situatie creëren omdat enerzijds alle staten in de naam van absolute rechtvaardigheid het recht zal worden verschaft om de bevolking ervan de wet van de religie van de meerderheid op te leggen. Anderzijds zal ieder daad van de religieuze minderheid in de landen van de wereld zou worden gebracht onder de strenge heerschappij van een religie in welke zij niet geloven. Dit zal een belediging zijn van het concept van absolute rechtvaardigheid.

Met dit dilemma hebben de voorstanders van islamitisch recht in de zogenoemde Moslim staten zich niet beziggehouden, noch hebben zij gepoogd dit op te lossen. Volgens mijn begrip van de islamitische leerstellingen zouden alle staten moeten worden bestuurd volgens hetzelfde principe van absolute rechtvaardigheid en als zodanig wordt iedere staat een Moslim staat.

Met het oog op deze argumenten en het doorslaggevende begrip dat er geen dwang is in geloofsaangelegenheden, dient religie niet het overheersende wetgevende gezag te zijn in de politieke aangelegenheden van een staat.

Islamitische staatkunde

Mijn studie heeft mij op een ondubbelzinnige wijze onthuld dat de Heilige Koran het onderwerp bestuur behandelt zonder enig onderscheid te maken tussen een Moslim en een niet-Moslim staat.

De instructies betreffende de wijze op welke een staat dient te functioneren, zijn gemeenschappelijk voor de mensheid, hoewel het de gelovigen zijn tot wie de Heilige Koran zich in de eerste plaats richt. De Heilige Koran spreekt van staatkunde die gelijkelijk van toepassing is op Hindoes, Sikhs, Boeddhisten, Confucianisten, Christenen, Joden en Moslims, enz.

De kern van deze instructie wordt weergegeven in het vers dat eerder is aangehaald en in andere soortgelijke verzen die we hier aanhalen.

فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ
حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ⑤

*Maar neen, bij uw Heer, zij zullen niet waarlijk geloven voordat zij u tot rechter maken in al hun geschillen en in hun harten geen aarzeling vinden aangaande hetgeen gij oordeelt en zij zich geheel en al onderwerpen.*¹²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا قَوْمِيْنَ بِأَنقِطُ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ
الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ؕ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللّٰهُ أُولَىٰ بِمَا ؕ فَلَا تَتَّبِعُوا
الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا ؕ وَإِن تَلَوْا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ⑥

O gij die gelooft, weest nauwgezet in het in acht nemen van rechtvaardigheid, en getuigt alleen voor de zaak van Allah, zelfs al was het tegen uzelf, of ouders of verwanten. Of de persoon rijk

*of arm is, in beide gevallen heeft Allah meer aandacht voor hem dan u kunt hebben. Volgt daarom niet ijdele begeerten, opdat gij rechtvaardig moogt handelen. En als gij de waarheid verbergt of deze ontwijkt, gedenkt dan dat Allah goed op de hoogte is van hetgeen gij doet.*¹³

De tradities van de Heilige Profeet^{sa} zijn over dit onderwerp erg duidelijk. Hij stelt dat iedere bestuurder en iedereen die over een ander gezag heeft, rechtstreeks verantwoording verschuldigd is aan God over de wijze waarop hij zijn onderdanen of hen die onder zijn gezag staan, behandelt. Maar aangezien deze bespreking al eerder uitvoerig is gevoerd, is er geen noodzaak deze voort te zetten.

De hoofdzaak van deze studie is dat de Islam een volkomen neutrale centrale regering voorstelt waarin de zaken die staatkunde betreffen algemeen zijn en gelijkelijk van toepassing zijn op alle onderdanen van de staat, en religieuze verschillen mogen daarin geen rol spelen.

De Islam maant Moslims met stelligheid aan in alle wereldse aangelegenheden de regel van de wet te volgen.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ
تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

*O gij die gelooft, gehoorzaamt Allah en gehoorzaamt Zijn boodschapper en degenen, die onder u gezag hebben. Als u dan onderling over iets verschilt, verwijst het naar Allah en Zijn boodschapper als gij gelooft in Allah en de Laatste Dag. Dit is het beste en uiteindelijk prijzenswaardig.*¹⁴

Maar wat betreft de relaties tussen de mens en God, dit is een terrein dat uitsluitend voor religie is en waar de staat geen recht heeft om tussenbeide te komen. Er is een volkomen vrijheid van geest en hart in de zaken van het geloof en de uitoefening ervan. Het is een fundamenteel recht van de mens om niet alleen te geloven in iets dat hem behaagt, maar ook om God te aanbidden of afgoden zoals door zijn religie of heidens geloof wordt voorgeschreven.

Volgens de Islam heeft daarom religie geen recht om tussenbeide te komen op gebieden die uitsluitend de staat toebehoren, noch heeft de staat enig recht om tussenbeide te komen op gebieden die gezamenlijk door deze worden gedeeld. Rechten en verantwoordelijkheden worden in de Islam zo duidelijk gedefinieerd dat ieder geval van een botsing wordt voorkomen. Vele verzen die op dit onderwerp betrekking hebben zijn al aangehaald in het gedeelte over religieuze vrede.

Ongelukkigerwijze is er onder veel seculiere staten een neiging om soms het domein van secularisatie uit te breiden tot over zijn natuurlijke grenzen. Hetzelfde geldt voor theocratische staten of staten die op opgepaste wijze worden beïnvloed door een religieuze hiërarchie.

Hoewel men het met hen niet eens zou kunnen zijn, kan men tot zekere hoogte de onevenwichtige opvattingen van staten die worden geregeerd door religieuze fanatici begrijpen. Maar als men zulk een onvolwassen houding waarneemt bij de zogenaamde ontwikkelde en ruimdenkende mensen in seculiere landen, is dit moeilijk te geloven. Dit is niet de enige moeilijk te begrijpen zaak in het politieke gedrag van de mens.

Zolang de politiek star is verknocht aan het nationale belang en bijdraagt aan de filosofie ervan, kan er niet zoiets zijn als een absolute moraal. Zolang politieke denkbeelden worden beheerst door nationale vooroordelen, en waarheid, eerlijkheid, recht en behoorlijk bestuur

opzij worden gezet wanneer ze botsen met wat men ziet als het nationaal belang, en zolang dit de definitie blijft van loyaliteit aan de staat, zal het politieke gedrag van de mens twijfelachtig, controversieel en zelfs paradoxaal blijven.

De Heilige Koran noemt de verantwoordelijkheden van regering en volk. Sommige van deze verantwoordelijkheden zijn genoemd in eerdere delen van deze lezing: het verschaffen van voedsel, kleding, onderdak en de basisbehoeften van haar burgers; de beginselen van internationale hulp; verantwoording aan zowel de regering als het volk; de wisselwerking ervan; absolute rechtvaardigheid; en gevoel voor de problemen van de mensen zodat zij niet hun stem behoeven te verheffen in het opeisen van hun rechten.

In een werkelijk islamitisch regeringsstelsel is het de verantwoordelijkheid van de regering om waakzaam te zijn zodat de mensen niet hun toevlucht behoeven te nemen tot stakingen, industriële conflicten, demonstraties, sabotage, of tot redenen om te klagen om hun rechten te verkrijgen. Laten we ons in het kort wenden tot enkele andere verantwoordelijkheden.

De Heilige Koran verklaart:

وَأَمَّا تَخَافُ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْذِرْهُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْخَائِنِينَ ﴿٥٠﴾

Als gij ontrouw vreest van een volk dat met u een verdrag heeft gesloten, beëindig dan het verdrag en hun overeenkomst met rechtvaardigheid op een wijze die geen aanleiding moet geven tot vooringenomenheid. Voorzeker, Allah heeft de trouwelozen niet lief.¹⁵

Zij die regeren, mogen niet regeren op een wijze die wanorde, chaos, lijden en pijn bevordert, maar moeten ijverig en doeltreffend werken zodat vrede wordt gevestigd in alle geledingen van de samenleving.

أَمْرٌ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ
الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٦﴾

Of Wie verhoort de wanhopige als deze Hem aanroept, en neemt de droefheid weg, en maakt u opvolgers op aarde? Is er dan een god naast Allah? Hoe weinig lering trekt zij eruit!¹⁶

Internationale betrekkingen; het beginsel van een absolute rechtvaardigheid op gelijke wijze van toepassing op allen

Zelfs de politici en de staatslieden van vandaag hebben behoefte aan islamitische leerstellingen. Het is een geloof waarvan de hoeksteen in internationale betrekkingen absolute rechtvaardigheid is.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ
قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۚ إِعْدِلُوا ۖ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

O gij die gelooft, weest standvastig voor de zaak van Allah, en getuigt met rechtvaardigheid, en laat de vijandschap van een volk u niet aansporen om anders te handelen dan met rechtvaardigheid. Weest altijd rechtvaardig, dat is dichter bij rechtschapenheid, en vreest Allah. Voorzeker, Allah is op de hoogte van hetgeen gij doet.¹⁷

Ik kan niet beweren alles over alle belangrijke religies in de wereld te hebben gelezen, maar ik ben ook niet volledig onbekend met hun leerstellingen. Tijdens mijn studies echter, ben ik er niet in geslaagd in hun geschriften een vergelijkbaar bevel te vinden als dat in het vers dat thans wordt besproken. Zelfs de vermelding van internationale betrekkingen is zeldzaam. Als een soortgelijke leerstelling ook wordt aangetroffen in een andere religie dan kan ik u verzekeren dat de Islam het volledig eens is met die leer want daarin ligt de sleutel tot wereldvrede.

De wereld in het algemeen is vandaag bezorgd over de toekomstverwachtingen met betrekking tot de wereldvrede. De gedenkwaardige en historische veranderingen in de socialistische wereld en de verbeterende verhoudingen tussen de supermachten bieden een sprankje hoop. De wereld is in een juichende stemming. De algemene eenstemmigheid onder de leidende politici lijkt uiterst optimistisch, zelfs euforisch te zijn met betrekking tot de vermoedelijke uitkomst van de heuglijke revolutionaire veranderingen van welke we vandaag getuige zijn.

Het Westen in het bijzonder lijkt overmoedig te zijn en te juichen. Het wordt voor de Amerikanen steeds moeilijker om hun juichstemming te onderdrukken over wat zij beschouwen als een uitzonderlijke overwinning op het communistische halfmond, een overwinning die door sommigen wordt gezien als een overwinning van het goede op het kwade en van het juiste op het verkeerde.

Het zou niet op zijn plaats zijn de huidige geopolitieke situatie en de gevolgen ervan in detail te analyseren. Misschien kan ik aan dit onderwerp enkele uren wijden tijdens de Jaarlijkse Bijeenkomst van de Ahmadiyya Moslim Gemeenschap van het Verenigd Koninkrijk eind juli van dit jaar (1990).

De rol van de Organisatie van de Verenigde Naties

Van de vele debatten die woeden over de toekomstige vooruitzichten van de wereldvrede als gevolg van de recente gebeurtenissen, verdient er een in het bijzonder vermelding. Het betreft de rol die de organisatie van de Verenigde Naties zal gaan spelen bij het op een veel doeltreffender wijze dan ooit tevoren kunnen bewaren en handhaven (d.w.z. het tot stand brengen en in stand houden) van de wereldvrede.

Nu de Koude Oorlog tussen de twee supermachten tot een eind komt, wordt er gezegd dat er een redelijk kans is op het dichtens van de kloof tussen hun tot nu toe uiteenlopende verwachtingen: minder veto's in de zittingen van de Veiligheidsraad lijkt het, en meer eendrachtige beslissingen over hoe de mondiale problemen moeten worden opgelost. Dit kan een volledig nieuwe kijk bieden op de Veiligheidsraad van de toekomst.

De enige belemmering tot nu toe is het gevaar dat China zich als buitenbeentje opstelt, maar gezien China's enorm gecompliceerde economische en politieke problemen, zou het niet onmogelijk moeten zijn om China te overtuigen van de voordelen van overeenstemming.

Of deze droom uitkomt of niet is niet relevant. Aangenomen dat de Veiligheidsraad alsmede de Verenigde Naties naar voren traden als het machtigste politieke middel om de gebeurtenissen in de wereld te beïnvloeden en kleinere naties te dwingen zich te onderwerpen aan de oppermachtige wil van de naties in de wereld, was een dergelijk scenario ondenkbaar vóór de val van de Berlijnse Muur. Maar de vraag blijft, nee, zij doemt groter dan ooit tevoren op aan de politieke horizon, of de Verenigde Naties al dan niet in haar nieuwe rol van gecombineerde rechterlijke en uitvoerende macht van zulk een enor-

me afmeting, werkelijk in staat zal zijn een mondiale vrede te bewerkstelligen.

Ik vraag te worden geëxcuseerd als ik te pessimistisch zou klinken, maar mijn antwoord op deze vraag is een zeer verontschuldigend “nee”. De kwestie van oorlog en vrede in de wereld is niet uitsluitend afhankelijk van de betrekkingen tussen de supermachten. Het is een diepgaande en ingewikkelde kwestie die is geworteld in de politieke filosofieën en de morele houding van de naties in de wereld.

Bovendien moet de economische ongelijkheid en de groter wordende kloof tussen de bezitters en niet-bezitters in de wereld stellig een belangrijke rol spelen in de toekomstige gebeurtenissen in de wereld. Sommige gevolgen zijn al besproken in een eerder gedeelte van deze toespraak. Tenzij het beginsel van absolute rechtvaardigheid in de economische betrekkingen tussen landen wordt aanvaard en strikt in acht genomen, en oneerlijke marktpraktijken die de hulpbronnen van de armen uitbuiten, worden weggenomen door en voor alle leden van de Verenigde Naties, kan geen vrede ooit worden gegarandeerd of zelfs maar in beeld gebracht voor de naties van de wereld. Zolang de betrekkingen tussen de organisatie van de Verenigde Naties en haar individuele lidstaten niet duidelijker wordt gedefinieerd dan thans het geval is, zullen de vooruitzichten op wereldvrede somber blijven.

Er bestaat behoefte aan het ontwikkelen van maatregelen die regeringen beletten dat zij wreed optreden tegen hun eigen onderdanen. Er moet aan de Verenigde Naties een middel beschikbaar worden gesteld om op een rechtvaardige wijze onrechtvaardigheid te bestrijden waar deze de overhand heeft. Tot die tijd kan men niet dromen van vrede voor de wereld.

In hoeverre de Verenigde Naties zich kan mengen in de zogenaamde interne aangelegenheden van een land is een erg gevoelige

vraag en toch van vitaal belang voor het bereiken van wereldvrede. Maar als, in de slotanalyse, het beleid van de Verenigde Naties niet wordt beheerst door het beginsel van absolute rechtvaardigheid, en als voor de afzonderlijke landen verschillende maatstaven worden toegepast, dan zal het verstrekken van grotere macht aan de Organisatie van de Verenigde Naties om tussenbeide te komen in de interne aangelegenheden van een staat, meer problemen scheppen dan dit kan oplossen. Deze kwestie vereist daarom een grondige, bedaarde en objectieve studie.

Wat tot nu toe is gebeurd, is eenvoudigweg dat de Sovjet-Unie en de Oostbloklanden gedwongen zijn het falen te erkennen van wetenschappelijke socialistische filosofieën om de kwaliteit van het leven in de Sovjet-Unie en haar naburige Oost-Europese landen te verbeteren. Dit heeft grote verwarring geschapen.

De mist moet nog optrekken voordat we kunnen zien hoe de zaken ervoor staan. Zal het een totale nederlaag zijn voor het wetenschappelijk socialisme gevolgd door een krankzinnige haastige terugkeer naar het kapitalisme in zijn geheel, of zal er een nieuwe proefneming plaatsvinden met gemengde economieën? Zal er een volledige ineenstorting zijn van strikte centrale controle door totalitaire regeringen, of zal de totalitaire controle zelf uiteenvallen en resulteren in een toestand die grenst aan anarchie? Of zal er een geleidelijke overgang plaatsvinden van een totalitaire staatscontrole naar een nieuw overeengekomen stelsel van geven en nemen tussen de staat en het individu, zodat, na verloop van tijd, burgerlijke vrijheden geleidelijk aan worden geïntroduceerd en fundamentele mensenrechten worden hersteld?

Het is belangrijk te wachten op de afloop van een nieuwe strijd tussen de ideeën van de heer Gorbatsjov betreffende *perestroika* en

glasnost enerzijds en de houding van de aanhangers van de orthodoxie in de communistische hiërarchie anderzijds. Naar mijn beste weten worden de meeste van de voordelen in de klasseloze samenleving van de USSR onderling gedeeld door de partijhiërarchie, de overheidsdienst en de strijdkrachten, de essentiële vraag is welke rol zij zullen gaan spelen in deze kritieke ontstaansfase van de onbloedige contra-revolutie die nu vorm krijgt?

Deze en soortgelijke vragen moeten worden beantwoord alvorens men zich redelijkerwijze een beeld kan vormen van de invloed van deze veranderingen op de vooruitzichten op de wereldvrede. .

Enkel een ontspanning tussen de twee supermachten brengt op zich niet enige hoop op vrede. Integendeel roept dit vele spookbeelden op van op de loer liggende gevaren voor de derdewereldlanden in het bijzonder. Het was het wantrouwen dat heerste tussen de twee supermachten en hun naijver, die in feite een soort beschermende bedekking verschaften voor de zwakkere naties. Het was ook het vermogen van de zwakkere naties om van partij en loyaliteit te wisselen, zowel van West naar Oost als vice versa, hetgeen hun een kleine mate van manoeuvreerbaarheid gaf en hun een zekere onderhandelingspositie verschaft. Maar dit is niet langer het geval. Welke hoop kunnen deze zwakkere naties nu koesteren om in de toekomst op respectabele wijze te overleven als onafhankelijke naties?

In dit stadium gaat de gedachte naar de Organisatie van de Verenigde Naties – een bastion van vrede en de enige fakkel van hoop voor de vestiging van een nieuwe wereldvrede. Tenminste, men zou wensen dat het zo was. Bij een nader kritisch onderzoek echter treedt een volstrekt somber, beklemmend en zelfs bedreigend beeld naar voren.

Zal in het nieuwe opkomende machtsvenwicht de Verenigde Naties niet praktisch worden beheerst door slechts één Supermacht?

Dit biedt de kleinere en zwakkere naties geen kans te ontsnappen aan het onvermijdelijke lot van opgejaagde dieren.

De huidige Verenigde Naties heeft keer op keer bewezen een machtige organisatie te zijn die niet werkt voor rechtvaardigheid maar voor de politieke doeleinden van de natie die de grootste macht heeft om besluitvorming te beïnvloeden. Het begrip goed en fout heeft nooit een grote rol gespeeld in het besluitvormingsproces van de Verenigde Naties in onze recente herinnering, en ook kan zij niet in de huidige opzet een betekenisvolle rol vervullen in de toekomst. Politiek en diplomatie zijn te diep en te onontwarbaar geworteld in de bodem van de moderne politiek om enige ruimte te laten voor absolute rechtvaardigheid zodat deze wortel kan schieten en een eerlijke kans word gegeven om te overleven. Het is een hard en bitter feit, dat geen mens met respect voor de waarheid kan ontkennen, dat deze grote en ontzagwekkende instelling is gereduceerd tot een arena van ingewikkelde diplomatieke activiteiten, beïnvloeding van besluitvorming, geheime minnaars en machtsstrijd, en dit alles in naam van de wereldvrede.

Volgens de Heilige Koran is daarom wat de wereld nodig heeft een instelling die zich het vestigen van rechtvaardigheid tot taak stelt. Zonder absolute rechtvaardigheid is geen vrede denkbaar. Men kan als protest oorlogen voeren in de naam van de vrede, het geweten onderdrukken en toch van mening verschillen over het beweerde doel van het vestigen van vrede, maar al hetgeen men kan bereiken, is dood, maar niet vrede.

Helaas! Weinigen onder de grote politici in de wereld begrijpen het verschil tussen dood en vrede.

Dood wordt geboren uit onbillijkheid, tirannie en vervolging door de machtigen. Vrede is het kind van rechtvaardigheid.

De Heilige Koran spreekt dikwijls van vrede, maar steeds in relatie tot rechtvaardigheid. Vrede wordt dikwijls genoemd als een voorwaarde voor het toepassen van rechtvaardigheid.

In een situatie die uitbarst in oorlogvoering en actieve vijandigheid tussen Moslim individuen of naties, stelt de Heilige Koran dit voor:

وَأِنْ طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥٨

In het geval twee partijen onder de gelovigen, hetzij individuen hetzij staten, elkaar bestrijden, brengt dan tussen hen verzoening tot stand. Indien echter één hunner volhardt in oorlogszuchtigheid en tegen de andere in overtreding is, oefen dan met uw gezamenlijke macht druk uit op de overtredende partij om deze te dwingen ermee in te stemmen dat het geschil wordt bijgelegd in overeenstemming met het woord van Allah. Indien dan de beide partijen zich aldus hebben onderworpen, bewerkstellig dan verzoening tussen hen en laat hen hun geschil oplossen met rechtvaardigheid, en Wij raden aan dat u een absolute rechtvaardigheid moet toepassen. Handel rechtvaardig. Onthoudt, Allah heeft de rechtvaardigen lief. Alle gelovigen zijn broeders. Bewerkstellig dus vrede onder uw broeders en denkt aan uw plicht jegens Allah opdat u barmhartigheid moge worden betoond.¹⁸

In het bovengenoemde vers worden niet-Moslims niet genoemd om de voor de hand liggende reden dat van hen niet kan worden verwacht dat zij zich onderwerpen aan de leerstellingen van de Heilige Koran.

Toch dient het vers als een uitstekend model dat door de gehele wereld kan worden gevolgd.

Terwijl de ogen van de wereld zich richten op de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad in de hoop dat zij een actievere, bredere en betekenisvollere rol zullen verkrijgen bij het oplossen van het internationale twisten, en de wereld zullen veranderen in een plaats van meer geborgenheid, veiligheid en vrede, wordt er weinig in eerdere verslagen van het functioneren van de Verenigde Naties gemeld dat tot wensdenken aanleiding geeft. Een wereldtoneel van beïnvloeding van besluitvorming, intensieve diplomatieke activiteit die streeft naar de vorming van pressiegroepen en pogingen om via welk beschikbaar middel ook de overhand te verkrijgen over zijn tegenstanders, waar gewetensbezwaren geen rol spelen en het menselijke geweten de toegang wordt belet, kan natuurlijk een Huis der Naties worden genoemd, zelfs hoewel het in een situatie van conflict en verwarring verkeert. Maar het zou een ironie zijn een dergelijk huis een Huis van Verenigde Naties te noemen. Als dat het begrip van eenheid is, zou ik in dit geval veel liever het risico op overleven nemen in een gemeenschap van naties die verdeeld zijn, maar wel verenigd zijn in waarheid en rechtvaardigheid.

De wil om macht bij elkaar te brengen en tegenstanders te vernietigen en de stem van verschil van mening tot zwijgen te brengen, is een buitengewoon essentiële kwestie waaraan iedere natie aandacht moet schenken teneinde deze op te lossen. Men vraagt zich met een diep gevoel van droefheid af hoelang de lidstaten van dit verheven Huis hun ogen zullen blijven sluiten en blijven weigeren hun gedachten te laten gaan over de gevaren die eigen zijn aan de stijl waarmee met de aangelegenheden van naties wordt omgegaan.

De wereldvrede hangt onzeker aan het koord van een zwakke hoop dat rechtvaardigheid de overhand zal hebben en dat rechtvaardigheid zal worden toegepast.

Referenties

1. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 248
2. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 21
3. Hoofdstuk 27: *Al-Naml*: 35
4. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 60
5. Shakespeare
6. Hoofdstuk 42: *Al-Shūrā*: 37–40
7. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 59
8. Hoofdstuk 23: *Al-Mu'minūn*: 117
9. Hoofdstuk 42: *Al-Shūrā*: 39
10. Hoofdstuk 3: *Āl-Imrān*: 160
11. Mattheüs 22: 21
12. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 66
13. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 136
14. Hoofdstuk 4: *Al-Nisā'*: 60
15. Hoofdstuk 8: *Al-Anfāl*: 59
16. Hoofdstuk 27: *Al-Naml*: 63
17. Hoofdstuk 5: *Al-Mā'idah*: 9
18. Hoofdstuk 49: *Al-Ḥujurāt*: 10–11

*Degenen die geloven en wier harten rust vinden in
het gedenken van Allah omdat alleen in het ge-
denken van Allah de harten rust kunnen vinden.*

—De Heilige Koran, 13:29

Individuele Vrede

Vrede hebben met zichzelf

Laat mij ten slotte – als laatste, maar zeker niet als het minst belangrijke kwestie - benadrukken dat de kwaliteit en de houding van individuele leden van de samenleving een hoogst betekenisvolle rol spelen in het creëren van een vreedzame of een wanordelijke samenleving.

We hebben tot nu toe de architectuur en het ontwerp besproken van de religieuze, sociale, economische en politieke gebouwen die de Islam voornemens is op te richten. Wat betreft de aard van de stenen die nodig zijn om te worden gebruikt als bouw materiaal, legt de Islam een grote nadruk op het karakter en de kwaliteiten van het individu.

Dit is een breed onderwerp dat over de gehele omvang van de Heilige Koran is verspreid. De volgende zijn de wezenlijke kenmerken die naar ik begrijp de Islam in ieder lid van de samenleving tracht in prenten.

Wedijveren met elkaar in goede daden

Volgens de Islam worden zowel verlangens als ambities geactiveerd en beperkt onder goddelijke leiding zodat een volmaakt evenwicht wordt bereikt. Zonder een dergelijk evenwicht is het onmogelijk om een sociale vrede te bereiken. De Islam bevordert zulke verlangens en ambities die grotendeels onafhankelijk zijn van iemands financiële situatie en die voor personen op alle niveaus en tegen geringe kosten beschikbaar zijn.

De ambitie om boven de gewone soort mensen uit te stijgen en onderscheiding te bereiken, is slechts natuurlijk. Dit natuurlijke verlangen om boven anderen uit te munten en uit te stijgen, kan echter, als het zonder discipline en zonder beperking geschiedt, ongezond worden. Naijver en boze opzet, bijvoorbeeld, kunnen de geest van een vrije concurrentie zodanig vergiftigen dat de gehele samenleving schade begint te lijden in plaats van baat te vinden bij de voordelen van een geest van concurrentie.

De neiging om stimulerende middelen te gebruiken in de sport is slechts een klein voorbeeld, maar concurrentie in de industrie, zaken en handel op nationaal en internationaal gebied, verschaft ons uiterst bedenkelijke voorbeelden van de afwezigheid van gelijke speelvelden.

Het soort boze opzet verschilt in de derdewereldlanden van dat in de meer ontwikkeld naties. In de derde wereld vormen corruptie, valsing, het schenden van vertrouwen, bedrogen en misleiding slechts een paar middelen die vrijelijk worden aangewend om snel economisch voordeel te behalen. Daarom is het nodig dat in alle gebieden van menselijke activiteit religieuze en morele opvoeding wordt toegepast. Het ontbreken van een dergelijke opvoeding kan leiden tot afschuwelijke gevolgen.

De Islam verschaft ons gedetailleerde instructies die het gehele terrein van wedijverend gedrag bestrijken. Helaas komt men in de Mos-

lim landen zelf, waar men zoveel hoort over islamisering en islamitisch fundamentalisme, zelden een serieuze poging tegen om industrie, zaken, handel en economische relaties te islamiseren – inderdaad een tragedie van de eerste orde!.

Het volgende vers van de Heilige Koran geeft de essentie weer van de islamitische leer op dit gebied:

وَلِكُلِّ وُجْهَةٌ مَوْمُوِيَّهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ
 اللَّهُ جَمِيعًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

Iedereen heeft een uiteindelijk doel dat hij volgt en dat hem overheerst. Wij stellen dat doel voor u vast. Wedijvert u dan met elkander in goedheid. Waar gij ook zijt, Allah zal u allen tezamen brengen. Voorzeker, Allah heeft de macht alles te doen wat Hij wil.¹

In deze korte verklaring wordt grenzeloze wijsheid op wonderbaarlijke wijze samengebracht en bewaard. Zij dient als een leidend beginsel dat concurrentie van alle soorten en op alle gebieden bestrijkt. Goedheid moet op de hoogste plaats staan. Dit moet het uiteindelijke doel blijven. Zij moet zelf het doel van alle wedijver worden. Alle kwade opzet en laaghartigheid worden ineens volledig uitgebannen.

Als de tijd het zou toelaten konden we hier uitgebreider op ingaan en een uitvoerige verduidelijking geven vanuit de islamitische leerstelling over de wijze waarop concurrentie gezond, zuiver en juist kan worden gehouden. De mensen realiseren zich zelden dat ware vrede van het hart ligt in de verwezenlijking van het feit dat iemand goed is en niet in de een of andere gewelddadige presentatie die is volbracht door het aanwenden van slechte en oneerlijke middelen. Zulke personen leven nooit in vrede met de samenleving of met henzelf. Voor

toevallige waarnemers wekken zij de schijn veel te hebben bereikt en hieruit voldoening te behalen, maar dit is meer een holle overwinning dan een werkelijke triomf.

Een goede vriend van een overleden multimiljonair uit Pakistan vertelde mij eens het verrassende verhaal van een uiterste wanhoop. Eens maakte hij zijn vriend een compliment over zijn grote prestaties en zijn succes. In plaats van tevreden te zijn, was de spontane reactie van de multimiljonair zeer verrassend. Hij opende de knoopjes aan de voorzijde van zijn overhemd en bewoog zijn hand alsof hij aanstalten maakte zijn borst uiteen te rijten waarbij hij zijn nagels gebruikte als de klauwen van een dier. Hij riep uit: 'Wee dit succes! Als iemand mijn borst kon openscheuren en naar binnen zou kijken, zou hij niets aantreffen dan een laaiend vuur.' Sommigen erkennen deze harde realiteit; sommigen niet. Niemand kan de menselijke natuur verslaan. Men kan erin slagen reusachtige rijkdom te vergaren en toegang te hebben tot alle gerief en weelde van het leven. Maar het feit kan niet worden tegengesproken dat er weinige rijken zijn – zo zij er al zijn – die werkelijk gelukkig en tevreden zijn. Hun toestand wordt in de Heilige Koran als volgt beschreven:

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۚ الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدْدَ لَهُ ۚ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ
 أَخْلَدَهُ ۚ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ۚ نَارُ اللَّهِ
 الْمَوْقُودَةُ ۚ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفَاقِ ۚ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ۚ فِي عَذَابٍ مُّتَدَوِّدَةٍ

Wee iedere kwaadspreker, lasteraar, die rijkdommen verzamelt en deze blijft tellen. Hij denkt dat zijn rijkdom hem onsterfelijk zal maken! Neen, hij zal zeker in het verterende Vuur worden geworpen. En wat doet u weten wat het verterende Vuur is? Het is het Vuur dat Allah heeft ontstoken, dat boven de harten uitstijgt. Het zal hen omsluiten in uitgestrekte rijen van zuilen.²

Toch zal ware voldoening iemand blijven ontwijken tenzij hij voldoet aan de ingewortelde aandrang in de menselijke natuur om goed te doen, goed te zijn en een nobel leven te leiden.

Liefde tussen familie en verwanten

De bevordering van liefde tussen familie en verwanten teneinde een door een hechte band verbonden familiesysteem te vormen, is reeds besproken onder “sociale vrede”. Hier wordt het genoemd om nadruk te leggen op de noodzaak om de kwaliteit te verbeteren van het individu dat in de samenleving een rol vervult gelijk aan die van een baksteen. Zonder de kwaliteit van de baksteen te verbeteren, kan de kwaliteit van het gebouw niet worden verbeterd.

Het dienen van anderen

De nadruk in de Islam ligt eerder op het in staat zijn om voldoening te behalen uit het dienen van anderen dan andersom. Het volgende gedeelte van een vers van de Heilige Koran brengt deze boodschap over:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ط

Gij zijt het beste volk op grond van het feit dat gij de mensheid tot dienst zijt en dat gij zijt opgewekt ten voordele van de mensheid. Gij gebiedt wat goed is, verbiedt wat kwaad is en gelooft in Allah.³

Dit geeft aan dat een Moslim niet willekeurig voorrang wordt gegeven boven anderen. Alleen het feit dat men Moslim is, houdt niet automatisch in dat men beter is dan anderen. Men moet deze titel verdienen door dienstbaar te zijn aan anderen zodat de stroom van gunsten van hen naar anderen is.

Eens, toen hij de betekenis van *khair*, dat zowel beter als best betekent, omschreef, zei de Heilige Profeet^{sa}: *De bovenste hand is beter dan de onderste hand. De bovenste hand geeft en besteedt. De onderste hand bedelt en ontvangt.*⁴

In de Heilige Koran en de tradities van de Heilige Profeet^{sa} werd dit aspect zo zeer benadrukt dat sommige metgezellen van de Heilige Profeet^{sa} nieuwe en verheven normen op dit gebied van menselijke voortreffelijkheid instelden. Niet alleen streefden zij ernaar anderen van dienst te zijn, maar zij aarzelden om gunsten van anderen te ontvangen en te vragen.

‘Auf Ibn Mālik Ashja’ī verhaalt: Zeven, acht of negen van ons waren op een gelegenheid bij de Heilige Profeet^{sa} toen hij zei: Wilt u geen verbond sluiten met de Boodschapper van Allah? Wij hadden slechts kort tevoren ons verbond gesloten. Wij zeiden dus: Wij hebben ons verbond met u gesloten, o Boodschapper van Allah. De Heilige Profeet^{sa} herhaalde zijn vraag en wij gaven hetzelfde antwoord en voegden toe: Welk verbond zullen wij nu met u sluiten? Hij zei: Dat u Allah zult aanbidden en niet iets met Hem zult vereenzelvigen, dat u de vijf verplichte gebeden in acht zult nemen, Allah zult gehoorzamen en niemand om iets zult vragen. Hierna heb ik bemerkt dat als een rijzweep uit de handen van een van hen viel, hij niemand zou vragen deze aan hem terug te geven.⁵

De nadruk op dienstbaarheid is niet slechts een droge en sobere benadering, maar een poging de menselijke denkbeelden te verfijnen

en de mens een smaak in te prenten voor meer verfijnde waarden. Wanneer eenmaal meer verfijnde smaken worden ontwikkeld, kunnen mensen worden geoefend veel meer ervan te genieten als zij anderen tot dienst zijn dan als zij alleen de ontvangers zijn van gunsten en van dienstbaarheid die door anderen wordt verleend. De helft van het geloof is dienstbaarheid aan de schepping van God. Het motto van de Islam lijkt te zijn dat een daad van goedheid een beloning op zich is. Dit valt buiten het terrein van redenering. Dit kan alleen worden ervaren.

Het welbehagen van God zoeken

Bij het ontwikkelen van hogere waarden in het menselijke gedrag houdt de Islam hierbij geen halt. De Islam creëert onder zijn volgelingen een bewustzijn dat waardering door God van alle goedheid van iemand alles is wat van belang is en van belang moet zijn. Deze nadruk maakt het verlangen overbodig om met zijn goede daden te pochen om bewondering te verdienen van menselijke waarnemers. Het is voor een ware gelovige meer dan voldoende dat al zijn daden, of deze goed of slecht zijn, bij de Alziende God bekend zijn. De Heilige Koran spreekt hierover en merkt op:

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۚ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ النَّاسُ
 أَسْتَأْتَاتُ ۚ لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۚ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۚ وَمَنْ يَعْمَلْ
 مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۚ

Op die Dag zal de aarde haar geschiedenis mededelen, want uw Heer heeft het zo bevolen. Op die Dag zullen de mensen in verschillende groepen tevoorschijn komen opdat hun de gevolgen

*van hun werken mogen worden getoond. Wie dan een goede daad zal hebben gedaan, zelfs zo klein en onbetekenend als een minuscuul deeltje, zal zien dat dit door God was opgemerkt en wie een slechte daad zal hebben gedaan, zo klein en onbetekenend als een minuscuul deeltje, zal ook zien dat dit door God was opgemerkt.*⁶

Opgemerkt dient te worden dat dit een belangrijke stap is in de richting van de hervorming van de menselijke samenleving. Het is het enige doeltreffende geneesmiddel voor de ijdelheid van de mens en zijn aandrang tot vertoon en jubel.

In een ruimere definitie van liefdadigheid nam de Heilige Profeet^{sa} ook de volgende daden op die een beloning verdienen:

Liefdadigheid is verschuldigd door iedere ledemaat van een persoon op iedere dag dat de zon opgaat. Het toepassen van rechtvaardigheid tussen twee personen is liefdadigheid. Iemand te helpen zijn rijdier te berijden of zijn bagage erop te plaatsen, is liefdadigheid. Het verwijderen van datgene van een pad dat ongemak veroorzaakt, is liefdadigheid.⁷

Als een Moslim een boom plant, is wat hiervan ook wordt gegeten liefdadigheid van zijn kant, en wat hiervan ook wordt gestolen, is liefdadigheid, en wat hieraan ook wordt onttrokken, is liefdadigheid.⁸

Bescherm uzelf tegen het Vuur, zelfs als dit gebeurt door het weggeven van een halve dadel in liefdadigheid, en als deze niet beschikbaar zou zijn, door het spreken van een goed woord.⁹

Als iemand niets zou hebben, moet hij met zijn handen werken ten eigen voordele en ook aalmoezen geven. Als hij niet kan werken, moet hij een behoeftige, hulpeloze persoon helpen. Als hij dat zelfs niet kan doen, moet hij anderen aansporen goedheid te betrachten. Als deze mogelijkheid ook ontbreekt, moet hij zich ervan weerhouden kwaad te doen. Dat is ook liefdadigheid.¹⁰

Zelfs het geven van een stukje brood in de mond van uw echtgenote verdient de liefde van God.¹¹

Het zich voortdurend bewust zijn van andere menselijke wezens

De Islam ontwikkelt emotionele en morele betrokkenheid bij en gevoeligheid voor de pijn en het lijden van anderen. Wij hebben dit aspect al besproken tijdens het gedeelte dat handelt over sociaal-economische en politieke vrede. Verdere uitleg is hier niet nodig.

Een grotere kring van liefdevolle zorg

De Islam verbreedt de kring en het vermogen van iemand om niet alleen zijn medemens lief te hebben, maar ook de gehele schepping van God. Aangezien de Islam er aanspraak op maakt de laatste geopenbaarde religie te zijn, die zich niet alleen richtte tot één volk, maar tot het gehele mensdom, verwacht men normaal gesproken dat de Profeet^{sa} van de Islam dienovereenkomstig zou moeten worden beschreven als een bron van licht en zegening voor het gehele mensdom. Maar

men is verbaasd in plaats hiervan te lezen dat de Heilige Profeet^{sa} in de Heilige Koran wordt beschreven als:

رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

*Een zegening voor het gehele heelal.*¹²

Het woord ‘*ālam*’ in het Arabisch betekent een wereld of de gehele wereld. Het woord dat hier is gebruikt, is echter *al ‘ālamīn* dat meervoud is van ‘*ālam*’ (de gehele wereld). Als zodanig hebben wij het hier vertaald als het gehele heelal. Een scepticus moge niet overtuigd zijn van de geldigheid van zo’n hoogdravende titel. Maar een dieper begrip van de verwantschap met de taak van het universele profeetschap, dat de Heilige Profeet^{sa} ongetwijfeld bezat, kan de wijsheid onthullen van de titel *een zegening voor het gehele heelal*.

Het doel van de schepping van de mens

Volgens het begrip schepping uit de Heilige Koran zou de filosofie van de schepping van alleen het levenloze heelal weinig zin hebben gehad en zou niet meer zijn dan, God verhoede, een nutteloze daad van de Schepper. Wie zou kennis hebben en wie zou de kennis van het bestaan van de dingen delen met de Schepper? Dit zou neerkomen op niets minder dan het scheppen van niets. Het doel van de schepping was het creëren van een bewustzijn en de kwaliteit van dat bewustzijn uiteindelijk te verbeteren, te verbreden en te vergroten overeenkomstig het doel van de schepping.

Dit is geen eenvoudig doel en behoeft een afzonderlijke volledige bespreking, hetgeen buiten het kader zou vallen van de toespraak van

vandaag. Het relevante deel, om het eenvoudig te stellen, is dat het uiteindelijke doel van de schepping was het creëren van een bewust wezen van de hoogste orde dat zich niet alleen vrijwillig zou onderwerpen aan de meest volmaakte schoonheid van God zoals rechtstreeks weerspiegeld in Zijn schepping, maar dat ook de medeschepping van de hoogste orde (d.w.z. het mensdom) zou leiden naar dit uiteindelijke doel van de schepping, of dit ten minste mogelijk zouden maken voor degenen onder hen die Hem wensen te volgen.

Verwijder, hypothetisch, het uiteindelijke doel van de schepping voor enige tijd, en plotseling zou de gehele reden van bestaan voor de schepping en het onderhoud van dit heelal wegvallen. In een vereenvoudigd voorbeeld is de reden voor het planten van een kiemplant en het voeden, irrigeren, snoeien en onderhouden van een fruitboom, de vrucht zelf. Als er geen fruit zou zijn, zou er geen boom zijn. Alle inspanning bij het planten, verzorgen en onderhouden van de fruitboom zonder het concept van een vrucht als eindproduct, zou volkomen nutteloos en betekenisloos zijn. Als zodanig blijft de gehele fruitboom, inclusief zijn wortels, takken, stam, twijgen, bladeren, knoppen feitelijk dank verschuldigd aan de vrucht. Hoewel zij in tijd vooruitlopen, blijven alle delen van de boom dank verschuldigd aan hun uiteindelijke doel. Het is weldadigheid van het doel dat het instrument van schepping zelf schept.

In het licht van deze verwantschap tussen het uiteindelijke doel van de schepping en de rest van het heelal, zal men, wanneer men de leerstellingen van de Islam bestudeert, verrast zijn zich te realiseren dat de Islam niet alleen de verwantschap tussen de mens en God en God en de mens, maar ook de verwantschap van de mens met het dierenrijk en de levenloze wereld rondom hem omvat.

Al hetgeen bestaat, wordt geheiligd niet wegens de superioriteit ervan boven de mens, maar omdat het specifiek door de Heer van de Schepping rechtstreeks of niet rechtstreeks voor de mens is geschapen. Niets in het heelal blijft nog langer zonder zin of afgezonderd en afgesneden. Zelfs de verst verwijderde sterren verkrijgen een betekenis en een plaats in het plan van de schepping van de mens. Dit is wat herhaaldelijk wordt behandeld in de Heilige Koran vanuit verschillende gezichtspunten waarvan hier enkele voorbeelden volgen:

وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ۖ وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّهَا ۖ وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّهَا ۖ وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا ۖ وَالسَّمَاءَ وَمَا بَنَاهَا ۖ وَالْأَرْضَ وَمَا طَحَاهَا ۖ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۖ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۖ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَّاهَا ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۖ

*Wij roepen tot getuige de zon en haar toenemende helderheid, en de maan als zij deze volgt, en de dag wanneer deze zijn glorie onthult, en de nacht wanneer deze hierover een sluier legt, en de hemel en het doel van zijn schepping, en de aarde en het doel van haar uitgestrektheid, en de ziel en haar volmaakte verhoudingen. Hij openbaarde haar het goede en het slechte van alles. Hij is inderdaad voorspoedig die haar zuivert, en hij gaat te gronde die haar te gronde richt.*¹³

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ۝

*Hij heeft aan u onderworpen wat ook in de hemelen is en wat ook op de aarde is. Dit alles is van Hem afkomstig. Daarin zijn zeker tekenen voor een volk dat nadenkt.*¹⁴

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۖ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ وَالنُّجُومَ ۖ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ۝

*Hij heeft door Zijn gebod de nacht, de dag, de zon, de maan en ook de sterren in uw dienst gesteld. Voorzeker, daarin zijn tekenen voor een volk dat overweegt.*¹⁵

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ
نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۚ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۝

*Hebt gij niet gezien dat Allah al wat in de hemelen is en al wat op de aarde is in uw dienst heeft gesteld en Zijn gunsten rijkelijk aan u heeft geschonken, zowel zichtbaar als verborgen? Toch zijn er onder de mensen sommigen die over Allah twisten, zonder kennis of het gezag van een verlichtend Boek.*¹⁶

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝

*Voorzeker, Wij hebben de mens in de beste vorm geschapen.*¹⁷

Veel andere verzen en zelfs kleine hoofdstukken van de Heilige Koran zijn geheel gewijd dan dit onderwerp en verklaren dat de mens een micro-heelal is dat is beïnvloed door alle vormen van schepping. Zelfs de verst verwijderde ster heeft bijgedragen aan dit micro-heelal van de mens.

Maar deze verwantschap is niet die van een dienaar tot zijn meester, maar die van de meester tot zijn dienaar. De meesters buigen en werpen zich niet neder voor degenen die hen dienen. De mens komt daarom tevoorschijn als de meester van het gehele heelal en de dienaar van alleen de Ene Die de Heer en Schepper is van het heelal.

Hoe verschillend is deze filosofie van die van veel andere religies die niet alleen aanbidding van afgoden onderwijzen, maar ook aanbidding van de natuur in zoveel vormen. In hun filosofie lijken de maan,

de sterren, de zon, oceanen, bomen, regen, weerlicht, onweersbuien of zelfs dieren als koeien, slangen of vogels alle in zekere zin superieur aan de mens. De mens wordt onderwezen deze als goden te aanbidden krachtens hun superioriteit van een of andere soort ten opzichte van de mens. In het kort, de mens wordt geplaatst in de laagste orde van dingen en wordt ondergeschikt gemaakt aan alles wat slechts was geschapen om hem te dienen.

In het islamitische begrip van het plan der dingen is de mens, bij wijze van spreken, de meester van de gehele schepping. De mens is daarom de Schepper ten zeerste verplicht omdat hij het is die het meeste voordeel heeft behaald uit de schepping van God, Die alles heeft beperkt tot de dienst aan de mens.

Met andere woorden, de mens is vrijgemaakt van alle afhankelijkheid door het aanvaarden van enkel één afhankelijkheid: die van zijn Schepper. De mens is de verpersoonlijking en het symbool van het geweten en van het besef van het bestaan van het gehele universum. Wanneer hij zich buigt en zich neerwerpt voor zijn Schepper, buigt zich de gehele kosmos in hem en werpt deze zich in hem neer. Wanneer hij terugkeert tot de Schepper, keert, bij wijze van spreken, het gehele universum terug tot de Schepper.

Dit uiteindelijke besef en het vormgeven van zijn leven naar dit deel, vormt, volgens de Islam, de uiteindelijke vrede.

Een zin in de Heilige Koran, dikwijls voor Moslims herhaald, omvat deze filosofie in een paar woorden:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٠٨﴾

*Voorzeker, wij behoren tot Allah en tot Hem moeten wij ten slotte wederkeren.*¹⁸

Weinigen begrijpen dat hier de betekenis van *wederkeren* niet fysiek is, maar geestelijk. Het is niet enkel een vermelding van een feit, maar een herinnering aan het doel van de schepping van de mens. Evenals een zalm geen vrede kan vinden totdat hij terugkeert naar de plaats van zijn oorsprong, het paaigebied, kan het menselijk hart geen vrede vinden zonder geestelijk terug te keren naar de bron van zijn schepping. Dit is de betekenis van het vers:

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ٥

*Degenen die geloven en wier harten rust vinden in het gedenken van Allah omdat alleen in het gedenken van Allah de harten rust kunnen vinden.*¹⁹

Zonder God kan er geen vrede bestaan

De mens kan niet in vrede met zichzelf leven, noch kan vrede aan een samenleving worden verleend zonder deze formule. Geen andere formule kan werken. Het is alleen de liefde van God die werkelijk respect voor Zijn schepping teweeg kan brengen. Hoe hoger de orde van de schepping, hoe dichter deze bij de Schepper komt, en hoe sterker de band tussen het geschapene en de Schepper wordt.

De mens begint andere mensen te respecteren met een hoger en nobeler doel, dat wil zeggen dat de mens door zijn respect en de verplichting welke hij is verschuldigd aan zijn Schepper, het mensdom begint te respecteren. Men kan daarom zeggen dat het in wezen de liefde voor God is die wordt omgezet in de liefde voor Zijn schepping. Neem God, hypothetisch gezien, voor enige tijd weg uit dit scenario

en plotseling zullen menselijke verhoudingen een volledig ander perspectief verkrijgen.

Het vacuüm dat is gecreëerd door het niet bestaan van God, wordt plotseling opgevuld door het ego van de mens. Het is een erg naïeve en uiterst onwetende filosofie dat de mens kan leven zonder God. Wat atheïsme uiteindelijk bereikt, is niet enkel de dood van één God, maar het brengt plotseling talloze goden tot leven. Ieder bewust wezen dat bestaat, verwerft plotseling de rol van een god voor zichzelf. Ego, zelf-zucht en de totale inzet om zijn eigen doelen te dienen, worden sterker en almachtig.

Samenlevingen die zijn gebouwd met de stenen van zulke personen, blijven altijd egoïstisch en op zichzelf gericht.

Er blijft geen logische reden meer bestaan om weldadig te zijn voor anderen zonder een bijbedoeling. Er is dan geen extern referentiepunt meer in de vorm van een weldadige God Die de enige bindende factor en het enige ontmoetingspunt is van alle scheppingsvormen.

Dit is de uiteindelijke islamitische filosofie. Zonder naar God terug te keren, kan men geen vrede bereiken, en zonder die vrede kan in de samenleving geen vrede worden gesticht. Alle menselijke inspanningen om vrede teweeg te brengen met zelfzuchtige bijbedoelingen zijn gedoemd te mislukken en op niets uit te lopen. Als er geen God is, is er geen vrede. Dat is de ultieme wijsheid.

Dank u.

Referenties

1. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 149
2. Hoofdstuk 104: *Al-Humazah*: 2–10
3. Hoofdstuk 3: *Al-‘Imrān*: 111
4. *Bukhārī, Kitābuz Zakāt, Bābu Lā Sadaqatin illa ‘an Ṣahri Ghinan*
5. *Muslim, Kitābuz Zakāt, Bābu Karābatil Mas‘alati lin Nāsi*
6. Hoofdstuk 99: *Al-Zilzāl*: 5–9
7. *Bukhārī, Kitābul Jihādi was Siyari, Bābu man Akhadha birrikābi wa Nahwihi*
8. *Muslim, Kitābul Musāqati wal Muzara‘ati, Bābu Faḍlil Gharsi waz Zar‘i*
9. *Bukhārī, Kitābul Manāqib, Bābu ‘Alāmātin Nubuwwati fil Islāmi*
10. *Bukhārī, Kitābul ‘Adab, Bābun Kullu Ma‘rūfin Ṣadaqatun Muslim, Kitābuz Zakāt, Bābu Bayānismaṣ Ṣadaqati Yaqā‘u ‘Alā Kulli Nau‘imminal Ma‘rūfi*
11. *Bukhārī, Kitābul Īmān, Bābun Mā Jā’a Innal-‘Amāla binniyyah wal-hisbah wa likul-limri’in mā nawā*
12. Hoofdstuk 21: *Al-Anbiyā’*: 108
13. Hoofdstuk 91: *Al-Shams*: 2–11
14. Hoofdstuk 45: *Al-Jāthiyāh*: 14
15. Hoofdstuk 16: *Al-Naḥl*: 13
16. Hoofdstuk 31: *Luqmān*: 21
17. Hoofdstuk 95: *Al-Ṭīn*: 5
18. Hoofdstuk 2: *Al-Baqarah*: 157

19. Hoofdstuk 13: *Al-R'ad*: 29

Index

A

Aalmoezen, 155, 156, 160, 161,
163, 164, 165, 192, 193,
224, 287
Openlijk en in het verborgene
geven, 165
Recht om aalmoezen te
ontvangen, 155
Wat kan men geven, 164
Abbasiden, 193
Abu Hurairah^{ra}, 119
Adam^{as}, 22, 88, 213
Afkeer, 117, 123
Afrika, 140, 141, 171, 187, 188,
226, 233, 241
Ahmadiyya Gemeenschap, 3, 4, 17,
53, 54, 269
Alcohol, 170, 171, 172, 174, 175,
261, 262,
Economische and sociale
gevolgen, 174, 175
Verbod in de Islam, 170, 171

Amerika, 51, 64, 138, 187, 188,
195, 204, 241, 269
Antisemitisme, 135
Arabier, 23, 46, 140, 142, 146
Armen, 71, 96, 139, 153, 154, 155,
156, 163, 165, 167, 180,
185, 186, 192, 208, 211,
212, 213, 218, 219, 224,
225, 227, 228, 229, 230,
231, 271,
Aziatische, 140, 188, 241
Atheïsme, 73, 74, 82, 294

B

Badr, De slag van, 38
Bangladesh, 188, 233
Basisbehoeften, 171, 224, 225, 227,
228, 267
Kleding, 79, 145, 154, 219,
225, 227, 228, 230, 267
Voedsel, 8, 145, 167, 214, 219,
225, 227, 228, 267

Onderdak, 110, 145, 225, 227,
228, 267
Water, 60, 66, 129, 152, 167,
205, 225, 226, 227, 228,
244
Bedelen, 155, 156, 162, 163
Ontmoedigt, 162
Bijbel, De Heilige, 13, 15
Birma, 188
Bloom, Professor, 81
Boeddhisme, 14, 15, 52, 54, 60, 98,
264
Bonaparte, Napoleon, 257

C

Cambodja, 188
Celibaat, 107
China, 136, 187, 270
Christendom, 15, 22, 23, 24, 28,
39, 45, 51, 52, 60, 63, 108,
135, 136, 137, 257, 262
Communisme, 62, 181, 182, 183,
184, 189, 206, 219, 246,
269, 273
Conflicten, 36, 141, 259, 276
Confucianisme, 52, 60, 264
Corruptie, 61, 174, 221, 240, 280

D

Dag van Afrekening, 70, 72

Dankbaarheid, 131, 156, 157, 158,
159
Derde wereld, 4, 64, 139, 140, 141,
142, 170, 186, 187, 188,
189, 206, 221, 226, 234,
236, 241, 273, 280
Diefstal, 61, 132, 174
Dienstbaarheid, 169, 284, 285
Dood, 34, 46, 47, 67, 68, 69, 70, 71,
72, 73, 74, 86, 100, 125,
140, 175, 204, 274, 294
Democratie, 41, 240, 241, 244,
246, 247, 248, 249, 250,
251, 252, 255, 256
Definitie van, 244, 245, 246
Islamitische definitie van, 247,
248, 249
Wedderzijdse raadpleging heeft
voorkeur, 248
Dictatuur, 41, 239, 244, 246, 258
Drugs, 64, 79, 170
Duitsland, 108, 195, 199
Dwang, 34, 35, 52, 153, 173, 213,
263

E

Eenzaamheid, 114
Economische eenheid, 139, 229
Economische klassen, 218
Economische rechtvaardigheid, 151
Einstein, Albert, 84
Emancipatie, 40, 41, 98, 99, 103
Ethiopië, 234

Europa, 62, 135, 136, 137, 187,
188, 189, 195, 199, 206,
258
Evangelie, 23, 24, 31

F

Familie , 26, 91, 99, 113, 114, 115,
116, 118, 127, 232, 233,
283,
Fascisme, 41, 135
Filipijnen, 141
Fitrana, 230
Frankrijk, 258
Freud, Sigmund, 94

G

Gebed, 30, 47, 120, 121, 130, 171,
191, 192, 207, 211, 229,
249, 256, 262, 284
Geduld, 36, 37, 61, 127, 131, 201,
202, 204
Godslastering, 41, 42, 43, 44, 53
Godeloze samenleving, 62, 69, 70,
71, 74, 248, 255
Godelijke eigenschappen, 85, 87
Goedheid, 83, 127, 133, 158, 160,
177, 281, 285, 287
Gokken, 170, 171, 172, 173, 174,
175, 210, 213, 223
Golfstaten, De 233
Gorbatsjov, Michail, 272

Groot-Brittannië, 122, 171, 195,
196

H

Hadith, 178, 237
Handelsethiek, 221, 222, 234
Hazrat Abu Bakr^{ra}, 193
Hazrat Umar^{ra}, 47, 166, 167, 193
Hazrat Uthman^{ra}, 31
Heilige Profeet^{sa}, 10, 14, 16, 17, 19,
20, 21, 46, 47, 53, 71, 119,
121, 128, 129, 143, 146,
154, 162, 164, 166, 171,
253, 255, 265, 284, 286,
288
Heilige Oorlog, 51, 127, 144, 223
Hindoeïsme, 15, 52, 54, 55, 60, 98,
226, 260, 262, 264
Homoseksualiteit, 64, 82
Honduras, 141
Hong Kong, 188
Huichelarij, 42, 46, 47, 61, 63, 141,
159

I

Ibn Masud, 71
Ierland, 51
Imperialisme, 135, 137, 140
India, 52, 54, 136, 171, 188, 219,
260, 262
Individueelisme, 7, 64

- Indonesië, 188
- Inflatie, 195, 196, 198, 200, 202, 203, 209
- Internationale betrekkingen, 268, 269, 271
- Internationale hulp, 232, 267
- Interreligieuze verhoudingen, 5, 7, 8, 48, 52, 54
- Mensen van het Boek, 23, 25, 29, 31, 49
- Samenwerking, 48
- Vrede, 5, 7, 48
- Wederzijds respect, 26
- Iraanse revolutie, 254
- Islam, 29, 87, 129, 169, 184, 246, 264
- Bijdrage aan wereldvrede, 4, 5
- Concept van absolute rechtvaardigheid, 181
- Concept van dienstbaarheid, 169
- Concept van maatschappij, 91
- Mensdom verantwoordelijk voor het lijden van mensen, 226, 227
- Democratie, 247, 248
- Dwang in religie is verboden, 34, 35
- Economische filosofie, 181
- Eenvoudig levensstijl, 211, 218
- Erfrecht, 220, 221
- Geschiedenis van, 17, 38, 45, 99, 193, 212
- Kuisheid, 93
- Laatste geopenbaarde religie, 287
- Leer van, 4, 99, 129, 158, 159, 241, 263, 268,
- Liefde voor het gehele heelal, 287, 288
- Perfekte leer, 16, 17, 18
- Politieke vrede, 239
- Matiging in eetgewoonte, 213, 214
- Rijken moeten de uitnodiging van armen aannemen, 213
- Suprematie van, 37, 38
- Toekomstige leven, 67, 68, 69, 70, 71
- Universaliteit van profetschap, 10
- Verbod op rente, 195
- Zakat, 191
- Islamitische economische systeem, 184, 189, 224
- Begint met het uitgangspunt dat alles geschapen is door God, 189
- Strategie om de kloof tussen rijk en arm te verkleinen, 223
- Verbod op rente, 195
- Verantwoordelijkheid van de mens, 190, 191
- Zakat, 191
- Islamitische maatschappij, 91
- Familie relaties, 93, 97, 114
- Geen generatiekloof, 117
- Huwelijk, 107

Ouders en kinderen, 114
 Rechtvaardig economische
 systeem, 152, 153, 154
 Sociale systeem, 153, 154
 Taken van de man en de
 vrouw, 97, 98, 99, 100,
 101, 102, 103, 104, 105,
 106, 107, 108, 109, 110,
 111, 112, 113, 114
 Veroordeelt opstand, 92
 Islamitische staatkunde, 264
 Scheiding staat en religie, 265,
 266
 Verantwoordelijkheden van de
 regering, 267, 268
 Israël, 137, 139, 140, 141, 142, 195,
 241, 262, 263

J

Japan, 187, 188
 Jezus^{as}, 15, 44, 45, 54, 88, 231, 259
 Jonas^{as}, 19
 Jodendom, 6, 14, 15, 23, 24, 25, 44,
 45, 52, 55, 135, 136, 243,
 262, 263, 264
 Jonge generatie, 4, 62, 78, 79, 81,
 105, 108, 121

K

Katholicisme, 257, 258

Kapitalisme, 151, 181, 185, 186,
 189, 203, 208, 221, 231,
 240, 272
 Leidt uiteindelijk naar
 ondergang, 186
 Uitbuiting van armen, 187,
 188, 189
 Vier karakteristieken van, 185
Khataman Nabiyyin, 16
 Khomeini, 254
 Konigin Sheba, 242
 Koning Richard, 244
 Koning Salomon, 243
 Koran, De Heilige, 10, 11, 12, 13,
 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25,
 26, 29, 30, 31, 32, 33, 36,
 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45,
 47, 48, 54, 56, 59, 64, 66,
 70, 73, 74, 85, 86, 88, 89,
 90, 92, 103, 106, 107, 108,
 118, 119, 120, 121, 122,
 123, 124, 125, 126, 127,
 129, 131, 133, 143, 154,
 155, 156, 157, 159, 163,
 164, 165, 166, 168, 170,
 173, 176, 190, 191, 192,
 206, 208, 209, 210, 214,
 216, 217, 224, 225, 231,
 234, 240, 241, 243, 247,
 250, 251, 252, 253, 256,
 257, 259, 262, 264, 267,
 274, 275, 279, 281, 282,
 283, 284, 285, 288, 290,
 291
 Krishna^{as}, 14, 54

Kuisheid, 82, 93, 101, 131

L

Laghu, 123

Lenin, 187

Levensstijl, 201, 210, 211, 213, 218,
219, 220

Contemporary world, 37

Individual, 59

Leven hierna, 66, 67, 68, 69, 72

Lincoln, Abraham, 244

Lijst van Koranverzen

Geboden, 131

Lijst van Koranverzen

Verboden, 132

M

Manusmarti, 260, 262

Maleisië, 136, 188

Mao Tse Tsung, 195

Marx, 187, 219

Maria, 44, 45

Materialisme, 50, 124, 151, 154,
226

Media, 9, 96, 98, 206

Medina, 46, 47, 166

Middeleeuwen, 7, 27, 63, 104, 144,
192, 216, 217, 258

Midden-Oosten, 52

Mekka, 38, 191

Moeders, 100, 101, 105, 113

Moellahisme, 253, 254, 255, 256,
257

Monarchie, 241, 242, 248

Monopolie, 221

Moskee, 48, 212, 229, 230

Moslims, 19, 24, 25, 26, 38, 44, 45,
48, 49, 51, 52, 55, 63, 99,
106, 115, 116, 130, 133,
144, 162, 229, 230, 234,
247, 248, 250, 252, 254,
258, 260, 262, 264, 265,
275, 292

Soennitische, 254

Mozes^{as}, 14, 20, 25, 54, 242

Muziek, 78, 79, 80, 81, 175

Muir, William, 56

N

Namibië, 141

Nationalisme, 135

Natuurrampen, 227, 231

Nigeria, 52

Nirwana, 124, 125

O

Oost en West verschillen, 136, 137,
138, 139, 140, 141, 142,
171, 187

Oostblok, 186, 187, 272

Oneerlijk, 169, 205, 208, 271, 281

Oude Testament, Torah, 14, 23,
24, 31, 138
Ouders, 114, 117, 118, 119, 121,
122, 212, 264
Ouderen, 114, 115, 116, 127
Overspel, 132

P

Pakistan, 51, 105, 188, 256, 258,
262, 282
Palestina, 141
Pardah, 97
Politiek, 239
Polygamie, 104
Profeten, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,
17, 19, 20, 70, 242, 243,
288
Alle profeten zijn gelijk, 11
De Heilige Profeet
Mohammed^{sa} is de meest
verheven profeet, 13, 14,
15, 16, 17, 18
Rangen kunnen verschillen, 13

Q

Qawwamun, 104, 119

R

Ramadan, 191

Rassenhaat, 133, 134, 135, 136,
137, 138, 139, 143
Rechtvaardigheid, 26, 34, 48, 58,
91, 92, 109, 127, 131, 141,
151, 152, 221, 248, 263,
264, 267, 268, 271, 272,
274, 275, 277, 286
Religie, 3, 8, 66, 259
Vernietigende tendensen in, 8
Behoeftte aan universaliteit, 10
paradoxe trends in, 7
Religieuze waarden, 7
Rente, 195
Rijkdom, 58, 65, 95, 96, 104, 150,
152, 155, 161, 163, 164,
174, 180, 181, 184, 185,
190, 191, 208, 209, 210,
211, 218, 219, 220, 221,
223, 224, 225, 227, 228,
234, 235, 241, 282
Romeinse Rijk, 257
Rushdie, Salman, 258
Rusland, 63, 139, 187, 188, 189

S

Salul, Abdullah bin Ubayy bin, 45,
46, 47
Satan, 21, 43, 171, 207, 211
Scheiding van seksen, 97
Doel is om de waardigheid en
respect te beschermen van
de vrouwen, 98, 99

Sharia, 253, 254, 255, 256, 257,
 263
 Shylock, 200
 Slavernij, 124, 231
 Sociale kwaad, 92
 Sociale verantwoordelijkheden, 7,
 127, 166
 Socialisme, wetenschappelijk, 60,
 64, 151, 152, 181, 182,
 185, 186, 189, 219, 221,
 272
 Soedan, 234
 Sri Lanka, 188
 Staat en religie, 259, 260, 261, 262,
 263
 Scheiding van, 264, 265, 266,
 267, 268
 Verdeelde loyaliteit, 257, 258
 Supermachten, 136, 137, 187, 269,
 270, 271, 273

T

Talmoed, 262
 Technologie, 4, 227
 Terrorisme, 105
 Thailand, 188
 Torah, 23, 24, 31
 Tweede wereld, 4
 Tweede wereldoorlog, 108, 140,
 208

U

USSR, 62, 137, 206, 273
 Universiteit van Londen, 105
 Universiteit van Haifa, 139
 Universaliteit van profeetschap, 10

V

Vaticaanse Paus, 258
 Verenigde Naties, 270, 271, 272,
 273, 274, 276
 Vrijheid van spreken, 39
 Vrouwen, 99, 103
 Als leiders, 97
 Getuigenis van, 215, 216, 217
 Rechten van, 97, 98, 99, 100,
 101, 102, 103, 104, 105,
 106, 107, 108, 109, 110,
 111, 112, 113, 114
 Verschil tussen een man en een
 vrouw, 110, 111, 112

W

Wereldvrede, 4, 27, 50, 51, 144,
 269, 270, 271, 272, 273,
 274, 277
 Wetenschap, 4, 227
 Wilde, Oscar, 82
 Woord van God, 31, 95, 106, 255,
 257

Z

Zakat, 184, 191, 192, 193, 207,
214, 230

Zia-ul-Haq, Generaal Muhammad,
258

Zionisme, 140, 141, 142

Zoroastrianisme, 15, 52